СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА СЕНТА

ПРВА ИЗМЕНА И ДОПУНА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА СЕНЋАНСКЕ ГИМНАЗИЈЕ

ЗА ПЕРИОД ОД 01.09.2018. ДО 31.08.2022.

СЕНТА, август 2018. године

Тачка	С А Д Р Ж А Ј	Стра-ница
	Акт о доношењу Измена и допуна школског програма	6
	Списак учесника у изради Школског програма	7
1.	**УВОД**	8
2.	**ИЗМЕНЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА**	9
2.1.	**Циљеви школског програма**	9
2.2.	**Назив, врста и трајање свих програма образовања и васпитања које школа остварује и језик на коме се остварује програм**	12
2.3.	**Принципи, циљеви и исходи образовања и стандарди постигнућа**	13
2.4.	**Прописани планови и програми наставе и учења**	25
2.5.	**Ванредни ученици**	27
2.6.	**Начини остваривања и прилагођавања програма музичког и балетског образовања и васпитања, образовања одраслих, ученика са изузетним способностима и двојезичног образовања**	29
2.7.	**Мере превенције осипања ученика**	48
2.8.	**Начин и поступак остваривања прописаних програма наставе и учења по предметима, разредима, смеровима и наставним темама за ученике уписане закључно са школском 2017/2018. годином**	52
	Први страни језик – енглески језик за 2, 3. и 4. разред по новом програму („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 4/15)	53
	Први и други страни језик – немачки језик за 2, 3. и 4. разред по новом програму („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 4/15)	95
	Рачунарство и информатика за 2. и 3. разред по новом програму („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 11/16)	115
	Православни катихизис за 2, 3. и 4. разред по новом програму („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 11/16)	121
	Католички вјеронук по новом програму за 2, 3. и 4. разред („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 11/16)	130
2.19.	**Списак школских тимова**	141
2.10.	**Програм рада школске библиотеке**	147
2.11.	**План стручног усавршавања наставника и стручних сарадника**	152
3.	**ДОПУНЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА**	156
3.1.	**УВОДНИ ДЕО („ЛИЧНА КАРТА ШКОЛЕ“)**	156
	Основе за израду Школског програма	156
	Ко смо ми (прошлост и садашњост школе)	156
	Наше снаге и слабости	157
	Наши ресурси (чиме располажемо)	158
	Кадровски ресурси (наставници и ученици)	158
	Материјално-технички и ресурси средине	161

	Мисија и визија	166
3.2.	**ИЗВОД ИЗ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА ШКОЛЕ ЗА 2018-2022.**	167
	Приоритети у остваривању васпитно-образовних циљева	167
	План и носиоци активности	169
	Спровођење реформе гимназије	170
	Афирмација школе	172
	Унапређивање планирања и самовредновања	174
	Унапређивање наставе и учења	177
	Остали приоритети	181
3.3.	**УПУТСТВО ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ**	183
	Основе за израду школске документације	183
	Планови и извештаји школе	184
	Развојни план школе	184
	Школски програм	185
	Годишњи план рада школе	186
	Годишњи извештај о раду школе	190
	Планови и извештаји школских тимова, стручних актива и већа	194
	Делови Годишњег плана и извештаја о раду школе и тимови који израђују те делове	194
	Годишњи планови, извештаји о раду и записници школских тимова, стручних актива, стручних већа за области предмета и стручних актива за поједине предмете	201
	Планови и извештаји наставника	204
	Годишњи (глобални) планови наставних предмета (Годишњи планови рада наставника)	204
	Месечни (оперативни) планови рада наставника	218
	Писмене припреме наставника за часове	221
	Годишњи план и извештај наставника о допунској, додатној и припремној настави	225
	Годишњи план и извештај наставника о ваннаставним активностима (секције)	228
	Годишњи извештај наставника о такмичењима	230
	Годишњи извештај наставника о посећеним часовима	230
	Педагошка документација наставника (портфолио ученика)	231
	Самопроцена, план, извештај и докази наставника о стручном усавршавању	232
	Портфолио наставника	242
	Годишњи извештај о раду наставника	243
	Индивидуални образовни планови (ИОП)	247
	Програм наставе физичког васпитања са ученицима са инвалидитетом	249
3.4.	**ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ, ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ И МОДУЛИ ПО ОБРАЗОВНИМ ПРОФИЛИМА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ЗА УЧЕНИКЕ УПИСАНЕ ПОЧЕВ ОД ШКОЛСКЕ 2018/2019. ГОДИНЕ**	250
3.5.	**НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ЗА УЧЕНИКЕ УПИСАНЕ ПОЧЕВ ОД ШКОЛСКЕ 2018/2019. ГОДИНЕ**	254
	Општи део	254
	Остваривање обавезних предмета – оријентација на процес и исходе учења	254
	Остваривање изборних програма	257
	Јачање међупредметних компетенција ученика	265
	Пројектна настава и пројекти ученика	273
	Јачање предузетничког духа код ученика	277
	Начин прилагођавања програма предмета од значаја за националну мањину	279

3.6.	**НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА ПО ПРЕДМЕТИМА, СМЕРОВИМА И НАСТАВНИМ ТЕМАМА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ЗА УЧЕНИКЕ УПИСАНЕ ПОЧЕВ ОД ШКОЛСКЕ 2018/2019. ГОДИНЕ**	280
	Српски језик и књижевност	280
	Мађарски језик и књижевност	287
	Српски као нематерњи језик	300
	Први страни језик - Енглески језик	303
	Први страни језик – Немачки језик	310
	Други страни језик – Енглески језик	313
	Други страни језик - Немачки језик	316
	Латински језик	319
	Историја	324
	Географија	331
	Биологија	335
	Математика	338
	Физика	342
	Хемија	349
	Рачунарство и информатика	354
	Музичка култура	358
	Ликовна култура	362
	Физичко и здравствено васпитање	364
	Православни катихизис	368
	Католички вјеронаук	371
	Грађанско васпитање	373
	Језик, медији и култура	375
	Појединац, група и друштво	377
	Здравље и спорт	379
	Образовање за одрживи развој	382
	Трећи страни језик – француски језик	384
3.7.	**ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ПО ПРЕДМЕТИМА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ЗА УЧЕНИКЕ УПИСАНЕ ПОЧЕВ ОД ШКОЛСКЕ 2018/2019. ГОДИНЕ**	389
	Српски језик и књижевност	389
	Мађарски језик и књижевност	396
	Српски као нематерњи језик	401
	Први страни језик - Енглески језик	404
	Први страни језик – Немачки језик	410
	Други страни језик – Енглески језик	412
	Други страни језик - Немачки језик	415
	Латински језик	417
	Историја	422
	Географија	429
	Биологија	433
	Математика	436
	Физика	440
	Хемија	446

	Рачунарство и информатика	451
	Музичка култура	455
	Ликовна култура	459
	Физичко и здравствено васпитање	461
	Православни катихизис	463
	Католички вјеронаук	466
	Грађанско васпитање	468
	Језик, медији и култура	470
	Појединац, група и друштво	472
	Здравље и спорт	474
	Образовање за одрживи развој	477
	Трећи страни језик – француски језик	479
3.8.	**НАСТАВА КОД КУЋЕ И НАСТАВА НА ДАЉИНУ**	481

СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА СЕНТА
Главни трг 12
24400 Сента
Телефон: 024/811-751
Телефакс: 024/812-151
e-mail: gimnazijasenta@gmail.com
Деловодни број: 011-184/1-2018
Датум: 31.08.2018.

На основу члана 61. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 88/17 и 27/18), чланова 10. до 22. Закона о средњем образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, бр. 55/13 и 101/17), Правилника о националном оквиру образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 98/17) и Развојног плана школе за период 2018-2022, Школски одбор Сенћанске гимназије је на седници одржаној дана 31. августа 2018. године донео

ПРВУ ИЗМЕНУ И ДОПУНУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА СЕНЋАНСКЕ ГИМНАЗИЈЕ ЗА ПЕРИОД ОД 01.09.2018. ДО 31.08.2022. ГОДИНЕ

ПРЕДСЕДНИК ШКОЛСКОГ ОДБОРА

_____
Др Илеш Фогараш Теодора

ДИРЕКТОР

_____
Ева Ујхази

ПРВА ИЗМЕНА И ДОПУНА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА СЕНЋАНСКЕ ГИМНАЗИЈЕ
ЗА ПЕРИОД ОД 01.09.2018. ДО 31.08.2022. ГОДИНЕ
заведена је у деловодни протокол
под бројем 011-184/1-2018 од 31.08.2018. године

Оверава секретар:

_____
Сандра Јенеи

СПИСАК УЧЕСНИКА У ИЗРАДИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Координатор у изради Школског програма
Ева Ујхази, директор

Уредник Школског програма
Влатко Петровић

Чланови Стручног актива за развој школског програма

Петровић Влатко, председник
Јенеи Сандра
Борош Бела

Учесници у изради појединих делова школског програма

Petrić M.	Heinrich O.	R. Sipos E.
Avdalović S.	Penovác K.	Markovic I.
Golić M. M.	Ramadanski M.	Kanyó L.
Rúzsa J.	Sárosi G.	Máriás I.
Recskó E.	Grbin M.	Gyenge Cs.
Juhász A.	Gašović J.	Farkas I.
Nagy A. Á.	Pataki T.	Nagy Sz.
Burány K.	Basa Gy.	Atlagić A.
Baráth R.	Petrović V.	Losonc K.
Šantić I.	Čonić D.	Bencsik A.
Nagy Horti. O.	Rózsa S. M.	Lehocki G.
T. Gere Cs.	Dondur M. I.	Grubor S.
Both E.	Boros B.	Pintér A.
Tóth G.	Berec A.	Gyólai Z.
Bőviz K. R.		Mandić M

1. УВОД

Измене и допуне Школског програма превасходно се доносе због спровођења реформе гимназије, односно новог Правилника о програму наставе и учења за први разред гимназије („Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 12/18 од 05.07.2018.), осим тога ради измена и допуна које се односе на уводни део („лична карта школе“), нови Развојни план школе, израду школске документације, као и ради корекције појединих делова у складу променама прописа и другим променама које су се десиле после доношења првобитног Школског програма.

2. ИЗМЕНЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

2.1. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Део Школског програма „Циљеви школског програма“ се мења и гласи:

Школски програм

Школски програм доноси школски одбор, по правилу на период од четири године.
Школски програм израђује се у складу са Националним оквиром образовања и васпитања и садржи: 1) циљеве школског програма; 2) назив, врсту и трајање свих програма образовања и васпитања које школа остварује; 3) језик на коме се остварује програм; 4) начин остваривања школског програма; 5) начин прилагођавања школског програма према нивоу образовања и васпитања; 6) друга питања од значаја за школски програм.

Школа остварује школски програм.
Школским програмом ближе се одређује начин на који школа образује и васпитава ученике ради стицања знања, вештина и ставова неопходних за даље образовање и запошљавање, успоставља организациону структуру засновану на тимском раду и одговорности сваког запосленог за остваривање утврђених циљева, као и повезивање са послодавцима и удружењима послодаваца и преузимање свог дела одговорности за развој друштвене средине.
Школски програм обухвата све садржаје, процесе и активности усмерене на остваривање принципа, циљева и стандарда постигнућа, и задовољење општих и специфичних образовних интереса и потреба ученика, родитеља, односно другог законског заступника ученика и локалне самоуправе, а у складу са оптималним могућностима школе.
Школски програм се доноси на основу плана и програма наставе и учења, односно програма одређених облика стручног образовања, а узимајући у обзир развојни план школе, у складу са Законом и овим законом.
Национални савет националне мањине даје мишљење на школски и васпитни програм установа за које је утврђено да су од посебног значаја за националне мањине.
Школа, у складу са Законом, доноси школски програм, по правилу, на четири године и објављује га најкасније два месеца пре почетка школске године у којој ће почети његова примена.
Поједини делови школског програма иновирају се и надограђују у току његовог остваривања.
Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно другог законског заступника ученика у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.
Школски програм представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира, програмира и реализује свој рад.

Циљеви школског програма

Циљеви Школског програма су стваривање циљева образовања и васпитања, и то:
1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог;
2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;
10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
12) развијање позитивних људских вредности;
13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Циљеви Школског програма су такође и остваривање иљева општег средњег образовања и васпитања, и то:
- развој кључних компетенција неопходних за даље образовање и активну улогу грађанина за живот у савременом друштву;
- оспособљавање за самостално доношење одлука о избору занимања и даљег образовања;
- свест о важности здравља и безбедности;
- оспособљавање за решавање проблема, комуникацију и тимски рад;

 поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавања различитости;
 развој мотивације и самоиницијативе за учење, оспособљавање за самостално учење, способност самовредновања и изражавања сопственог мишљења;
 пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
 развој свести о себи, стваралачких способности и критичког мишљења;
 развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
 развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике;
 развијање позитивних људских вредности;
 развијање компетенција за разумевање и поштовање људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
 развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине.

Садржина школског програма

Школски програм садржи:
1) циљеве школског програма;
2) назив, врсту и трајање свих програма образовања и васпитања које школа остварује и језик на коме се остварује програм;
3) обавезне предмете, изборне програме и модуле по образовним профилима и разредима;
4) начин остваривања принципа, циљева и исхода образовања и стандарда постигнућа, начин и поступак остваривања прописаних планова и програма наставе и учења, програма других облика стручног образовања и врсте активности у образовно-васпитном раду;
5) програм допунске, додатне и припремне наставе;
6) програме и активности којима се развијају способности за решавање проблема, комуникација, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа;
7) факултативне наставне предмете, њихове програмске садржаје и активности којима се остварују;
8) начине остваривања и прилагођавања програма музичког и балетског образовања и васпитања, образовања одраслих, ученика са изузетним способностима и двојезичног образовања;
9) програм културних активности школе;
10) програм слободних активности;
11) програм каријерног вођења и саветовања;
12) програм заштите животне средине;
13) програме заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програме превенције других облика ризичног понашања и програм заштите од дискриминације;
14) програм школског спорта;
15) програм сарадње са локалном самоуправом;
16) програм сарадње са породицом;
17) програм излета и екскурзија;
18) програм безбедности и здравља на раду;
18а) смернице за прилагођавање и пружање додатне подршке;
19) друге програме од значаја за школу.
Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма.

2.2. НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ СВИХ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА КОЈЕ ШКОЛА ОСТВАРУЈЕ И ЈЕЗИК НА КОМЕ СЕ ОСТВАРУЈЕ ПРОГРАМ

Део Школског програма „Назив, врста и трајање свих програма образовања и васпитања које школа остварује и језик на коме се остварује програм“ се мења и гласи:

Редни број	Назив програма (тип школе, подручје рада)	Врста програма (смер или тип гимназије)	Трајање програма	Језик на коме се остварује програм
1.	ГИМНАЗИЈА	ОПШТИ ТИП	Четири године	1. Српски 2. Мађарски 3. Двојезично: на српском и енглеском
2.	ГИМНАЗИЈА	ДРУШТВЕНО-ЈЕЗИЧКИ СМЕР	Четири године	1. Српски 2. Мађарски
3.	ГИМНАЗИЈА	ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ СМЕР	Четири године	1. Српски 2. Мађарски

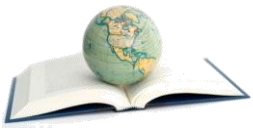

2.3. ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ ОБРАЗОВАЊА И СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА

Део Школског програма „Принципи, циљеви и исходи образовања и стандарди постигнућа“ се мења и гласи:

Принципи, циљеви и исходи образовања и стандарди постигнућа утврђени су следећим прописима:
1. Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/17 и 27/18);
2. Закон о средњем образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр. 55/13 и 101/17);
3. Правилник о националном оквиру образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 98/2017);
4. Правилник о наставном плану и програму за гимназију („Службени гласник СРС - Просветни гласник", број 5/90 и „Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 3/91, 3/92, 17/93, 2/94, 2/95, 8/95, 23/97, 2/02, 5/03, 10/03, 11/04, 18/04, 24/04, 3/05, 11/05, 2/06, 6/06, 12/06, 17/06, 1/08, 8/08, 1/09, 3/09, 10/09, 5/10, 7/11, 4/13, 14/13, 17/13, 18/13, 5/14, 4/15, 18/15, 11/16, 13/16 и 10/17);
5. Правилник о програму наставе и учења за први разред гимназије „Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 12/18 од 05.07.2018.);
6. Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за средње школе („Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 6/03, 23/04, 9/05 и 11/16);
7. Правилник о општим стандардима постигнућа за крај општег средњег образовања и средњег стручног образовања у делу општеобразовних предмета („Службени гласник РС“, бр. 117/13);
8. Правилник о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС”, бр. 7/11 и 52/11);
9. Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја („Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 5/11);
10. Правилник о оцењивању ученика у средњој школи („Службени гласник РС", бр. 82/15);

Општи принципи, циљеви и исходи образовања и васпитања

Принципи, циљеви и исходи образовања су међусобно условљени и повезани. Они проистичу једни из других и самим тим морају се посматрати у међусобном односу. Циљеви и исходи су у складу са принципима, а остваривањем исхода се постижу постављени циљеви.

Принципи на којима се заснива образовање и васпитање представљају нормативни и вредносни оквир унутар којег се регулишу сви елементи тог процеса. Они представљају начела која су обавезујућа за све који учествују у систему образовања и васпитања у Републици Србији и то не само у његовом структурирању, већ и у функционисању и управљању и односе се на све ученике. Принципи су израз општедруштвених тежњи и одсликавају правац развоја и то не само образовања већ и целокупног друштва.

Систем образовања и васпитања мора да обезбеди за сву децу и ученике: једнакост и доступност остваривања права на образовање и васпитање; разноврсне облике учења, наставе и оцењивања; поштовање људских права и права сваког детета и ученика; висок квалитет образовања и васпитања за све; целоживотно учење; образовање и васпитање засновано на компетенцијама; компетентност и

професионалну етику која подразумева високу стручност наставника, васпитача и стручних сарадника; хоризонталну и вертикална проходност у образовном систему; демократичност.

У остваривању принципа, посебна пажња посвећује се: континуираној сарадњи са породицом; подршци преласка детета, односно ученика на следећи ниво образовања и васпитања; идентификацији, праћењу и стимулисању ученика са изузетним способностима (талентовани и даровити); могућности да деца и ученици са сметњама у развоју, инвалидитетом и из других осетљивих група, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ свим нивоима образовања и васпитања; смањењу стопе напуштања система образовања и васпитања; каријерном вођењу и саветовању ученика; остваривању права на образовање и укључивање у систем образовања и васпитања на различитим узрастима и нивоима; сарадњи са ученицима, ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања.

Циљеви се односе на очекиване резултате образовања и васпитања и показатељи су основних вредности. Они су основ за планирање и конципирање образовних и васпитних процеса, као и за дефинисање исхода.

Општи циљеви образовања и васпитања су: обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета и ученика; обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења; развијање ненасилног понашања; развијање и практиковање здравих животних стилова; развијање свести о значају одрживог развоја и очувања животне средине; континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања; развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења; пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички
развој сваког ученика; развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања и потребама тржишта рада; развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад и способности самовредновања; оспособљавање за доношење ваљаних одлука; развијање позитивних људских вредности; развијање осећања солидарности и разумевања; поштовање права детета, људских права и грађанских слобода; поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности; развијање личног и националног идентитета; развијање свести и осећања припадности Републици Србији; поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина; развијање интеркултуралности; повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Исходи се односе на конкретне ефекте образовања који су мерљиви и омогућавају систематско праћење и вредновање. Кроз исходе конкретизују се циљеви за чију реализацију су одговорни школа и наставници. Исходи одређују која знања, умења, ставове и вредности ученик треба да стекне, развије по окончању неког нивоа и врсте образовања водећи рачуна и о конкретним условима у којима се оно одвија.

Општи исходи образовања и васпитања представљају способност ученика да: изрази и тумачи идеје, мисли, осећања, чињенице и ставове у усменој и писаној форми; прикупља, анализира и критички процењује информације; користи српски језик, односно језик националне мањине и страни језик; користи научна и технолошка знања; ради ефикасно са другима као члан тима; зна како да учи; уме да разликује чињенице од интерпретација; примењује математичко мишљење у циљу решавања проблема у свакодневном животу; користи дигиталне технологије; одговорно и ефикасно управља својим активностима; конструктивно учествује у свим облицима друштвеног живота; поштује људска права и слободе; прихвата промене, преузима одговорност и има предузетнички приступ; има свест о сопственој култури и разноликости култура.

Остваривање исхода обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Општи принципи система образовања и васпитања

Систем образовања и васпитања мора да обезбеди за сву децу, ученике и одрасле:
1) једнакост и доступност остваривања права на образовање и васпитање заснованом на социјалној правди и принципу једнаких шанси без дискриминације;
2) усмереност образовања и васпитања на дете и ученика кроз разноврсне облике учења, наставе и оцењивања којима се излази у сусрет различитим потребама детета и ученика, развија мотивација за учење и подиже квалитет постигнућа;
3) поштовање људских права и права сваког детета, ученика и одраслог и уважавање људског достојанства; образовање и васпитање у демократски уређеној и социјално одговорној установи у којој се негују отвореност, сарадња, толеранција, свест о културној и цивилизацијској повезаности у свету, посвећеност основним моралним вредностима, вредностима правде, истине, солидарности, слободе, поштења и одговорности и у којој је осигурано пуно поштовање права детета, ученика и одраслог;
4) висок квалитет образовања и васпитања за све; квалитетно и уравнотежено образовање и васпитање, засновано на тековинама и достигнућима савремене науке, примена достигнућа научних дисциплина важних за процес образовања и васпитања и прилагођених узрасним и личним образовним потребама сваког детета, ученика и одраслог;
5) целоживотно учење, које укључује све облике учења и значи учествовање у различитим облицима образовних активности током живота, са циљем сталног унапређивања потребних личних, грађанских, друштвених и радних компетенција;
6) образовање и васпитање засновано на компетенцијама у складу са стратешким и функционалним оквиром за планирање и остваривање процеса образовања и васпитања, чиме се стварају услови и пружа подршка за развој свих компетенција;
7) професионалну етику и компетентност која подразумева високу стручност наставника, васпитача, стручних сарадника, директора и секретара, стални професионални развој и висок ниво професионалне одговорности и етичности;
8) хоризонталну и вертикалну проходност којом се осигурава могућност да ученици и одрасли током образовања промене врсту образовања (хоризонтална проходност) и могућност даљег образовања и стицања вишег нивоа образовања (вертикална проходност);
9) демократичност кроз укљученост свих учесника у систему образовања и васпитања у стварању и спровођењу образовних политика, поштујући потребе и права уз обавезе и одговорности;
10) аутономија установе кроз планирање и остваривање одговарајућих активности, програма и пројеката у циљу унапређивања квалитета образовања и васпитања поштујући специфичности установе и локалне средине.

У остваривању принципа, посебна пажња посвећује се:
1) сарадњи са породицом, укључивањем родитеља односно другог законског заступника ученика, ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања, локалном заједницом и широм друштвеном средином;
2) подршци преласка детета, односно ученика у следећи ниво образовања и васпитања и остваривању континуитета у образовању и васпитању;
3) идентификацији, праћењу и подстицању ученика и одраслих са изузетним способностима (талентовани и даровити) уз обезбеђивање услова да, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ одговарајућим нивоима образовања и васпитања и установама;

4) могућности да деца, ученици и одрасли са сметњама у развоју, инвалидитетом и из осетљивих група, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ свим нивоима образовања и васпитања у установама, а лица смештена у установе социјалне заштите, деца, ученици и одрасли са здравственим проблемима остварују право на образовање за време смештаја у установи и током болничког и кућног лечења;
5) смањењу стопе напуштања система образовања и васпитања, посебно лица из социјално угрожених категорија становништва и неразвијених подручја, лица са сметњама у развоју и инвалидитетом и других лица са специфичним тешкоћама у учењу и подршци њиховом поновном укључењу у систем, у складу са принципима инклузивног и интеркултуралног образовања и васпитања;
6) каријерном вођењу и саветовању запослених, ученика и одраслих усмереном ка личном развоју појединца и напредовању у образовном и професионалном смислу;
7) остваривању права на образовање и укључивањем у систем образовања и васпитања на различитим узрастима и нивоима, без угрожавања других права детета и других људских права;
8) сарадњи са ученицима, ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања, као и остваривања одговарајућих активности, програма и пројеката у циљу унапређивања квалитета образовања и васпитања.

Основни циљеви образовања и васпитања

Основни циљеви образовања и васпитања су:
1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог;
2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;
10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
12) развијање позитивних људских вредности;
13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Циљеви и општи исходи средњег образовања и васпитања

Средње образовање и васпитање остварује се у складу са циљевима који су дефинисани законом којим се уређују основе система образовања и васпитања, а нарочито:
- развој кључних компетенција неопходних за даље образовање и активну улогу грађанина за живот у савременом друштву;
- развој стручних компетенција неопходних за успешно запошљавање;
- оспособљавање за самостално доношење одлука о избору занимања и даљег образовања;
- свест о важности здравља и безбедности, укључујући и безбедност и здравље на раду;
- оспособљавање за решавање проблема, комуникацију и тимски рад;
- поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавања различитости;
- развој мотивације за учење, оспособљавање за самостално учење, самоиницијативе, способност самовредновања и изражавања сопственог мишљења.

Средње образовање и васпитање обезбеђује услове да ученици и одрасли постигну опште исходе образовања и васпитања у складу са Законом.

Мисија општег средњег образовања и васпитања јесте да развије кључне компетенције, стваралачке и сазнајне потенцијале ученика, позитиван однос према раду, знању и учењу и оспособи их за самосталан рад и целоживотно учење, односно да квалитетно образује и у васпитном смислу формира и усмери онај део младе популације која ће свој културни, научни и интелектуални развој наставити на академским студијама.

Циљеви образовања и васпитања у гимназији

Циљ образовања и васпитања у гимназији је да се путем стицања функционалних знања, овладавања вештинама, формирања ставова и вредности, у оквиру предвиђених наставних предмета, обезбеди:
- пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој ученика у складу са њиховим способностима, потребама, интересовањима;
- унапређење језичке, математичке, научне, уметничке, културне, техничке, информатичке писмености, што је неопходно за наставак образовања и професионални развој;
- подршка развоју међупредметних компетенција.

Међупредметне компетенције обезбеђују ученицима успешно сналажење у свакодневном животу и раду. Оне су резултат великог броја активности које се остварују у свим наставним предметима и током целокупног гимназијског школовања. За њихов развој важни су не само садржаји већ и методе са којима се они проучавају и у њима треба да доминирају истраживачке и интерактивне методе, рефлексија,

критичко мишљење, кооперативно учење и друге методе које јачају партиципацију ученика у образовно-васпитном процесу.

Исходи образовања и васпитања

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања.

Исходи образовања и васпитања су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања.

Исходи образовања и васпитања представљају способност ученика да:
1) изрази и тумачи идеје, мисли, осећања, чињенице и ставове у усменој и писаној форми;
2) прикупља, анализира, организује и критички процењује информације;
3) користи српски језик, односно језик нациналне мањине и страни језик у зависности од културног наслеђа и средине, потреба и интересовања;
4) ефикасно и критички користи научна и технолошка знања, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини;
5) ради ефикасно са другима као члан тима, групе, организације и заједнице;
6) зна како да учи;
7) уме да разликује чињенице од интерпретација;
8) примењује математичко мишљење и знање у циљу решавања низа проблема у свакодневним ситуацијама;
9) поуздано, критички и одговорно према себи и другима користи дигиталне технологије;
10) одговорно и ефикасно управља собом и својим активностима;
11) ефикасно и конструктивно учествује у свим облицима радног и друштвеног живота, поштује људска права и слободе, комуницира асертивно и ненасилно посебно у растућој разноликости друштава и решавању сукоба;
12) покреће и спремно прихвата промене, преузима одговорност и има предузетнички приступ и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха;
13) остварује идеје, планира и управља пројектима ради постизања циљева који доприносе личној афирмацији и развоју, друштвеној или привредној активности;
14) схвата свет као целину повезаних система и приликом решавања конкретних проблема разуме да нису изоловани;
15) има свест о сопственој култури и разноликости култура, уважава значај креативног изражавања идеја, искустава и осећања путем различитих медија, укључујући музику, књижевност, извођачке и визуелне уметности.

Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Стандарди образовања и васпитања

Стандарди образовања и васпитања представљају скуп норми на основу којих се врши процена квалитета у систему образовања и васпитања. Они су резултат процеса у току кога долази до усаглашавања између ефеката које је образовно-васпитни систем остварио и оних које треба да постигне у наредном периоду. Стандарди одговарају на нека стратешки важна питања с којима се образовно-васпитни систем у Републици Србији увек изнова суочава: какве ефекте постижемо у образовању и где можемо и морамо постићи боље ефекте са капацитетима којима располажемо. Овај баланс између онога

"где смо" и "где желимо да будемо" веома је важан аспект стандарда и битно их разликује од онога што је исказано кроз циљеве образовања.

Основна карактеристика стандарда је њихова мерљивост, заснованост на емпиријским подацима, а степен њихове остварености може се проверавати. На основу тих провера и пратећих анализа, у интервалима од неколико година, могуће је проценити квалитет образовног система и даље развијати стандарде. Успостављање и унапређивање стандарда је континуиран процес, повезан са променама захтева које друштво поставља пред образовање.

Стандарди образовања и васпитања представљају скуп норми на основу којих се врши процена квалитета у систему образовања и васпитања, и то:
1) стандарди постигнућа ученика;
2) стандарди квалитета рада установе;
3) стандарди квалитета уџбеника;
4) стандарди компетенција наставника, васпитача и стручних сарадника;
5) стандарди компетенција директора.

Стандарди постигнућа ученика су искази о темељним знањима, вештинама и умењима које сви ученици треба да стекну до одређеног нивоа у образовању. Стандарди артикулишу најважније захтеве школског учења и наставе и исказују их као исходе видљиве у мишљењу, расуђивању и понашању ученика. Преко стандарда се образовни циљеви преводе на много конкретнији језик који описује постигнућа ученика, стечена знања, вештине и умења. Формулације стандарда су конкретне, оперативне и дате у исказима шта ученик зна, може и уме и могуће их је проверити тестирањем или посматрањем.

Стандарди компетенција наставника одређују се у односу на циљеве и исходе учења и треба да обезбеде критеријуме за поучавање које ће се сматрати професионалним и успешним.

Стандарди компетенција директора утврђују оне критеријуме којима се обезбеђује успешно управљање, организовање, руковођење, извршавање и контролисање рада установа. Они описују кључне активности за које директор мора бити оспособљен како би успешно руководио установом и обезбедио остваривање њених циљева. Сврха стандарда је осигурање и унапређивање квалитета рада, чиме се доприноси остваривању општих исхода образовања и васпитања дефинисаних законом.

Стандарди квалитета рада установе остварују се у процесу спровођења самовредновања и спољашњег вредновања школа и предшколских установа. Њихова сврха је да обезбеде и унапреде услове за развој образовања, осигурају и унапреде квалитет програма образовања, свих облика образовно-васпитног рада и услова у којима се образовање остварује

Општи стандарди постигнућа за крај општег средњег образовања и средњег стручног образовања у делу општеобразовних предмета за међупредметне компетенције и наставне предмете: српски језик и књижевност, страни језик, математика, физика, хемија, биологија, географија и историја, утврђени су Правилником о општим стандардима постигнућа за крај општег средњег образовања и средњег стручног образовања у делу општеобразовних предмета („Службени гласник РС“, бр. 117/13). За остале наставне предмете, уместо стандарда постигнућа, наставници примењују циљеве и задатаке из Наставног плана и програма за гимназије.

Компетенције

Образовање је у савременом свету оријентисано на постизање компетенција. Увођење појма компетенције у образовне политике везује се за крај прошлог века и за документ Европски референтни оквир компетенција.

Карактеристике кључних компетенција: релевантне су за све појединце; трансверзалне су јер оспособљавају за успешно укључивање у све сфере личног, професионалног и друштвеног живота; одговарају и економској и друштвеној сврси (од бољег здравља, родитељства, до друштвеног активизма); промовишу заједничке вредности, имплицирају способност суочавања са променама, учење из искуства и деловање са критичким ставом.

У том смислу и Закон о основама система образовања и васпитања наводи да кључне компетенције представљају скуп интегрисаних знања, вештина и ставова који су потребни сваком појединцу за лично испуњење и развој, укључивање у друштвени живот и запошљавање.

Кључне компетенције за целоживотно учење су: комуникација на матерњем језику; комуникација на страном језику; математичке, научне и технолошке компетенције; дигитална компетенција; учење учења; друштвене и грађанске компетенције; осећај за иницијативу и предузетништво; културолошка освешћеност и изражавање.

Прве три кључне компетенције могу се повезати са традиционалним наставним предметима, а осталих пет су међупредметне. Оне се развијају кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака и неопходне свим ученицима за лично остварење и развој, укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење.

Опште међупредметне компетенције

Циљ оријентације ка општим међупредметним компетенцијама и кључним компетенцијама је динамичније и ангажованије комбиновање знања, вештина и ставова релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену.

Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака, неопходне су свим ученицима за лично остварење и развој, као и укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење.

Опште међупредметне компетенције за крај средњег образовања и васпитања у Републици Србији, су:
1) компетенција за целоживотно учење;
2) комуникација;
3) рад са подацима и информацијама;
4) дигитална компетенција;
5) решавање проблема;
6) сарадња;
7) одговорно учешће у демократском друштву;
8) одговоран однос према здрављу;
9) одговоран однос према околини;
10) естетичка компетенција;

11) предузимљивост и орјентација ка предузетништву.

Карактеристике и елементи квалитета образовања и васпитања

Квалитет образовно-васпитног система процењује се преко тога колико он обезбеђује добробити појединцу и друштву. У најширем смислу, добробит за појединца је успешно функционисање које се сагледава кроз три димензије: персоналну (бити добро и функционисати успешно), делатну (умети и хтети) и социјалну (припадати, учествовати). Добробит друштва се мери преко економских показатеља као што су: бруто национални доходак, степен упослености, стандард живота, конкурентност, ниво техничке развијености и др. Све димензије су међусобно повезане и узајамно условљене.

Да би се обезбедио квалитет образовања, потребно је да систем поседује неколико основних карактеристика:
1) отвореност - усмереност на препознавање, праћење и одговарање на потребе појединца и друштва;
2) правичност - могућност избора у складу са способностима и интересовањима а не на основу материјалног статуса, припадања/неприпадања некој групи, стереотипа, очекивања средине, притисака, дискриминације;
3) мерљивост и проверљивост - систематско и објективно прикупљање квантитативних и квалитативних података и њихова интерпретација у односу на стандарде, исходе, циљеве;
4) ефикасност и ефективност - однос уложеног и добијеног ефекта;
5) регулисаност - дефинисаност структуре, функција и веза међу елементима система.
Закон о основама система образовања и васпитања као елементе квалитета образовања одређује: циљеве, програме, стандарде, компетенције ученика, обухват и бригу о осетљивим категоријама деце и ученика, окружење за учење, компетенције запослених, сарадњу са родитељима, односно другим законским заступницима ученика и широм заједницом, независно вредновање и самовредновање, управљање, материјалне и финансијске ресурсе.

Од наведених елемената домен Оквира су компетенције, стандарди, окружење за учење (приступ настави оријентисаној на учење) и вредновање.

Приступ васпитању, учењу и подучавању

У концепту где се учење одређује као целоживотни процес изградње компетенција, настава и наставници добијају другачију функцију. Учење се организује као: учење ради стицања знања, учење како се делује, учење да се живи заједно и учење за цео живот. Основно полазиште савременог приступа учењу је да је то процес активне конструкције знања у одређеном контексту. Оно се одвија кроз интеракцију са конкретном физичком средином и социјалним окружењем, путем развијања односа размене и сарадње.

Учење и подучавање почивају на:
- разноврсним (истраживачким, пројектним, партиципативним, кооперативним) методама које обезбеђују искуство у различитим активностима учења ученика; подстицању мотивације и самосталности у учењу и учења од других и са другима;
- ослањању на сопствене снаге ученика, развоју самопоштовања и осећања компетентности;
- успостављању веза између животног искуства деце и ученика са активностима и садржајима учења у установи (На тај начин олакшава се развој нових знања, разумевање циља и смисла учења и развија мотивација. Корист од учења и вредност наученог, обезбеђује се применом у новим и различитим ситуацијама учења у установи и свакодневном животу);

- уважавању индивидуалних карактеристика, образовних потреба, могућности, интересовања и различитих услова и околности у којима се ученици развијају и образују (Поштовање особености сваког ученика на сваком нивоу образовања огледа се у обезбеђивању приступа/учешћа у активностима учења које омогућавају развоја и напредовање у остваривању исхода учења сопственим темпом.);
- неговању и подстицању критичког мишљења, креативности и иницијативе како би се ученицима омогућило да нађу најпогодније начине поступања у различитим областима свакодневног живота и живота у установи;
- постављању очекивања у зони наредног развитка пред сваког ученика; организовању активности и избору садржаја и материјала који побуђују радозналост (На тај начин потребно је обезбеђивати мотивишућа искуства, важна за подстицање интересовања и развој трајног позитивног односа и задовољства у учењу);
- подстицању солидарности, толеранције, етике бриге, поштовању других и одговорности за сопствено понашање ради формирања личног система вредности као темеља позитивних односа са другима, здраве породице и друштва у целини.

Подршка настави оријентисаној на учење подразумева стварање окружења које обезбеђује сваком ученику да оствари своје пуне потенцијале. Окружење се посматра у ширем смислу као: физичко окружење (простор, опрема, број ученика), емоционално окружење (осећања и потребе ученика и наставника), социјално окружење (међусобни однос ученика и однос између ученика и наставника, као и односи између наставника и родитеља) и сазнајно
окружење, које је у највећој мери одређено очекивањима у погледу ученичких постигнућа и разликама међу ученицима у погледу њихових почетних знања и вештина. Окружење за учење, које је у највећој мери повезано са етосом установе, препознаје се по квалитету:
1) сарадње - постоји сталан проток информација између свих учесника образовног процеса, подржавају се заједничке активности и конструктивне дискусије, уз међусобно поштовање и уважавање;
2) припадности - постоји осећај припадности школи/одељењу/групи, осећај да се ту добија емоционална подршку и деца/ученици себе виде као вредног члана заједнице;
3) ефикасности - постоји свест о повезаности уложеног напора и времена и постигнутих ефеката; нема очекивања да се ствари мењају и постижу ефекти без личног ангажмана;
4) усмерености на циљеве - окружење је сврсисходно, окренуто је ка постизању циљева, исхода, компетенција; нема несврсисходних активности.

Унапређивање сарадње, осећаја припадности, ефикасности и усмерености на циљеве није у надлежности једне особе. То је заједничка активност запослених у установи и деце/ученика којом се развија таква клима у установи у којој се сви добро осећају.

У концепту наставе оријентисане на учење траже се нове компетенције наставника и проширује се њихова одговорност. Подучавање је комплексан задатак који подразумева интеракцију са много ученика у великом броју различитих ситуација. Овладаност предметним садржајем није довољна за успешно вођење наставе. Ученичко постигнуће директно је повезано са компетенцијама наставника и то на више различитих нивоа.

Очекује се да васпитач/наставник подстиче свако дете/ученика да се активније укључује у сопствени процес учења. Тиме кључна компетенција васпитача/наставника постаје стварање стимулативног окружења за учење, подстицање мотивације ученика и помагање ученицима да управљају сопственим учењем, као и да развијају вештине решавања проблема.

На нивоу групе/одељења долази до изражаја васпитачка/наставникова компетенција да управља групом у којој постоје различите потребе, способности, интересовања, а често и различито културно и

религијско наслеђе. Од васпитача/наставника се очекује да ради на такав начин да обезбеђује интеграцију групе користећи разлике као предности.

На нивоу установе од васпитача/наставника се очекује да самоевалуира свој целокупни рад, као и да на основу резултата различитих врста екстерног вредновања унапређује своје професионалне компетенције. Подразумева се вештина функционалног коришћења информационих и комуникационих технологија као и вештина доношења одлука.

Вредновање васпитања и образовања

Постизање и одржавање квалитета васпитања и образовања тесно је повезано са механизмима праћења и вредновања ефеката у смислу остваривања постављених циљева и очекиваних општих исхода.

Вредновање тиме постаје саставни део образовно-васпитног процеса који је повезан са применом усвојених стандарда. Оно се остварује континуирано, на свим нивоима и врстама доуниверзитетског образовања и на начине који одговарају сегменту образовања који се прати.
Вредновање система - како је једнакост у праву на образовање једна од базичних вредности образовног и васпитног система, вредновање је усмерено на процену да ли је сваком детету и младој особи осигурано окружење и пружена подршка која у највећој могућој мери доприноси њиховој укључености и добробити. Вредновање на овом нивоу се остварује на основу индикатора за праћење стања у образовно-васпином систему (обухват деце/ученика, број ученика који напуштају систем, број ученика уписаних у средњу школу, праћење инклузивног образовања и др.).

Вредновање установе - остварује се системом самовредновања и спољашњег вредновања применом Стандарда квалитета рада установе у релевантним областима: школски програм и годишњи план рада, настава и учење, образовна постигнућа ученика, подршка ученицима, етос, организација рада школе и руковођење, ресурси (наведено се односи на школу, а аналогно постоји и за предшколску установу). Квалитет сваке области процењује се у односу на оствареност стандарда.
Вредновање запослених - основ за вредновање рада наставника представљају Стандарди компетенција за професију наставника и њихов професионални развој који проверавају следеће области: компетенције за наставну област, предмет и методику наставе; за поучавање учење; за комуникацију и сарадњу.

Стандарди су основ и за самопроцену и личну оријентацију наставника у оквиру планирања сопственог професионалног развоја и креирање плана стручног усавршавања на нивоу образовно-васпитних установа.

Стандарди компетенција за професију директора односе се на следеће области: руковођење процесом васпитања и учења детета; руковођење васпитно-образовним процесом у школи; праћење и унапређивање рада запослених; развој сарадње са родитељима / другим законским заступницима ученика, органом управљања, репрезентативним синдикатом и широм заједницом; финансијско и административно управљање радом установе; обезбеђење законитости рада установе.

Вредновање постигнућа ученика - односи се на континуирано вредновање усмерено на учење и развој ученика у непосредном контакту у конкретној школској ситуацији и који води ка оцењивању. У фокусу овог вредновања је ученик који тиме добија правовремене повратне информације о свом напретку, али истовремено то је драгоцени извор информација за наставника и подлога за планирање даљег рада и стварање бољег окружења за учење. За вредновање рада, напредовања и постигнућа ученика примењује се Правилник о оцењивању који дефинише различите видове оцењивања и њихову функцију. Систем

националних испита који су обавезни за све ученике обезбеђује податке о постигнућу ученика на нивоу система, односно популације или узорка.

Основ за вредновање постигнућа ученика су стандарди постигнућа ученика и компетенције различитог нивоа, од кључних до специфичних предметних. Важно је да се вредновање на свим нивоима одвија на транспарентан и праведан начин, да је адекватно документовано и да се доживљава као средство за унапређивања квалитета образовања.

2.4. ПРОПИСАНИ ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Део Школског програма „Прописани планови и програми наставе и учења“ се мења и гласи:

Прописани планови и програми наставе и учења утврђени су следећим прописима:
1. Правилник о наставном плану и програму за гимназију („Службени гласник СРС - Просветни гласник", број 5/90 и „Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 3/91, 3/92, 17/93, 2/94, 2/95, 8/95, 23/97, 2/02, 5/03, 10/03, 11/04, 18/04, 24/04, 3/05, 11/05, 2/06, 6/06, 12/06, 17/06, 1/08, 8/08, 1/09, 3/09, 10/09, 5/10, 7/11, 4/13, 14/13, 17/13, 18/13, 5/14, 4/15, 18/15, 11/16, 13/16 и 10/17);
2. Правилник о програму наставе и учења за први разред гимназије („Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 12/18 од 05.07.2018.);
3. Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за средње школе („Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 6/03, 23/04, 9/05 и 11/16).

Планови наставе и учења средњег образовања и васпитања

Планови наставе и учења у средњем образовању и васпитању садрже:
1) листу обавезних предмета и изборних програма и активности по разредима;
2) укупан годишњи фонд часова по предметима, програмима и активностима;
3) недељни фонд часова по предметима, програмима и активностима.

Програми наставе и учења средњег образовања и васпитања

Програми наставе и учења у средњем образовању и васпитању садрже:
1) циљеве општег средњег образовања и васпитања и циљеве учења предмета, изборних програма и активности по разредима;
2) опште предметне компетенције;
3) специфичне предметне компетенције;
4) исходе учења;
5) образовне стандарде за опште средње образовање и васпитање;
6) кључне појмове садржаја сваког предмета;
7) упутство за дидактичко-методичко остваривање програма;
8) упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика;
9) начин прилагођавања програма музичког и балетског образовања и васпитања, образовање и васпитање ученика са сметњама у развоју, ученика са изузетним способностима, за образовање и васпитање на језику националне мањине и образовање одраслих.

Ученик обавезно бира са листе изборних програма верску наставу или грађанско васпитање и други страни језик.
Ученик који се определио за верску наставу или грађанско васпитање, изборни програм може једанпут да мења у току циклуса основног, односно до краја стицања средњег образовања и васпитања.

Школа је дужна да обезбеди остваривање обавезних физичких активности за све ученике, као и да понуди листу активности за које се учени
ци опредељују у складу са својим интересовањима.

2.5. ВАНРЕДНИ УЧЕНИЦИ

Део Школског програма „Ванредни ученици“ се мења и гласи:

КОНКУРС ЗА УПИС УЧЕНИКА У ПРВИ РАЗРЕД СРЕДЊЕ ШКОЛЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ШКОЛСКУ 2018/2019. ГОДИНУ

Конкурсом за упис ученика у први разред средње школе у Републици Србији за школску 2018/2019. годину, Сенћанској гимназији није одобрен упис ванредних ученика у први разред.

БРОЈНО СТАЊЕ ВАНРЕДНИХ УЧЕНИКА У ШКОЛСКОЈ 2017/2018. ГОДИНИ

Одељење	Број ванредних ученика
Трећи разред	2
Четврти разред	2
УКУПНО	4

Веома је мали број ванредних ученика, пошто Министарство просвете није одобрило упис ванредних ученика у први разред.

ВАНРЕДНИ УЧЕНИЦИ

Обавезни облици образовно-васпитног рада за ванредног ученика могу бити: настава, припремни и консултативно-инструктивни рад.

Припремну наставу школа остварује за редовног ученика који се упућује на полагање разредног испита, и за ванредног ученика.

Ванредан ученик првог разреда школе је лице уписано у први разред средњег образовања и васпитања и старије је од 17 година.

Изузетно, лице из осетљивих друштвених група и са изузетним способностима млађе од 17 година може да стиче средње образовање и васпитање у својству ванредног ученика, ако оправда немогућност редовног похађања наставе, уз сагласност министра.

Својство ванредног ученика стиче се уписом у школу сваке школске године, под условима утврђеним законом.

Ванредни ученик има право да се упише у одговарајући разред у току школске године, ако је започет поступак по захтеву за заштиту права ученика или васпитно-дисциплински поступак, када се врши упис по окончању поступка.

Ванредни ученик не може завршити започети разред у року краћем од годину дана.
Изузетно, редован ученик средњег образовања и васпитања који није положио поправни испит, може да заврши започети разред у истој школи наредне школске године, у својству ванредног ученика, поновним полагањем неположеног испита, уз обавезу плаћања накнаде стварних трошкова које утврди школа.
Када заврши разред, ванредан ученик има право да се у истој школској години упише у наредни разред, у истом својству.

Ученик завршног разреда који не положи поправни, завршни, односно матурски испит завршава започето образовање у истој школи у својству ванредног ученика полагањем испита, уз обавезу плаћања накнаде стварних трошкова које утврди школа.

Лице млађе од 17 година може да стиче средње образовање или образовање за рад у својству ванредног ученика, уз сагласност министра надлежног за послове образовања и васпитања, и то:
1) лице које се професинално бави спортом;
2) лице чија природа болести објективно не дозвољава редовно похађање наставе;
3) у другим оправданим случајевима када објективне околности не дозвољавају редовно похађање наставе.
Лице старије од 17 година које је претходне школске године завршило основну школу у трајању од осам година, може у наредној школској години уписати средњу школу у својству редовног ученика.

Висину школарине утврђује министарство надлежно за послове образовања и васпитања (у даљем тексту: Министарство), према врстама образовања и васпитања, с тим да се поједини ванредни ученици – лица старија од 17 година, услед тешке материјалне и социјалне ситуације, могу ослободити плаћања школарине, ради постизања пуне равноправности у стицању образовања и васпитања.

Ученик завршног разреда средњег образовања и васпитања који не положи поправни испит може да заврши разред у истој или другој одговарајућој школи у својству ванредног ученика полагањем испита, уз обавезу плаћања накнаде стварних трошкова коју утврди школа.

Владање ванредних ученика не оцењује се.

2.6. НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА И ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА МУЗИЧКОГ И БАЛЕТСКОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА, ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ, УЧЕНИКА СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА И ДВОЈЕЗИЧНОГ ОБРАЗОВАЊА

Део Школског програма „Начини остваривања и прилагођавања програма музичког и балетског образовања и васпитања, образовања одраслих, ученика са изузетним способностима и двојезичног образовања“ се мења и гласи:

Пошто је Сенћанска гимназија регистрована за остваривање програма за општи тип гимназије, друштвено-језички и природно-математички смер, у њој се не остварују програми музичког и балетског образовања и васпитања, образовања одраслих и ученика са посебним способностима.

НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА И ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА ДВОЈЕЗИЧНОГ ОБРАЗОВАЊА

У Сенћанској гимназији се изводи и двојезична настава на српском и енглеском језику.

Двојезично (билингвално) образовање је специфичан облик извођења наставе појединих предмета на српском и енглеском језику у склопу наставног плана и програма које утврђује Министарства просвете и науке Републике Србије. Ученици савладавају градиво на један интересантан и обогаћен начин. Они уче градиво у истом обиму и према критеријумима као и остали ученици који те предмете слушају само на српском језику. Главни циљ двојезичне наставе је пружање ученицима не само стручне компетенције - овладавање стручном терминологијом, у сваком појединачном програму, него и одличну језичку и комуникацијску компетенцију. Страни језик постаје средство за стицање језичких и нејезичких знања и вештина, а матерњи и енглески језик се не искључују већ се надопуњују. Двојезично образовање је занимљив ученицима јер је имплементиран са страним националном програмом, што га чини много садржајнијим. Након сваког завршеног разреда ученици добијају сведочанство на коме је уписано да су похађали наставу на два језика.

Спровођењу Пројеката увођења двојезичне наставе на српском и енглеском језику на територији Аутономне Покрајине Војводине се прикључила и Сенћанска гимназија. Захтев бр. 44-1/2012 од 1.02.2012. године директорице Сенћанске гимназије Еве Ујхази за увођење двојезичне наставе на српско-енглеском и мађарско-енглеском језику од школске 2012/2013. године је прихваћен. На основу мишљења Завода (за унапређивање образовања и васпитања) бр. 315/12 од 2.04.2012. године Министарство просвете и науке је сагласио да се у Сенћанској гимназији из Сенте реализује двојезична настава на српско-енглеском и мађарско-енглеском језику, од школске 2012/2013. године.

Двојезичну наставу воде професори, врсни педагози који су студирали у иностранству, или поседују лиценцу за рад у иностраним програмима. Минимални ниво знања наставника за улазак у билингвални програм је B2/C1 према Заједничком европском оквиру за језике, који подразумева управо предавање одређеног предмета на датом (енглеском) језику. Овакав кадар гарантује успешност код ученика, не само у учењу страног језика, већ и у савладавању градива из предмета које уче на два језика. Квалификације и стручно усавршавање наставника билингвалних одељења:

НАСТАВНИЦИ ПРЕДМЕТНЕ ДВОЈЕЗИЧНЕ НАСТАВЕ

Двојезично образовање обављају наставници предметне двојезичне наставе, у складу са Уредбом о каталогу радних места у јавним службама и другим организацијама у јавном сектору („Службени гласник РС“, бр. 81/17, 6/18 и 43/18).

	НАСТАВНИК ПРЕДМЕТНЕ ДВОЈЕЗИЧНЕ НАСТАВЕ	
Назив радног места	Наставник предметне двојезичне наставе	Наставник предметне двојезичне наставе са одељењским старешинством
	Наставник страног језика који учествује у двојезичној настави / координатор двојезичне наставе	Наставник страног језика који учествује у двојезичној настави / координатор двојезичне наставе са одељењским старешинством
Општи / типични опис посла	– планира, припрема и остварује облике двојезичне наставе, као и друге облике наставе и образовноваспитног рада у складу са планом и програмом установе и правилником о ближим условима за остваривање двојезичне наставе; – остварује индивидуализацију и прилагођавање у складу са образовноваспитним потребама ученика; – остварује активности у циљу остваривања континуитета додатне подршке при преласку на наредни ниво образовања или у другу установу; – пружа додатну подршку ученицима из осетљивих друштвених група, талентованим ученицима и ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом и учествује у раду тима за израду ИОП-а и учествује у раду тима за додатну подршку ученику ради у испитним комисијама; – обавља послове ментора приправнику; – води прописану евиденцију и педагошку документацију; – обавља послове одељењског старешине, ментора приправнику; – обавља послове ментора наставнику предметне двојезичне наставе са знањем страног језика на нивоу Б1 према заједничком европском оквиру за живе језике и заједно остварује двојезичну наставу са њим (наставник страног језика који учествује у двојезичној настави / координатор двојезичне наставе и наставник страног језика који учествује у двојезичној настави / координатор двојезичне наставе са одељењским старешинством);	

	– ради у тимовима и органима установе; – учествује изради прописаних докумената установе; – ради унапређивања образовноваспитне праксе саветује се са родитељима, запосленим у установи, спољним сарадницма, стручним и другим институцијама; – припрема и реализује излете, посете, наставу у природи.
Стручна спрема / образовање	Високо образовање: – на студијама другог степена (мастер академске студије, специјалистичке академске студије, мастер струковне студије); – на основним студијама у трајању од најмање четири године, по прописима који су уређивали високо образовање до 10. септембра 2005. године; изузетно: – на студијама првог степена (основне академске, односно струковне и специјалистичке струковне студије), студијама у трајању од три године или вишим образовањем.
Додатна знања / испити / радно искуство	– дозвола за рад (лиценца); – доказ о нивоу знања страног језика на којем се остварује двојезична настава, у складу са условима из Правилника о ближим условима за остваривање двојезичне наставе.

КВАЛИФИКАЦИЈЕ И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ НАСТАВНИКА ПРЕДМЕТНЕ ДВОЈЕЗИЧНЕ НАСТАВЕ

Др. Елвира Рипцо Шипош:
1. Положен ECL испит на нивоу B2 из енглеског језика, 14.06.2008.
2. Успешно завршена онлајн обука British Council-а “TKT Essentials” у периоду 18.06.2012.-30.08.2012.
3. Успешно завршена обука British Council-а енглеског језика, у Кемрицу, Cambridge, UK, “CLIL and Blended Learning”, 18-22.02.2013.
4. Конференција о билингвалном образовању, Скупштина Аутономне Покрајине Војводина, Нови Сад, 29.11.2013.
5. Стручно усавршавање у Лондону у школи језика EC Covent Garden (3 Stukeley Street, Covent Garden, London WC2B 5) између 27.01.2014. и 31.01.2014. на курсу „General English Intensive“ на нивоу „upper-intermediate“.
6. Стручно усавршавање у Лондону у школи језика Oxford House College (Great Chapel Street, London, W1F 8FS) између 13.10.2014. и 17.10.2014. на курсу „General English Intensive“ на нивоу „advanced“.
7. The Macmillan Online Conference од 10.11.2014-14.11.2014.
8. Конференција стручног усавршавања за билингвално образовање, Скупштина Аутономне Покрајине Војводина, Нови Сад, 12.05.2015.
9. Стратегије и технике рада у CLIL настави, 03.02.2017, Београд
10. Стручни скуп – Евалуација ефеката билингвалне наставе, Нови Сад, 20.07.2017.

11. Стручно усавршавање-Единбург, Шкотска, Единбург, 24-30.04.2017.

Силвија Нађ:
1. Положен ECL испит на нивоу B2 из енглеског језика, 22.02.2012.
2. Успешно завршена онлајн обука British Council-a "TKT Essentials" у периоду 18.06.2012.-30.08.2012.
3. Конференција „The English Book's Conference – CLIL & Bilingual Education", Београд, 17.11.2012.
4. Положен ECL испит на нивоу C1 из енглеског језика, 19.04.2013.
5. Конференција о билингвалном образовању, Скупштина Аутономне Покрајине Војводина, Нови Сад, 29.11.2013.
6. Стручно усавршавање у Лондону у школи језика Oxford House College (Great Chapel Street, London, W1F 8FS) између 03.02.2014. и 07.02.2014. на курсу „General English Intensive" на нивоу „upper-intermediate".
7. Стручно усавршавање у Лондону у школи језика Oxford House College (Great Chapel Street, London, W1F 8FS) између 13.10.2014. и 17.10.2014. на курсу „General English Intensive" на нивоу „advanced".
8. Стратегије и технике рада у CLIL настави, 03.02.2017, Београд
9. Стручни скуп – Евалуација ефеката билингвалне наставе, Нови Сад, 20.07.2017
10. Стручно усавршавање -Лондон, Велика Британија, Лондон, 09.10.2017 - 13.10.2017.

Илдико Мариаш:
1. Положен ECL испит на нивоу B2 из енглеског језика, 22.02.2012.
2. Успешно завршена онлајн обука British Council-a "TKT Essentials" у периоду 18.06.2012.-30.08.2012.
3. Конференција „The English Book's Conference – CLIL & Bilingual Eduacation", Београд, 17.11.2012.
4. Конференција о билингвалном образовању, Скупштина Аутономне Покрајине Војводина, Нови Сад, 29.11.2013.
5. Стручно усавршавање у Лондону у школи језика Oxford House College (Great Chapel Street, London, W1F 8FS) између 03.02.2014. и 07.02.2014. на курсу „General English Intensive" на нивоу „upper-intermediate".
6. Стручно усавршавање у Лондону у школи језика Oxford House College (Great Chapel Street, London, W1F 8FS) између 13.10.2014. и 17.10.2014. на курсу „General English Intensive" на нивоу „advanced".
7. Стручно усавршавање у Даблину, Ирској између 25.04.2016. и 29.04.2016. у школи језика Language in Dublin, на курсу „40+English Holiday "
8. Стратегије и технике рада у CLIL настави, 03.02.2017, Београд
9. Стручни скуп – Евалуација ефеката билингвалне наставе, Нови Сад, 20.07.2017
10. Стручно усавршавање -Лондон, Велика Британија, Лондон, 09.10.2017 - 13.10.2017., Oxford House College (Great Chapel Street, London, W1F 8FS) . на курсу „General English" на нивоу „advanced".

Александар Атлагић:
1. Положен ECL испит на нивоу B2 из Енглеског језика, децембра 2012. године.
2. Стручни скуп – Евалуација ефеката билингвалне наставе, Нови Сад, 20.07.2017

Милица Рамадански:
1. Положен ECL испит на нивоу B2 из Енглеског језика.

Кинга Лошонц:
1. Положен ECL испит на нивоу B2 из Енглеског језика.

Милоје Грбин:
1. Положен ECL испит на нивоу B2 из Енглеског језика

У Сенћанској гимназији војезична настава на енглеском језику постоји за одељења на српском наставном језику општег смера. Ученици који желе да се упишу на билингвални програм обавезни су да полажу тест нивоа знања, на основу кога се процењује да ли су умогућности да прате наставу на енглеском језику. Минимални ниво знања ученика за улазак у билингвални програм је B1. За упис у билингвално одељење се организује припремна настава.
Предност билингвалног програма јесте савладавање изабраног језика кроз већи број предмета.
У билингвалном програму ученик прати градиво прво на страном језику и после на свом матерњем језику.

Из билингвалног програма ученици имају или ће у одговарајућим разредима имати наредних школских година на енглеском следеће предмете: математика, хемија, рачунарство и информатика, грађанско васпитање, музичка култура, језик, медији и култура, филозофија и социологија. У првом разреду 38,71% часова иде на енглеском језику, у II разреду 35,81%. Наставници енглеског језика сарађују са колегама који предају у двојезичним одељењима у изради планова и тестова и у реализацији и евалуацији наставе.

Настава из осталих предмета за одговарајући разред изводи се на српском језику.
На крају школске године ученици стичу националну диплому Министарства просвете и науке Републике Србије, на којој пише да су ученици пратили двојезичну (билингвалну) наставу која има проходност код уписа на све факултете како у земљи тако и у иностранству. Крајњи циљ билингвалног образовања је међународна матура.
Сенћанска гимназија тренутно има по једно одељење на српско-енглеском језику у I и II разреду.
Школске 2018/2019. године отвара се једно одељење општег смера на српско-енглеском језику са 18 ученика.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ БИЛИНГВАЛНЕ НАСТАВЕ МАТЕМАТИКЕ

У првој години примена енглеског језика на часу достиже 30%, нови појмови се дефинишу на матерњем језику, нпр: orthocenter from altitudes, medians and barycenter, incenter, circumcenter.
У другој години повећава се коришћење енглеског језика на 50%, нови појмови су: sine, cosine, root.
Трећа година наставе математике у билингвалној настави даје могућност примене енглеског језика на часу од 75%, нпр: cube, three-sidedprism, tetrahedron, sphere, cylinder, cone.
У четвртој години на целпм часу се користи енглески језик, нови појмови се дефинишу на енглеском језику, нпр: domain, sign, zero, monotonicity, codomain, extreme values.

УПУТСТВО О НАЧИНУ ОСТВАРИВАЊА И ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА ДВОЈЕЗИЧНОГ ОБРАЗОВАЊА

ОДРЕЂЕЊЕ ПОЈМА ДВОЈЕЗИЧНОГ ОБРАЗОВАЊА (CLIL НАСТАВЕ)

Назив CLIL долази од енглеског израза „Content and Language Integrated Learning“ и односи се на посебан облик наставе који подразумева интегрисано усвајање страног језика (или било ког другог језика различитог од матерњег) и нових садржаја. Фокус наставе подједнако је усмерен на страни језик и на нејезички садржај одређеног предмета. На основу коришћења страног језика у овом контексту користи се термин „посреднички језик“ како би се јасније приказала његова улога у овом облику наставе. Настава у CLIL контексту може бити усмерена на један одређени нејезички садржај (на пример на историју, социологију или неки други наставни предмет) или на неку тематску област која обједињује природне и друштвене наука (као што је обрада теме о угроженим животињским

врстама или заштити човекове средине и слично). Такође, овај облик наставе може се односити на обраду академских тема и текстова на страном језику, као и на посебне тематске курсеве за ученике који прате наставу страног језика.

ПОЗИТИВНИ АСПЕКТИ CLIL НАСТАВЕ

Истраживања о ефектима CLIL наставе донекле су ограничена, посебно у емпиријским студијама, иако су у последње време све присутнији докази о њеним позитивним резултатима. Неки аутори сматрају да новије студије процене и евалуације говоре у прилог доказу да овај метод подстиче код ученика знање страног језика и развој академских компетенција. Такође, већина досадашњих истраживања програма имерзије, дуалног програма имерзије и билингвалних програма у Канади и САД указују на позитивни утицај ових приступа на развој страног или другог језика код ученика, као и на резултате из општег академског дотигнућа на страном и матерњем језику.

Најчешће се као добре стране CLIL наставе наводе следећи аспекти: увођење нових појмова кроз курикулум посредством нематерњег језика, усавршавање продуктивних вештина језика из области курикуларних предмета, усавршавање знања у вези са курикуларним предметима и са циљним језиком, јачање учениковог самопоуздања на циљном и матерњем језику, употреба разноврсног дидактичког материјала који подстиче развој когнитивних вештина, курикуларни предмет постаје главни фокус наставног материјала као и развијање друштвених вредностизаједнице код ученика. Резултати поређења ученика основне школе који су учили енглески језик у оквиру традиционалне наставе страног језика и оних који су учили језик у CLIL контексту указују на боље резултате CLIL наставе: ученици имају веће самопоуздање у употреби страног и матерњег језика, развијенији вокабулар и познавање појмова на оба језика, разноврснији и богатији лексички фонд, као и виши ниво знања енглеског језика. На средњошколском нивоу, ученици који су пратили CLIL наставу показују боље резултате у владању страним језиком, али се истовремено ови резултати позитивно одражавају и на матерњи језик. Такође, резултати тестирања знања из нејезичког предмета приближно су слични резултатима ученика који су наставу пратили на матерњем језику. Поред тога, неуролошке анализе указују да је код ученика који похађају CLIL наставу заступљена већа когнитивна активност током учења.

Поред тога, многи аутори наводе добре стране CLIL наставе које је могуће груписати у седам тачака; ученици су изложени у великој мери страном језику у оквиру нејезичке наставе на страном језику: 1) језик у овом контексту има улогу узгредног језика који мора бити разумљив, у складу са садржајем и потребама ученика; 2) језик се подучава у контексту садржаја, а не у изолованим фрагментима, те ученици имају честе прилике да слушају, користе и преговарају о садржају користећи се страним језиком: на овај начин експлицитно подучавање језика употпуњује се са усвајањем садржаја; 3) постепено увођење сложених наставних материјала омогућава ученицима да се ослањају на претходно стечена знања како би усвојили нове језичке и нејезичке садржаје; 4) ученици су изложени сложеним когнитивним подстицајима и укључени у захтевне активности које подстичу унутрашњу мотивацију; 5) обједињавање садржаја и језика подстиче примену и развој когнитивних стратегија: теме нејезичких предмета подстичу употребу стратегија за различите садржаје и задатке; 6) усвајање језика и садржаја омогућава флексибилност и прилагодљивост курикулума и активности; 7) настава је усмерена на ученика који поседује већу моћ одлучивања у избору тема и активности.

Посебан значај за овај облик наставе има Гарднерова теорија вишеструке интелигенције. Када подучавамо нејезички предмет на страном језику морамо се ослањати на више врста интелигенција у раду са ученицима. Истовремено са вербалном интелигенцијом која преовладава у настави језика,

подједнако је заступљена и интелигенција у вези са нејезичким предметом, као на пример музичка, логичко-математичка или просторна интелигенција, у зависности од наставног предмета. Психолог Хоwард Гарднер разликује седам врста интелигенција: вербална, музичка, логичкоматематичка, просторна, телесно-кинестетичка, интерперсонална, интраперсонална, натуралистичка и егзистецијалистичка (спритуалистичка).

Поред тога, истичу значај такозваног индивидуалног значења који ученик ствара са новим садржајима повезујући их са већ познатим садржајима. Тако, у учењу у CLIL настави ученик повезује нове идеје и садржаје на страном језику са већ усвојеним на матерњем. Такође, ове ауторке посебно истичу развој интерекултуралне свести: дидактички материјали у вези са нејезичким предметима на страном језику садрже и културне аспекте земље чији се језик учи. Осим тога, ученици који похађају CLIL наставу имају више прилика да буду у контакту са страном културом од ученика који уче страни језик у оквиру традиционалне наставе посредством школских размена, видео конференција и разних пројеката са школама у иностранству.

ЈЕЗИЧКИ НИВОИ И КОМПЕТЕНЦИЈЕ У CLIL НАСТАВИ

Заједнички европски референти оквир представља званични документ Европске уније за учење, наставу и оцењивање живих језика. Документ нуди шест нивоа компетенције који се могу користити као маркери прогреса у процесу учења за све живе језике. Ових шест нивоа класификовани су у три групе: 1. Кандидат почетник припада језичким нивоима А1 и А2; 2. Независни кандидат поседује знање језичких нивоа Б1 и Б2; 3. Искусни кандидат одговара језичким нивоима Ц1 и Ц2. За сваки ниво налазимо детаљан опис употребе страног језика у оквиру све четири језичке вештине, те је тако циљ наставе страног језика да омогући ученику да усаврши своје компетенције унутар одређеног ниво, али и да пређе са једног нивоа на други.

Други начин посматрања развоја језичких компетенција предлаже канадски стручњак Каминс који разликује два облика компетенција које ученик може развити у зависности од примењених приступа и метода у настави: основне међуљудске комуникативне способности и когнитивну академску језичку способност. Наиме, БИЦС компетенција се односи на компетенције у вези са општим и свакодневним темама које ученик усваја у оквиру традиционалне наставе језика, док се ЦАЛП компетенција огледа у захтевној когнитивној употреби страног језика која подразумева: излагање мишљења и претпоставки о некој теми, анализу, синтезу и тумачење доказа. Каминс је издвојио поменуте две компетенције на основу проучавања ученика у САД којима је енглески други језик (Л2). Пре почетка праћења наставе на енглеском језику, ови ученици похађају најпре часове језика. На основу спроведених истраживања закључено је да многи ученици којима енглески није матерњи језик могу да у року од две године развију релативно висок ниво комуникативних језичких вештина на Л2 уколико су у сталном контакту са вршњацима којима је енглески језик матерњи (Л1), те уколико су изложени утицају Л2 посредством јавних медија (телевизија и слично) и институција попут школе и слично.

Након што досегну одређени ниво компетенција на енглеском који подразумева течно изражавање у комуникацији са вршњацима и читање и писање једноставних састава, укључују се у регуларну наставу са ученицима којима је енглески матерњи језик. Међутим, у пракси се испоставило да ученици којима енглески није матерњи језик често имају потешкоће у праћењу наставе, те је Каминс, на основу детаљне анализе резултата до којих је дошао Одбор за образовање у Торонту, закључио да се узрок њиховог неуспеха налази у неадекватној језичкој припреми. Ученици су у оквиру наставе језика достигли БИСЦ компетенције, док им је за праћење наставе на енглеском језику било неопходно поседовање ЦАЛП компетенције. Ослањајући се на резултате које су остварили

ученици имигранти у Канади, аутори истраживања закључили су да је у просеку потребно пет до седам година да ученик досегне академске компетенције.

Поједини теоретичари издвојили су чиниоце који су пресудни за развој академске компетенције код ученика. Тако, на пример, ауторка Севил – Тројке спровела је анализу резултата ученика којима енглески није матерњи језик, а који похађају школу у САД. Први значајан предуслов за развој ЦАЛП компетенција односи се на развој лексике, с обзиром на то да резултати истраживања указују да је познавање лексике најважнији аспект у достизању академског нивоа у усменој продукцији ученика. Стога, закључује ауторка, подучавање лексике треба да буде везано за ученикове директне потребе са садржајем предмета.

У прилог значаја лексике говори и истраживања која су спроведена у CLIL настави са циљем испитивања нивоа комуникативне компетенције ученика. Ауторка примећује да су најчешће грешке ученика везане за лексику, потом следе грешке у изговору, док су на последњем месту граматичке грешке. Са друге стране, на основу одговора добијених од наставника у упитнику, издваја се богаћење лексике као главна корист оваквог облика наставе. На основу ових, наизглед противречних резултата, могуће је закључити да се процес учења највише одвија у условима у којима се прави највише грешака.

Поред тога, показало се да је од великог значаја за развој академске компетенције на другом или страном језику, познавање матерњег језика: што ученици боје владају матерњим језиком, то ће им бити лакше усвајање појмова и садржаја на ЛС или Л2. Са друге стране, подстицање усмене продукције у комуникативној интеракцији не води нужно ка развоју академских компетенција, већ је примећено да може и да омета ученика у достизању академског нивоа. Такође, усмеравање ученика на језичке структуре, а посебно на морфолошке, показало се од незнатне помоћи ученицима за њихове непосредне академске потребе. Највише ученика који су достигли завидан успех у тестирању знања из одређених дисциплина на Л2, имало је прилике да дискутује на матерњем језику о појмовима садржаја које су учили на другом језику са старијима или са другим ученицима. Такође, примећено је да су најслабије резултате на тестовима за академске компетенције имали ученици који су постигли најбоље резултате у интерперсоналној комуникацији, посебно са другим ученицима.

До сличних закључака дошли су и аутори који су анализирали резултате ученика у програму имерзије. Испитивања овог билингвалног програма указала су на одређене недостатке у настави која се огледа у развијању искључиво рецептивних вештина (разумевање слушањем и читањем), док су резултати ученика у продуктивним језичким вештинама (говор и писање) били знатно лошији. Стога, анализа резултата указује на потребу да се ученици посебно усмере на експлицитно изучавање формалних аспеката страног језика, односно да се језичке форме и садржај не раздвајају у настави страног језика.
Овакав налаз, као и лично искуство у раду са ученицима, подстакло нас је да се позабавимо питањем: како развијати формалне аспекте страног језика, неопходне за усвајање академских и професионалних садржаја, а да се притом не одустане од основних постулата комуникативне наставе који углавном искључују експлицитно подучавање граматичких садржаја.

Страни језик који се користи као посреднички језик у учењу нејезичких предмета често је формалан и садржи апстрактне појмове, те је као такав когнитивно захтеван. Каминс истиче да наставник треба да препозна моменат када ученици могу да са БИЦС нивоа пређу на ЦАЛП ниво и да их у томе на одговарајући начин подржи. Управо у CLIL настави ученик достиже сложену и разрађену ЦАЛП компетенцију са вишим когнитивним нивоом који се односи на апстрактне појмове својствене одређеним научним дисциплинама.

Уколико упоредимо језичке нивое ЗЕРО-а са описом Каминсове поделе језичких компетенција, можемо закључити да БИСЦ компетенција подразумева нивое А1, А2, као и Б1 ниво за одређене активности. На тај начин Б1 ниво ЗЕРО-а представља границу између основних међуљудских комуникативних способности и софистицираних академских способности.

РАЗВИЈАЊЕ АКАДЕМСКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ НА СТРАНОМ ЈЕЗИКУ

Слично Каминсовој подели на БИЦС и ЦАЛП компетенције, Шај описује два језичка аспекта од којих је само један видљив. Аутор се користи метафором о леденом брегу како би истакао разлику између ова два аспекта. Површински део леденог брега састоји се од мерљивих, формалних језичких аспеката (изговор, основна лексика и граматика), док се мање видљиви и теже мерљиви аспекти доводе у везу са семантичким и функционалним значењем. Аутор истиче да настава језика (како Л1 тако и Л2) тежи да развије код ученика функционалне или комуникативне вештине тако што се усредсреЂује на површинске елементе упркос чињеници да се смер усвајања језика креће од дубљих комуникативних језичких функција према површинским елементима.

Надовезујући се на површинске и дубинске језичке аспекте, Шамо и Скинер сматрају да се когнитивни аспекти могу представити преко Блумове таксономије образовних циљева.Ови аутори сврставају у површински ниво следеће елементе: знање које подразумева способност памћења онога са чим се ученик раније срео или што је научио, разумевање које се односи на способност схватања основног значења и примену која се везује за могућност употребе апстрактних појмова у конкретним ситуацијама. Са друге стране, дубљи ниво когнитивне, односно академске обраде елемената укључује: анализу која означава способност разлагања целине на њене саставне делове тако да је ученику јасна организација елемената, синтезу која подразумева састављање елемената у кохерентну целину и евалуацију која се везује за способност расуђивања о примерености идеја за одређене сврхе.

Каминсова теорија о постојању БИЦС и ЦАЛП компетенције надовезује се на описане поделе језичких аспеката и указује на језичке нивое који имају значајно важнију улогу за достизање когнитивно вишег академског нивоа. У складу са овим Бенџамин Блум творац је Таксономије циљева васпитања и образовања у оквиру три подручја: когнитивном, афективном и психомоторном. Циљеве и исходе у когнитивном подручју разврстао је у шест хијерархијски уређених категорија: знање, разумевање, примена, анализа, синтеза и евалуација, поделама могуће је објаснити слабе школске резултате ученика-имиграната који су савладали само површинске језичке елементе, а који нису били довољни за успешно интегрисање ученика у наставу.

Према Каминсу два значајна предуслова за развој ЦАЛП компетенције јесу контекст и когнитивна сложеност задатка. С тим у вези, аутор издваја два непрекидна целовита процеса (такозвана континуума) преко којих је могуће сагледати нивое језичког знања. Први се односи на област контекстуалне подршке која је неопходна за изражавање или примање значења. На крајњим тачкама овог контунуума налазимо на једној страни такозвани потпун језички контекст, а на другој умањени језички контекст. У првом случају учесници у комуникацији могу активно да преговарају о значењу (на пример да дају повратну информацију да им порука није јасна), док језик прате разноврсна парајезичка и ситуациона обележја у вези са разним комуникативним ситуацијама. Са друге стране, комуникација у оквиру умањеног језичког контекста ослања се првенствено на значењске језичке елементе те стога успешно тумачење ових порука зависи првенствено од самог језичког знања. Потпуни језички контекст својствен је свакодневним ситуацијама ван школе, док језички захтевнији задаци у учионици (као на пример обрада текста) одсликавају умањени језички контекст.

Други континуум односи се на комуникативне задатке и активности, те тако аутор издваја горњи део вертикалног континуума, такозвани незахтевни когнитивни континуум који подразумева комуникативне задатке и ситуације у којима су језичке алатке углавном аутоматизоване, те стога не захтевају велико когнитивно залагање. Са друге стране, на доњем делу континуума налазе се задаци и активности у којима комуникативне алатке нису аутоматске, те тако захтевају активно когнитивно ангажовање. Реч је о такозваном захтевном когнитивном континууму. У складу с наведеним теоријским поставкама можемо закључити да ученик мора бити когнитивно ангажован уколико му наставник жели омогућити ефикасно учење. Стога, ученику треба пружити интелектуалне изазове како би решио одређене задатке и проблеме, разумео и открио нова значења.

СТРАНИ ЈЕЗИК, МАТЕРЊИ ЈЕЗИК И НЕЈЕЗИЧКИ ПРЕДМЕТИ У CLIL НАСТАВИ

Многи аутори истичу да CLIL не подразумева пуко „превођење“ наставе са матерњег језика на страни како би се ученицима омогућила имерзија у страни језик и тиме постигло учење на страном језику. Поред тога, потребно је нагласити да овај облик наставе не представља „прерушавање“ традиционалне наставе страног језика у системско прогресивно уклапање граматичких јединица циљног језика у оквиру различитих школских предмета. Такође, ова метода не подразумева подучавање нејезичког предмета на страном језику као што се одвија настава на матерњем, те тако не може бити конципирана на исти начин само једноставном заменом језика. Реч је наиме о методи у којој језик и нејезичка материја имају подједнаку важност и представљају истовремено предмет подучавања. Овај двоструки циљ захтева посебан наставни приступ јер се усвајање нејезичког предмета не одвија на страном језику, већ истовремено са страним језиком и уз његово посредство. Стога је неопходно истаћи да CLIL метода подразумева само овако интегрисан приступ у настави.

Интегрисани приступ подразумева да наставник нејезичког предмета у CLIL контексту мора да унесе поједине аспекте страног језика у своју наставу, док на исти начин наставник страног језика мора да прожме своју наставу са садржајем нејезичких предмета. Наставник нејезичког предмета треба да подучава свој предмет кроз страни језик, тачније, да помогне ученику да научи истовремено и страни језик и садржај нејезичког предмета у оквиру свог предмета.
На сличан начин, наставник страног језика тежи да повеже учење нејезичке садржине са усвајањем страног језика, најчешће развијањем академске компетенције преко задатака везаних за нејезички предмет.
У CLIL настави ученици морају да владају језиком на коме се преноси нејезичка садржина и то посебно лексиком, граматичким структурама и функционалним аспектима језика који су карактеристични за нејезички предмет. Познавање језика неопходно је како би ученици могли да разумеју садржај, али и да саопште идеје.

Поред тога, ученици треба да познају и свакодневни, мање формалан језик који се такође може користити у настави, али и да поседују способност употребе граматичке структуре приликом учења нејезичког предмета. Такође, CLIL настава пружа могућност да ученик развије језичке вештине током наставе, а то се пре свега односи на усвајање лексике и граматике. Неопходно је нагласити да је фокус CLIL наставе разумевање нејезичког садржаја, а не граматичких структура. Анализе CLIL наставе указују да већина наставника не подучава граматику током подучавања нејезичког предмета јер су садржај и језик интегрисани. С обзиром на то да су граматика и лексика узајамно зависни, неопходно је фокусирати се на њих као на нераздвојне делове, а не као на одвојену језичку грађу.

Учење представља сложен ментални процес, те разумевање могућности интегрисања садржаја и језика захтева проучавање ове синергије. Међутим, неопходно је нагласити да CLIL не води неизбежно до реализовања ових могућности. Потребно је пажљиво проучити оно што се може постићи интегрисаним учењем посредством страног језика.
У настави језика посебно је значајно да наставник првенствено омогући ученицима да употребљавају страни језик, а не да уче о њему из аспекта граматике и језичких структура. Овај циљ подразумева изузетно интерактивну наставу са разноврсним задацима, при чему наставник језика треба да ограничи време своје интервенције како би омогућио ученицима да што више користе страни језик у току наставе. Са друге стране, у оквиру нејезичких предмета које ученици прате на страном језику неопходно је да наставник посвети више времена излагању градива на страном језику. Међутим, наставник који предаје нејезички предмет на страном језику најчешће има одређене проблеме у изражавању на страном језику, те је неопходно да користи одређене стратегије којима би избегао фронталну наставу.
Стога, када је реч о односу између ЛС и нејезичког предмета, аутори најчешће издвајају две основне могућности за CLIL наставу.
Прва се односи на ситуацију у којој је нејезички предмет који се изводи на ЛС део школског курикулума. Наставу на страном језику води наставник нејезичког предмета самостално или заједно са наставником страног језика. Друга могућност доводи се у вези са организовањем CLIL наставе изван школског курикулума. У овом случају наставник страног језика може имати потпуну одговорност за наставу на страном језику.

Уколико је CLIL настава део школског курикулума, могуће је издвојити неколико начина у организацији наставе страног језика и нејезичког предмета. Први је познат као „могућност развијања сензибилитета“ код ученика према страном језику. У овом програму не постоји одвојена настава страног језика, већ је ЛС искључиво посредни језик јер ученик већ поседује одређени ниво језичких компетенција који му омогућава да несметано прати наставу на страном језику. Други програм је познат под називом „могућност синергије“ јер се поред наставе на страном језику, одвија и настава страног језика. У оквиру часова ЛС користе се садржаји који су присутни у нејезичким предметима, а посебна пажња се посвећује језичким аспектима који су приоритетни у CLIL настави. Трећи начин организације наставе ЛС и предмета на ЛС познат је под називом „јаки сценарио“ и подразумева интензивну наставу страног језика пре него што ученици почну да прате наставу на страном језику. У овом програму припремни часови страног језика су посебно фокусирани на теме нејезичких предмета које ће ученици пратити на ЛС, али се такође ова настава може наставити и касније у току трајања CLIL наставе.

Поред разумевања односа између страног језика и нејезичког предмета, неопходно је размотрити појам садржаја у CLIL настави јер он представља више од једног наставног предмета, као што су Географија, Биологија или Физика. С тим у вези, Којл истиче да се садржај може кретати од елемената преузетих из националних програма до пројеката који обухватају интердисциплинарне области и истраживачки рад који се може односити на различите теме као што су: климатске промене, интернет, заштита човекове средине и слично. CLIL нуди могућности, у оквиру наставног програма и ван њега, за проширивање знања и усвајања различитих вештина. Значајно је истаћи да се међусобни однос језика и садржине не сме занемарити).
За планирање CLIL наставе многи аутори сматрају да наставници треба да предвиде постојање заједничких циљева за страни језик и нејезичке садржаје. Овакво схватање односа језика и нејезичког предмета Којл представља такозваним језичким триптихом. Применом оваквих циљева наставници подржавају ученике у коришћењу страног језика као посредног сагледавајући га из три различита угла као: језик учења, језик за учење и језик кроз учење.

Језик учења подразумева језичку анализу која је неопходна ученицима за схватање основних концепта и вештина у вези са садржајем нејезичких предмета.
Многи аутори истичу значај анализе жанра за усвајање језика и садржаја који су својствени нејезичком предмету као што је, на пример, језик науке и слично. У складу са тим, наставник страног језика треба да свој план у вези са прогресивним увођењем граматичких елемената прилагоди према функционалним и појмовним нивоима сложености нејезичке материје. Тако на пример, уколико наставник страног језика треба да уведе наставну јединицу прошлог времена, препоручљиво је да понуди ученицима контекстуализоване реченице у складу са нејезичким садржајем бирајући глаголске и жанровске примере својствене предмету у коме се ЛС користи као посреднички језик. Са друге стране, од наставника нејезичког предмета захтева се да познаје језичку сложеност свог предмета како би био свестан специфичности писане и усмене продукције на посредничком језику.

Језик за учење подразумева усредсређеност на врсту језика коју треба користити у контексту страног језика. Ученици треба да усвоје стратегије које ће им омогућити да користе језик на делотворан начин. У CLIL настави неопходно је омогућити ученицима развој вештина које су потребне за рад у паровима, кооперативни групни рад, постављање питања, вођење дискусија, вођење истраживања и слично. Треба имати у виду да, уколико се ученици не оспособе да разумеју и користе језик на коме уче нејезички садржај, као и да једни другима помажу на посредничком језику, не може се постићи квалитетна настава. Стога, како истиче Којл, наставников главни циљ јесте да створи услове у којима ће ученици користити ЛС за описивање одређених појава, расуђивање и извођења закључака.

Језик кроз учење заснован је на начелу да је делотворно учење резултат активне употребе језика и размишљања. Контекст CLIL наставе подразумев језички ниво, интеракцију и дијалошке облике другачије од традиционалне наставе језика или нејезичког предмета. Нова значења и појмови нејезичког предмета подразумевају и нов језик. Стога је неопходно да ученици познају језик на нивоу који ће подржати и унапредити њихове процесе мишљења у току усвајања новог знања, истовремено усавршавајући и језичко знање. Ученици комуницирају међусобно, са наставником или се служе текстом како би усвојили или применили садржај нејезичког предмета. У овом процесу, когнитивно захтевни задаци подразумевају да ученици користе усвојена знања, вештине и стратегије.

Спроведена истраживања упућују на закључак да јачање веза између разних појмова и знања омогућава како учење, тако и задржавање претходно усвојеног знања. Матерњи језик може имати важну улогу у CLIL настави као подршка у учењу и наставно средство, те га стога не треба потискивати из наставе. Један од начина његове употребе могао би бити у оквиру групног рада ученика у коме би се дискутовало о одређеној проблематици или теми на матерњем језику са циљем да се оствари одреЂени задатак на страном језику. У настави је изразито присутна замена кодова, смена матерњег и страног језика у комуникацији, што је природна појава, посебно на нижим нивоима.

НАСТАВА СТРАНОГ ЈЕЗИКА У CLIL КОНТЕКСТУ

Као што смо напоменули, у ЦЛИЛ контексту настава страног језика добија нову улогу, те наставници треба да предвиде постојање заједничких циљева за страни језик и нејезичке садржаје.
С тим у вези, један од начина дефинисања заједничких циљева за наставу страног језика и нејезичких предмета јесте дефинисање посебног силабуса. Тако, у складу са Брауновом класфикацијом, наставник може да се определи за тематски силабус у коме се настава организује у складу са разним темама као што су заштита човекове средине, слободно време, здравље и

слично.

Као главне предности наставе страног језика у контексту CLIL наставе у односу на традиционалну наставу издвајају се поред квантитативног чиниоца (већа изложеност ученика страном језику) и квалитативни чиниоци. С тим у вези, аутентичност у коме се усваја ЛС пружа ученику квалитетнији контекст учења. Према Волфу, аутентичност ЛС огледа се у врсти материјала и садржаја који се користе у настави, интеракцији, као и богатом контексту.
Са језичког аспекта, посебно је важно богатство контекста које подразумева употребу разноврсних жанровских и тематских текстова, као и вербалнокомуникативних функција као што су: објашњења, дефиниције, провера информација, поређење, описивање, закључивање, и других функција вишег нивоа на страном језик.

УСВАЈАЊЕ ЛЕКСИКЕ И ГРАМАТИКЕ У НАСТАВИ СТРАНОГ ЈЕЗИКА У CLIL КОНТЕКСТУ

Од посебне важности за CLIL наставу јесте обједињавање наставе страног језика и нејезичког садржаја при чему је важно посветити посебну пажњу развоју лексичког фонда који је неопходан за нејезичке предмете. Овај циј доводи се у вези са регистром садржаја нејезичког предмета. Наставник страног језика треба да користи у настави лексичке елементе који су карактеристични за дате предмете.
Такође, неопходно је да наставник користи задатке који ће омогућити ученику да усваја истовремено граматичке облике и садржаје из одређене области.
Уколико је могуће да предметни наставник и наставник ЛС међусобно сарађују, ово обједињавање садржаја и језика посебно је значајно остварити. Осим тога, неопходно је усмерити ученике да знају да разликују специфичне облике регистра појединачних области. Такође, ученике је посебно значајно подстицати да користе језик као преносилац значења са циљем развоја лексичког фонда који се користе у грађењу значења.

Неопходан предуслов за имплицитно усвајање терминолошких израза и колокација везаних за нејезички предмет јесте богат језички инпут у CLIL настави.
За усвајање лексике неопходно је истаћи значај процеса меморисања речи, односно преласка усвојених речи из краткорочне меморије у дугорочну, како би се користиле у комуникацији. У склопу усвајања лексике резултати теста у вези саповезивањем речи путем асоцијација указују да се језичке јединице које припадају једном семантичком пољу чувају на истом месту као антоними. Такође, познато је да је веома корисно усвајање лексике уз помоћ различитих асоцијација (језичких асоцијација, слика, звучних и тактилних сензација и друго). Тако, за успешно активирање лексичких јединица довољна је само једна асоцијација. Безбројне асоцијације такође утичу на богатство у креирању лексичких мрежа и гарантују приступачност посебних лексичких јединица из различитих мрежа.

Исти аутор истиче да се особеност CLIL наставе огледа у употреби општег и посебног академског дискурса у вези са одређеним нејезичким предметом. У двојезичној настави и CLIL контексту ученици имају више прилика за имплицитно учење колокација и устаљених језичких израза од ученика у традиционалној настави, међутим правила за академски дискурс није могуће имплицитно усвајати. Стога је неопходно омогућити експлицитно усвајање академског језика како ученицима којима је посредни језик матерњи, тако и онима којима је посредни језик страни.
С тим у вези, у зависности од језичког нивоа ученика, наставник страног језика може да користи у настави стручне текстове нејезичких предмета и да их прилагоди за обраду на свом часу. Најчешће се препоручују вежбе попуњавања текстова са понуђеним речима с обзиром на њихову морфолошко-синтаскичку, али и лексичку сложеност.

Поред тога, за наставу ЛС значајно је повезати развој лексике са вештинама размишљања. У вези са значењем речи који се односи на одређен процес размишљања, речи се могу груписати у три групе: речи које означавају предмете, које описују процесе и оне које се односе на појмове. Прва група речи означава стварне предмете или ентитете, те се за њих могу користити вежбе повезивања речи са сликама, дефиницијама, као и означавања слика или класификовања речи у различите категорије. Речи које описују процесе представљају виши ниво апстракције: неке су „видљивије", док друге припадају вишем нивоу, односно ближе су речима које означавају појмове.

Најчешће вежбе које се могу применити за ову врсту речи јесу повезивање речи у оквиру дијаграма који илуструју процесе, као и представљање процеса кроз графичке схеме. Речи које се односе на појмове представљају најбројнију групу и задају највеће потешкоће у разумевању. Оне означавају апстрактне идеје на високом нивоу или представљају део мреже са другим речима са којима су међусобно повезане, те разумевање једне речи утиче на разумевање друге (на пример:разумевање речи снага зависи од разумевања речи као што је енергија и слично).
Вежбе које се препоручују за усвајање ове групе речи јесте објашњење појмова преко графичких приказа.
Велингтом и Осборн сматрају да је могуће спроводити поменуте вежбе како на часовима страног језика, тако и на часовима предмета нејезичке садржине.
Сваки наставник може их обрадити управо из два аспекта: језичког или стручног, али њихове улоге ће се свакако преплитати. Наставник страног језика мора познавати појмове нејезичког предмета и њихове дефиниције, док наставник нејезичког предмета мора познавати основе технике за развијање продуктивних и рецептивних вештина.

Од посебног значаја у овој настави је избор методолошког приступа с обзиром на то да се усвајање језика и садржаја не одвија аутоматски, као што су показала искуства у канадском програму имерзије. Од посебне важности за усвајање језика су два аспекта: разумљиви инпут и оутпут.
Први термин посебно је важан за усвајање садржаја и језика. Уколико инпут није разумљив, не може доћи до усвајања знања и развијања компетенција. Такође, инпут је веома значајан и за усвајање језика. Крешен сматра да постоји директна веза између разумљивог инпута и усвајања језика. Главни поступци који омогућавају стварање разумљивог инпута, и тако олакшавају ученицима усвајање, јесу: поједностављивање, усклађивање са језичким правилима и редундација, које наставник примењује у току изражавања. Поједностављивање садржаја постиже се давањем примера, исцртавањем дијаграма, схема, појмовних мапа и слично, док се са језичког аспекта постиже коришћењем кратких исказа уместо дугих, заменом стручних термина речима из свакодневних комуникативнох ситуација или употребом једноставнијих граматичких конструкција уместо сложенијих, као на пример употребом актива уместо пасива. Усклађивање са језичким правилима односи се на употребу граматички правилних исказа у складу са језичким нормама, док редунданција подразумева истицање значајног елемента у инпуту уз помоћ језичких елемената и различитих дидактичких материјала.

Међутим, поједини аутори наглашавају да је за усвајање језика неопходно да ученик запажа граматичке облике присутне у инпуту. Управо је запажање одређеног језичког облика предуслов за усвајање граматичких облика. Са друге стране, у CLIL контексту ова могућност запажања је умањена с обзиром на то да је ученикова пажња усмерена на садржај поруке, а не на граматички облик. Неопходно је да наставник експлицитно усмери ученикову пажњу на језичке елементе који су прогресивно све више присутни у настави, а чији је фокус на значењу или комуникацији. Поред

тога, истиче се често да је изузетно важно да ученик схвати важност усмеравања пажње на језичке облике с обзиром да се уз њихово посредство долази до поруке.

РАЗВИЈАЊЕ ЈЕЗИЧКИХ ВЕШТИНА У ОКВИРУ НАСТАВЕ СТРАНОГ ЈЕЗИКА У CLIL КОНТЕКСТУ

На основу искуства наставника укључених у CLIL наставу могуће је издвојити одређене проблеме у вези са разумевањем писаног текста, при чему треба имати у виду да се истичу потешкоће ученика са разумевањем усменог текста (наставникове усмене продукције, али и аудио-визуелних материјала). Као главни разлози издвајају се следећи: наставников изговор страног језика, дужина инпут-а и синтаксичка сложеност текстова. Посебно се издваје потешкоћа у вези са разумевањем специфичне лексике одређених предмета односно дисциплина.
Специфична лексика односи се на појмове дисциплина и стога је очигледна њихова веза са когнитивним аспектима и потешкоћама у вези са усвајањем садржаја. У усменом изражавању посебно се истичу потешкоће у изговору, читању наглас и усменој продукцији. Посебно је запажена потешкоћа у употреби стручних термина, у обради/елаборацији сложених појмова и њиховом поједностављању, у сажетом излагању садржаја, разради текстова, као и у преформулисању идеја и препричавању.

С тим у вези, можемо издвојити следеће разлоге за наведене потешкоће ученика у CLIL настави: ученик мора да усредсреди пажњу на садржај и оно што треба да уради са њим, те је тако његова пажња подељена између садржаја и језика. У традиционалној настави ова подела обично није присутна јер су активности усмерене на језичке вежбе, док је садржај у другом плану. Други разлог налазимо у неопходности да ученик мора да усавршава и језик, не само његов изговор, већ и граматичку тачност и сложеност.

Реч је о истраживању које је спровео Универзитет у Венецији од 2005. до 2009. године са наставницима из 12 школа из регије Венета. Наставници су водили радне дневнике у вези са начином рада и активностима које су примењивали у разреду.
За разлику од Крешена који сматра да је неопходно искључиво пружити ученику разумљив инпут како би дошло до усвајања језика, други аутори истичу првенствено значај опажања. Међутим Свејнова, на основу резултата истраживања програма имерзије, подржава стварање разумљивог аутпута. Ауторка сматра да ученик само у случају када репродукује језик и прима повратну информацију, може да примети недостатке у свом међујезику, те тако усвоји нове облике. Стога, није довољно да ученик само репродукује на страном језику, већ треба да његова репродукција буде граматички богата и разумљива саговорнику посредством језичких облика, а не коришћењем искључиво вербалних и невербалних стратегија. Посебну важност има техника преговарања о значењу током интеракције у оквиру усвајања језика. С тим у вези посебно је значајна употреба вежби и задатака у настави како би ученици били у прилици да користе језик, посебно у оквиру усмене продукције.

Нарочито се истиче да је неопходно да наставник примењује са ученицима облике рада као што су рад у пару и групи, како би били подједнако укључени сви ученици у усменој продукцији. Уколико наставник пружа ученицима инпут и остварује интеркацију са одређеним бројем ученика, преостали ученици ограничени су искључиво на слушање. С тим у вези, неопходно је обезбедити развијање језичке продукције који се односи на квалитет језичке компетенције на страном језику. Овај циљ се може остварити уколико се ученику пружи могућност за усменом репродукцијом, а која се неће свести искључиво на одговаре на наставникова питања. Неопходно је да ученик примењује усвојена

знања, претвара информације из једне типолошке форме у другу, тумачи и процењује проблеме или питања користећи се садржајем, као и да манипулише садржајима и обрађује их.

Поред развијања рецептивних вештина на стручним текстовима, препоручљиво је усмеравати ученике да користе изразе и речи из академских текстова у оквиру развијања продуктивних вештина. Такође, могуће је од ученика тражити да писмено дефинишу одређене појмове са којима су се претходно сусрели у оквиру вежби разумевања прочитаних текстова, те да се групе у разреду такмиче која ће тачно спојити појмове са дефиницијама (појмови могу бити представљени и сликама). Сличне активности могуће је направити у оквиру вежби за усмену продукцију у којима би свака група дефинисала одређене појмове или појаве, а остале групе би морале да погоде о којим појмовима је реч. Интегрисано подучавање језика и садржаја пружа разноврсније могућности за развој рецептивног и продуктивног вокабулара код ученика у односу на традиционалну наставу страног језика. У CLIL настави посебна пажња посвећује се проширивању лексике и усавршавању вештине разумевања речи. Развој пасивне лексике, међутим, треба да прати плански рад на продуктивној лексици, са п осебном пажњом усмереном на усвајање колокација и појмова.

ОСОБЕНОСТ НАСТАВЕ НЕЈЕЗИЧКИХ ПРЕДМЕТА: ДВОЈЕЗИЧНИ НАСТАВНИК

Крајем деведесетих година прошлог века главни циљ стручњака за CLIL наставу био је да развије код наставника нејезичких предмета језичку свест. На овај начин тежило се да се спречи да наставници запостављају језичке аспекте на часовима предмета које предају на посредничком језику. Тако настају курсеви за усавршавање наставникачији је циљ да пруже наставницима теоријску основу о двојезичном образовању, али и да омогуће међусобну размену искустава.
С тим у вези могуће је размотрити став наставника нејезичког предмета према страном језику као посредничком језику и његово познавање стратегија и техника које су својствене настави страног језика, а које су значајне у CLIL контексту и за нејезички предмет.

Наставник нејезичког предмета може осећати одређену несигурност у вези са познавањем језика у случају када је реч о нематерњем говорнику страног језика. Могућа забринутост односе си на недовољно поседовање језичког нивоа, познавање лексике, као и на немогућност изградње ауторитета у разреду уколико наставник не поседује висок ниво познавања језика.
Такође, наставник може осећати одређену бојазан пред могућим питањима ученика у вези са структурама и функцијама страног језика. У том случају, наставник најчешће захтева од ученика да знају одређену листу стручних појмова на страном језику и тежи да држи фронталну наставу у којој ученици имају пасивну улогу. Тада се у настави користи у великој мери матерњи језик како би се са сигурношћу пренели садржаји и избегли неспоразуми.

Овакве поступке могуће је објаснити из више углова. Наставник нејезичког предмета најчешће нема довољно искуства у помоћи ученику у вези са разумевањем писаног или усменог текста: у преношењу садржаја свог предмета на матерњем језику наставник најчешће не користи технике попут понављања, провере разумевања и давања ученику активне улоге у процесу учења, што је од посебне важности у настави страног језика. Такође, он најчешће не познаје интерактивне активности, као што је то случај са наставником страног језика.
Међутим, уколико наставник преусмери пажњу са себе на ученике и омогући им међусобну интеракцију на страном језику, тада може да увиди да стављањем личне језичке несигурности у други план подстиче ученике на употребу страног језика, што и представља један од главних циљева CLIL наставе. Свакако, наставник не представља једини извор страног језика, већ је могуће користити различита наставна средства помоћу којих ученици могу бити изложени течном и правилном инпуту на страном језику, као што су аудио и видео материјали са радија, телевизије,

интернета и слично. Такође, уколико је наставник нематерњи говорник страног језика, он ученицима може да олакша разумевање садржаја једноставнијим језичким конструкцијама које, као нематерњи говорник, обично чешће користи од наставника коме је страни језик ученика матерњи језик.

За развијање ЦАЛП компетенције веома је важно да су у наставу укључени и двојезични наставници. Тако се у наставној пракси показало да су се јавили одређени проблеми са групом ученика који су били изложени консекутивном билингвизму и усвајали страни језик у почетним стадијумима школовања. Реч је о истраживањима програма имерзије у Канади која су спроведена на енглеским ученицима који су учили француски језик. Каминс и Свејнова закључују да су добре резултате остварили они ученици које су подучавали билингвални наставници. С тим у вези аутори запажају да је до успеха дошло услед доброг планирања наставе као и чињенице да су ученике подучавали наставници који

Појам консекутивни (касни) билингвизам односи се на појаву када ученик усваја други језик, након што је претходно усвојио већ један језик. Са друге страни, симултани (рани) билингвизам јавља се код деце која до четврте године усвоје више од једног језика истовременосу разумели и користили енглески језик, док је француски био страни језик свим ученицима. Са друге стране, ученици који су били изложени искључиво страном језику у такозваном „утопи се или пливај" контексту одавали су утисак да поседују висок ниво компетенције у свакодневном разговору.
Међутим, они су били неуспешни у усвајању академског језика, што је утицало на њихово даље школовање. Ови ученици нису били у могућности да досегну академски ниво знања на страном језику, а исто тако нису имали прилике ни да развију ову језичку комптенецију на матерњем језику с обзиром да се он није користио у школи.

ОСОБЕНОСТ НАСТАВЕ НЕЈЕЗИЧКИХ ПРЕДМЕТА: СТРАТЕГИЈЕ, ТЕХНИКЕ И ДИДАКТИЧКИ МАТЕРИЈАЛИ

Одлика традиционалне наставе страног језика представља контролисани инпут и увежбавање језичких елемената. Међутим, у подучавању нејезичког предмета на страном језику ученицима је неопходна пре свега подршка у развоју лексике, когнитивних функција и развијању стратегија учења.
За контекст CLIL наставе значајна је класификација стратегија за учење на три главне категорије: метакогнитивне, когнитивне и друштвено − афективне. Метакогнитивне стратегије односе се на планирање учења, размишљање о процесу учења, као и на праћење и контролу језичке продукције или разумевања. Когнитивне стратегије ограничене су на одређене задатке и подразумевају употребу материјала за учење. Друштвено – афективне стратегије односе се на активности у вези са друштвеним посредовањем и интеракцијом са другима.

Наставник нејезичког предмета у CLIL настави треба да буде свестан да дидактички материјали у вези са предметом представљају уједно и материјале за развој језичких вештина и грађе. Стога је у оквиру нејезичког предмета могуће применити различите технике за усавршавање говора и писања, омогућити ученицима да стекну бољи увид у разлику између писаног и усменог изражавања, формалног и неформалног стила, и уједно им помоћи да прошире знања у вези са лексичком и граматичком грађом. На овај начин наставник нејезичког предмета помаже ученику да развије ЦАЛП компетенцију.
У вези са одабиром наставног приступа стручњаци истичу да овакав облик наставе захтева друштвено-конструктиван приступ како би се ученику омогућио централни положај и активно учешће у процесу учења.

Друштвено-конструктиван приступ подразумева интерактивну наставу између наставника и ученика, као и подршку у процесу учења коју ученику може пружити наставник, други ученик или неки други извор. Такође, у овом приступу је посебно наглашена посредничка улога наставника, који ученику помаже у когнитивним подстицајима у оквиру појединачне зоне проксималног развоја. Наставников задатак се огледа у одржавању равнотеже између когнитивних подстицаја за ученике и подршке која се смањује са учениковим напредовањем.

Када је реч о садржају, неопходно је издвојити вишеструки фокус који се односи на усвајање језика у оквиру нејезичког предмета, усвајање садржаја у оквиру наставе страног језика, интеграцију садржаја више предмета, учење преко интердисциплинарних тема и пројеката и упућивање ученика на промишљање о стратегијама учења. У вези са контекстом учења могуће је истаћи употребу језичког и нејезичког садржаја изван учионице, подстицање учениковог самопоуздања у оквиру истраживања језика и садржаја, усмеравање ученика на употребу аутентичних материјала и развој језичке свести.

Поред тога, важно је пружити ученику помоћ у вези са посредничким језиком у оквиру нејезичког предмета, подстицати његова интересовања, повезивати наставно градиво са ваншколским активностима, успоставити контакте са матерњим говорницима посредничког језика и користити аутентичне материјале на страном језику. Када је реч о активном учењу, неопходно је да ученик комунцира више од наставника, да самопроцењује постигнуте резултате, да буде упућен на заједнички рад са другим ученицима (такозвани кооперативни рад), да дискутује о језику и садржини у интерактивној настави са другим ученицима, те ће тако наставник преузети улогу модератора у наставном процесу. У вези са надоградњом на претходно знање наставник треба да омогући ученику усвајање новог садржаја подстицањем учениковог раније стеченог знања, вештина и искустава, да пренесе новеинформације помоћу преформулација, да подучава користећи знања о различитим стиловима учења, да подстиче креативно и критичко мишљење код ученика, као и да га подржава у напредовању и тако му не дозволи стагнацију.
Циљ употребе страног језика као посредничког у настави нејезичких предмета представља, поред учења одређених научних дисциплина, и усавршавање језичких компетенција на страном језику. Такође, употреба страног језика у поменутом контексту омогућава ученицима да буду изложенији страном језику.
Међутим, овај квантитативни аспект није довољан за постизање жељених циљева, с обзиром на то да је за развој језичких компетенција важна и квалитативна димензија CLIL -а.

Многи аутори, као на пример Волф, сматрају да се предност CLIL -а у односу на традиционалну наставу страног језика огледа у аутентичности учења која се остварује уз помоћ: материјала и садржаја, интеракције и контекста. Материјали који се користе у оквиру наставе страног језика првенствено имају за циљ усвајање страног језика, међутим користе се и аутентични и недидактизовани материјали који постају псеудо-аутентични услед неаутентичне употребе у оквиру наставе језика.

Са друге стране, садржаји који се ученицима презентују у оквиру посредничке употребе страног језика аутентичнији су од оних који су део традиционалних курсева језика које Волф назива псеудо-аутентичним истинитим. Поред тога, интеракција на страном језику могућа је само уколико саговорници желе да комуницирају. Међутим, често такозвана псеудо-реалност часа страног језика не подстиче стварање услова за њену реализацију јер, уколико се ученик не идентификује довољно са постављеним задацима, резултати учења нису задовољавајући. С тим у вези Волф истиче да је интеракција остварена са садржајима нејезичких предмета аутентичнија од интеракције са псеудо-реалним садржајима часа језика. Овакав став аутор објашњава на основу следећих тврдњи: рад на реалним садржајима уз интерактивне задатке, као на пример дискусија о

резултатима неког експеримента, аутентичнији је од интерактивних задатака на часу језика; читање и писање постају аутентичније активности уколико ученик треба да разуме и употреби одређене садржаје текста док рад на језику, на пример на лексици, има јасно дефинисан циљ који се односи на решавање неког проблема у вези са усвајањем нејезичког предмета.

Стога CLIL настава захтева примену техника којима ће се помоћи разумевање и учење. Једна од таквих техника јесте употреба визуелних материјала као што су дијаграми, слике и графикони. Такође, у овом облику наставе могуће је планирати наставу у којој ће се истовремено омогућити усвајање језика и нејезичког садржаја. Тако је, на пример, могуће дати ученику да попуни одређене графиконе и табеле на основу разумевања прочитаног текста. За писану продукцију могу се дати упутства и оквир на основу којих ученик развија писану продукцију, издваја кључне речи и слично. У споменутим активностима пожељно је варирати облике рада са ученицама: укључити цео разред, мале групе, рад у пару и индивидуални рад.

Такође, неопходно је омогућити често понављање и утврЂивање градива. Тако на пример, могуће је писану продукцију предвидети да се два пута уради како би се приликом друге израде ученици фокусирали на језичке аспекте текста.
С тим у вези, у оквиру CLIL наставе неопходно је применити разноврсне глотодидактичке технике као што су: вежбе, комуникативне активности и задаци.
Овде бисмо посебно истакли значај задатка с обзиром да је у њему циљ употреба језика са фокусом на значење, док се у вежбама језик користи са фокусом на форму. Такође, у задатку се користи прагматично значење, тачније, наглашена је употреба језика у контексту с обзиром да задатак захтева од учесника да учествују као корисници језика јер морају да користе исте комуникативне процесе који су укључени у активностима у стварном животу, те је тако свако учење језика случајно.

На основу тога се успех двојезичне наставе у односу на традиционалну наставу објашњава се чињеницом да се циљни језик користи за комуникативне циљеве, а не само као предмет учења. Интерактивна настава која подстиче ученике на комуникацију представља примаран циљ и у оквиру ње је неопходно омогућити ученику активно учешће.
Интерактивна настава подразумева: употребу разумљивог инпута, подстицање ученика на усмену и писану језичку продукцију, као и развој свести и способности код ученика да користи формалне аспекте циљног језика (као што је граматика) у сврху остваривања ефикасне комуникације.

У оквиру наставе језика наставнику се е препоручује да истакне вокабулар и терминолошке одреднице, које су својствене нејезичком предмету. На овај начин ученици се подстичу да развију што богатију лексику, као и да употребљавају синтаксичке конструкције својствене нејезичком предмету чиме се развија језичка продукција. Неопходно је омогућити ученицима да се навикну да користе циљни језик у што већој мери без страха од грешака јер је фокус на значењу курикуларних појмова. Поред тога, пожељно је исправљати ученика преформулацијом погрешних исказа непосредно након направљених грешака, посебно у вези са лексиком карактеристичном за нејезички предмет, као и анализирати грешке како би се одредиле потешкоће које ученик има у продукцији посредничког језика. Најчешће грешке су последица трансфера из матерњег језика.

На нижим нивоима неопходно је, пре свега, развијати код ученика рецептивне вештине, док ће се продуктивне постепено развијати: у почетној фази продуктивне вештине се углавно своде на почетно преписивање и вежбе повезивања слика и текста, као и на одговарање на затворена питања. Неопходно је да наставник непрекидно пружа ученику разумљив инпут у току обраде наставног садржаја укључујући га активно посредством различитих техника.

2.7. МЕРЕ ПРЕВЕНЦИЈЕ ОСИПАЊА УЧЕНИКА

Део Школског програма „Мере превенције осипања ученика“ се мења и гласи:

КРЕТАЊЕ БРОЈА УЧЕНИКА У ШКОЛСКОЈ 2017/2018. ГОДИНЕ

Број исписаних ученика	2
Број накнадно уписаних ученика	3
Разлика	+1

Број исписаних ученика (2) и број накнадно уписаних ученика (3) је минималан, тако да је разлика +1 ученик, односно број ученика на почетку школске године био је 297, а на крају школске године 298. Дакле, осипања ученика у нашој школи практично нема.

Разред	Одељење	Смер	Наставни језик	Број уписаних ученика на на почетку школске 2017/2018. године
Први	1/1	Општи	Српски-енглески	17
	1/2	Општи	Српски	6
	1/3	Друштвено-језички	Мађарски	19
	1/4	Општи	Мађарски	31
Други	2/1	Општи	Српски-енглески	9
	2/2	Општи	Српски	6
	2/3	Друштвено-језички	Мађарски	30
	2/4	Општи	Мађарски	23
Трећи	3/1	Општи	Српски	26
	3/2	Природно-математички	Мађарски	10
	3/3	Друштвено-језички	Мађарски	23
	3/4	Општи	Мађарски	27
Четврти	4/1	Друштвено-језички	Српски	3
	4/2	Општи	Српски	17
	4/3	Друштвено-језички	Мађарски	17
	4/4	Општи	Мађарски	21
	4/5	Општи	Мађарски	22
На српском језику	-	-	Српски	84
На мађар-ском језику	-	-	Мађарски	223
Укупно	-	-	-	**307**

КРЕТАЊЕ БРОЈ УЧЕНИКА У ПРЕТХОДНИМ ШКОЛСКИМ ГОДИНАМА

Шкоска година	**Број одељења првог разреда**	**Број уписаних ученика у први разред**
2015/2016.	4	**86**
2016/2017.	4	**78**
2017/2018.	4	**73**
2018/2019.	4	**82**

У школску 2018/2019. годину уписано је за 12,3 % више првака него у претходној школској госини.

Шкоска година	**Укупан број уписаних ученика**			**Број одељења**
	На српском наставном језику	**На мађарском наставном језику**	**Укупно**	
2015/2016.	96	271	367	22
2016/2017.	101	266	367	19
2017/2018.	84	223	307	17

Укупан број ученика у школској 2018/2019. години је повећан због повећаног броја ученика уписаних у први разред.

Основне мере превенције осипања броја ученика:

- Смањење броја изостанака
- Појачан рад одељенских старешина
- Појачан надзор ученика са посебним потребама
- Помоћ стручних сарадника ученику и родитељу
- Укључивање ученика у рад ученичког парламента, разних секција, ваннаставних активности
- Јачање система каријерног вођења и саветовања ученика
- Побољшање информисаности ученика о правима
- Појачана сарадња са факултетима

Мере за превенцију осипања

Активности	**Носиоци**	**Време реализације**
Промоција Школе у основним школама	Тим за промоцију Школе	Април
Израда флајера и пропагандног материјала	Директор, проф. ликовне културе	Током године
Сарадња Ђачког парламента са парламентом Основне школе	Координатор Ђачког парламента	Током године
Промоција Школе у медијима	Директор, тим	Током године
Отворена врата	Директор, ђачки парламент, координатор ђачког парламента, предметни наставници	Април, мај
Идентификација ученика лошег	Одељењске старешине, ППС	Септембар, октобар

материјалног стања		
Осмишљавање помоћи и сарадња са институцијама и предузећима која могу да помогну	ППС, директор	Током године
Прикупљање старих уџбеника, за ученике који не могу да набаве уџбенике	Ђачки парламент, одељењске старешине, ППслужба, директор	Септембар
Пружање подршке наставницима за рад са ученицима са проблемима у понашању	ПП служба, директор	Током године
Укључивање што већег броја ученика у ваннаставне активности	Наставници	Током године
Укључивање родитеља деце из нестимулативних средина у активности Школе и њихово оснаживање	Одељењске старешине, ППслужба,директор	Током године
У сарадњи са ђачким парламентом организовати хуманитарне акције за помоћ ученицима лошег материјалног стања	Ђачки парламент, одељењске старешине, ППслужба,директор	Током године
Боља организација допунске наставе за ученике који заостају у учењу	Предметни наставници, одељењске старешине, ПП служба, директор	Током године
Каријерно вођење	Тим за каријерно вођење	Током године

Друге мере против осипања ученика

1. Израда плана посете деце из основних школа и плана активности деце приликом тих посета.
Носиоци активности: педагог, одељењске старешине.
Време реализације: током школске године.
2. Израда плана сарадње са родитељима новопридошлих ученика.
Носиоци активности: педагог, одељењске старешине.
Време реализације: током школске године.

3. Прикупљање података за идентификацију ученика под ризиком од осипања.
Носиоци активности: педагог, одељењске старешине.
Време реализације: током школске године.

4. Процена специфичности потреба ученика под ризиком од осипања и прикупљање података.
Носиоци активности: педагог, одељењске старешине.
Време реализације: током школске године.

5. Креирање мера подршке за ученике под ризиком од осипања.
Носиоци активности: педагог, одељењске старешине.
Време реализације: током школске године.

6. Укључивање родитеља из осетљивих заједница у рад школе.

Носиоци активности: педагог, одељењске старешине.
Време реализације: током школске године.

7. Посете породицама из осетљивих група – пружање подршке и помоћ родитељима за укључивање у рад школе (по потреби).
Носиоци активности: педагог, одељењске старешине.
Време реализације: током школске године.

8. Проширивање активности Вршњачког тима за подршку ученицима.
Носиоци активности: педагог, одељењске старешине.
Време реализације: током школске године.

2.8. НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА ПО ПРЕДМЕТИМА, РАЗРЕДИМА, СМЕРОВИМА И НАСТАВНИМ ТЕМАМА ЗА УЧЕНИКЕ УПИСАНЕ ЗАКЉУЧНО СА ШКОЛСКОМ 2017/2018. ГОДИНОМ

Део Школског програма „Начин и поступак остваривања прописаних програма наставе и учења по предметима, разредима, смеровима и наставним темама за ученике уписане закључно са школском 2017/2018. годином“ који се односи на прве и друге стране језике, рачунарство и информатику и верску наставу по новом Наставном програму за гимназију („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 4/15 и 11/16), се мења и гласи:

ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ЗА 2, 3. И 4. РАЗРЕД ПО НОВОМ ПРОГРАМУ („СЛ. ГЛАСНИК РС – ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК“, БР. 4/15)

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ДРУГИ**		
СМЕР		**ДРУШТВЕНО-ЈЕЗИЧКИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**105**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Telling Tales(18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	- користи индиректни говор - идентификује и користи глаголске облике -разуме чланак о миту и реалности -да разговара о стварању компромиса -пише формално писмо о резервацији	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
True love(17)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и	- да причају о везама -користе компарацију придева -да говоре о измишљеним ситуацијама - разумеју песму -опишу и да реагују на интернет чланак -пишу писмо –	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог;	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат

	примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	одговор на позив	илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Travel (17))	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-причају о путовању -користе пасивне реченице -дискутују о предностима и манама разл. путовања -разумеју разл заменице - разумеју чланак о путовању - да учтиво траже информације	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Spend,spend,spend(17)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања	- прича о новцу и о односу људи према томе -користи и разуме структуру „have sth.done“ -да дикутују о реклами у школи -да користе third conditional -разумеју текст о милионеру -говоре о давању предлога	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују

	о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-пишу формално писмо у којем траже дату информацију	друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Inspiration (18) Against the odds (18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају	-именује речи о разл.формама уметности -користе participle clauses -дискутују о разл.облицима уметности -разумеју разлику и користе детерминаторе за именице -причају о својим доживљајима -да пишу есеј (дискурсивни) - да опишу карактеристике људи -да користе	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др. **Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека. **Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу

	елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	прошла времена -да изразе мишљење о познатим људима да разуме текст о преживљавању -разликује past perfect i continuous -да опише слоку -да пише чланак у новине	фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др	Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, изборни предмети		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ТРЕЋИ**		
СМЕР		**ДРУШТВЕНО-ЈЕЗИЧКИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**180**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
For what it's worth(18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-прича о новцу и финансијама - идентификује и користи разл.детерминаторе -разуме чланак о сиромашству -користи разл.глаголске облике -дискутује о теми за и против аргументима -пише есеј за и против	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
From cradle to grave (18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног	- да причају о разл.животним добама -користе будућа времена -да говоре о проблемима родитеља и тинејџера - разумеју текст о старијим људима -да користе future continuous i future perfect -да пишу опис једне особе	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља

	подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања		интернет, табла, уџбеници и др.	проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Man and beast (18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-причају о разл.животињама и њихових делова тела -користе структуре за изражававање способности -дискутују о разл.земљама и њихових љубимаца -разумеју чланак о комуникацију животиња - правилно користе номиналне реченице - да презентују једну тему -да пишу детаљан описни есеј	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
In the news(18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине	- прича и разуме језик новина,штампе -користи и разуме синдиректни говор -да разумеју чланак о штампи у Британији -да користе глаголе за индиректни говор -разумеју текст о познатим људима -говоре о статистичким подацима -пишу опис књиге	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и

	комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања			помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Points of view(18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-да прича о својим мислима -користе разл.одлике питања -дискутују о разл. религијама -да разуме чланак о тв емисији -да разуме и користи question tags i tag questions -да пишу есеј (опинион) -да изражава своје мишљење	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Putting the world to rights (18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења,	-да прича о узроцима и конзеквенција глобалног загревања -да прича о томе шта се мора и шта се не сме урадити да разуме чланак о нашој угроженој планети -да разумеју чланак о бацању хране -спекулације у садашњем,прошлом и будућем времену -да играју разл.улоге -да напишу детаљан есеј за и против	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и

	договарања, решавања проблема, закључивања			реализацији пројека.
Caught in the net(18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-да причају о томе како користе интернет -да користе модалне глаголе у прошлом времену -да дискутују о друштвеним мрежама -да разумеју чланак о виртуалном свету -да користе условне реченице (mixed) -да дискутују о чланку у новинама -данапишу биографију	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
A step on the ladder(18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања	-да причају о радном односу,о животу на послу -да користе структуре за изражавање навика у садашњем и прошлом времену -да разумеју чланак и да разговарају о миграцији -да користе облике „future in the past“ -да воде разговор за интервју за посао(job interview) -да пишу писмо за јављање на посао(job application)	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	проблема, закључивања			
Out of this world(18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-да прича о истраживањима свемира -да користи разл.структуре пасива -да разуме одломак из научно фантастичног одломка -да разуме чланак о путу у свемир -да савлада напредне пасивне структуре -да ефективно презентује своја мишљења -да опише наративу догађаја	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Beginnings(18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-да прича о успоменама из детињства -да прича о урођеним карактеристикама појединца - да разуме чланак о почецима енглеског језика -да разуме чланак о почецима разл.спортова -да користи разл .глаголске структуре -да дискутује о етичким проблемима -да опише догађај	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, изборни предмети		

НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)	Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ЧЕТВРТИ**		
СМЕР		**ОПШТИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**96**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
A step on the ladder (10)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	- користи прошло време - идентификује и користи глаголске облике -разуме чланак о запошљавању -да опише људе на једној фотографији -пише писмо о себи	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Space (10)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције	- опишу речи у вези астрономије -користе пасив -да говоре о стварима у будућности - разумеју чланак о свету астрономије -опишу и да реагују на анекдоту -пишу презентацију	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема;	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и

	- стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања		дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Beginning (10)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-причају о својим осећајима -користе односне реченице -дискутују о породици -разумеју текст о Америчким споровима -користе дугачке реченице да изражавају своје мишљење	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Stories (10)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику	- именује речи о телевизији -користи и разуме разлику између past simple present и perfect -да дискутују о разним програмима на ТВ -да користе present perfect continuous -разумеју текст о критицизму -говоре о филмовима	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности**

	- упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања		**Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Partners (10)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-именује речи у вези са вестима и политиком -користе Reported Speech -размеју чланак о политици и о околини -разумеју разлику и користе future perfect i futue perfect continuous -разумеју мишље различитих експерта о будућности -говоре о својим плановима за будућност -да пишу есеј о свом мишљењу	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Battles (10)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског	-изражује своје мишљење о рату -користи питања адекватно - разуме тектс о рату -разуме чланак о рату као еџплицитну и имплицитну ствар -користе граматику исправно	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и

	говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања		уџбеници и др.	пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Journeys (10)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-разуме појам ходочаст -користе герунд исправно -користи речи о религијама -разуме чланак о путовању кроз време -разуме чланак о правилној исхрани -даје мишљење о свом ставу према религији	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Tastes (10)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине	-именује речи у вези моде -користи помпђне глаголе исправно -изрази мишљење о вегетаријанизму - уме да формира став о исхрани - зна да користи would -уме да напише рецензију о летовању	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и

	комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања			помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, социологија, изборни предмети		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ЧЕТВРТИ**		
СМЕР		**ДРУШТВЕНО-ЈЕЗИЧКИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**128**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Stories(18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-прича о разл. аспектима прича и догађаја - да дискутује о ефектима телевизије на детета -разуме одломак из драме -да разуме и реагује на одломак из романа -да користи више наративна времена -да упореди разл.фотографије -да напише критику о филму	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Partners(18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате	- да причају о разл.везама -да говоре о значају и важности пријатељства - да изразе мишљење о браку -да разуме текст о љубави и да	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика;	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају

	теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	реагује на то -да користи разл.глаголске облике -да пише чланак о популарној туристичкој дестинацији	учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Changes (18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације,	-да опишу процес разл.промена -да причају о разл.променама у разл.животно доба -да разуме и реагира на песму протеста -разумеју чланак о особи која је направила радикалну промену у свом животу - правилно користе условне реченице -да пишу детаљан дискурсивни есеј	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања			
Battles(18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	- прича о војним темама -да дискутује о породичним проблемима -да дискутују о правима грађана -разумеју текст о натуралисту -да направе пресентацију -пишу опис једне особе	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Dreams(18)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник	-да прича о спекулацијама о будућности -да прича о значају снова -да разуме чланак о политици -да разуме чланак о значају спавања -да разуме и користи разл.структуре индиректног говора -да напише причу	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности**

	- изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања		**Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Journeys (19)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема,	-да прича о разл.облицима путовања -да прича о томе који су разлози за путовање -да разумеју чланак о миграцији -да разуме чланак о времеплову -да користи разне облике за наглашавање -да напишу писмо жалбе	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	закључивања			
Tastes(19)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-да прича о моди и одевању -да прича о разл.дијетама -да прича о омладини и моди -да разуме чланак о храни и науци -да савлада напредне облике модалних глагола -да напише извештај	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, изборни предмети		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ТРЕЋИ**		
СМЕР		**ОПШТИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**144**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Against the odds (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	- користи садашња времена - идентификује и користи глаголске облике -разуме чланак -да опише људе на једној фотографији -пише писмо о себи	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
For what it's worth (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја	- опишу како се осећају -користе прошла времена -да говоре о стварима које су биле истините у прошлости а више нису - разумеју чланак о свету монетарије -опишу и да реагују на анекдоту -пишу анекдоту	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке;

	- развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања		уџбеници и др.	прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
From Cradle to Grave (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-причају о својим бакама и дедама -користе односне реченице -дискутују о разликама генерација -разумеју текст о тинејџерима	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Man and Beast (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације,	- именује делове тела и органе животиња -користи и разуме разлику између past simple present и perfect -да дикутују о кућним љубимцима -да користе present perfect continuous -разумеју текст о томе како можемо комуницирати са животињама -говоре о животињама	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у

	размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања			решавању задатака и реализацији пројека.
In the news (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-именује речи у вези са вестима и политиком -користе Reported Speech -размеју чланак о политици и о околини -разумеју разлику и користе future perfect i futue perfect continuous -разумеју мишље различитих експерта о будућности -говоре о својим плановима за будућност -да пишу есеј о свом мишљењу	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Points of view (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања,	-изражује своје мишљење -користи питања адекватно - разуме тектс о религији -разуме чланак о скандалу једног квиз програма -користе Question Tags исправно	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	решавања проблема, закључивања			
Putting the world to rights (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-разуме појам глобало зафревање -користе must, have to исправно -користи речи о дрвама и биљкама -разуме чланак о правилној исхрани -даје мишљење о свом ставу према исхрани	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Caught in the net (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-именује речи у вези са информатиком -користи shouldn't have исправно -изрази мишљење о социјалним медијама - уме да формира став о виртуелном свету - зна да користи Mixed Conditionals -уме да напише биогтрафију о познатом човеку	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)	Информатика, биологија, географија, физика, социологија, изборни предмети
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)	Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ТРЕЋИ**		
СМЕР		**ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Against the odds (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	- користи садашња времена - идентификује и користи глаголске облике -разуме чланак -да опише људе на једној фотографији -пише писмо о себи	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
For what it's worth (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја	- опишу како се осећају -користе прошла времена -да говоре о стварима које су биле истините у прошлости а више нису - разумеју чланак о свету монетарије -опишу и да реагују на анекдоту -пишу анекдоту	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке;

	- развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања		уџбеници и др.	прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
From Cradle to Grave (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-причају о својим бакама и дедама -користе односне реченице -дискутују о разликама генерација -разумеју текст о тинејџерима	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Man and Beast (13)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације,	- именује делове тела и органе животиња -користи и разуме разлику између past simple present и perfect -да дикутују о кућним љубимцима -да користе present perfect continuous -разумеју текст о томе како можемо комуницирати са животињама -говоре о животињама	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у

	размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања			решавању задатака и реализацији пројека.
In the news (13)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-именује речи у вези са вестима и политиком -користе Reported Speech -размеју чланак о политици и о околини -разумеју разлику и користе future perfect i futue perfect continuous -разумеју мишље различитих експерта о будућности -говоре о својим плановима за будућност -да пишу есеј о свом мишљењу	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, социологија, изборни предмети		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК - ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ЧЕТВРТИ**		
СМЕР		**ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**64**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Points of view (13)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-изражује своје мишљење -користи питања адекватно - разуме тектс о религији -разуме чланак о скандалу једног квиз програма -користе Question Tags исправно	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Putting the world to rights (14)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања,	-разуме појам глобало зафревање -користе must, have to исправно -користи речи о дрвама и биљкама -разуме чланак о правилној исхрани -даје мишљење о свом ставу према исхрани	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у

	решавања проблема, закључивања			решавању задатака и реализацији пројека.
Caught in the net (13)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-именује речи у вези са информатиком -користи shouldn't have исправно -изрази мишљење о социјалним медијама - уме да формира став о виртуелном свету - зна да користи Mixed Conditionals -уме да напише биогтрафију о познатом човеку	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
A step on the ladder (12)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-да разговара о различитим пословима -користи разне форме да проча о навикама -да дискутује о емиграцији -разуме текст о школи за таленоване музичаре -да обави интерју за посао -пишепропратно писмо	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Space (12)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме	- опишу речи у вези астрономије -користе пасив -да говоре о стварима у будућности	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване -	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и

	- активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	- разумеју чланак о свету астрономије -опишу и да реагују на анекдоту -пишу презентацију	активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, социологија, изборни предмети		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК - ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ДРУГИ**		
СМЕР		**ОПШТИ - БИЛИНГВАЛНИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Points of view (15)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-изражује своје мишљење -користи питања адекватно - разуме тектс о религији -разуме чланак о скандалу једног квиз програма -користе Question Tags исправно	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Putting the world to rights (15)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања,	-разуме појам глобало зафревање -користе must, have to исправно -користи речи о дрвама и биљкама -разуме чланак о правилној исхрани -даје мишљење о свом ставу према исхрани	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у

	решавања проблема, закључивања			решавању задатака и реализацији пројека.
Caught in the net (15)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-именује речи у вези са информатиком -користи shouldn't have исправно -изрази мишљење о социјалним медијама - уме да формира став о виртуелном свету - зна да користи Mixed Conditionals -уме да напише биогтрафију о познатом човеку	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
A step on the ladder (15)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-да разговара о различитим пословима -користи разне форме да проча о навикама -да дискутује о емиграцији -разуме текст о школи за таленоване музичаре -да обави интерју за посао -пишепропратно писмо	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Space (14)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме	- опишу речи у вези астрономије -користе пасив -да говоре о стварима у будућности	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване -	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и

	- активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	- разумеју чланак о свету астрономије -опишу и да реагују на анекдоту -пишу презентацију	активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, социологија, изборни предмети		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕТИК - ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ДРУГИ**		
СМЕР		**ОПШТИ И И ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Telling tales (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	- погоди ко је извршио кривично дело -користи reporetd speech -прича о митовима -разуме и дискутује о тексту о човеку који је извршио кривично дело -се договара и нађе компромис -пише формано писмо –резервише место	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
True love? (15)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају	-користи речи у вези са везама -користи компарацију придева -разуме песму -прича о имагинарним ситуацијама -разуме текст и дискутује о онлајн везама -да се представи и упозна друге људе -пише неформално писмо-одговори на позив	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља

	елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања		пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Travel (13)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-да користи речи у вези са путовњем -користи пасив -разуме чланак о промени у начину путовања -користи неодређен заменице -разуме текст о путовању -тражи информацију научтив начин -пишеразгледницу	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Spend, spend, spend! (15)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и	-користи речи у вези са финасијама -користи have something done -дискутује о рекламима у школама -користи кондиционале -разуме текст о милијонеру -пише формално писмо- тражи информацију	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате.

	примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања		методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Inspiration (10)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-користи речи у вези са уметношћу -да користи participle clauses -разуме текст о инсталацијама -користи determiners -разуме текст о двојуцу уметника -опише и изрази мишљење о догађају -пише про-контра аргументацију	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, изборни предмети		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ТРЕЋИ**		
СМЕР		**ОПШТИ – БИЛИНГВАЛНИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**144**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Beginning (24)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-причају о својим осећајима -користе односне реченице -дискутују о породици -разумеју текст о Америчким споровима -користе дугачке реченице да изражавају своје мишљење	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Stories (24)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја	- именује речи о телевизији -користи и разуме разлику између past simple present и perfect -да дискутују о разним програмима на ТВ -да користе present perfect continuous -разумеју текст о критицизму -говоре о филмовима	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке;

	- развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања		уџбеници и др.	прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Partners (24)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-именује речи у вези са вестима и политиком -користе Reported Speech -размеју чланак о политици и о околини -разумеју разлику и користе future perfect i futue perfect continuous -разумеју мишље различитих експерта о будућности -говоре о својим плановима за будућност -да пишу есеј о свом мишљењу	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Battles (24)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације,	-изражује своје мишљење о рату -користи питања адекватно - разуме тектс о рату -разуме чланак о рату као еџплицитну и имплицитну ствар -користе граматику исправно	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у

	размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања			решавању задатака и реализацији пројека.
Dreams (24)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-погађа шта ће се десити у будућности -прича о значењу снова -разуме чланак о политици -разуме и дискутује о тексту о значају снова -користи разне структуре за reporting -упореди фотографије -пише причу	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, социологија, изборни предмети		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ЧЕТВРТИ**		
СМЕР		**ОПШТИ – БИЛИНГВАЛНИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**96**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Journeys (24)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-разуме појам ходочаст -користе герунд исправно -користи речи о религијама -разуме чланак о путовању кроз време -разуме чланак о правилној исхрани -даје мишљење о свом ставу према религији	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Tastes (24)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја	-именује речи у вези моде -користи помпђне глаголе исправно -изрази мишљење о вегетаријанизму - уме да формира став о исхрани - зна да користи would -уме да напише рецензију о летовању	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке;

	- развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања		уџбеници и др.	прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Secrets (24)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-разуме и користи речи у ези сановостима -користи свакодневни говор -разуме књижевни део -разуме и дискутује о тексту о теоријама завере -користи пасив -да опше, спекулра и донесе закључке о једној фотографији -пише есеј о свом мишљењу	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Endings (24)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације,	-да се опрости на више начина у различитим ситуацијама -прича о претњама за нашу земљу -прича о филмовима -разуме и дискутује о тексту о дугачком животу -користи комлексне рченице -излаже прецентацију -пише есеј о свом мишљењу	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у

	размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања			решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, социологија, изборни предмети		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ПРВИ И ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК ЗА 2, 3. И 4. РАЗРЕД ПО НОВОМ ПРОГРАМУ („СЛ. ГЛАСНИК РС – ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК“, БР. 4/15)

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ДРУГИ**		
СМЕР		**ОПШТИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**70**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Увод (2) Понављање (2+2)	Упознати ученике са планом и програмом Упознати ученике са уџбеником, начином рада и оцењивања. Понављање градива из претходне године и на крају школске године	Ученик зна шта га очекује на часовима немачког језика у наредној години Ученик зна да каже нешто о себи на немачком језику	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Arbeit und Beruf (9)	Оспособити ученике да опишу неко радно место, један радни дан Присвојне заменице Негација	Ученик зна опише једно радно место и рад на неком послу; Ученик зна да користи присвојне заменице Ученик зна коректно да користи разне облике негације	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Fremd(e) (12)	Оспособити ученике да Се изјасни о тешкоћама у страној земљи и да прошири вокабулар на тему Временске реченице	Ученик зна дакористи вокабулар везан за тему боравак у страној земљи Ученик зна правилно да користи везнике везане за временске реченице	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници. Облик рада:	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу

			комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	
Medien im Alltag (12)	Оспособити ученика да прошири своје знање о медијима Зависно сложене реченице	Ученик уме да наброји разне изразе везане за медије Ученик зна да користи разне врсте зависно сложених реченица	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Heimat (12)	Богаћење вокабулара на тему домовина, шта нам појам значи Неуправни говор	Ученик зна да опише своје мисли везане за домовину Ученик зна да користи неуправни говор са присвојниме заменицама	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Herzlichen Glückwunsch (12)	Оспособити ученика да адекватно реагује на неке срећне догађаје - рођендан, венчање, положен испит итд. Конјунктив претерит за изражавање жеља, молби итд.	Ученик уме да честита људима поводом срећних догађаја, зна важне празнике и обичаје у Немачкој Ученик уме да искаже своју жељу, молбу итд.	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Meine Zukunftspläne (5)	Оспособити ученика да каже нешто о плановима за будућност (блиску	Ученик зна да исприча шта би желео да ради у будућности Ученик зна да	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника;

	будућност, нпр. после средње школе) Понављање и системати-зација знања	образложи своје мишљење везано за тему будућности Ученик зна да модификује дијалог према датом примеру	Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Landeskunde (2)	Упознати ученике са важним догађајима и обичајима, познатим личностима на немачко-језичком подручју	Ученик зна да наведе важне догађаје и обичаје, познате личности на немачко-језичком подручју	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		биологија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и оствареност исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ДРУГИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Увод (2)	Упознати ученике са планом и програмом Упознати ученике са уџбеником, начином рада и оцењивања. Понављање	Ученик зна шта га очекује на часовима немачког језика у наредној години Ученик зна да каже нешто о себи на немачком језику	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Ferien: Meer und mehr (8)	Оспособити ученике да спроведу анкету у разреду и да причају о резултатима анкете	Ученик зна да каже како проводи распуст и да образложи свој одговор Ученик зна да користи везник dass Ученик зна да анализира и упореди резултате анкете	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Ereignisse und Fakten am Beginn des neuen Jahrhunderts (9)	Оспособити ученике да разумеју краћи текст о неком историјском догађају и да сами испричају један значајан историјски догађај	Ученик зна да издвоји најзначајније историјске догађаје Ученик зна да опише барем један значајан историјски догађај	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Was tust du für deine Gesundheit? (11)	Оспособити ученика да именује делове тела и користи у писменом и усменом изражавању вокабулар на тему –	Ученик уме да наброји најважније делове тела Ученик зна да дâ пример које основне радње радимо	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво

	делови тела	одређеним деловима тела (писање, кретање, конзумирање хране и пића)	вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Ein Unfall (9)	Богаћење вокабулара везаног за тему место саобраћајне несреће и узока саобраћајних несрећа	Ученик зна да опише место саобраћајне несреће Ученик зна да закључи који узрок је довео до саобраћајне несреће	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Menschen wie du und ich (7)	Оспособити ученика да опише карактер неког човека, на примерима неких познатих личности	Ученик уме да препозна неке познате личности из различитих области друштвеног живота у Немачкој Ученик зна да опише барем једну познату личност	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Partnerschaften (8)	Оспособити ученика за читање и разумевање малих огласа	Ученик зна да интерпретира текст малог огласа Ученик зна да извуче битно из неког текста Ученик зна да опише фотографије и да их упари с одговарајућим текстовима	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Jobs und Berufe (7)	Оспособити ученика да каже нешто о појединим занимањима, да наведе предности и мане неког занимања и услове који су потребни да би се	Ученик зна да наведе неколико занимања Ученик зна да упореди два или више занимања Ученик зна да опише предности и мане одређеног занимања	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема;	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности

	обављао неки посао		илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Zukunftsvisionen (11)	Оспособити ученка да каже нешто о плановима за будућност (блиску будућност, нпр. после средње школе) Понављање и системати-зација знања	Ученик зна да исприча шта би желео да ради у будућности Ученик зна да образложи своје мишљење везано за тему будућности Ученик зна да модификује дијалог према датом примеру	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		биологија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и оствареност исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ТРЕЋИ**		
СМЕР		**ОПШТИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**144**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Увод (2) Понављање (4+5)	Упознати ученике са планом и програмом Упознати ученике са уџбеником, начином рада и оцењивања Понављање градива из претходне године и на крају школске године	Ученик зна шта га очекује на часовима немачког језика у наредној години Ученик зна да каже нешто о себи на немачком језику	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Von einem Ort zu anderem (10)	Оспособити ученика да разуме и интерпретира текстове на тему пресељење Индиректно питање	Ученик може да разуме текстове на тему одлазак из земље, разлози за то... Ученик уме да поставља индиректна питања	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Die zweite Haut (10)	Оспособити ученике да говоре о разним занимањима, куповини, рекламације при куповини Придеви – суперлатив	Ученици разумеју текстове о моди, разним занимањима, знају да обављају куповину, рекламације при куповини Ученици знају да користе придеве у суперлативу	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Berufswelt (13)	Оспособити ученике да разумеју текстове о пословном свету, да резервишу хотелску собу, разумеју разне	Ученици могу да разумеју текстове о пословном свету, да резервишу хотелску собу, разумеју разне	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво

	огласе итд. Инфинтив са "zu"	огласе итд. Ученици умеју да користе инфинтив са "zu"	вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Wien (10)	Оспособити ученике да разумеју текстове о неком граду, да опишу место боравка, своје утиске Претерит јаких и слабих глагола Разне конструкције са предлозима	Ученици разумеју текстове о неком граду, знају да опишу место боравка, своје утиске Ученици знају да користе претерит јаких и слабих глагола као и разне конструкције са предлозима	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Leben zwischen Kulturen (10)	Оспособити ученике да разумеју текстове о мултикултури, да напишу биографију, да причају о личном искуству Односне реченице	Ученици могу да разумеју текстове о мултикултури, да напишу биографију, да причају о личном искуству Ученици умеју да саставе односне реченице	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Geschäftswelt: Kunst (13)	Оспособити ученике да искажу допадање, недопадање, да опишу неку слику... "um ... zu + Infinitiv"	Ученици могу да изразе своје мишљење, искажу допадање, недопадање, да опишу неку слику... Ученици умеју да користе конструкцију "um ... zu + Infinitiv"	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Gute Nachrichten? (10)	Оспособити ученике да разумеју важне инфор-мације у новинама, да разумеју улогу медија у свакодневном животу Слаба деклинација именица	Ученици могу да разумеју важне инфор-мације у новинама, да разумеју улогу медија у свакодневном животу Ученици умеју да користе именице Н-	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема;	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности

	Дводелни везници	деклинације као и дводелне везнике	илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Guten Appetit! (10)	Оспособити ученике да причају о разним оброцима, навикама везаних за јело, да разумеју рецепте, да скупљају информације о разним артиклима Партиципи као придеви	Ученици могу усмено да причају о разним оброцима, навикама везаних за јело, да разумеју рецепте, да скупљају информације о разним артиклима Умеју да користе партицип као придев	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација...	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво на-учено часу; постављају питања.Активности нас-тавника: поставља задат-ке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Soziale Berufe (13)	Оспособити ученике да разумеју текст на тему социјална занимања: прва помоћ, итд, да дају важне податке о себи, да траже радно место Глаголи са повратним заменицама Глагол lassen+Infinitiv	Ученици знају да разумеју текст на тему социјална занимања: прва помоћ, итд, да дају важне податке о себи, да траже радно место Умеју да користе глаголе са повратним заменицама као и глагол lassen+Infinitiv	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Ein Dach über dem Kopf (10)	Оспособити ученике да разумеју текст на тему потрага за станом, пресељење, разумевање стручног текста Компарација придева: поређење	Ученици умеју да разуме текст на тему потрага за станом, пресељење Ученици разумеју стручне текстове Ученици знају да користе компарацију придева: поређење	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Erholungräume (13)	Оспособити ученике да разумеју текст на тему природа, очување природе Временске реченице Плусквамперфекат	Ученици разумеју текст на тему природа, очување природе Ученици умеју да користе временске реченице као и реченице у плусквам-перфекту	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер,	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује

			презентација, табла, уџбеници...	научено на часу.
Lektüre (12)	Оспособити ученике да сами обраде кратке текстове познатих немачких писаца	Ученици су способни да сами обраде кратке текстове познатих немачких писаца	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници...	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		биологија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ТРЕЋИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Увод (2)	Упознати ученике са планом и програмом Упознати ученике са уџбеником, начином рада и оцењивања	Ученик зна шта га очекује на часовима немачког језика у наредној години Ученик зна да каже нешто о себи на немачком језику	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Gefühle und Emotionen (8)	Оспособити ученика да разуме и интерпретира текстове на тему љубав	Ученик може да разуме текстове на тему љубав Ученик може да напише савет некоме ко има проблем	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Fantasien, Träume, Wünsche (8)	Ученици знају да говоре о жељама других особа користећи конјуктив претерита	Ученици разумеју текстове у којима је коришћен конјуктив претерита Ученици могу да изразе своје и жеље других људи	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Events (11)	Оспособити ученике да разумеју текстове о манифестацијама	Ученици могу да разумеју текстове о манифестацијама на немачком говорном подручју	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво

			вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Neue Technologien Fertigkeitstraining (8)	Оспособити ученике да разумеју текстове на тему нових достигнућа у науци и техници	Ученици разумеју текстове на тему нове технологије Ученици дискутују на тему нових достигнућа Ученици у комуникацији користе je-desto реченице	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Sprechen Sie Denglisch? (7)	Оспособити ученике да разумеју текстове у којима се користе англицизми Оспособити ученике да препознају облике конјуктива Оспособити ученике да препознају правила грађења неуправног говора	Ученици могу да препознају употребу конјуктива у тексту Ученици могу да препознају употребу неуправног говора	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Umweltschutz (7)	Оспособити ученике да разумеју текст на тему заштите животне средине Оспособити ученике да изразе своје мишљење о томе, шта је добро, а шта не за животну околину	Ученици могу да изразе своје мишљење о заштити животне околине	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Jugendwelt (10)	Оспособити ученике да дискутују на тему млади људи у Немачкој и у Србији	Ученици могу да дискутују на тему млади људи у Србији и Немачкој Ученици могу да разумеју кратак текст на тему студија о животу	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема;	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности

		средњошколаца	илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Deutschland und die Deutschen; Fertigkeitstraining (11)	Оспособити ученике да разумеју текст о историји немачке Оспособити ученике да могу усмено да опиши биографију неке особе Понављање и системати-зација знања	Ученици могу усмено да опише биографију неке особе Ученици могу да разумеју текст о немачкој историји	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		биологија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ЧЕТВРТИ**		
СМЕР		**ОПШТИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**96**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Увод (1) Понављање (3+2)	Упознати ученике са планом и програмом Упознати ученике са уџбеником, начином рада и оцењивања Понављање градива из претходне године и на крају школске године	Ученик зна шта га очекује на часовима немачког језика у наредној години Ученик зна да каже нешто о себи на немачком језику	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Schule (7)	Ученици могу да опишу образовни систем Партицип презента	Ученици разумеју текстове у којима је се говори о школству Ученици могу да опишу образовни систем у некој земљи	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Reisen (7)	Ученици могу да опишу своја искуства са неког путовања Рекција глагола Партицип перфекта	Ученици разумеју текстове о путовањима, разним проспектима итд. Ученици умеју да користе глаголе са предлозима као и облике партиципа перфекта	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Sprache (11)	Ученици могу да изражавају свој став о важности учења језика Герундив	Ученици разумеју текстове у вези са датом темом Ученици могу да изразе свој став на	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво

		задату тему	вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Auto (7)	Оспособити ученике да разумеју разне текстове на тему ауто Инфинитивске конструкције	Ученици могу да разумеју разне текстове на тему ауто Ученици умеју да користе инфинитивске конструкције	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Geld (7)	Ученици усвајају вокабулар везан за тему новац, транзакције везане за новац Коњунктив претерита Партиципи у употреби	Ученици умеју да користе вокабулар везан за тему новац, транзакције везане за новац Ученици умеју да користе научено граматичко градиво	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Familie (9)	Ученици усвајају вокабулар на тему модерно друштво и породица Понављање и системати-зација знања	Ученици могу да разумеју аудио записе на тему породица Ученици могу да користе речнике Ученици могу да изразе свој став о датој теми Ученици су поновили градиво за писмени задатак	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Liebe (6)	Оспособити ученике да разумеју текстове на тему љубав Деклинација придева Рекција придева	Ученици могу да разумеју текстове на тему љубав Ученици умеју да користе научено граматичко градиво	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема;	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности

			илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Jugendliche und ihre Probleme (8)	Оспособити ученике да разумеју текстове на тему овисност, облици зависности од нечега ... Везници Инфинитивске констукције	Ученици су способни да разумеју текстове на тему овисност итд. Ученици умеју да користе научено граматичко градиво	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства :Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Biotechnologie (10)	Ученици усвајају вокабулар на тему биотехнологија Деклинација страних именица	Ученици су усвојили вокабулар на тему биотехнологија Ученици умеју да користе научено граматичко градиво	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства :Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Studium - Beruf (7)	Ученици усвајају вокабулар на тему школовање/студије Рекција глагола	Ученици су усвојили вокабулар на тему школовање/студије Ученици умеју да користе научено граматичко градиво	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства :Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Lektüren (11)	Оспособити ученике да сами обраде кратке текстове познатих немачких писаца	Ученици су способни да сами обраде кратке текстове познатих немачких писаца	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства :Компјутер, пројектор,	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава

			це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	рад ученика; оцењује научено на часу.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		биологија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ЧЕТВРТИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**68**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Увод (2)	Упознати ученике са планом и програмом Упознати ученике са уџбеником, начином рада и оцењивања	Ученик зна шта га очекује на часовима немачког језика у наредној години Ученик зна да каже нешто о себи на немачком језику	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.
Wunderbare Welt (8)	Оспособити ученика да коментарише статистику Оспособити ученика да разуме аутентичне аудио записе Оспособити ученика да напише писмо	Оспособљавање ученика да изражавају своје ставове и да их упоређују са ставовима других	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Von der Schulbank auf ins Berufleben (8)	Ученици могу да опишу образовни систем	Ученици разумеју текстове у којима је се говори о школству Ученици могу да опишу образовни систем у некој земљи	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Jugendszene (11)	Ученици могу да изражавају свој став о младим генерацијама	Ученици разумеју текстове у вези са датом темом Ученици могу да изразе свој став на	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво

		задату тему	вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Konsumwelt (10)	Ученици могу у писаној и усменој форми да опишу неку рекламу	Ученици могу у писаној и усменој форми да опишу неку рекламу Ученици могу да осмисле рекламу за неки производ Ученици могу да разумеју аутентичне аудио записе у вези са датом темом	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Miteinander leben (7)	Ученици усвајају вокабулар везан за тему породица Ученици могу да опишу своју и друге породице	Ученици могу да разумеју аудио записе на тему породица Ученици могу да корсите речнике Ученици могу да изаре свој став о датој теми	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Gesellschaft und soziale Integration (7)	Ученици усвајају вокабулар на тему модерно друштво	Ученици су обновили деклинацију придева и употребу поименичних придева Ученици су усвојили вокабулар, који ће им бити потребан наредних часова	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Kulturlive, Fertigkeitstraining (10)	Оспособити ученике да разумеју текстове на тему култура Понављање и системати-зација знања	Ученици могу да разумеју текст на тему култура Ученици могу да препричају текст Ученици могу да изнесу свој став на тему култура	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема;	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности

			илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		биологија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА ЗА 2. И 3. РАЗРЕД ПО НОВОМ ПРОГРАМУ („СЛ. ГЛАСНИК РС – ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК“, БР. 11/16)

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА**		
РАЗРЕД		**ДРУГИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**60**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Рад са табелама (18)	Основни појмови о програмима за рад са табелама. Уношење података Трансформација табеле Форматирање приказа података Повезаност пофатака Графичко представљање података	На крају теме ученик ће бити у стању да уноси податке у табелу, да форматизује унете податке, користи основне функције, графички приказује податке из табеле,	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Рачунарска графика (11)	Увод у рачунарску графику Разлику између векторског и растерског представљања слике. Креирање и обрада растерске графике Креирање векторске графике	На крају теме ученик ће бити у стању да разликује векторску и растерску графику, манипулише са фотографијама користећи програма за креирање и обраду растерске графике, пројектује цртеже коришћењем програма за креирање векторске графике.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Мултимедија (5)	Програми за репродукцију звука	На крају теме ученик ће бити у стању да	**Облик рада:** комбиновани –	**Активности ученика:** уче и стичу знања на

	Програми за репродукцију видео-записа	познаје основне формате записа звука, да сниме и репродукују глас, да познаје осносновне формате видео записа, користи основне технике монтаже видео материјала, звука, ефеката и натписа.	индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Напредно коришћење интернета (6)	Веб апликације и дељење докумената Блог, вики, електронски портфолио	На крају теме ученик ће бити у стању да користи веб-апликације и рад „у облаку“, креира садржаје и коментаре на вебсајтовима и порталима	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Увод у програмирање (20)	Програмирање као начин решавања проблема Програмирање у текстуалним програмским језицима	На крају теме ученик ће бити у стању да направи прелаз са неформалних и дијаграмских описа алгоритама на потпуно прецизне описе алгоритама задате у виду кода у неком програмском језику, познаје основе JavaScripta, корити Code.org, пише основне кодове у Notepad++.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физика, хемија, биологија, математика, изборни програми		

НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)	Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА**		
РАЗРЕД		**ТРЕЋИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА				
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Програмски језици и развој програма (2)	-преглед развоја програмских језика - Фазе у развоју програма - Окружења за развој програма, превођење и изградња програма	На крају теме ученик ће бити у стању да разуме развој програмских језика,	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Објектно оријентисано програмирање (2)	-Објекти, атрибути, методи - Класе и односи међу класама и објектима	На крају теме ученик ће бити у стању да Препознаје и формира основне елементе објектно отијентисаног програмирања, схвати појам класа и објеката	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Креирање	- елементи развојног	На крају теме ученик	**Облик рада:**	**Активности ученика:**

аплкација у интегрисаном развојном окружењу (4)	окружења - апликације са командно-линијским и графичким корисничким интефејсом - структура програма и пројекта - дизајн корисничког интерфејса; појам контрола и врсте контрола - појам догађаја и обраде догађаја; програмирање обраде догађаја - графика (цртање по прозору) - дебаговање	ће бити у стању да користи дато развојно окружење, препознаје и исправља грешке у коду., дизајнира корисничког интерфејса и врши кодирање са ГКИ	комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Преглед основних елемената програмског језика (6)	- изрази (променљиве, константе, оператори), типови - наредбе (додела, гранање, петље) - потпрограми (пренос параметара и повратна вредност)	На крају теме ученик ће бити у стању да познаје основне концепте програмског језика, лексичке и синтактичке елементе,	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Алгоритми и програми линијске структуре (4)	алгоритми засновани на примени математичких формула	На крају теме ученик ће бити у стању да пише програме линијске структуре у којма се учитавају подаци, обрађују применом једне или више математичких формула и приказује резултат	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

Алгоритамска декомпозиција и примена потпрограма (4)	- издвајање потпрограма - пренос параметара и повратне вредности	На крају теме ученик ће бити у стању да декомпозије проблеме, формира потпрограме и правилно преношење параметара и повратних вредности,	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Алгоритми и програми разгранате структуре (10)	- вишеструко гранање и угнежђене наредбе гранања - гранање на основу дискретног скупа вредности, гранање на основу припадности интервалу, хијерархијско гранање - контроле избора (радио-дугме, поље за потврду, ...)	На крају теме ученик ће бити у стању да израчунава апсолутне вредности броја, одређује максимума два, а затим и три броја, користи вишеструко гранање, користи одређене контроле ГКИ тако што програм гранањем на основу њиховог статуса врши избор онога што се рачуна	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Алгоритми и програми цикличне структуре (16)	- читање и приказ серије елемената; контроле за унос и приказ серија елемената (листа, мемо-поље, ...) - алгоритми линеарне обраде серије елемената - угнежђене петље - једноставнији алгоритми теорије бројева	На крају теме ученик ће бити у стању да да у ГКИ вршити унос и приказ серија података, познаје алгоритам за филтрирање елемената серије, алгоритам за пресликавање серије, алгоритме за израчунавање збира, производа, минимума, максимума и сличних статистика серије, . алгоритме за претрагу серије, рукује са класичним примерима из теорије бројева	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији

				пројека.
Сложени типови података и њихова употреба у програмима (8)	- низови - ниске карактера (стрингови) - вишедимензионални низови (матрице) - стурктуре (слогови) - класе	На крају теме ученик ће бити у стању да дефинише сложене типове података, зна основне алгоритме обраде сложених података	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Приступ датотекама из програма (4)	- читање из датотеке - писање у датотеку	На крају теме ученик ће бити у стању да у програму учитава податке из фајлова, исписује податке у фајлове	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физика, хемија, биологија, математика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС ЗА 2, 3. И 4. РАЗРЕД ПО НОВОМ ПРОГРАМУ („СЛ. ГЛАСНИК РС – ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК“, БР. 11/16)

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС**		
РАЗРЕД		**ДРУГИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**37**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Стварање света и човека (7)	Упознавање са основним учењима вере о томе да Бог Света Тројица из љубави ствара човека по свом обличју и да свет ствара за човека	- Примени усвојено знање у даљем раду у вези са повезивањем истине вере да целокупан живот сагледава из перспективе стварања, које води ка Есхатону	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Прародитељски грех (7)	Упознавање ученика са истинама вере да је грех онај који удаљава човека од Бога, самим тим и од циља због којег је створен	- Износи историјат настанка греха, са нагласком на првородни грех; упоређује последице првородног греха са вечном актуелношћу истог	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**:

			Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Свештена историја спасења (од Адама до Израиља) (6)	Упознавање ученика са основном идејом да Бог и након греха не напушта човека и творевину, већ да позива човека у повратак, у заједницу са својим Творцем	- Примени стечено знање у смислу сналажења у Светом Писму, као и да врши компарацију са садашњим стањем цивилизација (актуелност библијских прича); Приче од Адама до Израиља су прва етапа ка Христу где ученик види да Бог учествује у историји окупљајући народ око свог имена	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Свештена историја спасења (од Мојсија до Христа) (10)	Упознавање ученика са основном идејом да Бог и након греха не напушта човека и творевину, већ да позива човека у повратак, у заједницу са својим Творцем	- Примени стечено знање у смислу сналажења у Светом Писму, као и да врши компарацију са садашњим стањем цивилизација (актуелност библијских прича); Приче од Мојсија до Христа су друга етапа ка Христу где ученик види да Бог учествује у историји, на начин да свој народ окупља око себе и организује га у целину, заједницу	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Старозаветна	Да се Стари Завет	- Ученик ће моћи да	**Облик рада:**	**Активности**

ризница (6)	престави као припрема за Нови Завет, односно за Христа.	се сналази у Светом Писму Старог Завета на начин да проналази одабране одељке из мудросне књижевности, псалама и одељака који се користе у богослужењима цркве	комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Српски језик и књижевност, Историја, Грађанско васпитање, Музичко, Ликовно, Информатика		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС**		
РАЗРЕД		**ТРЕЋИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**37**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Христос истинити Бог и истинити Човек (5)	Стицање знања о томе да је Христос не само Бог већ и човек, што за нас као људе има егзистенцијалне последице	Господа Исуса Христа сагледава не само као Бога већ и као човека, у смислу да изнесе историјат настајања учења о Христу као Богочовеку	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Приближило се Царство Божије... (7)	Упознавање ученика са главном идејом Господа Исуса Христа која је усмерена на Царство Божије	Ученици ће препознавати Христово учење као оно које усмерено не само на овоземаљски живот, већ и на вечни. Исусове параболе из Беседе на гори и обраћања верном народу биће за ученике места у Светом Писму која ће бити полазиштима свим другим Христовим учењима и делима. Ученик ће бити у стању да Христово дело повезује у већу целину,	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и

		садржајнију, у којој ће полазиште увек бити брига о човеку и Царству Божијем.	атласи, уџбеници и др.	усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Где је Христос ту је и Царство Божије (9)	Представљање Христовог живота кроз призму Царства Небеског, и обрнуто.	Ученик ће бити у стању да у свим догађајима сагледава Христа као оног који собом носи Царство Небеско. Ученици увиђају да сваки Христов подухват јесте усмерен на добробит човека како у овом животу тако и у Царству Небеском.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Мој живот у Христу (5)	Упознавање са практичном страном израза вере у животу.	Ученик ће бити у прилици да стечена знања примену у свакодневном животу; Ученик своју веру не доживљава као идеју и само као учење кроз усвајање знања, већ практично примењиву.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Светотајински живот Цркве (4)	Представити Цркву кроз Свете Тајне,	Ученик ће бити у прилици да Свете	**Облик рада:** комбиновани –	**Активности ученика:**

	који је конституишу; шире, представити неодвојивост практичне вере од учења као усвајања знања, као и значај тог процеса по човека као верника уопште.	Тајне препознаје и да у њима активно учествује. Ученик доживљава на тај начин и практичну страну црквеног живота, јер све радње Светих Тајни извиру из Цркве.	индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Новозаветна ризница (6)	Стицање знања првенствено о једнакости у цркви, као и томе да нас вера приближава једне другима, чинећи заједницу.	Ученик ће бити у прилици да конкретно богослужење схвати на правилан начин (кроз одређене радње које чине свако богослужење), а то је да сви учесници чине једно у Христу.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Српски језик и књижевност, Историја, Грађанско васпитање, Музичко, Ликовно, Информатика		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС**		
РАЗРЕД		**ЧЕТВРТИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**32**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
За живот света (9)	Стицање знања о литургијским возгласима и контекстуализацијом истих у животу верника.	Ученик ће моћи да активно учествује у богослужењима цркве, као и да повезује значај истих како за себе лично, тако и за цивилизацију у којој учествује.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Историја и есхатологија у Цркви (12)	Представљање ученицима идеје о томе да су историја и есхатологија двоједна ствар у цркви и хришћанству.	Ученици ће кроз конкретне примере (светописамске првенствено, као и примере из наше српске историјске традиције) моћи да повезују историју и есхатон у смислу разумевања да је есхатон разлог постојања историје и Цркве.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и

			интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Хришћанство у савременом свету (8)	Контекстуализација вере у односу на свет. Циљ је да савремени свет и актуелне проблеме сагледамо из угла хришћанства.	Ученик ће бити у стању да појмове и појаве попут вршњачког насиља, биоетике, морала и сл. сагледава из угла хришћанства. Ученик ће моћи да решења за разнородне проблеме око себе пронађе управо у вери.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Тачно изложење православне вере (2)	Сагледавање значаја вере за даљи ученички живот кроз изношење заокружених идеја стечених током школовања.	Ученик ће бити у прилици да стечена знања примену у свакодневном животу. Похађањем Верске наставе ученик је сада у прилици да изнесе и примени тачно изложење своје вере.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању

				задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Српски језик и књижевност, Историја, Грађанско васпитање, Музичко, Ликовно, Информатика		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНУК ПО НОВОМ ПРОГРАМУ ЗА 2, 3. И 4. РАЗРЕД („СЛ. ГЛАСНИК РС – ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК", БР. 11/16)

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**КАТОЛИЧКИ БЕРОНАУК**		
РАЗРЕД		**ДРУГИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**36**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Црква наставља Кристово дело (7)	- Подстицање ученика ка упознавање Цркве као заједнице коју је установио Исус Крист; - Упознати библијске темеље сакрамената иницијације (крштење, г.отврда. еухаристија); - Оспособљавање ученика за разликовање појединих служби кроз које се очитује хијерархијски устрој Цркве у којој заједно живе u дјелују лаили, редовници, и редовниие, те ђакони. презбитери и бискупи: - Подстицање ученика ка промлцање дијалога с другим кршћанским заједниама. настојећн обновити прекинуто јединство.	- разуме како Црква схваћа саму себе - наведе чине којима је Исус установио Цркву - препозна значење сусрета са ускрслим - разуме битна обележја Цркве - разликује четири битне ознаке Цркве служење, заједништво, слављење и сведочење вере - оучи присутност Цркве у свим културама и народима - осети потребу властитог ангажирања на пољу екуменизма	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Црква у повијести (10)	- Упознати са саобиљежјнма и структуром прве кршћанске заједнице; - Упознати се са потешкоћеама с којима се суеретала прва црква у сусрету с античким евијегом у Римском царству - Објаснити значење napa Константина за повијест Цркве. - Протумачити појаву и развој редовништва, оснивање школа и свеучилишта, промицање	- препозна начине и облике организирања у којима се прва хришчанска заједница бринула за сиромашне, болесне и одбачене - разуме узроке последице и значење прогона - уочи значај слободе јавног исповедања вере Миланским едиктом - открије вредност редовничких заједница - препозна улогу цркве у организирању школства и њеног	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	писмености и културе, укидање ропства, ланчку инвеституру и Гргуровску обнову - Упознати вјеродостојне чињешше и разумјети проблематику крижарских ратова и инквизиције, - Навесги узроке и посљедице Источног раскола 1054. год. и темељна обиљежја Православља - Навести узроке те објаснити тијек и исходс Западног раскола; - Упознати дјеловање и потешкоће Цркве у доба просвјетитељства, хуманизма и ренесанс	залагања за социјалну правду - разуме узроке и последице источног раскопа 1054 год - разуме значење Тридентског сабора у обнови Цркве након реформације - разуме ситуацију Цркве у време француске револуције - наброји новине које у Цркву доноси други Ватикански Сабор -доживи величину узорних папа иљуди 20. столећа		
У потрази за животним и религиозним идентитетом (6)	- Подстицање ученнка на размишљање о младости као важном времену у обликовању властитог идентитета - Објаснити улогу пријатељства у процесу развоја особности; - Оспасобљавање ученика за превладавање могућих неспоразума са својим родитељима или старијима; - навести обележја и разлике између заљубљености и зреле љубави и протумачити важност зреле љубави као нормељудске сполностн и односа међу споловима; - Оспособљавање ученика да обитељ доживи као мјесто гдје се постављају темељи људског понашања и схваћања себе, других н света - Упознавање обиљежја неких новијих религиозних покрета као потицај на размишљање о	- оучи важност процеса преласка из детињства у одрасли доб - схвати шта доводи до сукоба генерација - открије важност пријатељства за особно дозреловање - разуме што помаже остварењу пријатељства и што га онемогућује - заузме своје место узаједници развија истинско пријатељство - да уочи опасности властите несигурности	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	властитом животном путу п избору			
У сусрет слободи (7)	- Упознавање ученика са основним обиљежјнма слободе - Позивање на зрео и самосталаи особни избор - Упућивање ученика да је Исус Крист сведок и узор потпуно остварене човекове слободе, те да прихватн став да се иетинска слобода постиже одгојем властите савести и деловањем у складу с њом - Објаснити разлику између вањске и унутарње слободе	- разуме повезаност слободе и толеранције - препозна чињенице кије утичу на развој особности - научи разликовати зрело и незрело понашање - разликује биолошку, психолошку и друштвену увјетованост слободе - разликује слободу „од“ и слободу „за“ - разуме важност критике - буде спреман на изградњу властитог животног пројекта	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
С црквом на путу вере - молитва, славље, сведочење (6)	- Навести дефиницију молитве и разумјети молитву као темељни људски став пред Богом; - Упознати ученике са присутношћу молитве у Исусовом животу - Научити разликовати литургијску и приватну молитву и навести основне кршћанске молитве; - Описати неке молитвене изричаје и геште; развијати осјећај за духовну димензију постојања - Упугити да се *са* молитвсног живота развија и осјетљнвост за практични живот и ангажман - Упознати облике добровољног служења младих у различитим социјалпим установама	- разуме молитву као разговор с Богом - на примерима псалма распрозна врсте молитве - открије важност молитве у Исусовом животу - бпље доживи молитву: Оче наш - разуме повезаност молитве и живота - доживи хришчанску медитацију као дубљи облик молитве - прихвати добровољност као израз властитог животног и верничког опредељења развија способност за активно и одговорно суделовања у животу друштва	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Матерњи језик и књижевност, Грађански одгој, Филозофија, Пснхологија, Социологија, Повијест, Земљопис, Ликовна и музичка култура		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**КАТОЛИЧКИ БЕРОНАУК**		
РАЗРЕД		**ТРЕЋИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**36**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Кршћанско поимање човека (5)	- Објаснити значење човјека као особе и субјекта na темељу библијског текста (Пост 1,26); - Објаснити разлику између бибдијског и савременог поимања човјека; - Упозиати Кристов начин вршења воље Очеве *n* откри ги властити пут вршења воље Божје; - Издвојпти u описати нека важна обиљежја кршћанског живота no којима човјек може остварити Божју вољу промичући милосрђе, помирење, љубав и праведност. - Полстицање ученика на лаузимање особног става опредјељења за насљедовање особе Исуса Криста и његова пута	- препозна у библијској слици човека упориште за међуљудске односе - схвати да иза схваћања човека постоје питања која имају идеолошка политичка и културна обележја - уочи различите и и раширене погледе на човека у односу на кришчанску слику човека - схбати важност изградње хришчанског животау ставу поверења у Бога који љуби човека и жели му постигнуће пунину живота	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Човек-морално биће (12)	- Иаучити упознатл човјека кап морално и етнчко биће свјесно својег дјеловања које је уско везано уз његову нарав; - Освјешћшвање ученика да је једино човјек разумно и слободно биће одговорно ла своје чине; - Навести увјете о којима овиси моралност Човјекових чина (схваћање добра и зла те њихове разлике, слобода, спознаја и природни	- препозна различите дефиниције човека - разуме појмове етика морал и хршчански морал - препозна друштвене утицаје на обликовање критерија одређивања добре и зла - разуме разлику између природног и објављеног моралног закона - уочи постојање објективних моралних норми - уочи да се сав људски живот темељи на веровању и	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	лакон као универзална норма); - Објаснпти повезаносг вјере и морала; -Освјешћивање ученика да људско дјеловање увијек треба бити усмјерено према добру, а за кршћанеје добро увијек ловезано с Богом. односно сам Бог је највише добро	поверењу - разуме и усвоји начела моралног деловања - уочи битну повезаностизмеђу вере и морала		
Љубав према Богу и ближњему(5)	- Подстицање ученика на разумевање да је највише добро оно које је у себи остварило савршену слику постојања и извор свих других добара - Упознати обиљежја појма вршити вољу Божју и његово значење за кршћански живот - Открити и познавати Декалог, објављени Божји закон, као наравни темељ људског моралног поступања и живота - Критичко уочавање присутности добра и зла, стварности греха у свијету те разних покушаја негирања гријеха - Описати темељно значење еванђеоског појма љубави - Заповијед љубави - Оспособљавање ученика за схваћање да кршћански морални и духовни живол није зброј норми и закона, него лјубав према Богу и насљедовање Исуса Криста	- схвати да се на Богу темељи кришчански морал - разуме важност остварења реда у међуљудским односима и у друштву - уочи и препозна садржај и важност прве Божје заповеди - открије грех као преступ љубави према Богу и ближњему - спозна да Божље милосрђе ипраштање надилази људско зло и грех - открије да пут обраћења тражи опредељење за добро - открије новост кршчанског схваћања љубави у појмовима пхилиа, ерос и агапе - осети потребу наследовање Криста и изградње властитог кришчанског моралног деловања по еванђеском закону љубави	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Мушко и женско створи их (5)	- Упознати библијско поимање брака и обитељи - Навести и објасннти библијско утемељење сакрамента женндбе - Навести предувјете за ваљано склапање сакрамента женидбе И пут приправе за	- разуме поруку другог библијског извештаја о стварању човека - препозна разлику између спола и сполности - разуме повезаност појмова достојанство одговорност и сполност	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема;	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**:

	сакраментални брак - Објаснити одреднице одговорног родитељства; - Упознати црквеки науко одговорном планнрању и palja-by дјеце; - Упознати важкост бриге за децу и обигељ као темељ особног и друштвенога добра и напретка	- разуме кршчанско схваћење сполности - разумети сакрамент женидбе као отвореност животу - разуме важност целовита одгоја деце чему припада и верски одгој	дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Достојанство људског живота (4)	- Стварање свијести код ученика да је сваки живот Божји дар и као такав свет и неуништива вриједност; - Упознати библијске темеље о вриједности и светости људскога живота и текстове о Исусовој посебној брИЗИ и скрби за сиромашне и потребне; - Освјешћпвање ученика да живот започиње од гренутка зачећа. када настаје јединствена и непочовљива особа којој припадају сва особна права и неповредиво право на живот - Упознати и разумјети битна биоетичка начела; - Упознати значење Хипократове присеге. - Упознати библијско утемељење, значење и учинке сакрамента болесничког помазања као и Вачине на које Црква данас промиче бригу за болесне и немоћне;	- разуме промицање људског живота као хришчанског обавезу - разуме и усвоји став заштите човека као особе од зачећа до природне смрти - препозна опасности манипулације у трансплантацији органа - разуме разлоге због којих све што је знанствено могуће на подручју биоетике није и морално допустиво - уочи проблеме сувременог света који доносе сиромаштво, болести и умирање деце открије значење сакрамента болесничког помазања у животу хришчана - да развије осетљивост према сиромашнима и угроженима	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Живети у истини (5)	- Подстицање ученика да жуди за истином, а самим тим и за Богом који је извор истине; - Освјешћивање ученика да је најизравнија повреда истине лаж, оговарање и клевета; - Развијање критичке	- схвати важност искрености у међуљудским односима - разуме негативне последице лажног сведочења и кривоклетства за особу и друштво - уочи опасност	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема;	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**:

	свијести о важности медија у савременом свијету - Упознати Криста као потпуну Истину која	прикривања истине лажног приказибање чињеница преко масовних медија - разуме кришчански морални приступ истини - прихвати Исусов пример и пут живљења и промицања истине	дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Матерњи језик и књижевност, Грађански одгој, Филозофија, Псхологија, Социологија, Повијест, Земљопис, Ликовна и музичка култура		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**КАТОЛИЧКИ БЕРОНАУК**		
РАЗРЕД		**ЧЕТВРТИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**32**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Савремени човек пред питањем бога (7)	- Подстмцање ученика на пропитати узроке потешкоћа с вјером у Бога код сувременога човјека; - Протумачити узроке религиозног индиферентизма (утилитарнзам, хедонизам, кокзумеризам, релативизам) и атеизма; - Рашчланнти одиос вјере и слободе те слободе и овисноети код сувременога човјека; - Објаснити поссбност u аутентичпост кршћанскога духовмог искуства; - Појаснити властиту предоибу о Богу кроз сучељавање с кршћанским и лекршћамеким искуствима и интергтретацијама Бога. - Појаснити повезаноет човјекове слободе и Божјег доттуштења зла и патње према Пост 2; - Објаснити Кристов пут кроз муку и смрт до ускренућа кап Божји одговор на проблем патње; - Навести и објаснити доказе о Божјој опстојности;	- разликује и објасни појмове секуларизација и секуларизам - препозна утицаје атеистичке интерпретације религије у свом окружењу - разликује декларативну и функционалну од истинске религиозности - препозна утицаје постмодерне културе на човекуву религиозност - препозна нове облике појављивања религиозних питања - промишља властити однос према Богу и препознати различита утицаје на њега - наведе и објасни облике и узроке искривљених предрасуда о Богу - наведе битна обележја нових религиозних покрета - препозна проблем зла и патње у свету која изазове сумњу у Бога - увиди рационално и емоционално значење разумског утемељења вере за властити живот	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Библијска слика бога и искуство бога (10)	- Објаснити процес спознаје Бога у Староме завјету од Абрахамова племенског Бога до	- разуме Израелово искуство савезничког односа Бога и народа - да се отвори Божљем очинству по Исусу	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**:	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на

	универзалног Бога којега навјешћују пророци; - Навести и објаснити битна обиљежја сгарозавјетне слике о Богу, особито на темељу објаве Божјег нмена (Изл 3,13-15); - Објаснити повост слике Бога којега објављује Исус кроз своје проповиједање и дјаловање; - Објаснити однос Исусова синовства у односу према Богу; - Упутити на кључне момснте објаве тројединога Бога у Новоме завјету. - Навести могућности и начине кршћанинова сусрета с Богом данас; - Објаснити нарав и важност сакрамената као знакова сусрета с Бсгом и људима за кршћански жпвот: - Упознати кршћанско искуство Бога на прммјерима живота светаца и свједока вере; св. Аугустина и св. Фрање Асишкога	- разуме реч Божљу као повлаштено место сусрета с Богом - разуме молитву као особни и заједнички сусрет с Богом - разуме сакраменте као делотворне знакове сусрета с Богом - разуме Цркву као необолазно место хришчанство сусрета с Богом - разуме да кршчанин у бижњему препознаје Исуса - доживи Бога као онога који праштањем спашава и даје могућност новога почетка - вежбати се одговарати на Божљи позив	комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Људски рад и стваралаштво (4)	- Објаснити разлику и однос између позива (звања) и занимања; - Посвијестити задатке којн произлазе *т* крсног позива: - Изложитн библијско схваћање и значење рада и човјскову сличност с Богом; - Протумачити нужну повезаност изнеђу рада, правде нсолидарности у кршћанском соаијалном науку и врједновање рада у даиашњем неолиберално капитапизму; - Сагледати проблематику незапослености (њезине узроке,	- препозна повезаност властитих способности и склоности са животним позивом - критички сагледа негативне појаве у друштву - увиди нужност праведних односа у друштву - схвати правду као израз поштовања људске особе - уочи да су дела милосрђа битна одредница хришчанског идентитета - увиди последице негативног понашања у господарству - да се заинтересира за промицање општег добра	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	посљедице *и* однос према праву на рад; - Објаснти појам етике пословања; - Објаскнти појмове особног и опћегдобра; - Протумачити значење старозаветнога појма "шалом" и објаснити кршБанско схвабање мира;	- препозна истину, правду и мир као путове остваривања општег добра		
Изазови знанствено-техничког напретка (5)	- Навести и образложити предности и ризике ананствених слданаја и технолошких достигнућа: - Посвијестити релативност и дјеломичност лнанствених спознаја; - Уочити и објаснлти раалику између знања и мудрости; - Уочити предлости *а* опасностл глобализације; - Учнти критичкн ариступити средствима ннформирања - Протумачити кршћанско схваћање иетине п обвезу кршћана лрсма истини; - Уиозорити ла позитивне могућности нових медицинских твхнологија, алк и на њихову злопорабу; - Упозорити на тенденције радвијања индивидуализма у друштву и заузимати се ча очување н развијање људског заједништва.	- схвати важност знања и знаности за напредак и развој човека - заузме став суодговорности у питањима које намеће технички развој - уочи опасност идеологизације знаности - усвоји хршчански став према употреби медија - усвоји позитиван став према тежњи за побољшавање квалитете живота - препозна различите начине заузимања за хуманији свет - схвати захтеве хршчанске етике - гаји свест одговорности пред Богом за створени свет - уоши кобне последице инвидуализма - разуме однос индивидуализма и моралног субјективизма	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Кршћанска нада у будућност (6)	-Посвијестити опасноети и страхове које доживљава сувремени човјек с обзиром на будућност; -Упознатл различите повијесне моделе очекивања будућпости.	- испитати властите ставове према очекивању будућности - разуме знаћење појма апокалипса - наброји најважније слике и поруке библијске апокалиптике - доживи ослобађајући учинак библијске поруке о победи добра	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке;

	-Упознати разлоге и навестн ситуације у којима се јављају агкжалиптичке визије и пророштва; - Упознати специфпчну поруку библијскс апокаплптике; - Навестл битне ознаке кршћанскога става према свршетку човјекова живота и света: - Разумјети значење појча парузија и објаснити кршћанску наду у Кристов поновни долазак: - Упознати библијске темеље и сувремено поимање кршћанске есхатологије.	- разликује појединачни и општи суд - гаји поуздање у Бога који жели човеково добро - увиди потребу одговорног живота и ангажмана за добро - уочи важност есхатолочких тема у различитим уметностима - разликује хришчански наук о рају, паклу и чистилишту од искривљених интерпретација - уочи да је нада и поуздање у божљу љубав темељни хришчански став у односу на човекове последње ствари	**Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Матерњи језик и књижевност, Грађански одгој, Филозофија, Пснхологија, Социологија, Повијест, Земљопис, Ликовна и музичка култура		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

2.9. СПИСАК ШКОЛСКИХ ТИМОВА

Део Школског програма „Списак школских тимова“ се мења и гласи:

На основу Закона о основама система образовања и васпитања, као и за израду делова Школског програма, Годишњег плана рада школе и Годишњег извештаја о раду школе, Сенћанска гимназија почев од школске 2018/2019. године треба да формира следеће школске тимове:

1. Тим за инклузивно образовање
2. Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
3. Тим за самовредновање
4. Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе
5. Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва
6. Тим за професионални развој
7. Тим за пружање додатне подршке ученику (по потреби, за израду и реализацију плана ИОП)
8. Тим за афирмацију школе

Директор може образовати друге тимове за остваривање одређеног задатка, програма или пројекта.

СМЕРНИЦЕ ЗА РАД ПОЈЕДИНИХ ШКОЛСКИХ ТИМОВА

1) ТИМ ЗА ПРУЖАЊЕ ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ УЧЕНИКУ (ОБРАЗУЈЕ СЕ ПО ПОТРЕБИ)

Израда Годишњег плана за давање подршке ученицима, који је саставни део Годишњег плана рада школе.
Конкретне смернице и критеријуме за рад Тима утврдиће Тим на свом првом састанку.
Праћење и евалуација реализације Годишњег плана.
Састављање извештаја о реализацији годишњег плана, који је саставни део Годишњег извештаја о раду школе.
Анализа досадашње подршке ученицима.
Предлагање потребних мера за унапређење подршке ученицима.

ТИМ ЗА ЗАШТИТУ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Израда Годишњег плана заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, који је саставни део Годишњег плана рада школе.
Конкретне смернице и критеријуме за рад Тима утврдиће Тим на свом првом састанку.
Праћење и евалуација реализације Годишњег плана.
Састављање извештаја о реализацији годишњег плана, који је саставни део Годишњег извештаја о раду школе.
Анализа стања у области заштите деце од насиља.
Предлагање мера за унапређење заштите деце од насиља.

Оквирни задаци Тима:
 припрема програм заштите,
 информише децу и ученике, запослене и родитеље о планираним активностима и могућности тражења подршке и помоћи од тима за заштиту,
 учествује у обукама и пројектима за развијање компетенција потребних за превенцију насиља, злостављања и занемаривања,
 предлаже мере за превенцију и заштиту, организује консултације и учествује у процени ризика и доношењу одлука о поступцима у случајевима сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања,
 укључује родитеље у превентивне и интервентне мере и активности,
 прати и процењује ефекте предузетих мера за заштиту деце и ученика и даје одговарајуће предлоге директору,
 сарађује са стручњацима из других надлежних органа, организација, служби и медија ради свеобухватне заштите деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања,
 води и чува документацију,
 извештава стручна тела и органе управљања,
 утврђивање постојећег на основу прошлогодишњег стања и разговора школског психолога и оделењских старешина са ученицима на часовима оделењске заједнице, узимајући притом у обзир број оделења то јест ученика као и запослених у Сенћанској гимназији,
 упознати ђаке и родитеље са програмом Сенћанског СУП-а о могућности да родитељи ученика Сенћанске гимназије организовано иду у обилазак града викендом ноћу заједно са полицијском патролом,
 формирање ђачког тима за борбу против насиља, злостављања и занемаривања у Сенћанској гимназији који укључује по једног ученика из сваког оделења,
 формирање школског тима за борбу против насиља, злостављања и занемаривања у Сенћанској гимназији састављеног од четири ученика (из сваког разреда по један) и четири родитеља,
 провера дежурстава професора,
 редовни састанци Тима за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања у Сенћанској гимназији.

ТИМ ЗА СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ (ОБРАЗУЈЕ СЕ ПО ПОТРЕБИ)

Израда Годишњег плана стручног усавршавања запослених, који је саставни део Годишњег плана рада школе.
Конкретне смернице и критеријуме за рад Тима утврдиће Тим на свом првом састанку.
Праћење и евалуација реализације Годишњег плана.

Састављање извештаја о реализацији годишњег плана, који је саставни део Годишњег извештаја о раду школе.

Оквирни задаци Тима:
• проучавање законске регулативе о стручном усавршавању, преглед приручника и расположиве грађе
• претраживање доступне електронске грађе ради успостављања документа о бодовању облика СУ у установи
• формирање предлога садржаја документа
• консултације око начина бодовања и формирање документа
• консултације са директором школе
• формирање коначне форме документа о бодовању, достављање директору и колективу
• прикупљање података из личних планова наставника – раздвајање облика стручног усавршавања (у установи, ван установе) из сваког појединачног личног плана, груписање према облику, формирање табеле – уношење података за сваког запосленог појединачно
• анализа акредитованих семинара ради давања предлога тима за случај да установа предузима мере за унапређење компетенција, сачињавање предлога семинара
• анализа података у личним плановима о планираним семинарима и формирање табеле са прегледом компетенција које су наставници планирали за ову годину
• консултације о начину формирања плана
• израда плана, организација грађе, техничко дотеривање, финализирање документа
• консултације о коначном изгледу и садржају документа – достављање.

Израда Годишњег плана праћења стручног усавршавања запослених и евиденцију сакупљених бодова, који је саставни део Годишњег плана рада школе.
Конкретне смернице и критеријуме за рад Тима утврдиће Тим на свом првом састанку.
Праћење и евалуација реализације Годишњег плана.
Састављање извештаја о реализацији годишњег плана, који је саставни део Годишњег извештаја о раду школе.
Решавање начина праћења.
Формулисање и сачињавање обрасца за достављање података о стручном усавршавању.
Информисање запослених о начину достављања података.
Формирање табеле за унос података о облицима СУ изван установе и у установи.
Уношење достављених података у табелу.
Анализа прикупљених података.
Информисање директора школе о реализованим облицима СУ.
Сумарна анализа и састављање извештаја.

ТИМ ЗА ОРГАНИЗОВАЊЕ УЧЕНИЧКИХ ЕКСКУРЗИЈА (ОБРАЗУЈЕ СЕ ПО ПОТРЕБИ)

Израда Годишњег плана за организовање ученичких екскурзија, који је саставни део Годишњег плана рада школе.
Конкретне смернице и критеријуме за рад Тима утврдиће Тим на свом првом састанку.
Праћење и евалуација реализације Годишњег плана.
Састављање извештаја о реализацији годишњег плана, који је саставни део Годишњег извештаја о раду школе.

Током планирања екскурзија нарочито утврдити следеће елементе:
• путни правац

- образовно-васпитни циљеви и задаци
- садржаји којима се постављени циљеви остварују
- носиоци предвиђених активности
- планиран број ученика
- трајање
- начин финансирања
- време реализације
- излети
- студијска путовања.

ТИМ ЗА ПРАЋЕЊЕ РЕЗУЛТАТА ТАКМИЧЕЊА УЧЕНИКА (ОБРАЗУЈЕ СЕ ПО ПОТРЕБИ)

Израда Годишњег плана за праћење програма и резултата такмичења ученика, који је саставни део Годишњег плана рада школе.
Конкретне смернице и критеријуме за рад Тима утврдиће Тим на свом првом састанку.
Праћење и евалуација реализације Годишњег плана.
Састављање извештаја о реализацији годишњег плана, који је саставни део Годишњег извештаја о раду школе.
Сакупљање података о талентованој деци наше школе; организовање додатне наставе у школи.
Консултације са стручним већима у вези са такмичењима; консултације са локалном самоуправом у вези са путним трошковима за одлазак на такмичења.
Анализа табеле такмичења.
Учествовање и праћење такмичења која су ван организације Министарства просвете, науке и технолошког развоја; информисање о Међународним такмичењима.
Прикупљање информација о такмичењима и резултатима на којима учествују ученици.
Анализа постигнутих резултата.

ТИМ ЗА СПОРТСКЕ И КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ (ОБРАЗУЈЕ СЕ ПО ПОТРЕБИ)

Израда Годишњег плана спортских и културних активности, који је саставни део Годишњег плана рада школе.
Конкретне смернице и критеријуме за рад Тима утврдиће Тим на свом првом састанку.
Праћење и евалуација реализације Годишњег плана.
Састављање извештаја о реализацији годишњег плана, који је саставни део Годишњег извештаја о раду школе.

Оквирни садржаји:

Књижевни фестивали
Дани града Сенте
Посета Сајму књига у Београду
Прослава дана школе
Обележавање јубилеја писаца
Посета СНП у Новом Саду
Наступ хора на дан „Микулаша“
Пригодни програм – Божићна свечаност
Светосавска свечаност

Дан поезије
Матурска свечаност
Сусрети поводом обележавања годишњица матуре
Спортска такмичења унутар школе, на новоу општине и шире.

ТИМ ЗА САРАДЊУ СА ДРЖАВНИМ ОРГАНИМА (ОБРАЗУЈЕ СЕ ПО ПОТРЕБИ)

Израда Годишњег плана сарадње са државним органима, који је саставни део Годишњег плана рада школе.
Конкретне смернице и критеријуме за рад Тима утврдиће Тим на свом првом састанку.
Праћење и евалуација реализације Годишњег плана.
Састављање извештаја о реализацији годишњег плана, који је саставни део Годишњег извештаја о раду школе.
Анализа досадашње сарадње са државним органима.
Предлагање мера за унапређење сарадње са државним органима.

ТИМ ЗА ПРАЋЕЊЕ БИЛИНГВАЛНЕ НАСТАВЕ (ОБРАЗУЈЕ СЕ ПО ПОТРЕБИ)

Израда Годишњег плана за праћење билингвалне наставе, који је саставни део Годишњег плана рада школе.
Конкретне смернице и критеријуме за рад Тима утврдиће Тим на свом првом састанку.
Праћење и евалуација реализације Годишњег плана.
Састављање извештаја о реализацији годишњег плана, који је саставни део Годишњег извештаја о раду школе.
Посета часовима.
Преглед и анализа коришћених помоћних материјала.
Анализа посета.
Анкетирање ученика.

ТИМ ЗА САМОВРЕДНОВАЊЕ

Израда Годишњег плана самовредновања школе, који је саставни део Годишњег плана рада школе.
Конкретне смернице и критеријуме за рад Тима утврдиће Тим на свом првом састанку.
Праћење и евалуација реализације Годишњег плана.
Састављање извештаја о реализацији годишњег плана, који је саставни део Годишњег извештаја о раду школе.
Задатак Тима за самовредновање је да изврши вредновање квалитета рада установе на основу стандарда квалитета рада установе.

ТИМ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ (ОБРАЗУЈЕ СЕ ПО ПОТРЕБИ)

Израда Годишњег плана за праћење безбедности ученика, који је саставни део Годишњег плана рада школе.
Конкретне смернице и критеријуме за рад Тима утврдиће Тим на свом првом састанку.
Праћење и евалуација реализације Годишњег плана.

Састављање извештаја о реализацији годишњег плана, који је саставни део Годишњег извештаја о раду школе.
Анализа стања безбедности ученика.
Предлагање мера за унапређење безбедности ученика.
Сарадња са осталим школама у истој згради и надлежним државним органима и циљу унапређења безбедности ученика.

2.10. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Део Школског програма „Програм рада школске библиотеке“ се мења и гласи:

Реализујући задатке и циљеве планираних активности, школска библиотека пружа допринос остваривању и унапређењу васпитно-образовног рада, чиме доприноси интелектуалном, емоционалном, социјалном развоју ученика, стицању знања, вештина и ставова потребних за лични развој и испуњење. Подршком развоју ученичких компетенција доприноси њиховом оспособљавању за самостално учење и образовање за цели живот, способности комуницирања, развоју креативности и естетске перцепције. Систематично се бави развојем способности проналажења, критичког процењивања и саопштавања информација, уз примену ИК технологија. Доприноси и развоју свести о значају поштовања културе и традиције свог и других народа, националне и светске културне баштине, културне и сваке друге различитости, очувања животне средине, негује радозналост и подстиче интересовање за континуирано сазнавање.

Област рада	**Програмски задаци**	**Програмски садржаји, начин реализације**	**Време**	**Циљеви**
Планирање и програмирање образовно-васпитног рада	Планирање набавке библиотечке грађе	Планирање средстава - финансијски план	октобар	Побољшање структуре фонда према потребама наставе и интересовањима читалаца Правовремено организовање и осмишљавање активности Унапређење образовних ресурса библиотеке Обезбеђивање савремених извора информација
		Анализа издавачке продукције	током год.	
		Анализа потреба и читалачке анкете	током год.	
	Планирање програмских активности	Израда годишњег плана и програма ; израда оперативних планова (месечни, недељни, дневни)	август-септ. током год.	
	Планирање рада са ученицима у библиотеци:	Планирање разредних часова у библ.	септембар	
		Планирање и припрема библиотчке обуке за самостално претраживање информација	септембар-октобар	
		Планирање активности ученика у библиотеци	током год.	
		Израда програма библиотечке секције	септембар	
	Планирање развоја библиотеке Набавка библиотечке грађе	Планирање побољшања електронских ресурса библиотеке ; електронских извора на сајту школе ; квалитета и обима обуке	током наредног периода	
		Посета сајмовима	октобар	
		Контакт са издавачима и дистрибутерима ; обезбеђење финансијских средстава, реализација	током набавке	

Праћење и вредновање образовно-васпитног рада	Вођење аутоматизованог библиотечког пословања	Физичка и аналитичка обрада нове грађе и постојећег фонда	током године	Потпуна аутоматизација фонда / доступност свих публикација у електронском каталогу Допринос остваривању образовног рада кроз обезбеђивање свих расположивих извора , квалитатан приступ изворима са уређеним информационим апаратом , развијање вештина проналажења и вредновања информација ; допринос развоју дигиталне компетенције ученика , као и компетенције за рад са подацима
		Евиденција корисника, позајмица, резервације, информације	током године	
		Претраживање базе података	током год.	
		Библиотечка статистика ; инвентарна књига	током год.	
	Одабирање и припремање библ. грађе за све облике образовно-васпитног рада рада	Претраживање, анализа, одабир и припремање библиотечке грађе за **:** матурске радове, реферате, писмене задатке, такмичења , припреме за час ученика и наставника, грађа за групни рад ученика, самосталну обраду дела, стручни испит и стручно усавршавање наставника, посебна интересовања ученика и наставника ; помоћ у реализацији истраживачких и пројектних задатака	током целе године : према оператив. плановима, захтевима и потребама	
	Уређеност и доступност фонда	Побољшање смештаја и информационог апарата : конкурисање за средства ; реорганизација делова фонда, издвајање посебних збирки, издвајање неактуелних и дотрајалих публикација ; естетско уређење	годишњи планови	
	Побољшање информационе и информатичке писмености	Реализација обуке у III и IV разреду уз коришћење савремене ИК технологије (детаљније област: рад са ученицима) ; упућивање на начине проналажења, вредновања извора и њихове поузданости и научне компетентности, информисање о поузданим (научним) изворима у индивидуалном раду са ученицима	током обуке и током индивиду-алног рада са ученицима	
Рад са наставницима	Сарадња на промоцији читања	Припрема књижевних сусрета	новембар	Подстицање наклоности према читању, осећаја за естетске вредности, развоја преметних и међупредметних компетенција Подстицај развоју информационе писмености Допринос реализацији индивидуалних наставних планова наставника , развоју компетенције за сарадњу, допринос одвијању васпитно-образвног процеса ; подршка
		Планирање наставних јединица за самосталну обраду дела методом рада на тексту, на основу расположиве грађе	оперативни планови наставника	
		Планирање активности ученика у припреми програма поводом значајних јубилеја	годишњи план	
	Припремање ученика за самостално коришћење извора информација	Планирање обуке за самостално проналажење и коришћење извора информација	септембар-октобар	
		Договарање и заједничко упућивање на изворе приликом израде матурских радова, реферата, пројеката	током године	
	Организовање наставних часова у библиотеци	Планирање наставних јединица за обраду у школској библиотеци према плану наставника и могућностима фонда	према плану наставника	
	Коришћење ресурса библиотеке	Планирање реализације часова за које су потребни електронски ресурси библиотеке као и у припреми ученика за такмичења	планови наставника	
		Планирање и припремање грађе за коришћење у учионицама	планови наставника	
	Систематско информисање о новим књигама	Информисање о расположивој литератури на сајтовима издавача	пре набавке	
		Прикази набављене грађе на	након	

		библиотечкој површини сајта школе	набавке	наставницима у остваривању стандарда
		Усмени прикази стручних публикација у сарадњи са наставницима	план стр. усавршава-ња	
Рад са ученицима	Обучавање ученика за самостално коришћење различитих извора информација Подстицање информационе писмености	Часови библиотечке обуке у I разреду : извори информација - самостално коришћење; библиотечко-информациони апарат школске библиотеке	октобар	Оспособљавање ученика за самостално претраживање, коришћење, вредновање извора информација, презентовање информација
		Час библиотечке обуке у II разреду : улога библиографије и каталога – посредно претраживање извора	октобар	
		Час библиотечке обуке у III разреду: коришћење библиографских база података и база пуног текста	октобар	
		Час библиотечке обуке у IV разреду – писање самосталног стручног рада са акцентом на библиографском цитирању	октобар	
		Упућивање приликом претраживања литературе кроз индивидуални рад са учеником	током године	
	Обучавање ученика за коришћење библиотечког информационог апарата ; упућивање у истраживачке методе рада	Први час обуке у I разреду : упознавање организације, садржаја и структуре фонда (фронтално- ПП презентација – демонстрација) ; 2. час : практичан рад: проналажење информација , коришћење стручне и референсне књиге	октобар	Оспособљавање ученика за сналажење у коришћењу библ информационог апарата школске библиотеке ; унапређење дигиталне компетнције
		Час библиотечке обуке у II разреду : каталози и библиографије као део информационог апарата школске библиотеке: комбинована метода (фронтално и индивидуално , ПП презентација)	октобар	
		Час библиотечке обуке у III разреду: коришћење библиографских база података и база пуног текста : реализација посредством интернета	октобар	
		Помоћ у сналажењу кроз инивидуални рад са учеником	током год.	
	Упознавање ученика са методама и техникама научног истраживања и библиографског цитирања	Час библиотечке обуке у IV разреду – израда самосталног стручног рада са акцентим на библиографском цитирању : ПП презентација – фронатално, дијалог	октобар	Оспособљавање за израду самосталног стр. рада са пропратним апаратом ; развој дигиталне компетенције ; развој читалачке писмености и оспособљавање за самостално учење
		Упућивање приликом израде матурских радова кроз индивидуални рад са учеником	током године	
	Пружање помоћи ученицима у припреми задате теме ; у усвајању метода самосталног рада на тексту	Саветодавни рад приликом припреме реферата, писмених, матурских радова, пројеката, у припреми за такмичења	током године	
		Помоћ у самосталној обради дела методом рада на тетсту приликом припреме културног програма за обележавање књижевних јубилеја	према оператив-ном плану	
	Подстицање позитивног односа према читању, навике посећивања школске библиотеке	Реализација разредног часа у билиотеци са ученицима I разреда - упознавање са ресурсима библиотеке, културним наслеђем школе- збиркама, библиотечком површином сајта школе,	септембар	Развијање наклоности према књизи, читању, библиотеци, развој

	и узимања учешћа у њеним културно-просветним активностима	електронским каталогом, анимирање за еколошке теме- презентација		естетичке компетенције, развој компетенције за комуникацију, сарадњу, подстицање радозналости и интересовања за континуирано сазнавање
		Реализација анкете о читалачким интересовањима ученика	септембар	
		Организовање књижевних сусрета у школи	новембар	
		Припрема и реализација часова посвећених јубилеју књижевника		
		Излагање препоручених наслова на изложбеној полици	током године	
		Усмено препоручивање и подстицање ; резервације	током године	
		Постављање и популарисање приказа нових књига на сајту школе	након набавке	
	Рад са ученицима у читаоници	Припрема и реализација културног програма посвећеног јубилеју књижевника : индивидуални рад, рад у паровима	оперативни планови	Подстицање креативности ; допринос развоју интелектуалних вештина - развој компетенције за рад са подацима
		Рад са члановима библиотечке секције према програму, зависно од интересовања	год. план	
		Увежбавње израде библиографије; претраживања електронских база и проналажења литературе на часовима разредног старешине кроз групни и индивидуални рад	план разр. старешина	
Рад са родитељима	Развијање читалачких навика ученика	Информисање родитеља посредством разредног старешине	год. план	Подстицај развоју читалачких навика
Рад са директором, струч. сар., струч. већима ; културне активности ; интернет презентација школе	Сарадња у вези са набавком , обезбеђивањем и коришћењем грађе	Планирање средстава за обезбеђење библиотечке грађе са директором школе и тимом за библиотеку	септембар - октобар	Унапређење васпитно-образовног процеса кроз заједнико планирање и и правовремено обавештавање о новим изворима
		Достављање предлога и консултације са наставницима, селекција	октобрар-март	
		Информисање о расположивости књижне и некњижне грађе	током године	
	Информисање о новонабављеној литератури	Усмено информисање	након наб.	
		Припрема и постављање приказа нових публикација на сајту школе	након набавке	
		Излагање нових и препоручених публикација на изложбеној полици	током године	
	Културне активности	Организација књижевног сусрета у склопу књижевног фестивала зЕтна	октобар-новамбар	Обогаћивање образовног окружења културним садржајима, промоција школе – допринос развоју естетичке компетенције ученика
		Формирање посебних збирки и реализација иницијативе на регистрацији старе и ретке књиге као културног добра	према процедури	
		Обележавање значајних јубилеја у календарској години припремом програма, организовањем активности	према календару	
		Присуство културним дешавањима са ученицима: посета Сајму књига, Сајму образовања	оперативни планови	
	Учешће у припреми интернет презентације школе	Припрема летописа школе за текућу годину и постављање на сајт школе	током године	Промоција школе, библиотеке, развој дигиталне компетенције ученик
		Припрема приказа новонабављених књига и постављање на сајт школе	након наб.	
		Ажурирање прилога о ресурсима школске библиотеке на сајту школе	по потреби	

		Припрема информација и материјала за ученике и наставнике , нових линкова на библ. површини, едукативних програма	током год	
Рад у стр. органима и тимовима	Активности према задужењима директора	Активности у склопу тимова према дефинисаној улози	задати рок	Допринос успешној организацији рада
Сарадња са надлежним установама	Сарадња са просветним, научним, културним и другим установама	Сарадња са уредништвом и писцима „зЕтне“ поводом организовања књижевних сусрета	септембар-новембар	Обогаћивање образовног окружења културнм садржајима
		Сарадња са Заводом за културу војвођанских Мађара и са СКЦ-ом „Стеван Сремац“	током године	
Вођење документа-ције, припрема за рад, стручно усавршавање	Праћење и евиденција коришћења литературе	Вођење дневне, израда месечне и годишње статистике о коришћењу фонда према утврђеним параметрима за календарску и школску годину	током године	Испуњавање стандарда библиотечко-информационе делатности ; обезбеђење неопходног библиотечко-информационог апарата, евалуација Обезбеђивање предуслова за успешно обављање и унапређивање планираних активности
	Вођење документације о раду школске библиотеке ; анализа и вредновање рада	Припрема података и израда анкете о библиотечком пословању	новембар-децембар-	
		Припрема података, евалуација и израда годишњег извештаја школске библиотеке	јуни-август	
		Припрема инвентарне књиге ; записника о процени вредности поклоњених књига, извештаја о новонабављеној грађи	децембар-јануар	
	Припрема за рад	Припрема за библиотечку обуку ; наставне часове у библиотеци ; књижевне сусрете, програме	оперативни планови	
		Праћење издавачке продукције, проучавање набављене грађе и припрема приказа за сајт школе	током год	
		Прикупљање и обрада података о активностима ученика и наставника за интернет презентацију	током године	
		Праћење информација у струци	током год.	
		Припрема за рад са ученицима	током год.	
	Стручно усавршавање	Планирање стручног усавршавања према програмима обуке и стручног усавршавања које спроводи установа	август-септембар	Обезбеђење напредовања кроз побољшање компетенција библиотекара
		Похађање акредитованих семинара	план СУ	
		Припрема и реализација активности стр. усавршавања унутар установе	план СУ	

2.11. ПЛАН СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА НАСТАВНИКА И СТРУЧНИХ САРАДНИКА

Део Школског програма „План стручног усавршавања наставника и стручних сарадника“ се мења и гласи:

ПЛАН СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА НАСТАВНИКА, ДИРЕКТОРА, СТРУЧНИХ САРАДНИКА И ДРУГИХ ЗАПОСЛЕНИХ У ШКОЛИ

С намером развијања и усавршавања постојећих и стицања нових компетенција наставника и стручних сарадника а са циљем унапређења васпитно-образовног рада, школа доноси програм стручног усавршавања за период трајања школског програма (2018/2022).

Планирање стручног усавршавања ће узети у обзир приоритетне области од значаја за развој образовања:

1) индивидуализовани приступ у раду са децом, ученицима и полазницима коришћењем различитих метода и облика рада у реализацији наставног предмета и/или области;
2) праћење и вредновање образовних постигнућа, односно праћење и подстицање развоја деце, ученика и полазника;
3) избор, израда, прилагођавање и употреба уџбеника, другог дидактичко-методичког материјала и других извора знања за одређени наставни предмет, односно васпитно-образовну област;
4) стварање толерантне и недискриминативне средине за учење и развој сваког појединца, заштита од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације;
5) препознавање безбедносних ризика и реаговање на њих.

Планирање подразумева извођење Правилником предвиђених обавезних активности наставника и стручног сарадника у оквиру 40-часовне радне недеље и то : 64 сата годишње различитих облика стручног усавршавања, од чега 44 сата стручног усавршавања које предузима установа у оквиру својих развојних активности и 20 сати стручног усавршавања по одобреним програмима обука и стручних скупова, или у организацији министарства надлежног за послове образовања.

У току пет година наставник обезбеђује најмање 100 бодова из различитих облика стручног усавршавања, од чега најмање 80 бодова из одобрених програма стручног усавршавања.

Циклуси	Активности школе	Носиоци	Време	Активности наставника
Плани-рање	**Израда годишњег плана стручног усавршавања** наставника и стручних сарадника на основу сагледавања развијености компетенција у претходном циклусу	Тим за израду плана стручног усавршавања директор	Август (лични план) септембар (школски): израда и усвајање	**Израда личног плана стручног усавршавања за текућу годину** која подразумева планирање облика стручног усавршавања

	(извештај о стручном усавршавању наставника и стручних сарадника са анализом резултата примене стечених знања и вештина), сагледавања **личних планова** наставника и стручних сарадника, **резултата самовредновања** и вредновања квалитета рада установе, извештаја о остварености стандарда постигнућа и **уважавања приоритетних области** значајних за развој образовања и приоритета исказаних у **развојном плану школе.** **Усвајање** годишњег плана стручног усавршавања у склопу годишњег плана школе	Школски одбор		у установи, планирање похађања семинара и других облика стручног усавршавања ван установе на основу процене развијености компетенција Лични план професионалног развоја наставника и стручног сарадника сачињава се на основу самопроцене нивоа развијености свих компетенција а према стандардима компетенција
Оствари-вање	**Обезбеђивање остваривања планираних активности** стручног усавршавања у установи, према личним плановима наставника и стручних већа и то: - извођење угледног часа**,** активности, са дискусијом и анализом, радионице - излагање на састанцима стручних органа и тела које се односи на савладан програм стручног усавршавања или други облик стручног усавршавања ван установе, приказ стручне књиге, приручника, дидактичког материјала, стручног чланка, примену наученог са стручног усавршавања; резултате праћења развоја детета и ученика; резултате обављеног истраживања, студијско путовање,	Директор, наставник, стручна већа	Током целе године према плановима наставника, стручних већа, годишњем плану стручног усавршава-ња	**Реализација стручног усавршавања** које предузима установа у виду : - одржавања угледног часа, активности, радионице - присуства и учешћа у дискусији и анализи - излагања на састанцима стручних органа које се односи на: савладан програм стр. усавршавања ; приказ књиге, чланка, приручника, дидакт. материјала ; присуства уз учешће у дискусији и анализи - учешћа у планирању и остваривању истраживања, пројекта образовно-васпитног карактера у установи, програма од националног значаја у

	стручну посету и др. - реализација истраживања, пројекта образовно-васпитног карактера у установи, програма од националног значаја у установи, програма огледа, модел центра, облика стручног усавршавања који је припремљен и остварен у установи у складу са потребама запослених **Предузимање мера** за унапређивање компетенција наставника и стручних сарадника према утврђеним потребама кроз: - реализацију семинара у просторијама школе за наставнике и стручне сараднике -планирање распореда одсуства наставника и стручних сарадника - обезбеђивање средстава за похађање семинара **Предузимање мера** за унапређивање компетенција наставника и стручног сарадника планирањем додатног стручног усавршавања	Директор. педагошки колегијум, локална самоуправа		установи, програма огледа, модел центра, облика стручног усавршавања који је припремљен и остварен у установи у складу са потребама запослених **Реализација стручног усавршавања према програмима обуке :** - похађање акредитованог семинара или програма високошколске установе - учешће на стручном скупу, конгресу, сабору, сусретима, конференцији, саветовању, симпозијуму, округлом столу трибини; летњој и зимској школи, стручном и студијском путовању. **Реализација активности у складу са личним планом, мимо наведених облика**
Праћење	**Праћење остваривања плана свих облика стручног усавршавања** наставника и стручних сарадника **Вођење евиденције** о стручном усавршавању наставника и стручног сарадника (Педагошки колегијум одређује свог члана који прати остваривање плана стручног усавршавања установе и о томе тромесечно извештава	Тим за праћење стручног усавршавања, педагог школе	Током године	**Систематично праћење, анализа и вредновање** свог образовно-васпитног рада, развоја компетенција, напредовања и професионалног развоја, чување најважнијих примера из своје праксе, примера примене наученог током стручног усавршавања, личног плана професионалног

	директора)			развоја (**портфолио**)
Евалуа-ција	**Анализа резултата самовредновања** и спољашњег вредновања рада установе (извештаји и документа) **Вредновање резултата** стручног усавршавања **Сачињавање годишњег извештаја** о стручном усавршавању **Разматрање извештаја** на седници Наставничког већа **Усвајање годишњег извештаја** у склопу годишњег извештаја школе	Тим за праћење стр. усавршава-ња, директор Наставничко веће Школски одбор	Јуни-август	**Израда личног извештаја** о стручном усавршавању (са евалуацијом) у току претходне године **Достављање извештаја** тиму за праћење стручног усавршавања ради анализе на нивоу школе У поступку самовредновања и планирања свог стручног усавршавања и професионалног развоја наставник примењује стандарде компетенција

3. ДОПУНЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школски програм се допуњује следећим деловима:

3.1. УВОДНИ ДЕО („ЛИЧНА КАРТА ШКОЛЕ“)

ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

1. Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/17 и 27/18);
2. Закон о средњем образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр. 55/13 и 101/17);
3. Правилник о националном оквиру образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 98/2017);
4. Правилник о наставном плану и програму за гимназију („Службени гласник СРС - Просветни гласник", број 5/90 и „Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 3/91, 3/92, 17/93, 2/94, 2/95, 8/95, 23/97, 2/02, 5/03, 10/03, 11/04, 18/04, 24/04, 3/05, 11/05, 2/06, 6/06, 12/06, 17/06, 1/08, 8/08, 1/09, 3/09, 10/09, 5/10, 7/11, 4/13, 14/13, 17/13, 18/13, 5/14, 4/15, 18/15, 11/16, 13/16 и 10/17);
5. Правилник о програму наставе и учења за први разред гимназије („Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 12/18 од 05.07.2018.);
6. Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за средње школе („Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 6/03, 23/04, 9/05 и 11/16);
7. Правилник о општим стандардима постигнућа за крај општег средњег образовања и средњег стручног образовања у делу општеобразовних предмета („Службени гласник РС“, бр. 117/13);
8. Правилник о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС”, бр. 7/11 и 52/11);
9. Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја („Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 5/11);
10. Правилник о оцењивању ученика у средњој школи („Службени гласник РС", бр. 82/15);
11. Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника ("Сл. гласник РС", бр. 81/17 и 48/18);
12. Развојии план школе за период 2018-2022;
13. Резултати самовредновања и спољашњег вредновања квалитета рада школе.

КО СМО МИ

Зграда Сенћанске гимназије налази се у строгом центру града, близу реке Тисе, поред Градског парка. Подигнута је у стилу сецесије 1906. године, а 2018. године је потпуно обновљена, модернизована споља и изнутра и проширена доградњом новог двоспратног крила. Зграда гимназије естетски се уклапа у градски центар Сенте, једног од најстаријих насеља у Војводини. У близини школе налази се Дом културе, Градска кућа, библиотека, музеј, дакле, и физички се налази у центру свих културних збивања.

ПРОШЛОСТ И САДАШЊОСТ ШКОЛЕ

Сенћанска гимназија постоји већ 142 године. односно основана је 1876. године. Статус ниже гимназије имала је од свог оснивања до 1897. године, када је први пут добила ранг потпуне гимназије. Прва генерација сенћанских матураната изашла је 1901. године.

У периоду владавине краља Александра, 1929. године, гимназији се ускраћује право на рад са потпуним бројем одељења и враћа се на првобитни статус ниже гимназије, да би касније повратила ранг потпуне гимназије.

Нову страну своје историје школа отвара ослобођењем Сенте 1944. године, тј. 09. октобра исте године. Одбор града доноси одлуку да се изврше све припреме за отварање гимназије на оба наставна језика – српском и мађарском.

Када је формирана Заједница средњих школа, средња школа током низа година мења свој назив и пролази кроз разне тренсформације, све до 1990. када је одлуком Скупштине Војводине о мрежи средњих школа и одлуком Скупштине Општине Сента формирана Гимназија друштвено-језичког и природно-математичког смера и верификована од стране Покрајинског секретаријата за образовање решењем бр.022-106/90. Своју делатност школа је уписала у судски регистар Окружног суда у Суботици под решењем бр.ФИ-516/90.

Покрајински Фонд је на основу мреже средњих школа утврдио број ученика и смерова: 150 ученика за 5 одељења првог разреда, 2 на српском и 3 на мађарском наставном језику.

Школске 2012/2013. Године Сенћанска гимназија је отворила два нова одељења природно-математичког смера, на српско-енглеском и мађарско-енглеском наставном језику.

У наредном развојном периоду школа не планира отварање одељења на мађарско-енглеском наставном јњзику, већ само на српско-енглеском наставном језику.

Током времена и разних спољашњих и унутрашњих промена, испољила се потреба да мењамо себе, да се развијамо и да заједнички допринесемо томе да наша школа буде што боље организована и што квалитетнија у свим погледима. Гимназија има дугогодишњу традицију. Из ове школе изашли су многи, касније признати успешни људи, познати стручњаци из разних области и академски грађани. Већ 142 година ово је једна од најпризнатијих школа у околини која својом традицијом, као и спољашњим изгледом важи за школу на коју су поносни њени ученици. Оваква традиција нас обавезује. Да бисмо одржали квалитет који смо добили у наслеђе, потребно је да перманентно радимо на даљем усавршавању и осавремењивању школе. У томе имамо подршку и ученика и родитеља, као и локалне самоуправе. Анализирајући наше могућности и жеље, уочили смо да имамо и одређене снаге и одређене слабости.

НАШЕ СНАГЕ

- Стручан наставни кадар, потпуна стручна заступљеност
- Амбициозност појединаца у школи
- Стално професионално усавршавање великог броја наставника
- Успех наших ученика на такмичењима и пријемним испитима на факултетима у земљи иностранству
- Традиција усмерена на висока постигнућа
- Мотивисани и активни ученици
- Подршка родитеља

НАШЕ СЛАБОСТИ

- Промена смена сваког месеца
- Делимо школски простор са још две средње школе
- Недовољна мотивисаност мањег броја наставника за промене
- Преоптерећеност ученика наставним градивом, због преобних програма наставе и учења које прописује Министарско просвете

НАШЕ СПЕЦИФИЧНОСТИ

- Зграда гимназије 2018. године је потпуно обновљена, модернизована споља и изнутра и проширена доградњом новог двоспратног крила, што омогућује потпуно и квалитетно обављање васпитно-образовног рада на најбољи и најквалитетнији начин
- Једна од најбоље опремљених школа наставним средствима у региону
- Настава се обавља тројезично: на српском, мађарском и српско-енглеском наставном језику
- Билингвална одељења: на српском-енглеском језику
- 54 % ученика путника
- Једна од најбоље опремљених школа наставним средствима у региону
- Ученици се усмеравају ка даљем учењу на факултетима.

НАШИ РЕСУРСИ - ЧИМЕ РАСПОЛАЖЕМО

Наши ресурси су следећи:

- Људи
- Простор
- Опрема
- Финансијска средства

КАДРОВСКИ РЕСУРСИ – НАСТАВНИЦИ И УЧЕНИЦИ

ПРЕГЛЕД ЗАПОСЛЕНИХ РАДНИКА И КВАЛИФИКАЦИОНА СТРУКТУРА

Врста посла	Стручна спрема	Број радника
Директор	Висока	1
Секретар	Виша	1
Стручни сарадници	Висока, мастер	2
Наставници	Докторат	2
	Висока, мастер	41
	Виша (на одређено време)	1
	Средња (на одређено време)	1
Финансије	Висока	1
Помоћно-техничко особље	Основна и средња	4
Домар	Средња	1
УКУПНО	-	55

Број и квалификациона структура запослених потпуно обезбеђује функционисање образовно-васпитног рада школе.

БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА

Разред	Одељење	Смер	Наставни језик	Број уписаних ученика на на почетку школске 2017/2018. године
Први	1/1	Општи	Српски-енглески	17
	1/2	Општи	Српски	6
	1/3	Друштвено-језички	Мађарски	19
	1/4	Општи	Мађарски	31
Други	2/1	Општи	Српски-енглески	9
	2/2	Општи	Српски	6
	2/3	Друштвено-језички	Мађарски	30
	2/4	Општи	Мађарски	23
Трећи	3/1	Општи	Српски	26
	3/2	Природно-математички	Мађарски	10
	3/3	Друштвено-језички	Мађарски	23
	3/4	Општи	Мађарски	27
Четврти	4/1	Друштвено-језички	Српски	3
	4/2	Општи	Српски	17
	4/3	Друштвено-језички	Мађарски	17
	4/4	Општи	Мађарски	21
	4/5	Општи	Мађарски	22
На српском језику	-	-	Српски	84
На мађар-ском језику	-	-	Мађарски	223
Укупно	-	-	-	**307**

БРОЈ УЧЕНИКА ПУТНИКА ПО ОДЕЉЕЊИМА У ШКОЛСКОЈ 2017/2018.

Разред	Одељење	Смер	Наставни језик	Број ученика путника
Први	1/1	Општи	Српски-енглески	10
	1/2	Општи	Српски	4
	1/3	Друштвено-језички	Мађарски	9
	1/4	Општи	Мађарски	12
Други	2/1	Општи	Српски-енглески	7
	2/2	Општи	Српски	3
	2/3	Друштвено-језички	Мађарски	24
	2/4	Општи	Мађарски	11
Трећи	3/1	Општи	Српски	12
	3/2	Природно-математички	Мађарски	7
	3/3	Друштвено-језички	Мађарски	6
	3/4	Општи	Мађарски	18

Четврти	4/1	Друштвено-језички	Српски	1
	4/2	Општи	Српски	12
	4/3	Друштвено-језички	Мађарски	12
	4/4	Општи	Мађарски	7
	4/5	Општи	Мађарски	10
Укупно	-	-	-	165
Проценат ученика путника	-	-	-	54 %

КРЕТАЊЕ БРОЈА УЧЕНИКА

Шкоска година	Број одељења првог разреда	Број уписаних ученика у први разред
2015/2016.	4	**86**
2016/2017.	4	**78**
2017/2018.	4	**73**
2018/2019.	4	**82**

У школску 2018/2019. годину уписано је за 12,3 % више првака него у претходној школској госини.

Шкоска година	Укупан број уписаних ученика			Број одељења
	На српском наставном језику	На мађарском наставном језику	Укупно	
2015/2016.	96	271	367	22
2016/2017.	101	266	367	19
2017/2018.	84	223	307	17

Укупан број ученика у школској 2018/2019. години је повећан због повећаног броја ученика уписаних у први разред.

БРОЈНО СТАЊЕ ВАНРЕДНИХ УЧЕНИКА

Одељење	Број ванредних ученика
Трећи разред	2
Четврти разред	2
УКУПНО	4

Веома је мали број ванредних ученика, пошто Министарство просвете није одобрило упис ванредних ученика у први разред.

БРОЈ УЧЕНИКА СА ПОСЕБНИМ ПОТРЕБАМА

Од школске 2018/2019. години имамо једну ученицу којој је кретање отежано.

МАТЕРИЈАЛНО-ТЕХНИЧКИ И РЕСУРСИ СРЕДИНЕ

ПРОСТОРИЈЕ ЗА ИЗВОЂЕЊЕ НАСТАВЕ

Зграда гимназије 2018. године је потпуно обновљена, модернизована споља и изнутра и проширена доградњом новог двоспратног крила (нових 600 м2 просторија), што омогућује потпуно и квалитетно обављање васпитно-образовног рада на најбољи и најквалитетнији начи.

Школа има довољно наставних просторија потребних за рад.

Наставне просторије	Број	Норматив (%)
Школска зграда	3.215 м2	100%
Кабинети (од тога 3 нова кабинета у новом крилу зграде дограђеним 2018.	31	100%
Сала за физичко васпитање (415 м2)	1	80%
Нова велика сала за физичко васпитање која се планира изградити у дворишту школе	1	100%
Библиотека са читаоницом	1	100%
Лабораторије	2	80%
Рачунски центар	2	100%
Радионица 105 м2)	1	100%

ВИШЕНАМЕНСКИ ПРОСТОР

Школа има потпуно довољно вишенаменских просторија потребних за рад.

Назив просторије	Број	Норматив (%)
Зборница	1	100%
Директор	1	100%
Администрација	2	100%
Стручни сарадници	2	100%
Помоћно особље	1	100%
Велика друштвена (свечана) сала у потковљу школе	1	100%
Архива	1	100%
Спортски терени (1.270 м2)	3	100%

Магацин	1	100%
Нова кухиња и велика трпезарија	1	100%
Стан у поткровљу (54 м2)	1	100%
Нови тоалети, један за ученике и раднике школе са посебним потребама	3	100%
Планирани нови терен за рукомет	1	100%
Планирани нови терен за одбојку	1	100%
Изградња лифта за ученике и раднике школе са посебним потребама	1	100%

ОПШТА НАСТАВНА СРЕДСТВА

Сенћанска гимназија има наставна средства потребна за рад и једна је од најбоље опремљених школа наставним средствима у региону.

СПИСАК ОПШТИХ НАСТАВНИХ СРЕДСТАВА И ОПРЕМЕ СА СТАЊЕМ 17.07.2018.

Vrsta nastavnih sredstava i opreme	**Komada**
Ukupno	**347**

Računari	**37**
Računar PC I-34170/4GB/500GB/Win/E2070SW	6
Računar Inteli3-4170 3.7GHz, DDR3 4GB,HDD 500GB Toshiba+Craft Tastatura+Miš MS+MicroLab Zvučnici	2
Računar TLX Basic TX2703/12	5
Računar D2500 CT	5
Računar-cela konfiguracija	1
Računar	3
Računar Pentium	4
Računar	11

Laptop i Notebook	**52**
Laptop MSI CR 620-618 XEV	1
Laptop ASUS A52DF-EX114	4
Laptop ASPIRE ONE 522	1
Laptop TOSHIBA SAT C655	2
Laptop FUJITSU LIFEBOOK AH531	1
HP Laptop JOY44EA	1
Lenovo Laptop 80G001N4YA G50-30	1
Dell Inspiron Laptop	1

Lenovo Laptop	2
Laptop DELL 4050-815-BK	3
Laptop ASUS X401U-Wx 009	1
Laptop ASUS A52DF-EX114	1
Laptop HP N12075 D40	1
Laptop HP 450/i3/4/500+Torba	1
Lenovo All In One 57317188	2
Lenovo Think Laptop Pentium Qva 59435339 B-50-30	1
Lenovo Laptop	2
ASUSX541NA-Laptop	1
Laptop	4
HP Notebook 250 N2830 4500	21

Tableti	**60**
Tablet Prestigio Multipad PMP3007C sa futrolom i mini tastaturom	40
ZEEON Tablet X-72 1GB+tastatura sa futrolom	20

Projektori	**23**
Projektor BENQ MP515 SVGA	2
Projektor BENQ M9 502	4
Asus LED Projektor	1
Acer projektor P1185 SVGA	1
Projektor	9
Projektor PH 22-23	6

Štampači	**17**
Laserski štampač	2
Multif.štamp.Panasonic KX-MB2010HXB	1
HP M125 Multifunk.uređaj	9
Štampač HP Lasejet P1102	1
Štampač CANON LBP810	1
Štampač	2
HP LaserJet Pro MFP M125 Multifunkc.štampač	1

Biblioteka (najveća školska bib. u regionu)	18.000 knjiga

Školske table	**21**
Tabla (klasična)	16
Školska tabla 250x120 bela	5

Televizori	**7**
Televizor NEO	4
Televizor VIVAX	1

Televizor PHILIPS	1
Televizor	1

Radiokasetofoni	**12**
Radiokasetofon Grundig	1
Radiokasetofon AIWA	1
Radiokasetofon CD MB CSS-100	1
Radiokasetofon CD QUARD MC	2
Radiokasetofon COLOSSUS	1
Radiokasetofon+CD	1
VIVAX CD Radio	1
Philips AZ385/12CD Radio	1
Kasetofon - CD plejer Panasonic	3

DVD plejeri	**3**
DVD plejer SAMSUNG DVD-C350	1
DVD plejer QUADRO dvd 855	1
Videorekorder	1

Skeneri	**2**
Skener HP ScanJet 2400	1
Skener	1

Multimedijalni projektori	**2**
Multimedijalni projektor	1
Multif.projektor EPSON EB-S18 H552B V11H552040	1

Aparati za fotokopiranje	**3**
Aparat za fotokopiranje CANONIRC	1
Aparat za fotokopiranje KYOCERA	1
Fotokopir aparat CANON IRAC 2220l	1

Oprema za sport	**76**
Greda	2
Razboj	8
Rip stolovi	12
Vratilo	1
Kozlić	1
Gimnastički konj za preskok	1
Gimnastički konj sa hvataljkama	1
Odskočna daska	2
Strunjača	30
Tabla	1
Konstrukcija za odbojku	1
Konstrukcija za košarku	4
Golovi u dvorištu	2

Konstrukcija za skok u vis sa letvicom	1
Motorna traka za trčanje Pacer Kettler	1
Suvo veslo Rover Kettler	1
Sto za stoni tenis	6
Gladiator Fitmaster Kettler	1

Ostala nastavna sredstva i oprema	**31**
Tastatura Logitech za Apple iPAd No.1249CE05b349	1
Apple Lightning Digital AV Adapter	1
Ipad Apple	1
D-Link DIR-600 (komplett)	1
Notebook ASUS	1
Hard disc	2
Telefonska centrala PANASONIC	1
Telefaks PHILIPS	1
Multifuncionalni aparat CANON HBX11382 INSYS MF4450	1
Muzička oprema RCF 2602575681	1
Kamera HD Dachua HDW-4100S	5
Video snimač Dachua NVR-7216	1
Paradox šifrator	1
Muzički stub-Samsung Max	1
Platno za projektor	6
Kućni bioskop LG HT356	1
Klavir	1
Pianino	1
Mikroskop	1
Mikrofon sa stalkom	2

РЕСУРСИ СРЕДИНЕ

Културне установе: Културно-образовни центар “Турзо Лајош” - Градска библиотека, Градски музеј, Дом културе, Историјски архив Сента, Завод за културу војвођанских Мађара, Завичајна фондација “Стеван Сремац”, Сенћанско мађарско камерно позориште, Камерна сцена “Мирослав Антић”
Образовне установе: Основна школа “Стеван Сремац” - И.О. “11. Новембар”, И.О. “Спомен школа”, И.О. “Турзо Лајош”, Гимназија са домом ученика за талентоване ученике “Бољаи”, Економско-трговинска школа, Средња медицинска школа.
Остале институције и организације: Општински савет родитеља Дом здравља, МУП - Полицијска станица Сента, Туристичка организација општине Сента, Спортски савез општине Сента, Сенћанска канцеларија за младе.
Медији: локалне кабловске телевизије, No Limit Радио, сајт школе, фејсбук страница школе

МИСИЈА

Анализом наших снага, слабости и специфичности, закључили смо да је наша мисија:

- Неговање традиције усмерености на висок степен постигнућа ученика
- Развијање мотивисаности за даље учење и школовање и развијање свестраности
- Усавршавање наставе и обезбеђивање високог степена квалитета наставе
- Свестрана и правовремена подршка ученицима у учењу и раду школи
- Развијање међусобне толеранције у вишенационалној средини и уважавање културних разлика
- Обезбеђивања позитивне и подстицајне школске климе кроз подршку ученицима, тимски рад наставника и добре међуљудске односе у колективу
- Мисија школе је да у складу са својом дугогодишњом добром традицијом, остане отворена, флексибилна и савремено оријентисана школа која испуњава васпитно-образовне потребе ученика и развојне потребе локалног окружења.

ВИЗИЈА

На основу сагледане мисије наше школе, гледано у будућност, уобличила се наша визија:

- Волели бисмо да наша школа буде школа која квалитетном наставом, активним мотивисањем ученика за стално стицање знања, развијањем свестраности, сензибилним приступом адолесцентима и јасним васпитним ставовима, буде најбоља одскочна даска за даље школовање наших ученика који су будући интелектуалци и покретачи нашег друштва.
- Школа ће наставити са укључивањем у савремене реформске процесе у складу са Стратегијом образовања у Србији и реформом гимназија.
- Велику пажњу Школа ће посветити усавршавању наставника и њиховом личном развоју и напредовању и неговању добре атмосфере у колективу.
- Едуковани, информатички писмени наставници имаће прилику да испоље своја лична интересовања и креативност.
- Школа ће постати место где ће све интересне групе моћи потпуно да задовоље своје потребе.
- Унапређивање наставе и учења.
- Свестрана подршка ученицима.
- Подршка ученицима са посебним потребама.

3.2. ИЗВОД ИЗ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА ШКОЛЕ ЗА 2018-2022.

ПРИОРИТЕТИ У ОСТВАРИВАЊУ ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИХ ЦИЉЕВА

На основу Извештаја о самовредновању школе у целини, Извештаја о спољашњем вредновању школе, Извештаја о остварености стандарда постигнућа ученика и других индикатора квалитета рада школе, приоритети у остваривању васпитно-образовних циљева односно развојни циљеви школе за период од 01.09.2018. до 31.08.2022. године су:

СПРОВОЂЕЊЕ РЕФОРМЕ ГИМНАЗИЈЕ

Усклађивање школских планова, као и наставе и учења са новим прописима о гимназији:
Школски програм
Развојни план
Годишњи план рада школе
Глобални (годишњи) планови наставних предмета
Месечни (оперативни) планови наставника
Писмене припреме за часове
Усклађивање процеса наставе и учења са новим прописима о гимназији

АФИРМАЦИЈА ШКОЛЕ

1. Израда плана школског маркетинга ангажовањем стручњака за школски маркетинг.
2. Матрица афирмације школе треба буде да је Сенћанска гимназија сигуран пут до факултета.
3. Израда професионалног пропагандног материјала ангажовањем стручњака за школски маркетинг.
4. Рекламирање школе у медијима.
5. Коришћење Фјсбука, Instagrama и других друштвених мрежа у промоцији школе.
6. Реализација промотивних предавања, трибина и изложби у Школи и основним школама у региону.
7. Укључивање ученика у афирмацији школе.
8. Учинити школу привлачном и пријатном средином за потенцијалне ученике.
9. Обезбеђење средстава за школски маркетинг.
10, Организовање нових такмичења у нашој школи из хемије и билогије.

УНАПРЕЂИВАЊЕ ПЛАНИРАЊА И САМОВРЕДНОВАЊА

1.2. Елементи школског програма и годишњег плана рада школе међусобно су усклађени
1.3. Годишњи план рада школе омогућава остварење циљева и стандарда образовања и васпитања
1.4. Школски програм и годишњи план рада школе усмерени су на задовољење различитих потреба

ученика
3.2. Школа континуирано доприноси већој успешности ученика (ИОП 1)
4.3. У школи функционише систем подршке деци из осетљивих група (ИОП 3)
6.1. Планирање и програмирање у школи међусобно су усклађени
6.4. У школи функционише систем за праћење и вредновање квалитета рада
6.5. Лидерско деловање директора омогућава развој школе
7.2. Људски ресурси су у функцији квалитета рада школе

УНАПРЕЂИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

2.1. Наставник примењује одговарајућа дидактичко-методичка решења на часу
2.2. Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу
2.3. Наставник прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика
2.4. Ученици стичу знања на часу
2.5. Наставник ефикасно управља процесом учења на часу
2.6. Наставник користи поступке вредновања који су у функцији даљег учења
2.7. Наставник ствара подстицајну атмосферу за рад на часу

ОСТАЛИ ПРИОРИТЕТИ

4.2. У школи се подстиче лични, професионални и социјални развој ученика
5.4. Школски амбијент је пријатан за све
5.5. У школи је развијена сарадња на свим нивоима
6.2. Директор ефективно и ефикасно организује рад школе
7.1. У школи су обезбеђени потребни људски ресурси

ПЛАН И НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

ОРГАН УПРАВЉАЊА
Школски одбор
ОРГАН РУКОВОЂЕЊА
Директор
СТРУЧНИ ОРГАНИ ШКОЛЕ
Наставничко веће
Одељењска већа
Стручна већа за области предмета
За матерњи језик
За стране језике
За друштвене науке
За природне науке
За физичко васпитање
Педагошки колегијум
Стручни активи
За развојно планирање
За развој школског програма
Тимови у школској 2017/2018. години
За библиотеку
За давање подршке ученицима
За естетско уређење школе
За безбедност и заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
За израду плана стручног усавршавања запослених
За обележавање празника и важнијих датума
За обраду статистичких података
За организовање ученичких екскурзија
За праћење посете часовима
За праћење програма и резултата такмичења ученика
За праћење стручног усавршавања запослених и евиденцију сакупљених бодова
За преглед школске документације
За спортске и културне активности
За сарадњу са државним органима
За праћење билингвалне наставе
За разраду плана и програма наставничког већа
За самовредновање
За афирмацију школе
За инклузивно образовање
За појачан васпитни рад
Тимови од школске 2018/2019. године
За инклузивно образовање
За безбедност и заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
За самовредновање
За обезбеђивање квалитета и развој установе
За развој међупредметних компетенција и предузетништва

За професионални развој
За пружање додатне подршке ученику
За афирмацију школе
Други тимови за остваривање одређеног задатка, програма или пројекта
Стручни активи за поједине предмете
Српски језик и књижевност
Српски језик као нематерњи
Мађарски језик и књижевност
Енглески језик
Немачки језик
Латински језик
Математика
Социологија и грађанско васпитање
Информатика и рачунарство
Хемија
Историја
Ликовна култура
Музичка култура
Биологија
Физика
Географија
Устав и права грађана
Филозофија
Физичко васпитање
Верска настава
САВЕТОДАВНИ ОРГАН
Савет родитеља
УЧЕНИЧКИ ПАРЛАМЕНТ
СТРУЧНИ САРАДНИЦИ
Психолог
Библиотекар
СЕКРЕТАР
ОДЕЉЕЊСКЕ СТАРЕШИНЕ

СПРОВОЂЕЊЕ РЕФОРМЕ ГИМНАЗИЈА

Циљеви	Активности на реализацији циљева	Носиоци активности	Време реализације активности
УСКЛАЂИВАЊЕ ШКОЛСКИХ ПЛАНОВА И НАСТАВЕ И УЧЕЊА СА НОВИМ ПРОПИСИМА О ГИМНАЗИЈИ **Усмереност ка:** **1. Ученицима и исходима наставе и учења.**	Израда измена и допуна Школског програма у складу са новим прописима о гимназији	Стручни актив за развој школског програма	У делу за 1. разреде до почетка школске 2018/2019. године. У делу за 2. разреде до почетка школске 2019/2020. године. У делу за 3. разреде до почетка школске 2020/2021. године. У делу за 4. разреде
	По потреби, израда измена и допуна Развојног плана школе у складу са новим прописима о гимназији	Стручни актив за развојно планирање	
	Израда Годишњег плана рада школе у складу са новим прописима о гимназији	Лице задужено за израду Годишњег плана рада школе	

2. Јачању међупредметних компетенција ученика. **3. Пројектној настави и пројектима ученика.** **4. Решавању проблемских задатака.** **5. Јачању предузетничког духа код ученика.** **6. Изборним програмима.** **7. Праћењу и вредновању процеса наставе и учења ученика.**	Израда Глобалних (годишњих) планова наставних предмета у складу са новим прописима о гимназији	Наставници	до почетка школске 2021/2022. године.
	Израда месечних (оперативних) планова наставника у складу са новим прописима о гимназији	Наставници	
	Усклађивање процеса наставе и учења са новим прописима о гимназији	Наставници	
	Израда писмених припрема за часове у складу са новим прописима о гимназији	Наставници	

Реформу гимназије спровести тако да буду остварени циљеви општег образовања и васпитања:

 развој кључних компетенција неопходних за даље образовање и активну улогу грађанина за живот у савременом друштву;
 оспособљавање за самостално доношење одлука о избору занимања и даљег образовања;
 свест о важности здравља и безбедности;
 оспособљавање за решавање проблема, комуникацију и тимски рад;
 поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавања различитости;
 развој мотивације и самоиницијативе за учење, оспособљавање за самостално учење, способност самовредновања и изражавања сопственог мишљења;
 пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
 развој свести о себи, стваралачких способности и критичког мишљења;
 развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
 развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике;
 развијање позитивних људских вредности;
 развијање компетенција за разумевање и поштовање људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
 развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине.

АФИРМАЦИЈА ШКОЛЕ

Циљеви	Активности на реализацији циљева	Носиоци активности	Време реализације активности
ОСНОВНИ ЦИЉ Привлачење што већег броја ученика основних школа да се упишу у Сенћанску гимназију.	**1. Израда плана школског маркетинга ангажовањем стручњака за школски маркетинг.**	Директор и Тим за афирмацију школе	На почетку школске године
МАТРИЦА АФИРМАЦИЈЕ ШКОЛЕ Сигуран пут до факултета.	**2. У свим пропагандним материјалима, предавањима, промоцијама и активностима:** Треба дати нагласак да је Сенћанска гимназија сигуран и најбољи пут за упис на све факултете и више школе у земљи и иностранству.	Директор и Тим за афирмацију школе	Током школске године
ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ Школски маркетинг креиран од стране стручњака за маркетинг. Промоција, унапређивање имића и угледа школе у локалној заједници и ширем региону.	**3. Израда професионалног пропагандног материјала ангажовањем стручњака за школски маркетинг:** Полусатни филм о свим аспектима рада школе (настава, ваннаставне, спортске и културне активности, такмичења, екскурзије и др.), рекламе у медијима, плакати и флајери са тежиштем на следећим подацима: - од укупног броја матураната – број уписаних на факултете и више школе, на буџет и самофинансирање, по факултетима и вишим школама; - успех на матури: колико одличних итд. - успех у 4. разреду: колико одличних итд, - успех на такмичењима: број освојених 1, 2. и 3. места на међународним, републичким, покрајинским и окружним такмичењима по предметима; - број наставника доктора, магистара и специјалиста наука, и који су завршили више факултета; - опремљеност школе: број кабинета по врстама, број рачунара, лаптопова, пројектора и др. - дати нагласак да школа адаптацијом има најмодерније просторије за рад.	Директор и Тим за афирмацију школе	На почетку школске године
	4. Рекламирање школе у медијима:	Директор и	Током целе

	Поставити филм о школи на Јутјуб. Побољшање изгледа и структуре сајта школе у циљу маркетинга школе: филм о школи (веза ка постављеном филму на Јутјубу), најновије вести и фотографије о раду школе и др. ТВ и кабловске ТВ: филм о школи, рекламе, флајери, интервјуи и др. Штампани медији (новине): рекламе, флајери, најновије вести о раду школе.	Тим за афирмацију школе	школске године
	5. Коришћење Фејсбука, Instagrama и других друштвених мрежа у промоцији школе.	Директор и Тим за афирмацију школе	Током целе школске године
	6. Реализација промотивних предавања, трибина и изложби у Школи и основним школама у региону: Организовати долазак основаца на промотивна предавања у Сенћанску гимназију. Посета представника Сенћанске гимназије основним школама и одржавање промотивних предавања. Током предавања: истаћи рекламни плакат у посећеним основним школама и поделити ученицима 8. разреда флајере, по потреби филм о школи на ДВД и други пропагандни материјал.	Тим за афирмацију школе	Током другог полугодишта
	7. Укључивање ученика у афирмацију школе: У предавања и афирмацију школе укључити успешне ученике школе и бивше ученике који су постигли изузетан успех у даљем школовању, каријери, науци и уметности.	Тим за афирмацију школе	Током школске године.
	8. Учинити школу привлачном и пријатном средином за потенцијалне ученике: На улазу, у ходницима и учионицама поставити велики број плаката, зидних новина, слика и друго, али тако да преовлађују ученички радови.	Тим за естетско уређење школе	Током целе школске године
ФИНАНСИРАЊЕ ШКОЛСКОГ МАРКЕТИНГА	**9. Обезбеђење средстава за школски маркетинг:** Учешће у јавним конкурсима у земљи и иностранству за финансирање пројеката у области образовања. Обезбеђење средстава из других	Директор и Тим за афирмацију школе	Током целе школске године

	извора.		
ОРГАНИЗОВАЊЕ НОВИХ ТАКМИЧЕЊА	**10. Такмичење из хемије под називом „Вилмош Мариаш“:** Израда оперативнг програма о начину и поступку спровођења такмичења. Организовање и спровођење такмичења чији је иницијатор и место одржавања Сенћанска гимназија, којим се афирмише школа, њени ученици и наставници.	Тим за спровођење такмичења, Стручни актив за хемију	Сваке школске године у првом полугодишту
	10. Такмичење из биологије под називом „Геза Фабри“: Израда оперативнг програма о начину и поступку спровођења такмичења. Организовање и спровођење такмичења чији је иницијатор и место одржавања Сенћанска гимназијс, којим се афирмише школа, њени ученици и наставници.	Тим за спровођење такмичења, Стручни актив за биологију	Сваке школске године у првом полугодишту

УНАПРЕЂИВАЊЕ ПЛАНИРАЊА И САМОВРЕДНОВАЊА

Циљеви	Активности на реализацији циљева	Носиоци активности	Време реализације активности
УСАГЛАШАВАЊЕ ПРОГРАМА 1.2.3. Програми наставних предмета су међусобно садржајно усклађени у оквиру сваког разреда. 1.2.4. Програми наставних предмета су међусобно временски усклађени у оквиру сваког разреда.	1. Усаглашавање програма наставних предмета на састанцима стручних већа и актива, тако да програми наставних предмета буду међусобно садржајно и временски усклађени у оквиру сваког разреда.	Стручна већа за области предмета и стручни активи за поједине предмете.	До почетка сваке школске године
	2. Израда усаглашених програма наставних предмета и **достава истих педагогу школе.**	Наставници.	До почетка сваке школске године
ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ 1.3.2. Годишњи планови наставних предмета садрже образовне стандарде. 1.3.3. У годишњим плановима наставних предмета предвиђена је провера остварености прописаних образовних стандарда или циљева учења наставног предмета наведених у наставном програму.	1. Допуна годишњих планова наставних предмета са: образовним стандардима и начином провере остварености прописаних образовних стандарда или циљева учења наставног предмета наведених у наставном програму и **достава истих педагоду школе.**	Наставници.	До почетка сваке школске године

ИОП 1.4.3. У годишњем плану рада школе предвиђен је план израде ИОП-а на основу анализе напредовања ученика у учењу. 4.3.3. У школи се примењују индивидуализовани приступ/индивидуални образовни планови за све ученике из осетљивих група. 3.2.4. Ученици за које је сачињен ИОП остварују напредак у складу са циљевима постављеним у плану.	1. Израда анализе напредовања ученика у циљу израде ИОП-1 и ИОП-3.	Тим за инклузивно образовање (ИОП).	До почетка сваке школске године
	2. Израда ИОП-1 и ИОП-3 на основу анализе напредовања ученика и **достава истих педагогу школе.**	Наставници.	До почетка сваке школске године
	3. Примена индивидуализованих приступа / индивидуалних образовних планова за све ученике из осетљивих група – ИОП-1 и ИОП-3.	Наставници	Током школске године.
ФАКУЛТАТИВНИ ПРОГРАМИ 1.4.4. Факултативни програми и план ваннаставних активности сачињени су на основу интересовања ученика и постојећих ресурса.	1. Израда извештаја о анализи интересовања ученика и постојећих ресурса у циљу израде факултативних програма и плана ваннаставних активности и **достава истог педагогу школе.** 2. Израда факултативних програма и плана ваннаставних активности на основу анализе о интересовању ученика и постојећих ресурса и **достава истих педаогу школе.**	Тим за израду годишњег плана рада школе.	До почетка сваке школске године
РАЗВОЈНИ ПЛАН 6.1.2. Развојни план установе сачињен је на основу извештаја о резултатима самовредновања. 6.1.3. Развојни план установе сачињен је на основу извештаја о остварености стандарда образовних постигнућа.	1. Израда измена и допуна Развојног плана установе на основу извештаја о резултатима самовредновања и спољашњег вредновања школе.	Стручни актив за развојно планирање.	По потреби.
	2. Израда извештаја о остварености прописаних образовних стандарда или циљева учења наставних предмета наведених у наставном програму и **достава извештаја педагогу школе.**	Тим за самовредновање.	До почетка сваке школске године

	3. Израда измена и допуна развојног плана установе на основу извештаја о остварености прописаних образовних стандарда или циљева учења наставног предмета наведених у наставном програму и **достава измена и допуна педагогу школе.**	Стручни актив за развојно планирање.	По потреби
САМОВРЕДНОВАЊЕ 6.4.3. Директор предузима мере за унапређивање образовно-васпитног рада на основу резултата праћења и вредновања. 6.4.5. Тим за самовредновање континуирано остварује самовредновање рада школе у складу са прописима и потребама.	1. Израда годишњег плана самовредновања школе и **достава плана педагогу школе.** 2. Континуирано самовредновање рада школе од стране Тима за самовредновање, у складу са прописима и потребама. 3. Предузимање мера од стране директора за унапређивање образовно-васпитног рада на основу резултата праћења и вредновања.	Тим за самовредновање. Директор.	Годишњи план самовредновања – до почетка сваке школске године. Остале активности - током школске године.
СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ 6.5.5. Директор планира лични професионални развој на основу самовредновања свог рада. 7.2.1. Запослени на основу резултата самовредновања унапређују професионално деловање.	1. Израда личне процене (самовредновање) свога рада и **достава исте педагогу школе.** 2. Израда Личног плана стручног усавршавања на основу личне процене (самовредновање) свога рада и **достава педагогу.**	Директор. Наставници и стручни сарадници.	До почетка сваке школске године

УНАПРЕЂИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Циљеви	Активности на реализацији циљева	Носиоци активности	Време реализације активности
2.1. Наставник примењује одговарајућа дидактичко-методичка решења на часу. 2.1.1. Наставник јасно истиче циљеве учења. 2.1.2. Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима. 2.1.3. Наставник истиче кључне појмове које ученици треба да науче. 2.1.4. Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа. 2.1.5. Наставник поступно поставља све сложенија питања / задатке / захтеве.	**УГЛЕДНИ ЧАСОВИ** Планирање и извођење угледног часа наставе или педагошке радионице на коме наставник примењује наведене циљеве. **САСТАНЦИ** Састанак већа и актива са анализом угледних часова и педагошких радионица на коме наставник примењује наведене циљеве. **ПОСЕТЕ ЧАСОВИМА** Посете часовима са тежиштем на праћењу примене наведених циљева.	Стручна већа за области предмета. Стручни активи за поједине предмете. Члан већа (актива) кога одреди веће (актив) држи час уз присуство осталих чланова већа (актива). Наставници.	Током школске године.
2.2. Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу. 2.2.1. Наставник учи ученике како да користе различите начине / приступе за решавање задатака / проблема. 2.2.2. Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим. 2.2.3. Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота. 2.2.4. Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области. 2.2.5. Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.	**УГЛЕДНИ ЧАСОВИ** Планирање и извођење угледног часа наставе или педагошке радионице на коме наставник примењује наведене циљеве. **САСТАНЦИ** Састанак већа и актива са анализом угледних часова и педагошких радионица на коме наставник примењује наведене циљеве. **ПОСЕТЕ ЧАСОВИМА** Посете часовима са тежиштем на праћењу примене наведених циљева.	Стручна већа за области предмета. Стручни активи за поједине предмете. Члан већа (актива) кога одреди веће (актив) држи час уз присуство осталих чланова већа (актива). Наставници.	Током школске године.

2.3. Наставник прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика. 2.3.1. Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика. 2.3.2. Наставник прилагођава темпо рада различитим потребама ученика. 2.3.3. Наставник прилагођава наставни материјал индивидуалним карактеристикама ученика. 2.3.4. Наставник посвећује време ученицима у складу са њиховим образовним и васпитним потребама. 2.3.5. Наставник примењује специфичне задатке / активности / материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.	**УГЛЕДНИ ЧАСОВИ** Планирање и извођење угледног часа наставе или педагошке радионице на коме наставник примењује наведене циљеве. **САСТАНЦИ** Састанак већа и актива са анализом угледних часова и педагошких радионица на коме наставник примењује наведене циљеве. **ПОСЕТЕ ЧАСОВИМА** Посете часовима са тежиштем на праћењу примене наведених циљева.	Стручна већа за области предмета. Стручни активи за поједине предмете. Члан већа (актива) кога одреди веће (актив) држи час уз присуство осталих чланова већа (актива). Наставници.	Током школске године.
2.4. Ученици стичу знања на часу. 2.4.1. Ученици су заинтересовани за рад на часу. 2.4.2. Ученици активно учествују у раду на часу. 2.4.3. Активности/радови ученика показују да су разумели предмет учења на часу. 2.4.4. Ученици користе доступне изворе знања. 2.4.5. Ученици користе повратну информацију да реше задатак / унапреде учење. 2.4.6. Ученици процењују тачност одговора/решења. 2.4.7. Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.	**УГЛЕДНИ ЧАСОВИ** Планирање и извођење угледног часа наставе или педагошке радионице на коме наставник примењује наведене циљеве. **САСТАНЦИ** Састанак већа и актива са анализом угледних часова и педагошких радионица на коме наставник примењује наведене циљеве. **ПОСЕТЕ ЧАСОВИМА** Посете часовима са тежиштем на праћењу примене наведених циљева.	Стручна већа за области предмета. Стручни активи за поједине предмете. Члан већа (актива) кога одреди веће (актив) држи час уз присуство осталих чланова већа (актива). Наставници.	Током школске године.

2.5. Наставник ефикасно управља процесом учења на часу. 2.5.1. Наставник ефикасно структурира и повезује делове часа. 2.5.2. Наставник ефикасно користи време на часу. 2.5.3. Наставник на конструктиван начин успоставља и одржава дисциплину у складу са договореним правилима. 2.5.4. Наставник функционално користи постојећа наставна средства. 2.5.5. Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу). 2.5.6. Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.	**УГЛЕДНИ ЧАСОВИ** Планирање и извођење угледног часа наставе или педагошке радионице на коме наставник примењује наведене циљеве. **САСТАНЦИ** Састанак већа и актива са анализом угледних часова и педагошких радионица на коме наставник примењује наведене циљеве. **ПОСЕТЕ ЧАСОВИМА** Посете часовима са тежиштем на праћењу примене наведених циљева.	Стручна већа за области предмета. Стручни активи за поједине предмете. Члан већа (актива) кога одреди веће (актив) држи час уз присуство осталих чланова већа (актива). Наставници.	Током школске године.
2.6. Наставник користи поступке вредновања који су у функцији даљег учења. 2.6.1. Наставник оцењује у складу са Правилником о оцењивању ученика. 2.6.2. Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика. 2.6.3. Наставник похваљује напредак ученика. 2.6.4. Наставник даје потпуну и разумљиву повратну информацију ученицима о њиховом раду. 2.6.5. Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.	**УГЛЕДНИ ЧАСОВИ** Планирање и извођење угледног часа наставе или педагошке радионице на коме наставник примењује наведене циљеве. **САСТАНЦИ** Састанак већа и актива са анализом угледних часова и педагошких радионица на коме наставник примењује наведене циљеве. **ПОСЕТЕ ЧАСОВИМА** Посете часовима са тежиштем на праћењу примене наведених циљева.	Стручна већа за области предмета. Стручни активи за поједине предмете. Члан већа (актива) кога одреди веће (актив) држи час уз присуство осталих чланова већа (актива). Наставници.	Током школске године.

2.7. Наставник ствара подстицајну атмосферу за рад на часу. 2.7.1. Наставник показује поштовање према ученицима. 2.7.2. Наставник испољава емпатију према ученицима. 2.7.3. Наставник адекватно реагује на међусобно неуважавање ученика. 2.7.4. Наставник користи различите поступке за мотивисање ученика. 2.7.5. Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.	**УГЛЕДНИ ЧАСОВИ** Планирање и извођење угледног часа наставе или педагошке радионице на коме наставник примењује наведене циљеве. **САСТАНЦИ** Састанак већа и актива са анализом угледних часова и педагошких радионица на коме наставник примењује наведене циљеве. **ПОСЕТЕ ЧАСОВИМА** Посете часовима са тежиштем на праћењу примене наведених циљева.	Стручна већа за области предмета. Стручни активи за поједине предмете. Члан већа (актива) кога одреди веће (актив) држи час уз присуство осталих чланова већа (актива). Наставници.	Током школске године.
Вредновање у складу са новим Правилником о оцењивању ученика у средњој школи и усаглашавање критеријума оцењивања.	**КРИТЕРИЈУМИ** Доношење јединствених критеријума оцењивања на нивоу стручних већа и актива. **ПОРТФОЛИО** Праћење постигнућа ученика вођењем Портфолија ученика.	Стручна већа за области предмета. Стручни активи за поједине предмете. Наставници.	Јединствени критеријуми оцењивања – до краја школске 2015/2016. године. Праћење постигнућа ученика - током школске године.
Јавна промоција ученика-такмичара и њихових успеха.	**ПРОМОЦИЈА** Обавештавање свих ученика о успесима на такмичењима путем ученичких плаката и на Сајту школе. **САСТАНЦИ** Приказ такмичења и представљање такмичара на састанцима стручних већа и стручних актива, на које могу доћи сви заинтересовани.	Тим за праћење програма и резултата такмичења ученика. Стручна већа за области предмета. Стручни активи за поједине предмете.	Током школске године.

Јачање мотивације ученика за учење. **Подстицање унутрашње мотивације за учење.**	**УГЛЕДНИ ЧАСОВИ** Планирање и извођење угледног часа на коме наставник мотивише ученике за учење. **САСТАНЦИ** Састанак већа и актива са анализом наведених угледних часова. **ПОСЕТЕ ЧАСОВИМА** Посете часовима са тежиштем на праћењу мотивације ученика за учење. **ПРИКАЗИ КЊИГА** Прикази књига, истраживања и др. из ове области.	Стручна већа за области предмета. Стручни активи за поједине предмете. Члан већа (актива) кога одреди веће (актив) држи час уз присуство осталих чланова већа (актива). Наставници. Прикази могу и на Наставничком већу.	Током школске године.

ОСТАЛИ ПРИОРИТЕТИ

Циљеви	Активности на реализацији циљева	Носиоци активности	Време реализације активности
ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ 4.2.3. Укљученост ученика у ваннаставне активности је иста или већа него претходне године.	1. Повећање броја ученика који учествују у ваннаставним активностима школе (секције).	Наставници.	Током школске године.
УРЕЂЕЊЕ ШКОЛСКОГ ПРОСТОРА 5.4.4. У уређењу школског простора преовладавају ученички радови.	1. Израда и постављање адекватних садржаја на зидовима у ходницима и учионицама који би створили пријатну атмосферу за рад: 1) квалитетни ученички радови из свих области – ликовни, литерарни, фотографије, репродукције, едукативне табле, панои; 2) систематично и тематски распоређени, са пуном педагошком и просторном оправданошћу; 3) нарочито на улазу у школу: садржаји који би употпунили утисак пријатног школског простора.	1. Организација: Тим за естетско уређење школе. 2. Реализација: Тим за спортске и културне активности. Стручни активи за матерњи језик и књижевност. Стручни актив за ликовну културу.	Током септембра сваке школске године.
САРАДЊА НАСТАВНИКА	1. Јачање активности и професионалне сарадње	Стручна већа за области предмета.	Током школске

5.5.1. У школи је организована сарадња руководећих, стручних и саветодавних тела.	наставника у оквиру стручних већа, актива и тимова о уједначавању критеријума оцењивања, метода и техника рада и тематског планирања.	Стручни активи за поједине предмете.	године.
ЗАДУЖЕЊА ЗАПОСЛЕНИХ 6.2.4. Задужења запослених у школи равномерно су распоређена.	1. Равномерни распоред задужења запослених у школи.	Директор.	Током школске године.
УКЉУЧИВАЊЕ ВОЛОНТЕРА 7.1.5. Школа у своје активности укључује волонтере.	1. Предузимање мера у циљу укључивања волонтера у активности школе.	Директор.	Током школске године.

3.3. УПУТСТВО ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

1. Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/17 и 27/18);
2. Закон о средњем образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр. 55/13 и 101/17);
3. Правилник о националном оквиру образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 98/2017);
4. Правилник о наставном плану и програму за гимназију („Службени гласник СРС - Просветни гласник", број 5/90 и „Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 3/91, 3/92, 17/93, 2/94, 2/95, 8/95, 23/97, 2/02, 5/03, 10/03, 11/04, 18/04, 24/04, 3/05, 11/05, 2/06, 6/06, 12/06, 17/06, 1/08, 8/08, 1/09, 3/09, 10/09, 5/10, 7/11, 4/13, 14/13, 17/13, 18/13, 5/14, 4/15, 18/15, 11/16, 13/16 и 10/17);
5. Правилник о програму наставе и учења за први разред гимназије („Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 12/18 од 05.07.2018.);
6. Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за средње школе („Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 6/03, 23/04, 9/05 и 11/16);
7. Правилник о општим стандардима постигнућа за крај општег средњег образовања и средњег стручног образовања у делу општеобразовних предмета („Службени гласник РС“, бр. 117/13);
8. Правилник о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС”, бр. 7/11 и 52/11);
9. Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја („Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 5/11);
10. Правилник о оцењивању ученика у средњој школи („Службени гласник РС", бр. 82/15);
11. Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника ("Сл. гласник РС", бр. 81/17 и 48/18);
12. Стручно упутство о начину израде школске документације (број: 119-01-346/1/2014-01 од 27.08.2014. године).

ПЛАНОВИ И ИЗВЕШТАЈИ ШКОЛЕ

РАЗВОЈНИ ПЛАН ШКОЛЕ

Развојни план школе треба да садржи следеће делове:

Тачка	С А Д Р Ж А Ј П Л А Н А	Лица задужена за израду делова плана
	Назив Развојног плана школе (насловна страница)	Стручни актив за развојно планирање
	Садржај са редним бројевима страница	
	Акт о доношењу Развојног плана школе	
	Списак учесника у изради Развојног плана школе	
	Уводни део („Лична карта школе“)	Педагого/психолог и секретар
	Извештај о спољашњем вредновању школе	Тим за самовредновање
	Извештај о самовредновању школе у целини	
	Извештај о остварености општих стандарда постигнућа ученика	Стручни актив за развојно планирање
	Други индикатори квалитета рада школе	Педагого/психолог и секретар
1.	Приоритети у остваривању образовно-васпитног рада	Стручни актив за развојно планирање
2.	План и носиоци активности	
3.	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	
4.	Мере унапређивања образовно-васпитног рада на основу анализе резултата ученика на матурском и завршном испиту	Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе
5.	Мере за унапређивање доступности одговарајућих облика подршке и разумних прилагођавања и квалитета образовања и васпитања за ученике којима је потребна додатна подршка	Тим за пружање додатне подршке ученику
6.	План рада са талентованим и надареним ученицима	Тим за пружање додатне подршке ученику
7.	Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, као и повећања сарадње међу ученицима и родитељима, запосленима и ученицима и запосленима	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
8.	Мере превенције осипања броја ученика	Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе
9.	Друге мере усмерене на достизање циљева образовања и васпитања које превазилазе садржај појединих наставних предмета	Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе
10.	План припреме за испите којима се завршава одређени ниво и врста образовања (матурски, завршни испити и др.)	Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе
11.	План стручног усавршавања наставника, директора,	Тим за стручно

	стручних сарадника и других запослених у школи	усавршавање запослених
12.	План напредовања и стицања звања наставника, стручних сарадника и васпитача	Тим за стручно усавршавање запослених
13.	План укључивања родитеља у рад школе	Тим за пружање додатне подршке ученику
14.	План сарадње са другим школама, привредним друштвима и другим органима и организацијама од значаја за рад школе	Тим за сарадњу са државним органима
15.	Друга питања од значаја за развој школе	Стручни актив за развојно планирање
16.	Програм сарадње са локалном самоуправом	Тим за сарадњу са државним органима
17.	План за унапређивање квалитета рада	Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе
18.	Годишњи акциони план развојног плана школе	Стручни актив за развојно планирање

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Школски програм треба да садржи следеће делове:

Тачка	**САДРЖАЈ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА**	**Лица задужена за израду делова плана**
	Назив школског програма (насловна страница)	Стручни актив за развој школског програма
	Садржај са редним бројевима страница	
	Акт о доношењу школског програма	
	Списак учесника у изради школског програма	
	Уводни део („Лична карта школе“)	Педагого/психолог и секретар
	Извод из развојној плана школе	Стручни актив за развојно планирање
1.	Циљеви школског програма	Стручни актив за развој школског програма
2.	Назив, врста и трајање свих програма образовања и васпитања које школа остварује и језик на коме се остварује програм	Педагого/психолог и секретар
3.	Обавезни предмети, изборни програми и модули по образовним профилима и разредима	Педагого/психолог и секретар
4.	Начин остваривања принципа, циљева и исхода образовања и стандарда постигнућа, начин и поступак остваривања прописаних планова и програма наставе и учења, програма других облика стручног образовања и врсте активности у образовно-васпитном раду	Стручни актив за развој школског програма и наставници
5.	Програм допунске, додатне и припремне наставе	Наставници
6.	Програми и активности којима се развијају способности за решавање проблема, комуникација, тимски рад,	Тим за развој међупредметних

	самоиницијатива и подстицање предузетничког духа	компетенција и предузетништва
7.	Факултативни наставни предмети, њихови програмски садржаји и активности којима се остварују	Наставници
8.	Начини остваривања и прилагођавања програма музичког и балетског образовања и васпитања, образовања одраслих, ученика са изузетним способностима и двојезичног образовања	Тим за праћење билингвалне наставе
9.	Програм културних активности школе	Тим за спортске и културне активности
10.	Програм слободних активности	Наставници
11.	Програм каријерног вођења и саветовања	Тим за професионални развој
12.	Програм заштите животне средине	Тим за заштиту животне средине
13.	Програми заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања и програм заштите од дискриминације	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
14.	Програм школског спорта	Тим за спортске и културне активности
15.	Програм сарадње са локалном самоуправом	Тим за сарадњу са државним органима
16.	Програм сарадње са породицом	Тим за пружање додатне подршке ученику
17.	Програм излета и екскурзија	Тим за организовање ученичких екскурзија
18.	Програм безбедности и здравља на раду	Тим за безбедност и здравље на раду
19.	Смернице за прилагођавање и пружање додатне подршке	Тим за пружање додатне подршке ученику
20.	Други програми од значаја за школу	Стручни актив за развој школског програма
21.	Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану (ИОП)	Тим за инклузивно образовање и наставници

ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА ШКОЛЕ

Годишњи план рада школе треба да садржи следеће делове:

Тачка	**С А Д Р Ж А Ј П Л А Н А**	**Лица задужена за израду делова плана**
	Назив Годишњег плана рада школе (насловна страница)	Педагог/психолог и секретар
	Садржај плана са редним бројевима страница	
	Акт о доношењу Годишњег плана рада школе	
	Списак учесника у изради Годишњег плана рада школе	
1.	**УВОДНИ ДЕО**	

	Историјат школе	Педагог/психолог и секретар
	Школа данас	
	Циљеви и општи исходи средњег образовања и васпитања	
	Полазне основе за израду Годишњег плана рада школе	
2.	**УСЛОВИ РАДА ШКОЛЕ**	
2.1	**Материјално-технички и просторни услови рада**	Педагог/психолог и секретар
	Просторије за извођење наставе	
	Вишенаменски простор	
	Општа наставна средства	
2.2	**Кадровски услови рада**	Педагог/психолог и секретар
	Преглед запослених радника и квалификациона структура	
	Подаци о наставном особљу - распоређивање у саставу 40-часовне радне недеље	
	Подаци о наставном особљу који раде по уговору о извођењу наставе	
	Подаци о ваннаставном особљу - директор и стручни сарадници - распоређивање у саставу 40-часовне радне недеље	
	Подаци о ваннаставном особљу административно-финансијски послови - распоређивање у саставу 40-часовне радне недеље	
	Подаци о ваннаставном особљу - помоћно-технички послови - распоређивање у саставу 40-часовне радне недеље	
	Подела предмета на наставнике	
2.3.	**Ученици**	Педагог/психолог и секретар
	Бројно стање ученика	
	На српском наставном језику	
	На мађарском наставном језику	
	Ученици путници	
	Бројно стање ванредних ученика	
3.	**ОРГАНИЗАЦИЈА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА ШКОЛЕ**	
3.1	**Општа организација**	
	Рад у две смене	Педагог/психолог и секретар
	Рад школске библиотеке	
	Календар рада	
	Правилник о школском календару за средње школе са седиштем на територији Аутономне покрајине Војводине за текућу школску годину	
	Табеларни преглед календара образовно-васпитног рада средњих школа за текућу школску годину	
	Календар значајних активности у школи	
	План школских такмичења	Тим за праћење програма и резултата такмичења ученика
	План спортских такмичења у школи	Тим за спортске и културне активности
3.2.	**Обавезне школске активности**	

	Настава	
	Назив, врста и трајање свих програма образовања и васпитања које школа остварује и језик на коме се остварује програм	Педагог/психолог и секретар
	Годишњи фонд часова теорије и вежби	
	Наставни план за општи смер	
	Наставни план за друштвено-језички смер	
	Наставни план за природно-математички смер	
	Наставни план за ученике уписане почев од школске 2018/2019. године	
	Остваривање плана и програма	
	Блок настава	Наставници рачунарства и информатике
	Листа изборних предмета	Педагог/психолог и секретар
	Распоред радних недеља у току наставне године	
	Остали обавезни облици образовно-васпитног рада	
	Додатни рад - прилог посебан фајл	
	Допунски и припремни рад - прилог посебан фајл	
	Испитни рокови	
	Испитни рокови за редовне ученике	
	Испитни рокови за ванредне ученике	
3.3.	**Факултативне наставне активности**	Педагог/психолог и секретар
	Листа факултативних наставних предмета	
3.4	**Факултативне ваннаставне активности - План ваннаставних активности**	
	Програм ескурзија и излета	Тим за организовање ученичких екскурзија
	План слободних активности – секције - прилог посебан фајл	Наставници
	Друштвено-користан рад	Педагог/психолог
3.5	**Унапређивање васпитно-образовног рада**	
	Програм унапређивања образовно-васпитног рада	Педагог/психолог
	План самовредновања квалитета рада школе	Тим за самовредновање
	Акциони план развојног плана школе за текућу годину	Стручни актив за развојно планирање
	Иновације у настави	Педагог/психолог
	Примена метода активног учења и наставе (АУН)	
	План стручног усавршавања запослених - прилог посебан фајл	Тим за стручно усавршавање запослених
4.	**ПЛАНОВИ РАДА СТРУЧНИХ ОРГАНА И ОРГАНА УПРАВЉАЊА**	
4.1.	План рада наставничког већа	Секретар
4.2.	План рада одељењских већа	Педагог/психолог
4.3.	План рада стручних већа за области предмета - прилог посебан фајл	Стручних већа за области предмета
4.4.	План рада стручних актива	

	План рада Стручног актива за развојно планирање	Стручни актив за развојно планирање
	План рада Стручнг актива за развој школског програма	Стручни актив за развој школског програма
	План рада педагошког колегијума	Педагог/психолог
4.5.	План рада одељењских старешина	Педагог/психолог
4.6.	План рада директора	Директор
4.7.	План рада школског одбора	Секретар
4.8.	План рада савета родитеља	Координатор савета
4.9.	План рада родитељских састанака	Педагог/психолог
4.10.	План рада стручних сарадника	Стручни сарадници
4.11.	План рада школске библиотеке - прилог посебан фајл	Библиотекар
4.12.	Планови рада школских тимова - прилог посебан фајл	Председници тимова
4.13.	Програм рада ученичког парламента	Координатор парламента
5.	**ПОСЕБНИ ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА**	
5.1.	Програм и активности којима се развијају социјалне вештине (способности за конструктивно решавање проблема, ненасилна комуникација, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа)	Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва
5.2.	Начини остваривања и прилагођавања програма двојезичног образовања	Тим за праћење билингвалне наставе
5.3.	План професионалне оријентације ученика	Тим за професионални развој
5.4	Програм заштите животне средине	Тим за заштиту животне средине
5.5.	Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програм превенције других облика ризичног понашања и програм заштите од дискриминације	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
5.6.	План школског спорта	Тим за спортске и културне активности
5.7.	План сарадње са локалном самоуправом	Тим за сарадњу са државним органима
5.8.	Програм сарадње са породицом	Тим за пружање додатне подршке ученику
5.9.	План безбедности и здравља на раду	Тим за безбедност и здравље на раду
5.10.	План израде ИОП-а за све ученике из осетљивих група на основу анализе напредовања ученика у учењу	Тим за инклузивно образовање
5.11.	Посебни програми за двојезичну популацију ученика	Тим за пружање додатне подршке ученику
5.12.	Компензаторни програми/активности за подршку учењу за ученике из осетљивих група	
5.13.	План за обезбеђивање и коришћење финансијских средстава	Лице за финансијске

		послове
5.14.	План школског маркетинга	Тим за афирмацију школе
5.15.	Смернице за прилагођавање и пружање додатне подршке	Тим за пружање додатне подршке ученику
5.16.	Програм културних активности школе	Тим за спортске и културне активности
5.17.	Програм увођења приправника у посао	Педагог/психолог и секретар
5.18.	Програм такмичења Сенћанске гимназије из хемије под називом „Вилмош Мариаш“	Наставници хемије
5.19.	Програм такмичења Сенћанске гимназије из биологије под називом „Геза Фабри“	Наставници биологије
5.20.	Програм концертних пројеката	Наставник музичке културе
5.21.	Праћење и евалуација годишњег плана рада школе	Педагог/психолог и секретар
6.	**ПРИЛОЗИ**	
	Планови рада стручних већа за области предмета - посебан фајл	Председници стручних већа за области предмета
	План стручног усавршавања запослених - посебан фајл	Наставници и стручни сарадници
	Годишњи (глобални) планови наставних предмета (Годишњи - глобални планови рада наставника) - посебан фолдер са фајловима	Наставници
	Планови допунске, додатне и припремне наставе по предметима - посебан фајл	Наставници
	Планови рада ваннаставних активности (секције) - посебан фајл	Наставници
	Планови рада тимова - посебан фајл	Председници тимова
	Планови рада стручних актива за поједине предмете - посебан фајл	Председници стручних актива за поједине предмете
	План рада библиотеке - посебан фајл	Библиотекар

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ШКОЛЕ

Годишњи извештај о раду школе треба да садржи следеће делове:

Тачка	**С А Д Р Ж А Ј И З В Е Ш Т А Ј А**	**Лица задужена за израду делова извештаја**
	Назив Годишњег извештаја о раду школе (насловна страница)	Педагог/психолог и секретар
	Садржај извештаја са редним бројевима страница	
	Акт о доношењу Годишњег извештаја о раду школе	

	Списак учесника у изради Годишњег извештаја о раду школе	
1.	**УВОДНИ ДЕО**	
	Историјат школе	Педагог/психолог и секретар
	Школа данас	
	Циљеви и општи исходи средњег образовања и васпитања	
	Полазне основе за израду Годишњег плана рада школе	
2.	**ИЗВЕШТАЈИ О БРОЈУ УЧЕНИКА**	
	Извештај о броју ученика (на почетку школске године, исписано, уписано и на крају школске године)	Педагог/психолог и секретар
	Извештај о упису ученика у 1. разред	
	Извештај о броју ванредних ученика	
3.	**ИЗВЕШТАЈИ О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА ШКОЛЕ**	
	Извештај о такмичењима на свим нивоима	Тим за праћење програма и резултата такмичења ученика
	Извештај о броју одржаних и неодржаних часова по предметима и одељењима	Педагог/психолог
	Извештај о успеху ученика на крају школске године (просечна оцена по предметима и одељењима)	
	Извештај о успеху ученика на матурском испиту	
	Извештаји о реализацији допунске, додатне и припремне наставе – прилог посебан фајл	Наставници
	Извештај о реализацији екскурзија и излета	Тим за организовање ученичких екскурзија
	Извештај о реализацији слободних активности (секције) – прилог посебан фајл	Наставници
	Извештај о реализацији Програма унапређивања образовно-васпитног рада	Педагог/психолог
	Извештај о самовредновању квалитета рада школе	Тим за самовредновање
	Извештај о остварености стандарда постигнућа ученика – прилог посебан фајл	Стручни актив за развој школског програма
	Извештај о реализацији Акционог плана развојног плана школе за текућу годину	Стручни актив за развојно планирање
	Извештај о стручном усавршавању запослених – прилог посебан фајл	Тим за стручно усавршавање запослених
	Извештај о посећеним часовима – прилог посебан фолдер	Наставници
4.	**ИЗВЕШТАЈИ О РАДУ СТРУЧНИХ ОРГАНА И ОРГАНА УПРАВЉАЊА**	
	Извештај о раду наставничког већа	Секретар
	Извештаји о раду стручних већа за области предмета – прилог посебан фајл	Председници Стручних већа за области предмета
	Извештај о раду Стручног актива за развојно планирање	Стручни актив за развојно планирање

	Извештај о раду Стручног актива за развој школског програма	Стручни актив за развој школског програма
	Извештај о раду Педагошког колегијума	Педагог/психолог
	Извештај о раду директора	Директор
	Извештај о раду Школског одбора	Секретар
	Извештај о раду Савета родитеља	Координатор савета
	Извештаји о раду стручних сарадника	Стручни сарадници
	Извештај о раду школске библиотеке	Библиотекар
	Извештаји о раду школских тимова	Председници тимова
	Извештаји о раду стручних актива за поједине предмете - прилог посебан фајл	Председници стручних актива за поједине предмете
	Извештај о раду Ученичког парламента	Координатор парламента
	Извештаји о раду наставника – прилог посебан фолдер са фајловима	Наставници
5.	**ИЗВЕШТАЈИ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПОСЕБНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА**	
	Извештај о реализацији Програма и активности којима се развијају социјалне вештине (способности за конструктивно решавање проблема, ненасилна комуникација, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа)	Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва
	Извештај о реализацији Плана о начину остваривања и прилагођавања програма двојезичног образовања	Тим за праћење билингвалне наставе
	Извештај о реализацији Плана професионалне оријентације ученика	Тим за професионални развој
	Извештај о реализацији Програма заштите животне средине	Тим за заштиту животне средине
	Извештај о реализацији Програма заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програм превенције других облика ризичног понашања и програм заштите од дискриминације	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
	Извештај о реализацији Плана школског спорта	Тим за спортске и културне активности
	Извештај о реализацији Плана сарадње са локалном самоуправом	Тим за сарадњу са државним органима
	Извештај о реализацији Плана сарадње са породицом	Тим за пружање додатне подршке ученику
	Извештај о реализацији Плана безбедности и здравља на раду	Тим за безбедност и здравље на раду
	Извештај о рализацији Плана ИОП-а	Тим за инклузивно образовање
	Извештај о рализацији Посебног програма за двојезичну популацију ученика	Тим за пружање додатне подршке ученику
	Извештај о рализацији Компензаторног програма/активности за подршку учењу за ученике из осетљивих група	

	Извештај о рализацији Плана за обезбеђивање и коришћење финансијских средстава	Лице за финансијске послове
	Извештај о рализацији Плана школског маркетинга	Тим за афирмацију школе
	Извештај о рализацији Смерница за прилагођавање и пружање додатне подршке	Тим за пружање додатне подршке ученику
	Извештај о рализацији Програма културних активности школе	Тим за спортске и културне активности
	Извештај о рализацији Програма увођења приправника у посао	Педагог/психолог и секретар
	Извештај о рализацији Програма такмичења Сенћанске гимназије из хемије под називом „Вилмош Мариаш“	Наставници хемије
	Извештај о рализацији Програма такмичења Сенћанске гимназије из биологије под називом „Геза Фабри“	Наставници биологије
	Извештај о рализацији Програма концертних пројеката	Наставник музичке културе
	Летопис Сенћанске гимназије – прилог посебан фајл	Библиотекар
6.	**ПРИЛОЗИ**	
	Извештај о остварености стандарда постигнућа ученика – посебан фајл	Стручни актив за развој школског програма
	Извештаји о раду стручних већа за области предмета - посебан фајл	Председници стручних већа за области предмета
	Извештај о стручном усавршавању запослених - посебан фајл	Тим за стручно усавршавање запослених
	Извештаји о раду наставника – посебан фолдер са фајловима	Наставници
	Извештаји о реализацији допунске, додатне и припремне наставе по предметима - посебан фајл	Наставници
	Извештаји о реализацији ваннаставних активности (секције) - посебан фајл	Наставници
	Извештаји о раду тимова - посебан фајл	Председници тимова
	Извештаји о раду стручних актива за поједине предмете - посебан фајл	Председници стручних актива за поједине предмете
	Летопис Сенћанске гимназије – посебан фајл	Библиотекар
	Извештај о посећеним часовима – посебан фолдер	Наставници

ПЛАНОВИ И ИЗВЕШТАЈИ ШКОЛСКИХ ТИМОВА, СТРУЧНИХ АКТИВА И ВЕЋА

ДЕЛОВИ ГОДИШЊЕГ ПЛАНА И ИЗВЕШТАЈА О РАДУ ШКОЛЕ И ТИМОВИ КОЈИ ИЗРАЂУЈУ ТЕ ДЕЛОВЕ

ДЕЛОВИ ГОДИШЊЕГ ПЛАНА РАДА ШКОЛЕ И ТИМОВИ КОЈИ ИЗРАЂУЈУ ТЕ ДЕЛОВЕ

Тачка	С А Д Р Ж А Ј П Л А Н А	Тимови и лица задужена за израду делова плана
	План школских такмичења	Педагог/психолог или лице које одреди директор
	План спортских такмичења у школи	Лице које одреди директор
	Програм ескурзија и излета	Педагог/психолог
	План самовредновања квалитета рада школе	Тим за самовредновање
	Акциони план развојног плана школе за текућу годину	Стручни актив за развојно планирање
	План стручног усавршавања запослених - прилог посебан фајл	Педагог/психолог или лице које одреди директор
4.11.	План рада школске библиотеке - прилог посебан фајл	Библиотекар
5.1.	Програм и активности којима се развијају социјалне вештине (способности за конструктивно решавање проблема, ненасилна комуникација, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа)	Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва
5.2.	Начини остваривања и прилагођавања програма двојезичног образовања	Педагог/психолог
5.3.	План професионалне оријентације ученика	Педагог/психолог
5.4	Програм заштите животне средине	Педагог/психолог
5.5.	Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програм превенције других облика ризичног понашања и програм заштите од дискриминације	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
5.6.	План школског спорта	Педагог/психолог
5.7.	План сарадње са локалном самоуправом	Педагог/психолог

5.8.	Програм сарадње са породицом	Педагог/психолог или лице које одреди директор
5.9.	План безбедности и здравља на раду	Педагог/психолог
5.10.	План израде ИОП-а за све ученике из осетљивих група на основу анализе напредовања ученика у учењу	Тим за инклузивно образовање
5.11.	Посебни програми за двојезичну популацију ученика	Педагог/психолог или лице које одреди директор
5.12.	Компензаторни програми/активности за подршку учењу за ученике из осетљивих група	
5.13.	План за обезбеђивање и коришћење финансијских средстава	Лице за финансијске послове
5.14.	План школског маркетинга	Тим за афирмацију школе
5.15.	Смернице за прилагођавање и пружање додатне подршке	Педагог/психолог или лице које одреди директор
5.16.	Програм културних активности школе	Педагог/психолог
5.17.	Програм увођења приправника у посао	Педагог/психолог и секретар
5.18.	Програм такмичења Сенћанске гимназије из хемије под називом „Вилмош Мариаш“	Наставници хемије
5.19.	Програм такмичења Сенћанске гимназије из биологије под називом „Геза Фабри“	Наставници биологије
5.20.	Програм концертних пројеката	Наставник музичке културе

ДЕЛОВИ ГОДИШЊЕГ ИЗВЕШТАЈА О РАДУ ШКОЛЕ И ТИМОВИ КОЈИ ИЗРАЂУЈУ ТЕ ДЕЛОВЕ

Тачка	**С А Д Р Ж А Ј И З В Е Ш Т А Ј А**	**Тимови и лица задужена за израду делова извештаја**
	Извештај о такмичењима на свим нивоима	Педагог/психолог или лице које одреди директор
	Извештај о реализацији екскурзија и излета	Педагог/психолог
	Извештај о самовредновању квалитета рада школе	Тим за самовредновање
	Извештај о остварености стандарда постигнућа ученика – прилог посебан фајл	Стручни актив за развој школског програма
	Извештај о реализацији Акционог плана развојног плана школе за текућу годину	Стручни актив за развојно планирање
	Извештај о стручном усавршавању запослених – прилог	Педагог/психолог или

	посебан фајл	лице које одреди директор
	Извештај о раду Савета родитеља	Координатор савета
	Извештај о раду школске библиотеке	Библиотекар
	Извештај о раду Ученичког парламента	Координатор парламента
	Извештај о реализацији Програма и активности којима се развијају социјалне вештине (способности за конструктивно решавање проблема, ненасилна комуникација, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа)	Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва
	Извештај о реализацији Плана о начину остваривања и прилагођавања програма двојезичног образовања	Педагог/психолог
	Извештај о реализацији Плана професионалне оријентације ученика	Педагог/психолог или лице које одреди директор
	Извештај о реализацији Програма заштите животне средине	Педагог/психолог
	Извештај о реализацији Програма заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програм превенције других облика ризичног понашања и програм заштите од дискриминације	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
	Извештај о реализацији Плана школског спорта	Педагог/психолог
	Извештај о реализацији Плана сарадње са локалном самоуправом	Педагог/психолог
	Извештај о реализацији Плана сарадње са породицом	Педагог/психолог или лице које одреди директор
	Извештај о реализацији Плана безбедности и здравља на раду	
	Извештај о рализацији Плана ИОП-а	Тим за инклузивно образовање
	Извештај о рализацији Посебног програма за двојезичну популацију ученика	Педагог/психолог или лице које одреди директор
	Извештај о рализацији Компензаторног програма/активности за подршку учењу за ученике из осетљивих група	
	Извештај о рализацији Плана за обезбеђивање и коришћење финансијских средстава	Лице за финансијске послове
	Извештај о рализацији Плана школског маркетинга	Тим за афирмацију школе
	Извештај о рализацији Смерница за прилагођавање и пружање додатне подршке	Педагог/психолог или лице које одреди директор
	Извештај о рализацији Програма културних активности школе	Педагог/психолог
	Извештај о рализацији Програма увођења приправника у	Педагог/психолог и

	посао	секретар
	Извештај о рализацији Програма такмичења Сенћанске гимназије из хемије под називом „Вилмош Мариаш“	Наставници хемије
	Извештај о рализацији Програма такмичења Сенћанске гимназије из биологије под називом „Геза Фабри“	Наставници биологије
	Извештај о рализацији Програма концертних пројеката	Наставник музичке културе
	Летопис Сенћанске гимназије – прилог посебан фајл	Библиотекар

ПРИМЕР ДЕЛА ГОДИШЊЕГ ПЛАНА РАДА ШКОЛЕ

ПЛАН ШКОЛСКОГ МАРКЕТИНГА

Циљеви	Активности на реализацији циљева	Носиоци активности	Време реализације активности
ОСНОВНИ ЦИЉ Привлачење што већег броја ученика основних школа да се упишу у Сенћанску гимназију.	**1. Израда плана школског маркетинга ангажовањем стручњака за школски маркетинг.**	Директор и Тим за афирмацију школе	На почетку школске године
МАТРИЦА АФИРМАЦИЈЕ ШКОЛЕ Сигуран пут до факултета.	**2. У свим пропагандним материјалима, предавањима, промоцијама и активностима:** Треба дати нагласак да је Сенћанска гимназија сигуран и најбољи пут за упис на све факултете и више школе у земљи и иностранству.	Директор и Тим за афирмацију школе	Током школске године
ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ Школски маркетинг креиран од стране стручњака за маркетинг. Промоција, унапређивање имића и угледа школе у локалној заједници и ширем региону.	**3. Израда професионалног пропагандног материјала ангажовањем стручњака за школски маркетинг:** Полусатни филм о свим аспектима рада школе (настава, ваннаставне, спортске и културне активности, такмичења, екскурзије и др.), рекламе у медијима, плакати и флајери са тежиштем на следећим подацима: - од укупног броја матураната – број уписаних на факултете и више школе, на буџет и самофинансирање, по факултетима и вишим школама; - успех на матури: колико одличних итд.	Директор и Тим за афирмацију школе	На почетку школске године

	- успех у 4. разреду: колико одличних итд, - успех на такмичењима: број освојених 1, 2. и 3. места на међународним, републичким, покрајинским и окружним такмичењима по предметима; - број наставника доктора, магистара и специјалиста наука, и који су завршили више факултета; - опремљеност школе: број кабинета по врстама, број рачунара, лаптопова, пројектора и др. - дати нагласак да школа адаптацијом има најмодерније просторије за рад.		
	4. Рекламирање школе у медијима: Поставити филм о школи на Јутјуб. Побољшање изгледа и структуре сајта школе у циљу маркетинга школе: филм о школи (веза ка постављеном филму на Јутјубу), најновије вести и фотографије о раду школе и др. ТВ и кабловске ТВ: филм о школи, рекламе, флајери, интервјуи и др. Штампани медији (новине): рекламе, флајери, најновије вести о раду школе.	Директор и Тим за афирмацију школе	Током целе школске године
	5. Коришћење Фејсбука, Instagrama и других друштвених мрежа у промоцији школе.	Директор и Тим за афирмацију школе	Током целе школске године
	6. Реализација промотивних предавања, трибина и изложби у Школи и основним школама у региону: Организовати долазак основаца на промотивна предавања у Сенћанску гимназију. Посета представника Сенћанске гимназије основним школама и одржавање промотивних предавања.	Тим за афирмацију школе	Током другог полугодишта

	Током предавања: истаћи рекламни плакат у посећеним основним школама и поделити ученицима 8. разреда флајере, по потреби филм о школи на ДВД и други пропагандни материјал.		
	7. Укључивање ученика у афирмацију школе: У предавања и афирмацију школе укључити успешне ученике школе и бивше ученике који су постигли изузетан успех у даљем школовању, каријери, науци и уметности.	Тим за афирмацију школе	Током школске године.
	8. Учинити школу привлачном и пријатном средином за потенцијалне ученике: На улазу, у ходницима и учионицама поставити велики број плаката, зидних новина, слика и друго, али тако да преовлађују ученички радови.	Тим за естетско уређење школе	Током целе школске године
ФИНАНСИРАЊЕ ШКОЛСКОГ МАРКЕТИНГА	**9. Обезбеђење средстава за школски маркетинг:** Учешће у јавним конкурсима у земљи и иностранству за финансирање пројеката у области образовања. Обезбеђење средстава из других извора.	Директор и Тим за афирмацију школе	Током целе школске године
ОРГАНИЗОВАЊЕ НОВИХ ТАКМИЧЕЊА	**10. Такмичење из хемије под називом „Вилмош Мариаш“:** Израда оперативнг програма о начину и поступку спровођења такмичења. Организовање и спровођење такмичења чији је иницијатор и место одржавања Сенћанска гимназија, којим се афирмише школа, њени ученици и наставници.	Тим за спровођење такмичења, Стручни актив за хемију	Сваке школске године у првом полугодишту
	11. Такмичење из биологије под називом „Геза Фабри“: Израда оперативнг програма о начину и поступку спровођења такмичења. Организовање и спровођење	Тим за спровођење такмичења, Стручни актив за биологију	Сваке школске године у првом полугодишту

	такмичења чији је иницијатор и **место** одржавања Сенћанска гимназијс, којим се афирмише школа, њени ученици и наставници.		

ПРИМЕР ДЕЛА ГОДИШЊЕГ ИЗВЕШТАЈА О РАДУ ШКОЛЕ

ИЗВЕШТАЈ О РАЛИЗАЦИЈИ ПЛАНА ШКОЛСКОГ МАРКЕТИНГА

Планиране активности	Шта је реализовано
1. Израда плана школског маркетинга ангажовањем стручњака за школски маркетинг.	
2. У свим пропагандним материјалима, предавањима, промоцијама и активностима: Треба дати нагласак да је Сенћанска гимназија сигуран и најбољи пут за упис на све факултете и више школе у земљи и иностранству.	
3. Израда професионалног пропагандног материјала ангажовањем стручњака за школски маркетинг: Полусатни филм о свим аспектима рада школе (настава, ваннаставне, спортске и културне активности, такмичења, екскурзије и др.), рекламе у медијима, плакати и флајери са тежиштем на следећим подацима: - од укупног броја матураната – број уписаних на факултете и више школе, на буџет и самофинансирање, по факултетима и вишим школама; - успех на матури: колико одличних итд. - успех у 4. разреду: колико одличних итд, - успех на такмичењима: број освојених 1, 2. и 3. места на међународним, републичким, покрајинским и окружним такмичењима по предметима; - број наставника доктора, магистара и специјалиста наука, и који су завршили више факултета; - опремљеност школе: број кабинета по врстама, број рачунара, лаптопова, пројектора и др. - дати нагласак да школа адаптацијом има најмодерније просторије за рад.	
4. Рекламирање школе у медијима: Поставити филм о школи на Јутјуб. Побољшање изгледа и структуре сајта школе у циљу маркетинга школе: филм о школи (веза ка постављеном филму на Јутјубу), најновије вести и фотографије о раду школе и др. ТВ и кабловске ТВ: филм о школи, рекламе, флајери, интервјуи и др. Штампани медији (новине): рекламе, флајери, најновије вести о раду школе.	
5. Коришћење Фејсбука, Instagrama и других друштвених мрежа у промоцији школе.	
6. Реализација промотивних предавања, трибина и изложби у Школи и основним школама у региону: Организовати долазак основаца на промотивна предавања у Сенћанску гимназију.	

Посета представника Сенћанске гимназије основним школама и одржавање промотивних предавања. Током предавања: истаћи рекламни плакат у посећеним основним школама и поделити ученицима 8. разреда флајере, по потреби филм о школи на ДВД и други пропагандни материјал.	
7. Укључивање ученика у афирмацију школе: У предавања и афирмацију школе укључити успешне ученике школе и бивше ученике који су постигли изузетан успех у даљем школовању, каријери, науци и уметности.	
8. Учинити школу привлачном и пријатном средином за потенцијалне ученике: На улазу, у ходницима и учионицама поставити велики број плаката, зидних новина, слика и друго, али тако да преовлађују ученички радови.	
9. Обезбеђење средстава за школски маркетинг: Учешће у јавним конкурсима у земљи и иностранству за финансирање пројеката у области образовања. Обезбеђење средстава из других извора.	
10. Такмичење из хемије под називом „Вилмош Мариаш“: Израда оперативнг програма о начину и поступку спровођења такмичења. Организовање и спровођење такмичења чији је иницијатор и место одржавања Сенћанска гимназија, којим се афирмише школа, њени ученици и наставници.	
11. Такмичење из биологије под називом „Геза Фабри“: Израда оперативнг програма о начину и поступку спровођења такмичења. Организовање и спровођење такмичења чији је иницијатор и **место** одржавања Сенћанска гимназијс, којим се афирмише школа, њени ученици и наставници	

За делове Годишњег извештаја о раду школе за које нема одговарајућег дела у Годишњем плану рада школе, извештај треба да садржи само шта је реализовано; на пример „Извештај о такмичењима на свим нивоима“ садржи списак реализованих такмичења са успехом ученика на тим такмичењима.

ГОДИШЊИ ПЛАНОВИ, ИЗВЕШТАЈИ О РАДУ И ЗАПИСНИЦИ ШКОЛСКИХ ТИМОВА, СТРУЧНИХ АКТИВА, СТРУЧНИХ ВЕЋА ЗА ОБЛАСТИ ПРЕДМЕТА И СТРУЧНИХ АКТИВА ЗА ПОЈЕДИНЕ ПРЕДМЕТЕ

Годишњи планови рада, извештаји о раду и записници се израђују на сличан начин за школске тимове, стручне активе, стручна већа за области предмета и стручне активе за поједине предмете. У наставку су примери плана, извештаја и записника.

ПРИМЕР ГОДИШЊЕГ ПЛАНА РАДА

ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА СТРУЧНОГ АКТИВА ЗА РАЗВОЈНО ПЛАНИРАЊЕ ЗА ШКОЛСКУ 2017/2018. ГОДИНУ

Време реализације	Активности/теме	Начин реализације	Носиоци реализације
Септембар	Конституисање актива и усвајање плана рада актива, избор председника, заменика и	Састанак актива	Чланови стручног актива
Октобар	Усвајање форме за праћење реализације Школског развојног плана, Годишњег плана рада, Акционог плана и записника	Састанак актива	Чланови стручног актива
Новембар	Разматрање резултата добијених самовредновањем и SWOT анализом као подлоге за допуну Школског развојног плана	Састанак актива	Чланови стручног актива
Новембар	Одређивање потреба и приоритета за реализацију за сваку област квалитета	Састанак актива	Чланови стручног актива
Новембар	Дефинисање начина реализације развојних циљева и планирање задатака за Школски развојни план	Састанак актива	Чланови стручног актива
Септембар	Подношење Акционог плана за школску 2017/2018. годину на усвајање Школском одбору	Састанак актива	Чланови стручног актива, председник
Септембар - април	Анализа остваривања планираних задатака и активности за сваки развојни циљ	Састанак актива	Чланови стручног актива
Септембар – август	Вођење евиденције о планираним задацима и активностима	Састанак актива	Чланови стручног актива
Април	Евалуација Годишњег плана рада Стручног актива и остварености акционог плана	Састанак актива	Чланови стручног актива
Мај	Израда предлога новог Развојног плана за наредни период	Састанак актива	Чланови стручног актива

ПРИМЕР ГОДИШЊЕГ ИЗВЕШТАЈА О РАДУ

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ СТРУЧНОГ АКТИВА ЗА РАЗВОЈНО ПЛАНИРАЊЕ ЗА ШКОЛСКУ 2017/2018. ГОДИНУ

Време реализације	**Активности/теме**	**Начин реализације**	**Носиоци реализације**
Септембар	Израда Акционог плана Развојног плана школе за школску 2017-2018.	Састанак актива	Чланови стручног актива
Септембар	Подношење Акционог плана Развојног плана за школску 2017/2018. годину на усвајање Школском одбору	Састанак актива	Чланови стручног актива
Октобар	Усвајање форме за праћење реализације Школског развојног плана, Годишњег плана рада, Акционог плана и записника	Састанак актива	Чланови стручног актива
Новембар	Разматрање резултата добијених самовредновањем и SWOT анализом као подлоге за допуну Школског развојног плана	Састанак актива	Чланови стручног актива
Новембар	Одређивање потреба и приоритета за реализацију за сваку област квалитета	Састанак актива	Чланови стручног актива
Новембар	Дефинисање начина реализације развојних циљева и планирање задатака за Школски развојни план	Састанак актива	Чланови стручног актива
Септембар - јун	Анализа остваривања планираних задатака и активности за сваки развојни циљ	Састанак актива	Чланови стручног актива
Септембар - јун	Вођење евиденције о планираним задацима и активностима	Састанак актива	Чланови стручног актива
Јун	Евалуација Годишњег плана рада Стручног актива и остварености акционог плана	Састанак актива	Чланови стручног актива
Јун	Израда предлога новог Развојног плана школе за 2018-2022. годину	Састанак актива	Чланови стручног актива

ПРИМЕР ЗАПИСНИКА О РАДУ

СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА СЕНТА	ЗАПИСНИК СА САСТАНКА СТРУЧНОГ АКТИВА ЗА РАЗВОЈНО ПЛАНИРАЊЕ	Саста-нак број: 1.	Шк. год. 2015/2016.
			Датум: 01.09.2015.
			Време: 9,00 h
			Кабинет: 3.

Присутни чланови Актива	Присутно 5 од 8 чланова актива
ДНЕВНИ РЕД	ЗАКЉУЧЦИ
Конституисање актива и усвајање плана рада актива.	Усвојен је план рада актива за школску 2015/2016. годину.
Усвајање предлога новог Развојног плана школе за 2015-2018.	Усваја се предлог новог Развојног плана школе за 2015-2018.
Потпис председника Актива	

СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА СЕНТА	ЗАПИСНИК СА САСТАНКА СТРУЧНОГ АКТИВА ЗА РАЗВОЈНО ПЛАНИРАЊЕ	Саста-нак број: 2.	Шк. год. 2015/2016.
			Датум: 24.12.2015.
			Време: 9,00 h
			Кабинет: 3.

Присутни чланови Актива	Присутно 5 од 8 чланова актива
ДНЕВНИ РЕД	ЗАКЉУЧЦИ
Праћење реализације Развојног плана школе	Образовно-васпитни рад се реализује у складу са Развојним планом школе за период 2015-2018. годину.
Усвајање предлога измена и допуна Развојног плана школе за 2015-2018.	Усваја се предлог измена и допуна Развојног плана школе за 2015-2018.
Потпис председника Актива	

ПЛАНОВИ И ИЗВЕШТАЈИ НАСТАВНИКА

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАНОВИ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА (ГОДИШЊИ - ГЛОБАЛНИ ПЛАНОВИ РАДА НАСТАВНИКА)

Годишњи (глобални) план наставног предмета (Годишњи – глобални план рада наставника) треба да садржи следеће делове:

1. Глобални план рада по разредима;
2. Циљеви учења по разредима;

3. Образовни стандарди по разредима;
4. Провера остварености прописаних образовних стандарда или циљева учења наставног предмета;
5. Садржајна и временска међусобна усклађеност програма наставних предмета у оквиру сваког разреда;
6. Опште међупредметне компетенције по разредима;
7. Прилагођавање специфичностима одељења;
8. Јединствени критеријуми за оцењивање за предмет.

Упутство за израду

1. Ако наставник предаје два или више предмета, треба израдити цео Годишњи план посебно за сваки предмет који предаје.
2. Годишњи план састављају заједнички наставници једног предмета–разреда–смера, тако да Годишњи планови свих наставника за поједини предмет–разред–смер морају бити исти, пошто су то истовремено и Годишњи планови наставних предмета школе. На пример: годишњи план за биологију у 2. разреду за општи смер мора бити исти за српска и мађарска одељења.
3. Изузетак су Годишњи планови за историју, музичку и ликовну културу у одељењима на мађарском језику, који треба да обухвате додатне садржаје који се односе на историјско и уметничко наслеђе Мађара.
4. Годишњи (глобални) планови наставних предмета су део Годишњег плана рада школе.
5. Годишњи (глобални) планови наставних предмета требају бити у складу са следећим примером.

ПРИМЕР ГОДИШЊЕГ (ГЛОБАЛНОГ) ПЛАНА НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА
(ГОДИШЊИ - ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА)

ПРЕДМЕТ: ГЕОГРАФИЈА
НАСТАВНИК: _____
ШКОЛСКА ГОДИНА: _____

I. ГЛОБАЛН ПЛАН РАДА ПО РАЗРЕДИМА

ПРЕДМЕТ	ГЕОГРАФИЈА
РАЗРЕД	ПРВИ
СМЕР	СВИ СМЕРОВИ
ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОБЈАВЉЕН ЈЕ У	Правилник о програму наставе и учења за 1. разред гимназије („Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 12/18)
УЏБЕНИК КОЈИ СЕ КОРИСТИ	Љиљана Гавриловић и Душан Гавриловић, Географија за 1. разред гимназије

Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Часови обраде новог градива	Часови понављања и утврђивања	Укупно часова
1.	Физичка географија	2	1	3
2.	Облик, димензије и кретање Земље	1	1	2
3.	Грађа Земље и еволуција географског омотача	4	4	8
4.	Рељеф Земљине површине	11	8	19
5.	Атмосфера	9	6	15
6.	Хидросфера	9	7	16
7.	Биосфера	4	2	6

8.	Геонаслеђе	2	1	3
9	Годишња систематизација		2	2
	УКУПНО РЕДОВНА НАСТАВА	42	32	74
	Додатни рад			до 10
	Допунски рад			до 10
	Припремни рад (10%)			7
	Географска секција			до 10

ПРЕДМЕТ	ГЕОГРАФИЈА			
РАЗРЕД	ДРУГИ			
СМЕР	СВИ СМЕРОВИ			
ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОБЈАВЉЕН ЈЕ У	Правилник о наставном плану и програму за гимназију („Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 7/11)			
УЏБЕНИК КОЈИ СЕ КОРИСТИ	Владимир Ђурић, Географија за 2. разред гимназије			
Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Часови обраде новог градива	Часови понављања и утврђивања	Укупно часова
1.	Увод у друштвену географију	1	1	2
2.	Карта и картографски метод у географији	3	2	5
3.	Становништво и насеља	5	3	8
4.	Основне политичко-географске карактеристике савременог света	3	2	5
5.	Основне економско-географске одлике светске привреде	5	3	8
6.	Политичко-географске, демографске и еономско-географске одлике појединих делова света	23	14	37
7.	Годишња систематизација		5	5
	УКУПНО РЕДОВНА НАСТАВА	40	30	70
	Додатни рад			до 10
	Допунски рад			до 10
	Припремни рад (10%)			7
	Географска секција			до 10

ПРЕДМЕТ	ГЕОГРАФИЈА			
РАЗРЕД	ТРЕЋИ			
СМЕР	СВИ СМЕРОВИ			
ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОБЈАВЉЕН ЈЕ У	Правилник о наставном плану и програму за гимназију („Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 7/11)			
УЏБЕНИК КОЈИ СЕ КОРИСТИ	Мирко Грчић и др, Географија за 3. разред гимназије			
Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Часови обраде новог градива	Часови понављања и утврђивања	Укупно часова
1.	Увод - Балканско полуострво	1	1	2
2.	Положај, границе и величина Републике Србије	2	1	3
3.	Природне одлике Србије	11	5	16

4.	Становништво и насеља	4	3	7
5.	Привреда Србије	15	8	23
6.	Регионалне целине Србије	8	5	13
7.	Срби у бившим југословенским републикама и дијаспори	3	1	4
8.	Годишња систематизација		4	4
	УКУПНО РЕДОВНА НАСТАВА	44	28	72
	Додатни рад			до 10
	Допунски рад			до 10
	Припремни рад (10%)			7
	Географска секција			до 10

II. ЦИЉЕВИ УЧЕЊА ПО РАЗРЕДИМА

1. РАЗРЕД:

Стицање знања, умења и ставова о физичкој географији, и то:
Место и задаци физичке географије у ситему наука.
Дигитална картографија и Географски информациони системи (ГИС) – помоћ у упознавању простора.
Димензије и облик Земље.
Земљино кретање и њене последице.
Еволуција географског омотача.
Димензије и облик Земље.
Земљино кретање и њене последице.
Еволуција географског омотача.
Унутрашња грађа Земље.
Унутрашње силе и њихов утицај на процесе и појаве на Земљи.
Минерали и стене; минерални ресурси, употреба стена у свакодневном животу.
Литосферне плоче, кретање, утицај на формирање рељефа.
Вулканизам и земљотреси.
Основни макро облици рељефа Земље, континенти и океански басени.
Копно, орогени покрети, вулкански облици рељефа.
Обликовање рељефа, ерозија, акумулација и агенси.
Падински процес.
Флувијални процес.
Крашки процес.
Глацијални процес.
Еолски процес.
Марински процес.
Антропогени рељеф.
Вертикална структура и процеси који се одвијају у атмосфери.
Узајамна повезаност климатских елемента и фактора.
Циркулација атмосфере.
Временска прогноза и синоптичке карте.
Подела климе, соларна и физичка клима, одлике и разлике.
Разноликост климатских типова на Земљи и услови живота.
Клима градова.
Климатске промене, настанак, последице и мере заштите.

Структура хидросфере, кружење воде у природи, вода као значајан ресурс на Земљи.
Светско море, хемијске и физичке особине и кретање морске воде.
Типови издани, извора и термоминералних вода.
Морфолошке и хидролошке особине речног слива и река, утицај природних и антропогених фактора на водни режим река.
Појам и елементи језера, подела језера према положају и начину постанка.
Појаве леда на Земљи (пермафрост, речни лед, морски лед, ледници), типови ледника и савремена глацијација.
Водопривреда – коришћење вода, заштита вода и заштита од вода.
Распростирање биома (вертикални и хоризонтални), законитости распростирања и повезаност са климатским приликама.
Земљиште – формирање, распростирање, значај, деградација и заштита.
Очување биодивезитета –поучни примери из света.
Заштита природних објеката.
Критеријуми за проглашавање објеката геонаслеђа.

2. РАЗРЕД:

Стицање знања, умења и ставова о друштвеној и регионалној географији света, и то:
Предмет, подела и значај друштвене географије.
Увод у картографију.
Математичка основа географске карте.
Картографски метод у картографији.
Подела карата према размеру, садржини и намени.
Одлике и фактори демографског развоја.
Распоред становништва на Земљи.
Структуре становништва.
Културни и животни стандард становништва.
Насеља.
Урбанизација као светски друштвено-економски процес.
Основни политичко-географски садржаји и типови држава.
Друштвено-политичко уређење, главни град, државна граница и међународни економско-политички односи.
Политичка карта света после Другог светског рата.
Политичка карта света крајем 20 и почетком 21 века и савремени светски поредак.
Глобализација и глобални процеси.
Светска привреда.
Индустријализација.
Неравномеран развој - основна противречност савременог света.
Нова научно технолошка револуција и њене последице.
Привредно развијени и неразвијени региони и државе у савременом свету.
Политичко-географска подела Азије.
Становништво и зоне цивилизације Азије.
Економско-географске одлике Азије.
Кина.
Политичко-географска подела Африке.
Становништво и зоне цивилизације Африке.
Економско-географске одлике Африке.
Политичко-географске одлике Латинске Америке.

Становништво и зоне цивилизације Латинске Америке.
Економско-географске одлике Латинске Америке.
Политичко-географска подела Англоамерике.
Становништво и зоне цивилизације Англоамерике.
САД и Канада.
Политичко-географска подела и економско-географске одлике Аустралије и Океаније.
Становништво и зоне цивилизације Аустралије и Океаније.
Географске одлике Европе.
Становништво и култура европских народа.
Економско-географске одлике Европе.
Регионалне економске групације и тржишта.
Европска унија.
Политичко-географске промене у источној Европи.
Русија и Украјина.

3. РАЗРЕД:

Стицање знања, умења и ставова о географији Србије, и то:
Балканско полуострво.
Географски положај Србије и његов значај.
Границе и величина Србије.
Основне морфотектонске карактеристике рељефа.
Панонска низија.
Планинска област.
Елементи и фактори климе и клима Панонске низије.
Клима планинске области.
Реке.
Језера и термоминералне воде.
Економски значај вода.
Састав и карактер тла у Србији.
Биљни и животињски свет.
Заштита и унапређивање природе.
Насељавање наше територије.
Број становника, природни прираштај, миграције и густина насељености.
Структура становништва.
Насеља.
Основне карактеристике привреде Србије.
Развој и значај пољопривреде Србије.
Земљорадња.
Сточарство, лов и риболов.
Шумарство.
Основне карактеристике индустрије Србије.
Енергетика.
Рударство.
Тешка прерађивачка индустрија.
Лака индустрија.
Копнени саобраћај.
Водени, ваздушни и ПТТ саобраћај.
Трговина.

Развој и значај туризма.
Континентални туризам.
Старовлашко-Рашка висија.
Косово и Метохија.
Јужно Поморавље.
Источна Србија.
Шумадија, Поморавље (Западно и Велико).
Западна Србија.
Војводина.
Срби у бившим југословенским републикама.
Срби у дијаспори.

III. ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО РАЗРЕДИМА

1. РАЗРЕД

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
2.ГЕ.1.1.1. Чита и тумачи географске карте различитог размера и садржаја, користи компас и систем за глобално позиционирање (ГПС) ради оријентације у простору и планирања активности. 2.ГЕ.1.1.2. Користи инструменте за очитавање вредности основних временских/климатских елемената ради планирања и организовања активности у свом окружењу. 2.ГЕ.1.1.3. Правилно дефинише географске појмове и користи различите изворе (статистичке податке, научнопопуларну литературу, географске часописе, информације из медија, интернет) за прикупљање и представљање географских података у локалној средини, Републици Србији и земљама у окружењу. 2.ГЕ.1.2.1. Описује васионски простор и објашњава постанак, особине и кретање небеских (васионских) тела. 2.ГЕ.1.2.2. Наводи појаве и процесе у Земљиним сферама и	2.ГЕ.2.1.1. Правилно користи картографска изражајна средства за скицирање географских карата различитог размера и садржаја. 2.ГЕ.2.1.2.Разуме значај и могућности практичне примене географског информационог система (ГИС). 2.ГЕ.2.1.3. Дефинише просторни план и објашњава значај просторног планирања за укупан развој одређене територије. 2.ГЕ.2.2.1. Описује постанак Земље, Месеца, Сунчевог система, њихов облик, величину, начине кретања (докази и последице). 2.ГЕ.2.2.2. Објашњава географске везе између природних услова, ресурса и људских делатности. 2.ГЕ.2.2.3. Објашњава географски размештај природних ресурса у Републици Србији, региону и Европи и објашњава њихов утицај на економски развој. 2.ГЕ.2.2.4. Описује настанак, развој и последице еколошких	2.ГЕ.3.1.1. Анализира различите изворе података и истраживачке резултате (географске карте, сателитске снимке, статистичке податке, научну литературу, географске часописе, информације из медија, интернет); изводи закључке и предлаже мере за решавање друштвених проблема. 2.ГЕ.3.1.2. Примењује географски информациони систем (ГИС) за креирање једноставних географских карата. 2.ГЕ.3.1.3. Анализира значај чинилаца развоја у просторном планирању (људи, природа, друштвено богатство, инфраструктура, мрежа и систем насеља). 2.ГЕ.3.1.4. Анализира аналогне и дигиталне тематске карте (природних појава, система и природне средине, друштвених појава и створених добара) и објашњава узроке који су утицали на актуелно стање, постојеће појаве и објекте. 2.ГЕ.3.2.1. Описује васионски простор, објашњава

описује њихов утицај на формирање различитих природних услова и ресурса на Земљи. 2.ГЕ.1.2.3. Описује географски размештај и опште карактеристике природних услова и ресурса у локалној средини, Републици Србији и региону и разуме њихов значај за економски развој. 2.ГЕ.1.2.4. Разуме концепт одрживог развоја као услов за опстанак и напредак људског друштва и привредни развој. 2.ГЕ.1.2.5. Наводи еколошке проблеме и њихове последице у локалној средини, Републици Србији и региону (прекомерна сеча, сушење и паљење шума, неадекватна испаша, ерозија тла, загађивање вода, ваздуха, земљишта, киселе кише, поплаве, суше) и учествује у активностима за њихово решавање.	проблема на локалном и националном нивоу и предлаже мере за њихово решавање.	законитости и разуме њихов утицај на Земљу. 2.ГЕ.3.2.2. Анализира геохронолошки развој планете Земље. 2.ГЕ.3.2.3. Објашњава основна начела одрживог коришћења природних ресурса и њихов утицај на економски развој Републике Србије. 2.ГЕ.3.2.4. Анализира еколошке проблеме и њихове последице на глобалном нивоу и познаје савремене мере и поступке који се користе за њихово решавање.

2. РАЗРЕД

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
2.ГЕ.1.1.1. Чита и тумачи географске карте различитог размера и садржаја, користи компас и систем за глобално позиционирање (ГПС) ради оријентације у простору и планирања активности. 2.ГЕ.1.1.2. Користи инструменте за очитавање вредности основних временских/климатских елемената ради планирања и организовања активности у свом окружењу. 2.ГЕ.1.1.3. Правилно дефинише географске појмове и користи различите изворе (статистичке податке, научнопопуларну	2.ГЕ.2.1.1. Правилно користи картографска изражајна средства за скицирање географских карата различитог размера и садржаја. 2.ГЕ.2.1.2. Разуме значај и могућности практичне примене географског информационог система (ГИС). 2.ГЕ.2.1.3. Дефинише просторни план и објашњава значај просторног планирања за укупан развој одређене територије. 2.ГЕ.2.3.1. Објашњава утицај географских фактора на демографски развој, размештај становништва, насеља и	2.ГЕ.3.1.1. Анализира различите изворе података и истраживачке резултате (географске карте, сателитске снимке, статистичке податке, научну литературу, географске часописе, информације из медија, интернет); изводи закључке и предлаже мере за решавање друштвених проблема. 2.ГЕ.3.1.2. Примењује географски информациони систем (ГИС) за креирање једноставних географских карата. 2.ГЕ.3.1.3. Анализира значај чинилаца развоја у просторном планирању (људи, природа,

литературу, географске часописе, информације из медија, интернет) за прикупљање и представљање географских података у локалној средини, Републици Србији и земљама у окружењу. 2.ГЕ.1.3.1. Описује историјско-географске факторе и њихов утицај на неравномеран регионални развој Републике Србије и земаља у окружењу. 2.ГЕ.1.3.2. Наводи географске факторе који утичу на размештај становништва, насеља и привреде у Републици Србији и земљама у окружењу. 2.ГЕ.1.3.3. Описује демографски развој (природни и механички) и структуре становништва у Републици Србији и земљама у окружењу. 2.ГЕ.1.3.4. Разуме појмове: транзиција, интеграција, глобализација и њихов утицај на промене и проблеме у Републици Србији и земљама у окружењу	привреде у свету. 2.ГЕ.2.3.2. Објашњава савремене проблеме човечанства (сукоби и насиље, незапосленост, глад, недостатак пијаће воде, дискриминација, болести зависности) и наводи мере за њихово превазилажење. 2.ГЕ.2.3.3. Дефинише појам глобалне економије и тржишта и наводи факторе који утичу на њихов настанак и развој.	друштвено богатство, инфраструктура, мрежа и систем насеља). 2.ГЕ.3.1.4. Анализира аналогне и дигиталне тематске карте (природних појава, система и природне средине, друштвених појава и створених добара) и објашњава узроке који су утицали на актуелно стање, постојеће појаве и објекте. 2.ГЕ.3.3.1. Анализира утицај друштвених фактора на степен економске развијености различитих регија у свету. 2.ГЕ.3.3.2. Анализира глобалне друштвене промене (транзиција, интеграција, глобализација, депопулација, неравномеран размештај становништва, пренасељеност градова, деаграризација) и њихов утицај на друштвене и економске токове на глобалном нивоу. 2.ГЕ.3.3.3. Објашњава глобалну и националну економију, глобално и национално тржиште и анализира факторе који утичу на њихов развој.

3. РАЗРЕД

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
2.ГЕ.1.1.1. Чита и тумачи географске карте различитог размера и садржаја, користи компас и систем за глобално позиционирање (ГПС) ради оријентације у простору и планирања активности. 2.ГЕ.1.1.2. Користи инструменте за очитавање вредности основних временских/климатских елемената ради планирања и организовања активности у свом окружењу.	2.ГЕ.2.1.1. Правилно користи картографска изражајна средства за скицирање географских карата различитог размера и садржаја. 2.ГЕ.2.1.2. Разуме значај и могућности практичне примене географског информационог система (ГИС). 2.ГЕ.2.1.3. Дефинише просторни план и објашњава значај просторног планирања за укупан развој одређене територије.	2.ГЕ.3.1.1. Анализира различите изворе података и истраживачке резултате (географске карте, сателитске снимке, статистичке податке, научну литературу, географске часописе, информације из медија, интернет); изводи закључке и предлаже мере за решавање друштвених проблема. 2.ГЕ.3.1.2. Примењује географски информациони систем (ГИС) за креирање једноставних географских

2.ГЕ.1.1.3. Правилно дефинише географске појмове и користи различите изворе (статистичке податке, научнопопуларну литературу, географске часописе, информације из медија, интернет) за прикупљање и представљање географских података у локалној средини, Републици Србији и земљама у окружењу. 2.ГЕ.1.4.1. Објашњава математичкогеографски, физичкогеографски, економскогеографски и војностратешки положај Републике Србије. 2.ГЕ.1.4.2. Описује природногеографске и друштвеногеографске одлике локалне средине и Републике Србије. 2.ГЕ.1.4.3. Издваја регионалне целине у Републици Србији и описује њихов неравномеран развој. 2.ГЕ.1.4.4. Наводи природна и културна добра локалне средине, Републике Србије и разуме потребу за њиховим очувањем и унапређивањем.	2.ГЕ.2.4.1. Објашњава историјскогеографске факторе и процењује њихов утицај на друштвене и економске токове у Републици Србији и земљама у окружењу. 2.ГЕ.2.4.2. Описује факторе који утичу на неравномеран регионални развој у Републици Србији и предлаже решења за ублажавање тих разлика. 2.ГЕ.2.4.3. Објашњава трансформације регија на националном нивоу и препознаје правце њиховог даљег развоја. 2.ГЕ.2.4.4. Описује природна и културна добра локалне средине, Републике Србије и учествује у акцијама за њихову заштиту и унапређивање.	карата. 2.ГЕ.3.1.3. Анализира значај чинилаца развоја у просторном планирању (људи, природа, друштвено богатство, инфраструктура, мрежа и систем насеља). 2.ГЕ.3.1.4. Анализира аналогне и дигиталне тематске карте (природних појава, система и природне средине, друштвених појава и створених добара) и објашњава узроке који су утицали на актуелно стање, постојеће појаве и објекте. 2.ГЕ.3.4.1. Анализира утицај географских веза (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на постанак и размештај природних и културних добара у Републици Србији. 2.ГЕ.3.4.2. Анализира географске факторе и њихов утицај на развој регионалних целина на глобалном нивоу. 2.ГЕ.3.4.3. Објашњава трансформације регија на глобалном нивоу и познаје правце њиховог даљег развоја. 2.ГЕ.3.4.4. Описује геодиверзитет, биодиверзитет и заштићена подручја у Републици Србији.

IV. ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПРОПИСАНИХ ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА ИЛИ ЦИЉЕВА УЧЕЊА НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

1) ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ПРОПИСАНИХ ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА
(за предмете за које постоје Општи образовни стандарди постигнућа ученика)

Провера остварености прописаних образовних стандарда врши се путем тестова на крају првог, другог и трећег разреда.
Ученик добија питања за сваки од три нивоа образовних стандарда постигнућа, тако да се може утврдити проценат остварености образовних стандарда посебно за сва три нивоа постигнућа за сваког ученика, као и на нивоу одељења, разреда и школе.

Пример питања на тесту

Област	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
2. Природни услови и ресурси	1. Шта је ваздушни притисак и наведи јединице мере за вазушнои притисак.	2. Објасни од чега и како зависи ваздушни притисак.	3. Анализирај паралелни утицај Јадранског мора и Динарских планина на климу Србије.

2) ПРОВЕРА ОСТВАРЕНОСТИ ЦИЉЕВА УЧЕЊА:
(за предмете за које нису донети Општи образовни стандарди постигнућа ученика)

Продуктивно понављање на крају часова, усмено и писмено проверавање и оцењивање, у складу са оперативним плановима.

Оцењивање:
Вредновање остварености циљева учења врши се путем:
1) Праћења остварености циљева учења;
2) Јединствених тестова знања за предмет на нивоу школе, у складу са Јединственим критеријумима за оцењивање за предмет, који су наведени у прилогу VIII. овог Годишњег плана рада наставника.

V. САДРЖАЈНА И ВРЕМЕНСКА МЕЂУСОБНА УСКЛАЂЕНОСТ ПРОГРАМА НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ОКВИРУ СВАКОГ РАЗРЕДА

1. РАЗРЕД

Квартал	Садржајна и/или временска усклађеност				
	Наставне теме				
	Географија	Физика	Хемија	Биологија	Историја
Први	Физичка географија Облик, димензије и кретање Земље и еволуција географског омотача Грађа земље	Кретање	Врсте супстанци		
Други	Рељеф Земљине површине	Динамика транслационог кретања			
Трећи	Атмосфера	Динамика ротационог кретања крутог тела Равнотежа тела	Хемијске реакције	Царство гљива и лишајеви	
Четврти	Хидросфера Биосфера Геонаслеђе	Гравитација Закони одржања	Киселине, базе и соли	Морфологија, систематика и филогенија биљака	

2. РАЗРЕД

Квартал	Наставне теме				
	Географија	Физика	Хемија	Биологија	Историја
Први	Увод у друштвену географију Карта и картографски метод у географији Становништво и насеља				Европа у раном средњем веку
Други	Основне политичко-географске карактеристике савременог света Основне економско-географске одлике светске привреде				Насељавање Словена на Балкан и стварање првих српских држава
Трећи	Политичко-географске, демографске и економско-географске одлике појединих делова света				Европа од XII до XV века
Четврти	Политичко-географске, демографске и економско-географске одлике појединих делова света				Српски народ и његови суседи од XII до XV века

3. РАЗРЕД

Квартал	Наставне теме				
	Географија	Физика	Хемија	Биологија	Историја
Први	Балканско полуострво Положај, границе и величина Републике Србије Природне одлике Србије				Европа од 15. до 18. века века
Други	Становништво и насеља				
Трећи	Привреда Србије				Српски народ под османском влашћу (16-18. век) Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу (16-18. век)
Четврти	Регионалне целине Србије Срби у бившим југословенским републикама и дијаспори				Европа и свет од краја 18. до седамдесетих година 19. века Национални покрети на Балкану од краја 18. до седамдесетих година 19. века

VI. ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ПО РАЗРЕДИМА

Опште међупредметне компетенције за крај средњег образовања и васпитања су:
1) компетенција за целоживотно учење;
2) комуникација;
3) рад са подацима и информацијама;
4) дигитална компетенција;
5) решавање проблема;
6) сарадња;
7) одговорно учешће у демократском друштву;
8) одговоран однос према здрављу;
9) одговоран однос према околини;
10) естетичка компетенција;

11) предузимљивост и предузетничка компетенција.

ПРЕДМЕТ		ГЕОГРАФИЈА
РАЗРЕД		ПРВИ
СМЕР		СВИ СМЕРОВИ
Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Међупредметне компетенције које се развијају кроз наставне теме
1.	Физичка географија	1) компетенција за целоживотно учење; 2) комуникација; 3) рад са подацима и информацијама; 4) дигитална компетенција; 5) решавање проблема; 6) сарадња; 8) одговоран однос према здрављу; 9) одговоран однос према околини.
2.	Облик, димензије и кретање Земље и еволуција географског омотача	
3.	Грађа земље	
4.	Рељеф Земљине површине	
5.	Атмосфера	
6.	Хидросфера	
7.	Биосфера	
8.	Геонаслеђе	

РАЗРЕД		ДРУГИ
СМЕР		СВИ СМЕРОВИ
Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Међупредметне компетенције које се развијају кроз наставне теме
1.	Увод у друштвену географију	1) компетенција за целоживотно учење; 2) комуникација; 3) рад са подацима и информацијама; 4) дигитална компетенција; 5) решавање проблема; 6) сарадња; 7) одговорно учешће у демократском друштву; 9) одговоран однос према околини; 11) предузимљивост и предузетничка компетенција.
2.	Карта и картографски метод у географији	
3.	Становништво и насеља	
4.	Основне политичко-географске карактеристике савременог света	
5.	Основне економско-географске одлике светске привреде	
6.	Политичко-географске, демографске и еономско-географске одлике појединих делова света	

РАЗРЕД		ТРЕЋИ
СМЕР		СВИ СМЕРОВИ
Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Међупредметне компетенције које се развијају кроз наставне теме
1.	Увод - Балканско полуострво	1) компетенција за целоживотно учење; 2) комуникација; 3) рад са подацима и информацијама; 4) дигитална компетенција; 5) решавање проблема; 6) сарадња; 7) одговорно учешће у демократском друштву; 9) одговоран однос према околини;
2.	Положај, границе и величина Републике Србије	
3.	Природне одлике Србије	
4.	Становништво и насеља	
5.	Привреда Србије	
6.	Регионалне целине Србије	
7.	Срби у бившим југословен-ским републикама и дијаспори	

		11) предузимљивост и предузетничка компетенција.

VII. ПРИЛАГОЂАВАЊЕ СПЕЦИФИЧНОСТИМА ОДЕЉЕЊА

1) Бољи разреди и лакше градиво: више индивидуалног и групног рада.
2) Слабији разреди и теже градиво: више групног рада (коедукација) и фронталног дијалога.
3) Ученици који заостају у учењу: индивидуални рад са њима током решавања задатака и допунска настава.
4) Ученици са изузетним способностима: добијају додатна тежа питања на часу и додатна настава.
5) Ученици којима је потребна додатна подршка у образовању: у складу са Индивидуалним образовним планом школе (ИОП).

VIII. ЈЕДИНСТВЕНИ КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ ЗА ПРЕДМЕТ

Критеријуми оцењивања
Оцена 1 - не уме да репродукује градиво и/или мање од 50% бодова на тесту знања.
Оцена 2 – само репродукује градиво и/или 50-60% бодова на тесту знања.
Оцена 3 - разуме, објашњава и повезује градиво и/или 61-75% бодова на тесту знања.
Оцена 4 - анализира и изводи закључке о градиву и/или 76-90% бодова на тесту знања.
Оцена 5 - примењује градиво у новим ситуацијама и примерима из практичног живота и/или преко 90% бодова на тесту знања.

Инструменти оцењивања
Усмено излагање и писмена провера (тестови знања).

МЕСЕЧНИ (ОПЕРАТИВНИ) ПЛАНОВИ НАСТАВНИКА

Месечни (оперативни) план наставника треба да садржи следеће елементе:
1. Наставне теме;
2. Садржај наставне теме (наставне јединице);
3. Циљ наставне теме;
4. Исходи наставне теме;
5. Начин остваривања наставне теме;
6. Врсте активности у настави током обраде наставне теме.

Месечни планови рада морају бити усклађени са Годишњим (глобалним) планом рада наставника.
Месечни планови рада могу се разликовати од наставника до наставника.

ПРИМЕР МЕСЕЧНОГ (ОПЕРАТИВНОГ) ПЛАНА РАДА НАСТАВНИКА

МЕСЕЧНИ (ОПЕРАТИВНИ) ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА

НАСТАВНИК:
ШКОЛСКА ГОДИНА: 2018/2019.
МЕСЕЦ: СЕПТЕМБАР

ПРЕДМЕТ		**ГЕОГРАФИЈА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
НАСТАВНЕ ТЕМЕ И САДРЖАЈИ – НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Физичка географија 1. Место и задаци физичке географије 2. Дигитална картографија и ГИС Утврђивање	Место и задаци физичке географије у ситему наука. Дигитална картографија и Географски информациони системи (ГИС) – помоћ у упознавању простора.	- Користи дигиталне картографске изворе информација и алате Географских информационих система.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Облик, димензије и кретање Земље 3. Облик, димензије и кретање Земље Утврђивање	Димензије и облик Земље. Земљино кретање и њене последице.	- Помоћу модела демонстрира облик и кретање Земље и анализира њихове последице.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат

			друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Грађа земље и еволуција географског омотача 4. Земљине сфере (унутра. грађа Земље) 5. Минерална грађа Земљине коре Утврђивање 6. Стене	Унутрашња грађа Земље. Минерали и стене; минерални ресурси, употреба стена у свакодневном животу. Литосферне плоче, кретање, утицај на формирање рељефа. Еволуција географског омотача.	- Изводи закључке о утицају унутрашњих сила на настанак минерала и стена и формирање рељефа користећи примере у Србији и у свету. - Разликује еволутивне фазе сфера на Земљи и њихова главна обележја.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физика, хемија, биологија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		
САМОЕВАЛУАЦИЈА ОСТВАРЕНОСТИ ПЛАНА (БЕЛЕШКЕ) (по потреби, ако је је самоевалуација негативна и потребне корекције у Плану)				

ПИСМЕНЕ ПРИПРЕМЕ НАСТАВНИКА ЗА ЧАСОВЕ

Писмена припрема наставника за час треба да садржи следеће елементе:
1. Општи подаци: школа, предмет, разред, смер, наставник
2. Наставна тема, наставна јединица, тип часа
3. Ток часа: основни делови часа, кораци и кључни појмови
4. Циљ часа
5. Исходи
6. Оразовни стандарди
7. Начин остваривања циља и исхода: облик и метод наставе, наставна средства
8. Активности ученика на часу
9. Активности наставника на часу
10. Корелација
11. Начин праћења и вредновања (наставе и учења)
12. Самоевалуација часа

Писмене припреме за часове морају бити усклађене са Месечним (оперативним) плановима рада наставника.
Припреме за часове могу се разликовати од наставника до наставника.

ПРИМЕР ПИСМЕНИХ ПРИПРЕМА НАСТАВНИКА ЗА ЧАСОВЕ

ПИСМЕНА ПРИПРЕМА НАСТАВНИКА ЗА ЧАС	
ОПШТИ ПОДАЦИ	СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА, Географија, први разред, сви смерови, примена од школске 2018/2019. године, датум израде 01.09.2018, наставник:
НАСТАВНА ТЕМА	**Облик, димензије и кретање Земље**
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА (НЈ)	**4. ОБЛИК, ДИМЕНЗИЈЕ И КРЕТАЊЕ ЗЕМЉЕ**
ТИП ЧАСА	Обрада новог градива.
ТОК ЧАСА (основни делови, кораци и кључни појмови)	**УВОДНИ ДЕО (5 минута)** Увођење путем проблемског питања, исцицање циља часа. **ГЛАВНИ ДЕО - КОРАЦИ (кључни појмови, 35 минута)** 1. Облик земље 2. Земљина кретања 3. Ротација 4. Револуција 5. Последице ротације 6. Последице револуције 7. Смена годишњих доба **ЗАВРШНИ ДЕО (5 минута)** Проверавање продуктивним понављањем, договор за даље.
ЦИЉ ЧАСА (стицање знања, умења и ставова о)	Димензије и облик Земље. Земљино кретање и њене последице.
ИСХОДИ (на крају часа ученик ће бити у стању да)	Помоћу модела демонстрира облик и кретање Земље и анализира њихове последице.
ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ	2.ГЕ.1.2.1. 2.ГЕ.1.2.2. 2.ГЕ.2.2.1. 2.ГЕ.3.2.1.
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика;

ЦИЉА И ИСХОДА (облик и метод наставе, наставна средства)	учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна метода и др. **Наставна средства**: компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници, свеске ученика и др.
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА НА ЧАСУ	Раде индивидуално и у малим групама, уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point презентације, интернета, уџбеника, атласа, карата, коедукације, предзнања, ваншколског искуства; уче за неколико минута делове лекције, део по део самостално затим у паровима/групи од суседних ученика; припремју одговоре на питања наставника; решавају проблемске задатке; одговарају за оцену градиво научено на часу, део лекције одговара ученик изабран случајним избором; постављају питања, одговарају на питања наставника; планирају пројекат на часу, реализују пројекат код куће и презентују резултате пројекта на часу.
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА НА ЧАСУ	Поступно истиче кључне појмове; поставља задатке за учење, проблемске и пројектне задатке; даје упутства, прати, мотивише и усмерава индивидуални и групни рад ученика и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека, оцењује научено на часу и одговора на нејасна питања; неким ученицима даје тежа питања, некима пружа помоћ; подстиче питања ученика и дискусију; врши парцијално понављање.
КОРЕЛАЦИЈА	Физика, хемија, биологија, рачунарство и информатика, изборни програми.
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења)	Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стандарда постигнућа и функционално знање ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање).
ПРИЛОЗИ	PowerPoint презентација, тезе и питања наставника.
САМОЕВАЛУАЦИЈА ЧАСА (напомене ако је самоевалуација негативна и потребне корекције у Припреми)	

ПИСМЕНА ПРИПРЕМА НАСТАВНИКА ЗА ЧАС	
ОПШТИ ПОДАЦИ	СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА, Географија, први разред, сви смерови, примена од школске 2018/2019. године, датум израде 01.09.2018, наставник:
НАСТАВНА ТЕМА	**Облик, димензије и кретање Земље**
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА (НЈ)	**5. УТВРЂИВАЊЕ (НЈ 3-4)**
ТИП ЧАСА	Утврђивање са усменим оцењивањем.
ТОК ЧАСА (основни делови, кораци и кључни појмови)	**УВОДНИ ДЕО (5 минута)** Увођење путем проблемског питања, исцицање циља часа. **ГЛАВНИ ДЕО - КОРАЦИ (кључни појмови, 35 минута)** Кључни појмови наставних јединица које су обухваћене овим часом утврђивања. **ЗАВРШНИ ДЕО (5 минута)** Проверавање продуктивним понављањем, договор за даље.
ЦИЉ ЧАСА (стицање знања, умења и ставова о)	Понављање, утврђивање, проверавање и усмено оцењивање остварености исхода наставних јединица које су обухваћене овим часом утврђивања.
ИСХОДИ (на крају часа ученик ће бити у стању да)	Исходи наставних јединица које су обухваћене овим часом утврђивања.
ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ	Образовни стандарди наставних јединица које су обухваћене овим часом утврђивања.
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ЦИЉА И ИСХОДА (облик и метод наставе, наставна средства)	**Облик рада:** комбиновани – активни фронтални и индивидулни. **Методе рада**: комбиновано - активно учење и настава, дијалог; индивидуални рад; решавање проблема и задатака; илустративна метода; понављање из уџбеника и свески ученика. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет,

	табла, карте, атласи, уџбеници, свеске ученика и др.
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА НА ЧАСУ	Понављају и утврђују знања на часу; прозвани ученици усмено одговарају на питања, решавају задатке и проблеме и презентују решења; остали ученици прате дијалог прозваног ученика и наставника, индивидуално у себи решавају питања, задатке и проблеме и на позив наставника презентују решења; образлажу како су дошли до решења, користе предзнање, ваншколско искуство, уџбенике, свеске, атласе, карте и др.
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА НА ЧАСУ	Прозива редом ученике пред таблу, поставља им питања, проблеме и задатке и води дијалог с њима; подстиче остале ученике да у себи решавају питања, задатке и проблеме; ако прозвани ученик не зна одговор, поставља питање разреду; циљ је да ученици дају тачна решења; поступно истиче кључне појмове; ако нико не зна одговор, даје повратну информацију – тачно решење; оцењује прозване ученике.
КОРЕЛАЦИЈА	Физика, хемија, биологија, рачунарство и информатика, изборни програми
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења)	Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено оцењивање, не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стандарда постигнућа и функционалног знања ученика.
ПРИЛОЗИ	PowerPoint презентација, тезе и питања наставника.
САМОЕВАЛУАЦИЈА ЧАСА (напомене ако је самоевалуација негативна и потребне корекције у Припреми)	

ПИСМЕНА ПРИПРЕМА НАСТАВНИКА ЗА ЧАС	
ОПШТИ ПОДАЦИ	СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА, Географија, први разред, сви смерови, примена од школске 2018/2019. године, датум израде 01.09.2018, наставник:
НАСТАВНА ТЕМА	**Грађа Земље и еволуција географског омотача**
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА (НЈ)	**12. КОНТРОЛНИ ЗАДАЦИ (НЈ 1-10)**
ТИП ЧАСА	Контролни задаци.
ТОК ЧАСА (основни делови, кораци и кључни појмови)	**УВОДНИ ДЕО (5 минута)** Циљ часа, диктирање питања и задатака ученицима. **ГЛАВНИ ДЕО - КОРАЦИ (кључни појмови, 35 минута)** Решавање задатака; кључни појмови наставних јединица које су обухваћене овим контролним задацима. **ЗАВРШНИ ДЕО (5 минута)** Прикупљање контролних, договор за даље.
ЦИЉ ЧАСА (стицање знања, умења и ставова о)	Писмено оцењивање остварености исхода наставних јединица које су обухваћене овим контролним задацима.
ИСХОДИ (на крају часа ученик ће бити у стању да)	Исходи наставних јединица које су обухваћене овим контролним задацима.
ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ	Образовни стандарди наставних јединица које су обухваћене овим контролним задацима.
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ЦИЉА И ИСХОДА (облик и метод наставе, наставна средства)	**Облик рада:** индивидуални рад. **Методе рада**: индивидуални рад; решавање проблема и задатака. **Наставна средства**: празни папири ученика.
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА НА ЧАСУ	Записију питања на празни папир, индивидуално писмено решавају питања, задатке и проблеме, користе стечено знање, вештине и умења, предзнање и ваншколско искуство.
АКТИВНОСТИ	Истиче циљ часа, диктира питања и задатке ученицима, визуелно прати рад

НАСТАВНИКА НА ЧАСУ	ученика, обезбеђује тишину, спречава коришћење недозвољених средстава за решавање задатака.
КОРЕЛАЦИЈА	Физика, хемија, биологија, рачунарство и информатика, изборни програми
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења)	Стално праћење и вредновање рада ученика; писмено оцењивање, не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стандарда постигнућа и функционалног знања ученика.
ПРИЛОЗИ	PowerPoint презентација, тезе и питања наставника.
САМОЕВАЛУАЦИЈА ЧАСА (напомене ако је самоевалуација негативна и потребне корекције у Припреми)	

ПИСМЕНА ПРИПРЕМА НАСТАВНИКА ЗА ЧАС	
ОПШТИ ПОДАЦИ	СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА, Географија, први разред, сви смерови, примена од школске 2018/2019. године, датум израде 01.09.2018, наставник:
НАСТАВНА ТЕМА	**Грађа Земље и еволуција географског омотача**
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА (НЈ)	**13. ИСПРАВАК КОНТРОЛНИХ ЗАДАТАКА (НЈ 1-10)**
ТИП ЧАСА	Исправак контролних задатака.
ТОК ЧАСА (основни делови, кораци и кључни појмови)	**УВОДНИ ДЕО (5 минута)** Циљ часа, подела контролних задатака.. **ГЛАВНИ ДЕО - КОРАЦИ (кључни појмови, 35 минута)** Решавање лоше урађених задатака; кључни појмови наставних јединица које су обухваћене овим утврђивања. **ЗАВРШНИ ДЕО (5 минута)** Прикупљање контролних задатака, договор за даље.
ЦИЉ ЧАСА (стицање знања, умења и ставова о)	Понављање и утврђивање остварености исхода наставних јединица које су обухваћене овим контролним задацима.
ИСХОДИ (на крају часа ученик ће бити у стању да)	Исходи наставних јединица које су обухваћене овим контролним задацима.
ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ	Образовни стандарди наставних јединица које су обухваћене овим контролним задацима.
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ЦИЉА И ИСХОДА (облик и метод наставе, наставна средства)	**Облик рада:** индивидуални рад. **Методе рада**: индивидуални рад; решавање проблема и задатака **Наставна средства** компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници, свеске ученика и др.
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА НА ЧАСУ	Индивидуално писмено решавају питања, задатке и проблеме, које нису решили на контролном, користе упутства и објашњења наставника: стечено знање, вештине и умења; предзнање и ваншколско искуство.
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА НА ЧАСУ	Истиче циљ часа, даје јасна упутства и објашњења за решавање задатака које ученици нису решили на контролном.
КОРЕЛАЦИЈА	Физика, хемија, биологија, рачунарство и информатика, изборни програми
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења)	Стално праћење и вредновање рада ученика; писмено оцењивање, не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стандарда постигнућа и функционалног знања ученика.
ПРИЛОЗИ	PowerPoint презентација, тезе и питања наставника.
САМОЕВАЛУАЦИЈА ЧАСА (напомене ако је самоевалуација негативна и потребне корекције у Припреми)	

ГОДИШЊИ ПЛАН И ИЗВЕШТАЈ НАСТАВНИКА О ДОПУНСКОЈ, ДОДАТНОЈ И ПРИПРЕМНОЈ НАСТАВИ

1. Допунску наставу школа остварује са ученицима који имају тешкоће у савладавању програма из појединих предмета или са ученицима који желе да унапреде постигнућа у одређеној наставној области.
2. Додатну наставу школа остварује за ученика који постиже изузетне резултате или показује интересовање за продубљивање знања из одређеног предмета.
3. Припремну наставу школа остварује за:
а) редовног ученика који се упућује на полагање разредног испита;
б) ванредног ученика;
в) ученика који је упућен на полагање поправног испита, у обиму од најмање 10% од укупног годишњег броја часова из предмета на који је упућен на поправни испит;
г) школа је дужна да организује припрему свих ученика за полагање матурских испита у обиму од најмање 5% од укупног годишњег броја часова из предмета из којих се полаже матурски испит.

ПРИМЕР ГОДИШЊЕГ ПЛАНА

ПЛАН ДОДАТНЕ, ДОПУНСКЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ У ШКОЛСКОЈ 2017/2018. ГОДИНИ

НАСТАВНИК:

ДОДАТНА НАСТАВА

Разред	**Одељење**	**Наставна тема**	**Месец**	**Дан, сат**	**Просто-рија**
Гимназија Први	1/1, 1/2, 1/3, 1/4	Унутрашња грађа Земље и геолошки развој Земљине коре	Септембар	Четврта субота у месецу, 09,00-12,15 h	Географски кабинет
		Рељеф Земљине површине	Октобар, Новембар		
		Атмосфера	Децембар, Фебруар		
		Хидросфера	Март, Април		
		Биосфера	Мај		
Гимназија Други	2/1, 2/2, 2/3, 2/4	Карта и картографски метод у географији	Септембар	Четврта субота у месецу, 09,00-12,15 h	Географски кабинет
		Становништво и насеља	Октобар		
		Основне политичко-географске карактеристике савременог света	Октобар		
		Основне економско-географ-ске одлике светске привреде	Новембар		
		Политичко-географске, демографске и еономско-	Децембар, Фебруар,		

		географске одлике појединих делова света	Март, Април, Мај		
Гимназија Трећи	3/1, 3/2, 3/3, 3/4	Природне одлике Србије	Септембар, Октобар	Четврта субота у месецу, 09,00-12,15 h	Географски кабинет
		Становништво и насеља Србије	Новембар		
		Привреда Србије	Децембар, Фебруар, Март		
		Регионалне целине Србије	Април, Мај		

Додатне теме по избору ученика који похађају додатну наставу.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Разред	**Одељење**	**Наставна тема**	**Месец**	**Дан, сат**	**Просто-рија**
Гимназија Први	1/1, 1/2, 1/3, 1/4	Унутрашња грађа Земље и геолошки развој Земљине коре	Септембар	Трећа субота, 09,00-12,15 h	Географски кабинет
		Рељеф Земљине површине	Октобар, Новембар		
		Атмосфера	Децембар, Фебруар		
		Хидросфера	Март, Април		
		Биосфера	Мај		
Гимназија Други	2/1, 2/2, 2/3, 2/4	Карта и картографски метод у географији	Септембар	Трећа субота, 09,00-12,15 h	Географски кабинет
		Становништво и насеља	Октобар		
		Основне политичко-географске карактеристике савременог света	Октобар		
		Основне економско-географ-ске одлике светске привреде	Новембар		
		Политичко-географске, демографске и еономско-географске одлике појединих делова света	Децембар, Фебруар, Март, Април, Мај		
Гимназија Трећи	3/1, 3/2, 3/3, 3/4	Природне одлике Србије	Септембар, Октобар	Трећа субота, 09,00-12,15 h	Географски кабинет
		Становништво и насеља Србије	Новембар		
		Привреда Србије	Децембар, Фебруар, Март		

		Регионалне целине Србије	Април, Мај		
		Насеља и привреда	Фебруар, Март		
		Регионалне целине	Април, Мај		

Конкретне наставне јединице и време прилагођава се према потребама ученика и разреда.

ПРИПРЕМНА НАСТАВА

Разред	**Одељење**	**Наставна тема**	**Месец**	**Дан, сат**	**Просто-рија**
Гимназија Први	1/1, 1/2, 1/3, 1/4	Унутрашња грађа Земље и геолошки развој Земљине коре	Мај	Прва субота 09,00-12,15 h	Географски кабинет, друга слободна учионица
		Рељеф Земљине површине			
		Атмосфера	Јуни		
		Хидросфера			
		Биосфера			
Гимназија Други	2/1, 2/2, 2/3, 2/4	Карта и картографски метод у географији	Мај	Прва субота, 09,00-12,15 h	Географски кабинет, друга слободна учионица
		Становништво и насеља			
		Основне политичко-географске карактеристике савременог света			
		Основне економско-географ-ске одлике светске привреде			
		Политичко-географске, демографске и еономско-географске одлике појединих делова света	Јуни		
Гимназија Трећи	3/1, 3/2, 3/3, 3/4	Природне одлике Србије	Мај	Прва субота, 09,00-12,15 h	Географски кабинет, друга слободна учионица
		Становништво и насеља Србије			
		Привреда Србије	Јуни		
		Регионалне целине Србије			

Конкретне наставне јединице и време прилагођава се према потребама ученика и разреда.

ПРИМЕР ГОДИШЊЕГ ИЗВЕШТАЈА

ИЗВЕШТАЈ О ДОДАТНОЈ, ДОПУНСКОЈ И ПРИПРЕМНОЈ НАСТАВИ ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ ЗА ШКОЛСКУ 2017/2018. ГОДИНУ

НАСТАВНИК:

Врста наставе	Број одржаних часова	Списак обрађених тема	Број обухваћених ученика
ДОПУНСКА	10	1. Рељеф литосфере 2. Атмосфера 3. Привредна географија 4. Азија и Латинска Америка	8
ДОДАТНА	-	-	-
ПРИПРЕМНА Припрема за матурски испит Припрема за такмичење Бугат Пал	2 3	1. Сунчев систем 2. Глобално загревање	1 15
УКУПНО	**15**	**6 тема**	**24**

ГОДИШЊИ ПЛАН И ИЗВЕШТАЈ НАСТАВНИКА О ВАННАСТАВНИМ АКТИВНОСТИМА (СЕКЦИЈЕ)

ПРИМЕР ГОДИШЊЕГ ПЛАНА

ПЛАН РАДА ГЕОГРАФСКЕ СЕКЦИЈЕ ЗА ШКОЛСКУ 2017/2018. ГОДИНУ

НАСТАВНИК:

Циљ и задаци	Садржај рада	Учесници у раду	Место рада	Време реализације
Израда прилога и чланака за географски блог школе.	Географске теме по избору чланова секције, односно по избору свих заинтересованих ученика, а нарочито из области: 1) физичке географије; 2) друштвене географије; 3) регионалне географије; 4) географије Србије; 5) географије завичаја.	Чланови секције, односно сви заинтересо-вани ученици	Код куће	Током школске године
Постављање прилога и чланака на географски блог школе.	Географске теме по избору чланова секције, односно по избору свих заинтересованих ученика.	Наставник географије у сарадњи са члановима секције	Код куће	Током школске године

Презентација прилога и чланака који су постављени на географски блог школе.	Географске теме по избору чланова секције, односно по избору свих заинтересованих ученика.	Чланови секције, односно аутори прилога и чланака	Географски кабинет	Током школске године

План је донет на основу предлога ученика, који су у целини усвојени и уграђени у план секције.

ПРИМЕР ГОДИШЊЕГ ИЗВЕШТАЈА

Извештај може бити у виду записника или у виду списка активности које су реализоване на секцији са списком чланова секције.

ИЗВЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ
ЗА ШКОЛСКУ 2017/2018. ГОДИНУ
ГЕОГРАФСКА СЕКЦИЈА

НАСТАВНИК:

СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА СЕНТА	1. САСТАНАК ГЕОГРАФСКЕ СЕКЦИЈЕ	Шк. год. 2017/2018 Датум: 16.02.2018. Време: 9,00 h Кабинет: Библиот.
Присутни наставници		
Присутни чланови секције		
ДНЕВНИ РЕД	ЗАКЉУЧЦИ	
1. Договор о спровођењу годишњег плана рада секције	Чланови секције ће припремити по једну презентацију за следећи састанак.	
Потпис руководиоца секције		

СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА СЕНТА	2. САСТАНАК ГЕОГРАФСКЕ СЕКЦИЈЕ	Шк. год. 2017/2018 Датум: 16.03.2018. Време: 9,00 h Кабинет: Библиот.
Присутни наставници		
Присутни чланови секције		
ДНЕВНИ РЕД	ЗАКЉУЧЦИ	
1. Договор о спровођењу годишњег плана рада секције	Чланови секције су презентовали приказе о вулканима и земљотресима.	
Потпис руководиоца секције		

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ НАСТАВНИКА О ТАКМИЧЕЊИМА

ОБРАЗАЦ ГОДИШЊЕГ ИЗВЕШТАЈА НАСТАВНИКА О ЗТАКМИЧЕЊИМА

СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА СЕНТА
ИЗВЕШТАЈ О ТАКМИЧЕЊИМА ЗА ШКОЛСКУ 2017/2018. ГОДИНУ
Према календару Министарства
Презиме и име наставника:
Назив установе и радног места: СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА, наставник географије
Предмет који предаје: ГЕОГРАФИЈА
Школска година за коју се пише извештај: 2017/2018.

	Датум и место одржавања	Предмет / област такмичења	Ниво такмичења	Ученици учесници	Пласман
1.	У 3. кварталу школске 2017/2018. године	Бугат Пал такмичење о последицама глобалног загревања	Међународни	5 тимова од по 3 ученика, укупно 15 ученика	2 тима су ушла у финално такмичење које ће бити одржано у Сегедину у августу 2018.

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ НАСТАВНИКА О ПОСЕЋЕНИМ ЧАСОВИМА

ОБРАЗАЦ ИЗВЕШТАЈА НАСТАВНИКА О ПОСЕЋЕНИМ ЧАСОВИМА

СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА СЕНТА
ИЗВЕШТАЈ О ПОСЕЋЕНИМ ЧАСОВИМА У ШКОЛСКОЈ 2017/2018. ГОДИНИ
Презиме и име наставника:
Назив установе и радног места: СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА, наставник географије
Предмет који предаје: ГЕОГРАФИЈА
Школска година за коју се извештај пише: 2017/2018.

	Датум посете	**Наставни предмет**	**Наставник који се посећује**	**Одељење**	**Наставна јединица**
1.	**25.01.2018.**	**Географија**		**1/1**	**Понављање - рељеф**
2.	**25.01.2018.**	**Географија**		**2/1**	**Понављање - привреда**

3.					
4.					
5.					

Корисне новине које сте сазнали током посете часовима, а које Вам могу користити за унапређивање наставе из Вашег предмета:	Примена великог искуства у унапређењу наставе, кореалција унутар предмета и са другим предметима.

ПЕДАГОШКА ДОКУМЕНТАЦИЈА НАСТАВНИКА (ПОРТФОЛИО УЧЕНИКА)

Педагошка документација наставника (Портфолио ученика) треба да садржи:
1. личне податке о ученику;
2. податке о индивидуалним својствима ученика која су од значаја за постигнућа;
2. податке о провери постигнућа;
3. ангажовању ученика и напредовању;
4. датим препорукама;
5. понашању ученика;
6. друге податке од значаја за рад са учеником и његово напредовање.

ПРИМЕР ПОРТФОЛИЈА УЧЕНИКА (ВОДИ ПРЕДМЕТНИ НАСТАВНИК)

Школа: Сенћанска гимназија Сента		Предмет:		Наставник:		Школска година: 2016/2017.	Одељење	
Ред. број	Презиме и име ученика	Постигнућа (оцене)				Индивид. својства, ангажовање, напредовање и понашање	Дате препоруке	
		1. полугодиште		2. полугодиште				
		I. кв.	II. кв.	III. кв.	IV. кв.	Позитивно ако није другачије назначено		
1.								

ПРИМЕР ПОРТФОЛИЈА ОДЕЉЕЊА (ВОДИ ОДЕЉЕНСКИ СТАРЕШИНА)

Школа: Сенћанска гимназија Сента		Одељ. старешина:	Школска година: 2016/2017.	Одељење:	
Ред. број	Презиме и име ученика	Понашање на часовима и активности	Снаге и слабости	Награде и казне	Роди-тељски састанци
1.					

САМОПРОЦЕНА, ПЛАН, ИЗВЕШТАЈ И ДОКАЗИ НАСТАВНИКА О СТРУЧНОМ УСАВРШАВАЊУ

ПРИМЕР САМОПРОЦЕНЕ НАСТАВНИКА О НИВОУ РАЗВИЈЕНОСТИ КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ПРОФЕСИЈУ НАСТАВНИКА

Стандарди компетенција за професију наставника	Самопроцена	
	+	-
1. КОМПЕНТЕНЦИЈЕ ЗА НАСТАВНУ ОБЛАСТ, ПРЕДМЕТ И МЕТОДИКУ НАСТАВЕ:		
Зна научну дисциплину којој припада предмет који предаје	+	
Поседује дидактичко-методичка знања неопходна за предмет који предаје	+	
Програм рада припрема тако да уважава: стандардне постигнућа, наставни план и програм и индивидуалне разлике ученика	+	
Планира и програмира рад, водећи рачуна да садржај учини доступним ученицима (пријемчив, разумљив, интересантан)	+	
Остварује функционалне, образовне и васпитне циљеве у складу са општим принципима, циљевима и исходима образовања, наставним програмом предмета који предаје, прилагођавајући их индивидуалним карактеристикама ученика	+	
Примењује разноврсне методичке поступке у складу са циљевима, исходима и стандардима постигнућа, садржајима наставног предмета, узрасним карактеристикама и индивидуалним могућностима и потребама ученика	+	
Континуирано прати и вреднује ученичка постигнућа користећи различите начине вредновања у складу са специфичностима предмета који предаје	+	
Планира и предузима мере подршке ученицима на основу анализе остварености образовних стандарда постигнућа	+	
Континуирано се стручно усавршава у области научне дисциплине којој предмет припада, методике наставе и образовне технологије	+	
Унапређује квалитет свог рада примењујући новостечена знања из области у којима се усавршавао	+	
УКУПНО КОМПЕТЕНЦИЈЕ 1.	**10**	
2. КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА ПОУЧАВАЊЕ И УЧЕЊЕ:		
Поседује знања о когнитивном развоју ученика (когнитивним ступњевима и зони наредног развоја)	+	
Поседује знања о природи учења, стиловима учења и стратегијама учења	+	
Планира активности полазећи од знања и искустава којима ученици располажу, индивидуалних карактеристика и потреба ученика, постављених циљева, исхода,	+	

садржаја и карактеристика контекста у којем ради		
Планира подстицање критичког, аналитичког и дивергентног мишљења	+	
Примењује различите облике рада и активности у складу са знањима и искуствима којима ученици располажу, карактеристикама и потребама ученика, постављеним циљевима, исходима, садржајима и карактеристикама контекста у којем ради	+	
Подржава ученике да слободно износе своје идеје, постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења	+	
Прати и процењује аспекте учења и напредовања, користећи различите технике евалуирања	+	
Прати и вреднује постигнућа ученика у складу са индивидуалним способностима ученика, примењујући утврђене критеријуме оцењивања	+	
Континуирано унапређује своју педагошку праксу на основу анализе ученичких постигнућа	+	
Унапређује свој рад, користећи знања стечена усавршавањем у области когнитивне, педагошке психологије и савремене дидактике и методика	+	
УКУПНО КОМПЕТЕНЦИЈЕ 2.	**10**	
3. КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА ПОДРШКУ РАЗВОЈУ ЛИЧНОСТИ УЧЕНИКА:		
Зна и разуме физичке, емоционалне, социјалне и културне разлике међу ученицима	+	
Поседују знања о начинима подршке ученицима из осетљивих друштвених група	+	
Планира различите активности којима ангажује све ученике, уважавајући њихове индивидуалне разлике у социјалном и емоционалном развоју	+	
Планира и усклађује свој рад са психофизичким и развојним карактеристикама ученика, прихватајући ученика као личност у развоју	+	
Планира начине и поступке подстицања самопоуздања и самопоштовања ученика	+	
Ангажује ученике у различитим активностима, уважавајући њихове индивидуалне разлике и законитости психичког развоја	+	
Примењује конструктивне поступке при решавању развојних проблема, као и у ситуацијама кризе и конфликата	+	
Користи различите стратегије праћења развоја личности ученика (сарадња са другим ученицима, решавање конфликата, реаговање на неуспех)	+	
Планира стручно усавршавање на основу анализе квалитета односа у одељењу, мотивације ученика за учење и карактеристика личности ученика	+	
Развија педагошке вештине за руковођење одељењем	+	
УКУПНО КОМПЕТЕНЦИЈЕ 3.	**10**	
4. КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КОМУНИКАЦИЈУ И САРАДЊУ:		
Разуме важност сарадње са родитељима/другим законским заступницима ученика и другим партнерима у образовно-васпитном раду	+	
Поседује знања о техникама успешне комуникације	+	
Планира систематску сарадњу са родитељима, другим законским заступницима ученика и другим партнерима у образовно-васпитном раду на основу анализе мреже могућих партнера и доступне ресурсе	+	
Осмишљава ситуације и активности у којима се пружа могућност за примену комуникацијских вештина	+	
Сарађује са партнерима, подстиче размену мишљења и гради атмосферу међусобног поверења у заједничком раду у интересу ученика	+	
Информише и консултује родитеље/друге законске заступнике ученика и охрабрује их да буду активно укључени у рад школе	+	
Кроз сарадњу подстиче развој социјалних компетенција	+	

Вреднује сарадњу са партнерима на основу анализе постигнутих ефеката	+	
Усавршава се у области сарадње и комуникацијских вештина	+	
Активно ради на побољшању свог односа са свим партнерима у образовно-васпитном раду	+	
УКУПНО КОМПЕТЕНЦИЈЕ 4.	**10**	

ОБРАЗАЦ ГОДИШЊЕГ ПЛАНА СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА НАСТАВНИКА

ЛИЧНИ ПЛАН СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА - ПРОФЕСИОНАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ШКОЛСКУ 2017/2018. ГОДИНУ	
Име и презиме	
Назив установе и радног места	**Сенћанска гимназија, наставник географије**
Последњи завршени ниво образовања	**Висока стручна спрема: Природно-математички факултет – одсек географија – наставнички смер**
Звање	**Наставник географије**
Ниво и врста образовања потребни за обављање посла у складу са систематизацијом, односно описом посла	**Висока стручна спрема: завршен факултет за наставнике географије**
Знања и вештине потребне за обављање посла	**К-1 Компентенције за наставну област, предмет и методику наставе географије** **К-2 Компетенције за поучавање и учење** **К-3 Компетенције за подршку развоју личности ученика** **К-4 Компетенције за комуникацију и сарадњу**
Знања и вештине које желим да развијем, унапредим у наредној години	**К-1 Компентенције за наставну област, предмет и методику наставе географије** **К-2 Компетенције за поучавање и учење** **К-4 Компетенције за комуникацију и сарадњу**

	Назив планираног стручног усавршавања (нпр: тема огледног/угледног часа, назив активности, назив програма стручног усавршавања, тема конференције или стручног скупа итд.)	**Компетенција**	**Приоритет**	**Планирано време остваривања (реализације)**	**Начин учествовања, реализације (излагач, учесник)**	**Бодови / трајање**	**Прихваћено, одобрено**
Планирано стручно усавршавање у школи:	**Реализација угледног часа: Речна ерозија**	**1**	**1**	Новембар 2017.	Вођење	8	
	Реализација угледног часа: Технолошка револуција	**1**	**1**	Новембар 2017.	Вођење	8	
	Приказ књиге: Географска монографија општине Сента	**1**	**1**	Април 2018.	Излагање	8	
	Приказ књиге: Географска монографија општине Кањижа	**1**	**1**	Април 2018.	Излагање	8	
	Приказ књиге: Географска монографија општине Ада	**1**	**1**	Април 2018.	Излагање	8	
	Посматрач на угледном часу: Абразија ерозија	**2**	**1**	Новембар 2017.	Учесник	2	
	Посматрач на угледном часу: Насеља	**2**	**1**	Новембар 2017.	Учесник	2	
	Посматрач на угледном часу: Копнени лед	**2**	**1**	Март 2018.	Учесник	2	
	Посматрач на угледном часу: Шумадија	**2**	**1**	Март 2018.	Учесник	2	
	Посматрач на	**2**	**1**	Април 2018.	Учесник	2	

	угледном часу: Привреда Европе						
Планирано стручно усавршавање ван установе:	**Интерактивна школа (каталошки број 948) Реализатор: ОШ „Чех Карољ“ Ада**	**4**	**3**	Март 2018.	учесник	16 бодова (16 сати)	

ОБРАЗАЦ ЗА ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О СТРУЧНОМ УСАВРШАВЊУ НАСТАВНИКА

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О СТРУЧНОМ УСАВРШАВАЊУ И НАПРЕДОВАЊУ	
Назив и место установе	**Сенћанска гимназија Сента**
Име и презиме	
Радно место	**Наставник географије**
Мејл адреса	
WEB адреса	
Број телефона	
Година/период за који се извештај пише	**Школска 2017/2018. година**

Стручно усавршавање у установи

I табела

Презиме, име: Петровић Влатко	**Облик стручног усавршавања, тема (угледни час: тема; приказ: наслов књиге, чланка,**	**Унапређене компетенције**	**Ниво стручно веће, наст. веће и друго)**	**Време Месец, дан, час**	**Начин учествовања (излагач, учесник, аутор, остало**	**Документ у портфолиу који доказује реализацију**	**Број бодова**	**Прихваћено**
Стручно усавршавање у установи	**Прикази чланака: 1. Група аутора: Географска енциклопедија насеља Србије, чланак о Сенти 2. Група аутора:**	**К-2**	Стручнио веће	**26.05. 2018.**	**Излагач**	Записник стручног већа, припрема за приказ	**32**	**8**

	Географска енциклопедија насеља Србије, чланак о Чоки **3. Група аутора: Културна ризница Србије, чланак о манастиру Високи Дечани** **4. Група аутора: Културна ризница Србије, чланак о Манастиру Соколица**							
	Учесник на приказу књига и чланака: **1. "Београд у Средњем веку" - Јованка Калић - Мијушковић** **2. "Сулејман и Рокселана" Радован Самарџић** **3. Prikaz knjige: Piter Suber: Otvoreni pristup** **4. Prikaz stručnog članka: Snežana Nenezić: Biblioteka kao podrška informacionom društvu - IT inkluzija** **5. Radomir Konstantinović - Biće i jezik, Rad, Beograd, 1983.** **6. Predrag Todorović - Antologija srpskog dadaizma, Službeni**	**К-2**	Стручно веће	**26.05. 2018.**	**Учесник**	Записник стручног већа	**6**	**8**
	Припрема ученика за Међународно такмичење „Бугат Пал“ о последицама глобалног загревања	**К-2**	Међуна-родни	**Трећи квартал 2018.**	**Ментор**	Извештај о такмичењу	**6**	**8**
							Одобрени бодови	**44**

Стручно усавршавање ван установе
II табела

Презиме, име: Петровић Влатко	**Назив стручног усавршавања**	**Компетенција**	**Приоритет**	**Време**	**Начин учество-ва-ња (присуство, излагање, ауторство,**	**Документ који доказује реализацију, односно број сертификата, потврде /уверења и ко га је издао**	**Начин финан си рања**	**Број бодо-ва**

Презиме, име: Петровић Влатко	Назив стручног усавршавања	Компетенција	Приоритет	Време	Начин учество-ва-ња (присуство, излагање, ауторство,	Документ који доказује реализацију, односно број сертификата, потврде /уверења и ко га је издао	Начин финан си рања	Број бодо-ва
Стручно усавршавање ван установе	Обука наставника за спровођење реформе гимназија које спроводи Министарство просвете	2	2	5. и 6. јул 2018.	Присуство	Уверење Министарства просвете од 6.о7.2018.	Финан-сира Минис-тарство Просвете	16
							укупно	16

Која знања и вештине сам унапредила/унапредио у току ове године?
К-2 Компетенције за поучавање и учење
Облици остварени преко плана (навести облике који нису били планирани, а остварени су):
Који од планираних облика стручног усавршавања није остварен и због чега?
Звање стечено у току ове године:
Напомена

ПРИМЕРИ ДОКАЗА О СТРУЧНОМ УСАВРШАВАЊУ УНУТАР ШКОЛЕ

ПРИЛОГ ЗА ПОРТФОЛИО НАСТАВНИКА

СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА СЕНТА	НАЈАВА ПРИКАЗА стручне књиге, приручника, чланка, истраживања, часописа или дидактичког материјала	Шк. год. 2015/2016.
		Датум: 14.06.2016.
		Време: 15,00 h
		Кабинет: Библиотека
Врста активности	Стручно усавршавање наставника и стручних сарадника унутар школе (44 сата годишње)	
Стручни актив на којем ће се презентовати приказ	Стручни актив за географију	

Наставник / стручни сарадник – реализатор	Назив књиге, приручника, чланка, истраживања и др.	
	1. Стратегија образовања до 2020, Министарство просвете и спорта, 2012. 2. Школско развојно планирање, Министарство просвете и спорта, 2002. 3. Приручник за самовредновање и вредновање школе, Министарство просвете и спорта, 2005. 4. Приручник за планирање стручног усавршавања и напредовања, Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2009.	
	1. Srednjoškolci / Fransoa Dibe, Beograd, Zavod za udžbenike, 2002. 2. Osnove vaspitanja u školi / Mojca Kovač Šebart, Janez Krek, Beograd, Clio, 2012. 3. Istorija knjige / Frederik Barbije, Beograd, Clio, 2009. 4.Siren, baza podataka	
	1. др Срђан Цветковић, Обрачун са техноменаџеријом 2. др Бранко Бешлин, Привредна проблематика у штампи Немаца у Војводини тридесетих година 20. века 3. Предраг Ј. Марковић, Чедомир Антић, Алтернативна историја Србије 4. Питер Берк, Француска историјска револуција - школа Анала	
	1. Bagdi Emeke, Saveti za svakodnevni zivot 2. Dr Peči Rita, Kaznjavanje i autoritet 3. Dr Vekerdi Tamaš, Nedostatak paznje i ucenje 4. Ono sto ne znamo o adolescentima	
Бодовање у портфолију наставника / стручног сар.	Реализатор: 8 сати за 1 приказ. Учесник: 1 сат за учешће на 1 приказу.	
Потписи наставника и стручних сарадника - учесника који ће присуствовати приказу	1.	4.
	2.	5.
	3.	6.

НАПОМЕНА: реализатор прилаже најаву у свој портфолио.

ПРИЛОГ ЗА ПОРТФОЛИО НАСТАВНИКА

СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА СЕНТА	**ЗАПИСНИК СА СЕДНИЦЕ СТРУЧНОГ АКТИВА ЗА ГЕОГРАФИЈУ**	Шк. год. 2015/2016. Датум: 14.06.2016. Време: 15,00 h Кабинет: Библиотека
Дневни ред	Приказ стручне књиге, приручника, чланка, истраживања, часописа или дидактичког материјала	
Врста активности	Стручно усавршавање наставника и стручних сарадника унутар школе (44 сата годишње)	
	1. Стратегија образовања до 2020, Министарство просвете и спорта, 2012. 2. Школско развојно планирање, Министарство просвете и спорта, 2002.	

	3. Приручник за самовредновање и вредновање школе, Министарство просвете и спорта, 2005. 4. Приручник за планирање стручног усавршавања и напредовања, Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2009.	
	1. Srednjoškolci / Fransoa Dibe, Beograd, Zavod za udžbenike, 2002. 2. Osnove vaspitanja u školi / Mojca Kovač Šebart, Janez Krek, Beograd, Clio, 2012. 3. Istorija knjige / Frederik Barbije, Beograd, Clio, 2009. 4.Siren, baza podataka	
	1. др Срђан Цветковић, Обрачун са техноменаџеријом 2. др Бранко Бешлин, Привредна проблематика у штампи Немаца у Војводини тридесетих година 20. века 3. Предраг Ј. Марковић, Чедомир Антић, Алтернативна историја Србије 4. Питер Берк, Француска историјска револуција - школа Анала	
	1. Bagdi Emeke, Saveti za svakodnevni život 2. Dr Peči Rita, Kažnjavanje i autoritet 3. Dr Vekerdi Tamaš, Nedostatak pažnje i učenje 4. Ono đto ne znamo o adolescentima	
Дискусија и анализа	У дискусији и анализи учествовали су сви присутни наставници и стручни сарадници, у којој је истакнут значај ових приказа за унапређивање рада наставника и стручних сарадника.	
Бодовање у портфолију наставника / стручног сар.	Реализатор: 8 сати за 1 приказ. Учесник: 1 сат за учешће на 1 приказу.	
Наставници и стручни сарадници - учесници који су присуствовали приказу	Име и презиме	Потпис
	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	
Педседник стручног актива		

НАПОМЕНА: реализатор прилаже записник у свој портфолио, а учесници копију записника.

ПРИЛОГ ЗА ПОРТФОЛИО НАСТАВНИКА

СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА СЕНТА	НАЈАВА ИЗВОЂЕЊА УГЛЕДНОГ ЧАСА	Шк. год. 2014/2015.
		Датум: 27.11.2014.
		Време: 5. час
		Кабинет: 3.
Врста активности	Стручно усавршавање наставника и стручних сарадника унутар школе (44 сата годишње)	
Наставник - реализатор		
Наставни предмет	Географија	

Наставна јединица	Еолска ерозија	
Разред / одељење	1/4	
Бодовање у портфолију наставника / стручног сар.	Реализатор: 8 сати за извођење 1 часа. Посматрач: 2 сата за присуство на 1 часу.	
Потписи наставника и стручних сарадника - посматрача који ће присуствовати извођењу угледног часа	1.	4.
	2.	5.
	3.	6.

НАПОМЕНА: реализатор прилаже најаву у свој портфолио.

ПРИЛОГ ЗА ПОРТФОЛИО НАСТАВНИКА

СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА СЕНТА	ЕВАЛУАЦИОНИ ЛИСТ Упитник за наставника – посматрача на угледном часу	Шк. год. 2014/2015.
		Датум: 27.11.2014.
		Време: 5. час
		Кабинет: 3.

Врста активности	Стручно усавршавање наставника и стручних сарадника унутар школе (44 сата годишње)
Наставник - реализатор	
Наставник / стручни сарадник - посматрач	
Наставни предмет	Географија
Наставна јединица	Еолска ерозија
Разред / одељење	1/4
Бодовање у портфолију наставника / стручног сар.	Реализатор: 8 сати за извођење 1 часа. Посматрач: 2 сата за присуство на 1 часу.

МОЛИМО ВАС ДА УНОШЕЊЕМ ЗНАКА X У ПРАЗНО ПОЉЕ ИЗРАЗИТЕ СВОЈ СТЕПЕН СЛАГАЊА СА НАВЕДЕНОМ ТВРДЊОМ:

НАСТАВНИК – РЕАЛИЗАТОР:	Потпуно се слажем	Углавном се слажем	Делимично се слажем	Углавном се не слажем	Уопште се не слажем
Примењује одговарајућа дидактичко-методичка решења.					
Учи ученике различитим техникама учења на часу.					
Прилагођава рад образовно-васпитним потребама ученика.					
Ученици стичу знања на часу.					
Наставник ефикасно управља процесом учења на часу.					
Користи поступке вредновања у функцији даљег учења.					
Ствара подстицајну атмосферу за рад					

на часу.					
Одлично је одржао угледни час са великим бројем иновација.					
Додатна запажања и предлози					
Потпис наставника реализатора	Потпис наставника / стручног сарадника – посматрача				

НАПОМЕНА: реализатор прилаже евалуациони лист у свој портфолио, а посматрачи копију евалуационог листа.

ПОРТФОЛИО НАСТАВНИКА

Портфолио наставника треба да садржи следеће елементе:

ПОРТФОЛИО НАСТАВНИКА	
1. Основни подаци:	
Име и презиме	
Образовање	
Академска титула	
Радно место	
Радно искуство	
Испит за лиценцу	
Познавање страног језика	
Информатичке компетенције	
2. Напредовање у служби – звање	
Стручно усавршавање, лично напредовање и професионални развој:	
Похађање и учешће у акредитованим и неакредитованим програмима	
Учешће у пројектима	
Објављени радови	
Чланство у стручним организацијама	
Награде	
3. Вредновање свог образовно-васпитног рада, развоја компетенција, свог напредовања и професионалног развоја	

4. Лични план професионалног развоја: списак области (компетенција) које наставник намерава да стручно усавршава.	

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О РАДУ НАСТАВНИКА

ОБРАЗАЦ ГОДИШЊЕГ ИЗВЕШТАЈА О РАДУ НАСТАВНИКА

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
НАСТАВНИК:
ЗА ШКОЛСКУ 2017/2018. г.

1. ПЛАНИРАЊЕ И ПРОГРАМИРАЊЕ ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНОГ РАДА

У школској 2017/2018. г. предавао је следеће предмете у следећим одељењима:

1.1 Редовна настава

Рб	**Предмет**	**Т-В-Б***	**Одељење**	**Бр. пл. ч.**	**Бр. одр. ч**	**Одељење**	**Бр. пл. ч.**	**Бр. одр. ч**	**Одељење**	**Бр. пл. ч.**	**Бр. одр. ч**
1.	ГЕОГРАФИЈА – 1. РАЗРЕД	**Т**	1/2	74	73	1/3	74	74	1/4	74	71
2.	ГЕОГРАФИЈА – 2. РАЗРЕД	**Т**	2/3	70	73	2/4	70	70			
3.	ГЕОГРАФИЈА – 3. РАЗРЕД	**Т**	3/2	72	71	3/3	72	72	3/4	72	73

** **Т – теорија В – вежбе Б - блок***

1.1 Остали облици образовно-васпитног рада

Рб	**Облик рада**		**Бр. одр. ч.**
1.	Допунска настава		**10**
2.	Додатна настава		**-**
3.	Секције		**-**
4.	Припремна настава		**5**
5.	Одељењска старешина		

2. ОБРАЗОВНА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

2.1. средња оцена по предмету/разреду

Рб	Предмет	Т-В-Б	Одељење	Средња оцена	Одељење	Средња оцена	Одељење	Средња оцена	Одељење	Средња оцена
1.	ГЕОГРАФИЈА – 1. РАЗРЕД	**Т**	1/2	5,00	1/3	4,16	1/4	4,80		
2.	ГЕОГРАФИЈА – 2. РАЗРЕД	**Т**	2/3	4,67	2/4	5,00				
3.	ГЕОГРАФИЈА – 3. РАЗРЕД	**Т**	3/2	5,00	3/3	4,78	3/4	4,96		
	Средња оцена наставника:	**4,80**								

2.2. такмичења

Предмет	**ниво такмичења** (школско, општинско, окружно, републичко)	разред	број ученика	РЕЗУЛТАТИ

2.3. конкурси и такмичења која нису у организацији МПН

рб	назив конкурса/такмичења	ниво	организатор	број ученика	резултати
1.	Такмичење Бугат Пал о последицама глобалног загревања	Међуна-родно	Природно-математички факултет у Сегедину у Мађарској	15	Пласман у финално такмичење у Сегедину у августу 2018.
2.					
3.					

2.4. средња оцена на матурском испиту по предмету/одељењу

предмет	4_1	4_2	4_3	4/4	4/5
ГЕОГРАФИЈА					5,00

3. ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА

3.1. Рад са ученицима

рад са ученицима као одељ.стар.		**рад са ученицима као наставник**	
групни	индив.	групни	индив.
		5 часова	5 часова

3.2. Рад у оквиру програма подршке

Назив програма	**Активност**	**Опис**
ИОП-1	Подршка у учењу	Подршка ученику по ИОП-1

4. САРАДЊА СА ДРУГИМ ВЕЋИМА, РОДИТЕЉИМА, МЕДИЈИМА И ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ

4.1. Рад са родитељима

бр. родитељ. саст.		**бр.индивид. разг.**	**рад са родитељима као наставник**
општи	**групни**		

*4.2. Рад и сарадња у стручним органима и тимовима (*руководилац)*

назив стручног органа/тима	**број седница/састанака на којима присуствује**
стручно веће*	4
одељењско веће*	6
наставничко веће	11
школски одбор	1
тим за самовредновање	
Тим за праћење посете часовима*	2
Стручни актив за развојно планирање*	4
Стручни актив за развој школског програма*	4

4.3. Сарадња са друштвеном средином, медијима

рб	**Институција, установа, организација локалне средине и медији**	**датум и врсте активности**
1.		
2.		

3.		
4.		

5. СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

5.1. Стручно усавршавање ван установе

акредитовани семинар		**акредитовани стручни скуп**	
назив	**бр. сати**	**назив**	**бр. бодова**
0 сати/бодова		бодова	
укупно сати/бодова: 0 сати/бодова			

5.2. Стручно усавршавање у установи

Рб	**назив и датум**	**ниво** (наст. веће, школски, општински, окружни, републички)	**припрема** (бр.сати, асистент, помоћници)	**број сати реали-зација**	**број сати присуство анализи и дискусији**	∑
1.	Приказ чланака 26.05.2018: 1. Група аутора: Географска енциклопедија насеља Србије, чланак о Сенти 2. Група аутора: Географска енциклопедија насеља Србије, чланак о Чоки 3. Група аутора: Културна ризница Србије, чланак о манастиру Високи Дечани 4. Група аутора: Културна ризница Србије, чланак о Манастиру Соколица	школски	28	4		32
2.	Учесник на приказу књига и чланака 26.05.2018: 1. "Београд у Средњем веку" - Јованка Калић - Мијушковић 2. "Сулејман и Рокселана" Радован Самарџић 3. Prikaz knjige: Piter Suber: Otvoreni pristup 4. Prikaz stručnog članka: Snežana Nenezić: Biblioteka kao	школски			6	6

	podrška informacionom društvu - IT inkluzija 5. Radomir Konstantinović - Biće i jezik, Rad, Beograd, 1983. 6. Predrag Todorović - Antologija srpskog dadaizma, Službeni glasnik, Beograd, 2014.					
3.	Припрема ученика за Међународно такмичење „Бугат Пал“ о последицама глобалног загревања	Међународни	3	3		6
укупно сати: 44						

6. ОСТАЛО

ИНДИВИДУАЛНИ ОБРАЗОВНИ ПЛАНОВИ (ИОП)

Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма.

Индивидуалне образовне планове и извештаје о реализацији тих планова израђују наставници на обрасцима које педагог/психолог доставља наставницима.

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

Индивидуални образовни план за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом

Индивидуални образовни план се припрема за ученике којима је због сметњи у развоју, инвалидитета, социјалне ускраћености и других разлога потребна додатна образовна подршка.
Индивидуални образовни план је посебан акт, који има за циљ оптимални развој ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно-васпитних потреба ученика.

За сваког ученика појединачно, према његовим специфичним потребама и могућностима, припрема се прилагођен начин образовања који обухвата индивидуални образовни план, програм и начин рада који садрже:

1) циљеве и исходе образовно-васпитног рада;
2) посебне стандарде постигнућа и прилагођене стандарде за поједине или све предмете са образложењем за одступање;
3) програм по предметима, у коме је прецизирано који садржаји се обрађују у одељењу, а који кроз додатну подршку;
4) индивидуализован начин рада наставника, избор адекватних метода и техника образовно-васпитног рада;
5) дневни распоред активности часова наставе у одељењу;
6) дневни распоред рада за стручњака који пружа додатну подршку и учесталост те подршке.

Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог стручног тима за инклузивно образовање. Тим за инклузивно образовање чине одељенски старешина, предметни наставник, стручни сарадник школе, родитељ, а по потреби педагошки асистент и стручњак ван школе, на предлог родитеља.

Родитељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана.

Наставник, при планирању рада у одељењу, усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика.

Индивидуални образовни план за ученике са изузетним способностима

За ученике са изузетним способностима, школа обезбеђује израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана којим се врши проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада.

Индивидуални образовни план је посебан акт, који има за циљ оптимални развој ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно-васпитних потреба ученика Индивидуални образовни план укључује:

1) педагошки профил ученика, у ком су описане његове јаке стране и потребе за подршком;
2) план индивидуализованог начина рада, којим се предлажу одређени видови прилагођавања наставе (простора и услова, метода рада, материјала и учила) специфичним потребама ученика;
3) план активности, којим се предвиђени облици додатне подршке операционализују у низ конкретних задатака и корака, и спецификује распоред, трајање, реализатори и исходи сваке активности.

Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке ученику. Тим за пружање додатне подршке чине: наставник предметне наставе, стручни сарадник школе, родитељ, а по потреби и стручњак ван школе, на предлог родитеља.

Родитељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана.

Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика, укључујући мере и активности предвиђене индивидуалним образовним планом. Он се остварује доминатно у оквиру заједничких активности у одељењу а у складу са потребама ученика, на основу одлуке тима за пружање додатне подршке ученику, делом може да се остварује и ван одељења.

Спровођење индивидуалних образовних планова прати просветни саветник.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА СА УЧЕНИЦИМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Ученицима са инвалидитетом настава физичког васпитања се прилагођава у складу са могућностима и врстом инвалидитета.

У случају да има ученика са инвалидитетом, Програм наставе са ученицима са инвалидитем израђује стручни актив за физичко и здравствено васпитање на почетку школске године, у складу са могућностима и врстом инвалидитета ученика са инвалидитетом.

Програм наставе са ученицима са инвалидитем је саставни део Школског програма и Годишњег плана рада Школе.

3.4. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ, ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ И МОДУЛИ ПО ОБРАЗОВНИМ ПРОФИЛИМА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ЗА УЧЕНИКЕ УПИСАНЕ ПОЧЕВ ОД ШКОЛСКЕ 2018/2019. ГОДИНЕ

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА - ГИМНАЗИЈА – СВА ТРИ ТИПА

Ред. број	I ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД					ДРУГИ РАЗРЕД					ТРЕЋИ РАЗРЕД				
		разр. час. наст.				нас. у блоку год.	разр. час. наст.				нас. у блоку год.	разр. час. наст.				нас. у блоку год.
		недељно		годиш.			недељно		годиш.			недељно		годиш.		
		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В	
1.	а. Српски језик и књижевност	4		148												
	б. Мађарски језик и књижевност*	4		148												
2.	Српски као нематерњи језик*	2		74												
3.	Први страни језик: а) Енглески језик	2		74												
4.	Други страни језик (изборни програм) а) Немачки језик	2		74												
5.	Латински језик	2		74												
6.	Устав и права грађана															
7.	Социологија															
8.	Психологија															
9.	Филозофија															
10.	Историја	2		74												
11.	Географија	2		74												
12.	Биологија	2		74												
13.	Математика	4		148												
14.	Физика	2		74												
15.	Хемија	2		74												
16.	Рачунарство и информатика	1		37	37											
17.	Музичка култура	1		37												
18.	Ликовна култура	1		37												
19.	Физичко и здравствено васпитање	2		74												
	Укупно I:	29	1	1073	37											
	Укупно I:	30		1110												

Напомена: *) За ученике који наставу слушају на једном од језика народности.

Ред. број	I ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ЧЕТВРТИ РАЗРЕД					УКУПНО				
		разр. час. наст.				нас. у блоку год.	разр. час. наст.				нас. у блоку год.
		недељно		годиш.			недељно		годиш.		
		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В	
1.	а. Српски језик и књижевност										
	б. Мађарски језик и књижевност*										
2.	Српски као нематерњи језик*										
3.	Први страни језик: а) Енглески језик б) Немачки језик										
4.	Други страни језик: а) Енглески језик б) Немачки језик										
5.	Латински језик										
6.	Устав и права грађана										
7.	Социологија										
8.	Психологија										
9.	Филозофија										
10.	Историја										
11.	Географија										
12.	Биологија										
13.	Математика										
14.	Физика										
15.	Хемија										
16.	Рачунарство и информатика										
17.	Музичка култура										
18.	Ликовна култура										
19.	Физичко васпитање										
	Укупно А:										
	Укупно А:										

Напомена: *) За ученике који наставу слушају на једном од језика народности

	Iа ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД		УКУПНО	
		нед.	годишње	нед.	годишње	нед.	годишње	нед.	годишње	нед.	годишње
1.	Верска настава: а) Православни катихизис б) Католички вјеронаук	1	37								
2.	Грађанско васпитање	1	37								
3.	Језик, медији и култура	1	37								

4.	Појединац, група и друштво	1	37								
5.	Здравље и спорт	1	37								
6.	Образовање за одрживи развој	1	37								
	Укупно Ia	3	111								

Ученик је обавезан да приликом уписа у први и сваки наредни разред школе изабере два изборна програма.
Ученик обавезно бира са листе изборних програма верску наставу или грађанско васпитање.

		I разред		II разред		III разред		IV разред		Укупно	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
II ФАКУЛТАТИВНИ ПРЕДМЕТИ											
1.	Трећи страни језик – Француски језик	2	74								
2.	Језик другог народа са елементима националне културе – Мађарски језик	2	74								
3.	Традиционална култура	1	37								

III ОСТАЛИ ОБАВЕЗНИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД	ДРУГИ РАЗРЕД	ТРЕЋИ РАЗРЕД	ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	УКУПНО
	годишње	годишње	годишње	годишње	годишње
Час одељенског старешине/заједнице	74 часа				
Додатни рад	до 30 часова				
Допунски рад	до 30 часова				
Припремни и друштвено-корисни рад*	до 30 часова				

Напомена: *) Ако се у току године укаже потреба за њим.

IV ФАКУЛТАТИВНЕ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ		ПРВИ РАЗРЕД	ДРУГИ РАЗРЕД	ТРЕЋИ РАЗРЕД	ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	УКУПНО
		годишње	годишње	годишње	годишње	годишње
1.	Екскурзије	до 3 дана				
2.	Стваралачке и слободне активности ученика	30-60 час.				
3.	Хор	2 часа нед				
4.	Културна и јавна делатност школе	2 радна дана				

ОСТВАРИВАЊЕ ПЛАНА И ПРОГРАМА

Распоред радних недеља у току наставне године

Разред	Разредно-часовна настава	Настава вежби Рачунарство и информатика	Обавезне и факултативне ваннаставне актив.	Укупно радних недеља	Остали радни дани
I II III	37 недеља	-	2 недеље	39	
IV					

3.5. НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ЗА УЧЕНИКЕ УПИСАНЕ ПОЧЕВ ОД ШКОЛСКЕ 2018/2019. ГОДИНЕ

ОПШТИ ДЕО

Основни принципи за остваривање прописаних планова и програма наставе и учења:

1. Ученик је у центру процеса наставе и учења;
2. Оријентацији на процес и исходе наставе и учења, а не на садржајима (градиву);
3. Садржај (градиво) је само средство преко кога се достижу исходи;
4. Развијању компетенција и функционалних знања ученика;
5. Јачање међупредметних компетенција ученика;
6. Тежиште на пројектној настави и пројектима ученика;
7. Јачање предузетничког духа код ученика;
8. Тежиште на изборним програмима;
9. Веза исхода, стандарда и компетенција ученика;
10. Тежиште на активности ученика и наставника, а не на реализацији садржаја;
11. Облици наставе који у највећој мери воде развијању компетенција (пројектна, тематска настава, учење путем решавања проблема – проблемски задаци и др.);
12. Наставник је усмерен на активности ученика и на сопствене активности, промишљање сопствене праксе, а не на обраду садржаја;
13. Стално праћење и вредновање процеса наставе и учења ученика.

ОСТВАРИВАЊЕ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА – ОРИЈЕНТАЦИЈА НА ПРОСЕС И ИСХОДЕ УЧЕЊА

Оријентација на процес и исходе учења

Структура програма наставе и учења свих наставних предмета је конципирана на исти начин. На почетку је истакнут циљ наставе и учења предмета за сва четири разреда општег средњег образовања и васпитања, затим следе опште и специфичне предметне компетенције (које су утврђене за крај општег средњег образовања). У табели која следи, у првој колони дефинисани су исходи учења за крај првог разреда, у другој колони дате су области и/или теме, а у трећој се налазе програмски садржаји. Испод табеле су дати кључни појмови садржаја. За поједине предмете приложена је посебна табела у којој су назначене везе између стандарда (за крај општег средњг образовања) и исхода за први разред. На крају програма дате су препоруке за остваривање наставе и учења предмета под насловом Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма. Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика

је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у средњем образовању и васпитању, а у оквиру Упутства за дидактичко-методичко остваривање програма налазе се препоруке за праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на специфичности датог предмета.
Сви програми наставе и учења засновани су на општим циљевима и исходима образовања и васпитања и потребама ученика првог разреда. Усмерени су на процес и исходе учења, а не на саме садржаје који сада имају другачију функцију и значај. Садржаји су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретног наставног предмета. Овако конципирани програми подразумевају да оствареност исхода води ка развијању компетенција, и то како општих и специфичних предметних, тако и кључних. Прегледом исхода који су дати у оквиру појединих програма наставе и учења може се видети како се постављају темељи развоја кључних компетенција које желимо да ученици имају на крају општег средњег образовања.
На путу остваривања циља и исхода улога наставника је врло важна јер програм пружа простор за слободу избора и повезивање садржаја, метода наставе и учења и активности ученика. Оријентација на процес учења и исходе брига је не само о резултатима, већ и начину на који се учи, односно како се гради и повезује знање у смислене целине, како се развија мрежа појмова и повезује знање са практичном применом.
Програми наставе и учења, наставницима су полазна основа и педагошко полазиште за развијање наставе и учења, за планирање годишњих и оперативних планова, као и непосредну припрему за рад.

Планирање наставе и учења

Образовно-васпитна пракса је сложена, променљива и не може се до краја и детаљно унапред предвидети. Она се одвија кроз динамичну спрегу међусобних односа и различитих активности у социјалном и физичком окружењу, у јединственом контексту конкретног одељења, конкретне школе и конкретне локалне заједнице. Зато, уместо израза реализовати програм, боље је рећи да се на основу датог програма планирају и остварују настава и учење који одговарају конкретним потребама ученика. Настава треба да обезбеди сигурну, подстицајну и подржавајућу средину за учење у којој се негује атмосфера интеракције и однос уважавања, сарадње, одговорности и заједништва.
Полазећи од датих исхода учења и програмских садржаја, од наставника се очекује да дати програм контекстуализује, односно да испланира наставу и учење према потребама одељења имајући у виду карактеристике ученика, наставне материјале које ће користити, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и друге ресурсе школе и локалне средине.

Приликом планирања наставе и учења потребно је руководити се:
 индивидуалним разликама међу ученицима у погледу начина учења, темпа учења и брзине напредовања;
 интегрисаним приступом у којем постоји хоризонтална и вертикална повезаност унутар истог предмета и различитих наставних предмета;
 партиципативним и кооперативним активностима које омогућавају сарадњу;
 активним и искуственим методама наставе и учења;
 уважавањем свакодневног искуства и знања које је ученик изградио ван школе, повезивањем активности и садржаја учења са животним искуствима ученика и подстицањем примене наученог и свакодневном животу;
 неговањем радозналости, одржавањем и подстицањем интересовања за учење и континуирано сазнавање;
 редовним и осмишљеним прикупљањем релевантних података о напредовању ученика, остваривању исхода учења и постигнутом степену развоја компетенција ученика.

Полазећи од датих исхода и садржаја, наставник најпре, као и до сада, креира свој годишњи (глобални) план рада из кога касније развија своје оперативне планове. Како су исходи дефинисани за крај наставне године, наставник треба да их операционализује прво у оперативним плановима, а потом и на нивоу конкретне наставне јединице. Од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час, дефинише исходе за час који воде ка остваривању исхода прописаних програмом.

При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују. Неки се лакше и брже могу остварити, али је за већину исхода потребно више времена и више различитих активности. Посебну пажњу током непосредне припреме за наставу треба посветити планирању и избору метода и техника, као и облика рада. Њихов избор је у вези са исходима учења и компетенцијама које се желе развити, а одговара природи предмета, конкретним садржајима и карактеристикама ученика. У том смислу на наставнику је да осмишљава разноврсне активности, како своје, тако и активности ученика. Очекује се да ученици у добро осмишљеним и разноврсним активностима наставе развијају своје компетенције целоживотног учења кроз самостално проналажење информација, критичко разматрање, обраду података на различите начине, презентацију, аргументовану дискусију, показивање иницијативе и спремности на акцију.

Од наставника се очекује да континуирано прати и вреднује свој рад и по потреби изврши корекције у свом даљем планирању. Треба имати у виду да се неке планиране активности у пракси могу показати као неодговарајуће зато што су, на пример, испод или изнад могућности ученика, не обезбеђују остваривање исхода учења, не доприносе развоју компетенција, не одговарају садржају итд. Кључно питање у избору метода, техника, облика рада, активности ученика и наставника јесте да ли је нешто релевантно, чему то служи, које когнитивне процесе код ученика подстиче (са фокусом на подстицање когнитивних процеса мишљења, учења, памћења), којим исходима и компетенцијама води.

Праћење и вредновање наставе и учења

Праћење и вредновање је део професионалне улоге наставника. Од њега се очекује да континуирано прати и вреднује:
- процес наставе и учења,
- исходе учења и
- себе и свој рад.

Оријентисаност нових програма наставе и учења на исходе и процес учења омогућава:
- објективније вредновање постигнућа ученика,
- осмишљавање различитих начина праћења и оцењивања,
- диференцирање задатака за праћење и вредновање ученичких постигнућа и
- боље праћење процеса учења.

Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у средњем образовању и васпитању. У настави оријентисаној на остваривање исхода учења вреднују се и процес учења и резултати учења. Поред уобичајених начина праћења и оцењивања ученика путем усменог и писменог испитивања које даје најбољи увид у резултате учења, постоје и многи други начини које наставник може и треба да употребљава како би објективно проценио не само резултате већ и процес учења. У том смислу, путем посматрања, он може да прати следеће показатеље: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује и доноси закључке. Посебно поуздани показатељи су квалитет

постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, навођење примера, спремност да се промени мишљење у контакту са аргументима, разликовање чињеница од интерпретација, извођење закључака, прихватање другачијег мишљења, примењивање, предвиђање последица, давање креативних решења. Поред тога, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују у процесу учења, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење уместо критицизам.

Како ни један од познатих начина вредновања није савршен, потребно је комбиновати различите начине оцењивања. Једино тако наставник може да сагледа слабе и јаке стране ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Повратна информација треба да буде увремењена, дата током или непосредно након обављања неке активности; треба да буде конкретна, да се односи на активности и продукте ученика, а не на његову личност.

Праћење напредовања ученика започиње иницијалном проценом нивоа на коме се он налази и у односу на који ће се процењивати његов даљи ток напредовања. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Ученике треба континуирано, на различите начине, охрабривати да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Резултате целокупног праћења и вредновања (процес учења и наставе, исходе учења, себе и свој рад) наставник узима као основу за планирање наредних корака у развијању образовно-васпитне праксе.

ОСТВАРИВАЊЕ ИЗБОРНИХ ПРОГРАМА

Концпепт изборних програма и њихова сврха

Сви изборни програми су интердисциплинарни, исходовно и тематски креирани. Они доприносе остваривању општих исхода образовања и васпитања, развијању кључних компетенција и општих међупредметних компетенција. Листа тих исхода и компетенција дата је на крају овог упутства и односи се на све изборне програме, с тим да се подразумева да појединачни програми, у складу са облашћу на коју се односе, доприносе њиховом остваривању и развијању у различитој мери. Сваки појединачни програм садржи дидактичко-методичко упутство које, заједно са овим општим упутством, даје наставнику комплетну слику о природи конкретног изборног програма и његовом остваривању. Имајући у виду целину наставног плана за гимназију, изборни програми, поред програма наставе и учења обавезних предмета, додатно доприносе професионалном развоју ученика и повезивању школског и ваншколског учења. Ученици добијају више простора за учење путем решавања проблема, за међусобну сарадњу, за активно учешће у креирању тока наставе и учења и за већу употребу савремених технологија у образовне сврхе.

Иако постоји природна веза изборних програма са одговарајућим обавезним предметима, не треба их посматрати као неку врсту проширивања или продубљивања конкретног обавезног предмета, јер је њихова сврха у повезивању различитих знања, вештина, ставова и вредности кроз истраживачко и пројектно учење. У таквом приступу, конкретна предметна знања су ослонац за рад и успутна добит, али нису предуслов за рад и нису обавезни исход. То значи да се ученици у оквиру изборних програма могу бавити и темама/питањима/проблемима о којима мало знају, али поседују истраживачку радозналост да о томе више сазнају. Концепт изборних програма фаворизује проблемско учење, односно учење

решавањем конкретних проблема код којих се стицање знања одвија спонтано током истраживачке и пројектне делатности. Тако стечена знања обично имају широку примењивост.
Чињеница да се изборни програми реализују у оквиру група састављених од ученика из различитих одељења и да интердисциплинарни карактер програма подразумева заједнички рад наставника различитих предмета, школска клима се унапређује, ученици се међусобно боље упознају, а наставници међусобно више сарађују.
Карактеристике програма

Структура програма је таква да га сврстава у такозване полуструктуиране програме у којима постоје делови који су дефинисани за све ученике и делови у којима постоји изборност. На тај начин, пружа се слобода ученицима да уз помоћ наставника, а према сопственим интересовањима, креирају активности унутар оквира који је дат водећи рачуна о исходима које треба остварити и компетенцијама које треба развити.

Елементи сваког програма су:
– циљ;
– исходи за програм;
– теме;
– кључни појмови;
– листа обавезних предмета и изборних програма са којима је програм у корелацији и
– дидактичко-методичко упутство.

Програм даје оквир унутар кога ученици и наставници одређују конкретне садржаје којима ће се бавити водећи рачуна о исходима које треба остварити и компетенцијама које треба развити. У појединачним програмима се наводе само исходи по темама и за цео програм, а не наводе се опши исходи, кључне и међупредметне компетенције јер су саставни део општег упутства и односе се на све програме.
У зависности од изборног програма број тема је две или три. Процењено је да је то оптималан број који омогућава довољно времена, унутар предвиђеног фонда часова, да се остваре истраживачке и пројектне активности. Ако су предвиђене програмом две теме то не значи да оне морају бити остварене са једнаким бројем часова. Остављено је наставнику да, пратећи активности ученика и природу теме, односно ширину изабране теме, процени која је оптимална динамика рада како би се обе теме или све три остариле. Наставник све време подстиче ученике да реално планирају динамику рада, као и да се придржавају рокова јер су и то важни исходи истраживачког и пројектног рада.

Организациона питања

План за први разред садржи листу од шест изборних програма са фондом од једног часа недељно. Програми су из различитих области – природне, друштвене науке, уметност, здравље. Неки од ових програма су у плану само за први и други разред, а два програма ученици могу да бирају током целокупног гимназијског школовања. Са ове листе школа је у обавези да ученицима, у складу са својим могућностима, понуди четири изборна програма од којих ученик бира два. Ученици се из изборних програма оцењују, а оцена улази у општи успех.
После првог разреда ученик има право да промени изборни програм. Из тог разлога, програми су конципирани тематски, односно кроз заокружене тематске целине, које се могу изучавати независно. Ученици се могу охрабривати да мењају изборне програме из разреда у разред како би били у контакту са више различитих области и тестирали своја професионална интересовања.
Пре избора програма ученици и њихови родитељи се морају упознати са програмима путем различитих презентација (на часу одељенског старешине, на родитељском састанку, путем сајта школе, лифлета и др.).

Групе за изборне програме не могу имати мање од 15 ученика.

Остваривање програма

У остваривању програма посебну пажњу добијају уводне активности. Оне су посвећене увођењу ученика у изборни програм путем вођеног разговора. Он може почети разменом разлога зашто је неко изабрао баш тај програм и каква су очекивања. Треба имати у виду да групу чине ученици који се међусобно не познају и да је потребно време за развој групних односа што је за начин на који се програми остварују изузетно важно.
Веза изборних програма са основношколским предметима је за ученике мање или више видљива, али она свакако постоји и на њу се треба ослањати. Међутим, уводни часови не би требало да се сведу ни на какву проверу знања и вештина ученика путем усменог или писменог испитивања, као ни на предавање наставника.
Наставник треба да води разговор са ученицима на такав начин да они добију јасну слику о програму, чиме ће се бавити и на који начин. Осим тога, на уводним часовима (не би требало да их буде више од два) дефинишу се правила понашања у групи, а наставник упознаје ученике са начином на који се прати њихово напредовање, како се вреднују и оцењују ученичке активности.

Рад на темама

Теме су заокружене целине са више исхода учења који представљају њене различите аспекте. Свака тема се обрађује на истраживачки и пројектни начин што значи да не постоји унапред дефинисан сценарио активности, већ се он развија током непосредне комуникације са ученицима. Различите групе се могу бавити различитим аспектима теме, односно могу изабрати другачије исходе, питања.
За сваку тему потребно је припремити почетни материјал. То је важна активност наставника јер има функцију мотивисања ученика за рад. Почетни мотивациони материјал који се у програмима називају подстицаји могу бити врло различити као што су историјски или актуелни догађаји, медијске вести, резултати истраживања, социјални експерименти, филмови, књиге, неке чињенице и слично. Примери подстицаја су: податак о неравномерној концентрацији капитала у свету код малог броја људи (0,1% људи поседује 13% светског капитала), социјални експеримент у којем врхунски виолиниста свира на скупој виолини врло тешку композицију али остаје непримећен јер се то дешава у подземном пролазу, а не у познатој концертној дворани; чињеница да су неке земље своју комплетну производњу, која загађује животну средину, изместиле у земље тзв. трећег света; листа открића која су добила Нобелову награду, а касније су оповргнута новим истраживањима; део биографије значајних личности; приказ развоја дизајна аутомобила; информације из медија о сукобима навијача; пример особе која је спасила дете из пожара и добила озбиљне опекотине; видео клип о понашању људи према истој девојчици кад је лепо обучена и када је неуредна... Наставник треба да посвети пажњу избору овог материјала имајући у виду специфичност теме, узраст ученика и њихова интересовања. Њихова улога је да провоцира реакцију ученика, да их мотивише да дискусију, супротстављају мишљења, аргументују своје ставове и да даље истражују. Посебно су подстицајни они материјали који садрже неку врсту когнитивног несклада, нелогичности или неочекиваности као што је нпр. податак да у Србији има 25% више мобилних телефона него грађана, или да становници Новог Сада „производе“ три пута више комуналног отпада него грађани Бора. Добар уводни материјал се препознаје по томе да ли је изазвао код ученика неку врсту запитаности. Након представљања почетног материјала, следи разговор са ученицима и провера да ли се десила провокација, односно каква је њихова реакција. Жива дискусија и бројна питања су добар почетак рада на теми. Разговор модерира наставник и та активност не би требало да траје дуже од једног часа.

Следећи корак намењен је представљању свих тема које су дате у програму. Неке од њих су у форми питања. Концепт програма почива на идеји да се ученици у првом сусрету са темом упознају са сложеношћу појаве и могућношћу њеног истраживања из различитих аспеката. Листу тема и питања из програма наставник може проширити још неким темама водећи рачуна да оне одговарају програму и узрасту и интересовањима ученика. Подразумева се да теме наставник треба да образлижи како би ученицима било што јасније на шта се оне односе. Представљање тема треба да траје један час и да покрене процес избора на којој теми ће која група радити. У овој фази рада наставник мора да помогне ученицима да се организују јер постоје бројне могућности. На пример, ученици се могу определити да се поделе у мање групе које ће радити на једном истом питању/проблему истом методологијом и касније упоређивати резултате, или ће радити на истом питању/проблему али различитим приступом, или ће више група радити на различитим темама. Један од могућих начина рада јесте да се сваки ученик определи која га тема највише интересује. Простим пописом може се утврдити које теме су се издвојиле и око којих је могуће направити групу која не би требала да буде већа од пет ученика да би се обезбедило што равномерније учешће сваког од њих. Уколико се за неку тему определило само два ученика онда ће они радити у пару. Формирање малих група треба да се заснива на интересовањима за тему, а не на личним преференцијама ко би са ким волео да ради. Тако се обезбеђује да се у оквиру сваке теме мења структура група, а ученицима пружа прилика да сарађују са више различитих чланова. У наставку рада ученици треба да се определе како ће се бавити изабраним темама, односно питањима/проблемима. То јесте активност ученика, али у првом разреду и у првом сусрету са оваквим начином рада, неопходна је помоћ наставника.

Независно од тога за коју тему се ученици определе, даљи рад треба да се одвија кроз:
– истраживачке активности;
– анализу прикупљених података;
– презентовање добијених резултата;
– документовање рада.

За први, истраживачки део, постоје бројне могућности и ученици треба да буду упознати са њима и са начином на основу чега се бирају. Начин истраживања у великој мери је повезан са облашћу из које је изборни програм (природне или друштвене науке, уметност) и са темом која сама по себи воде ка некој врсти истраживања. Ученици се могу бавити: прикупљањем података из различитих истраживања и њихово упоређивање (на пример, истраживање који су узори младима у различитим земљама); спровођење сопственог истраживања (на пример, прављење упитника који испитује ставове људи или спровођење анкетирања на изабраном узорку или пописивање броја жена и мушкараца на руководећим функцијама у буџетским установама у месту где живе, или прикупљање хидрометеоролошких података у последњој деценији...); понављање једноставних истраживања које је рађено пре више деценија у истој средини и поређење добијених података; припрема питања за одређену циљну групу ради утврђивања нивоа знања у односу на испитивану тему (нпр. за ученике, наставнике, родитеље) итд. Теме се могу обрађивати на локалном или глобалном нивоу, са временском димензијом (некад–сад). Договарање око тога како ће се тема истраживати може да траје више часова јер је ученицима потребно да се прво боље упознају са темом. Најчешће ће то бити преко интернета али ученике треба упутити и на друге изворе као што су књиге или разговор са неким људима. Наставник пружа различите врсте помоћи и подршке ученицима најчешће кроз давање идеја које они треба да развију и упознаје их са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја. Када се учеици определе како ће истраживати тему потребно је припремити неки материјал, договорити се о динамици рада и подели задужења.У првом разреду и у раду на првој теми за очекивати је да ученици имају тешкоће у самоорганизовању истраживачког рада али се на тај начин унапређују њихове вештине за рад у групи, за комуникацију, за баратање подацима и друга знања, ставови и вештине које су део општих и међупредметних компетенција.

Након тога, ученици спроводе истраживање које је најчешће ван школе, што подразумева одлазак у библиотеке, музеје, одговарајуће институције, рад на рачунару, разговор с људима и др. Треба имати у виду да ће у неким случајевима бити потребно да ученици осмисле неку врсту инструмента за истраживање (нпр. кратки упитник, интервју, чек листа), али у многим случајевима истраживање ће заправо бити проналажење резултата већ обављених истраживања или прикупљање података који су део стандардних процедура неких институција (званични сајтови репрезентативних установа за област). За успешно спровођење ових активности изузетно је важно да се унапред одреде задужења и одговорност сваког члана групе. На часу ученици представљају једни другима унутар мале групе шта јесу или шта нису од планираног урадили, размењују мишљење и планирају даље кораке. Током свих истраживачких активности у свакој групи ученици воде рачуна о документовању рада. То се постиже на различите начине: путем фотографија, видео снимака или у краткој писаној форми (ученици могу да направе и формулар, неку врсту чек листе и слично). У ту сврху ученици могу користити мобилне телефоне. Број часова за истраживачку фазу теме одређује се у складу са сложеношћу захтева и доступношћу података. Треба имати у виду да 4 часа заправо значи да ће ученици имати 4 недеље за рад на терену што је сасвим довољно за многа истраживања. Тешкоће са којима се ученици сусрећу током сакупљања података могу бити од значаја за истраживање и обавезно их треба забележити (нпр. у записнику треба навести да је утврђено да се у Србији не мери неки састојак у води за пиће, или да је у општини изгубљена документација о рођеним и умрлим људима из 19. века, да нека институција не жели да да податке и др.).

Када ученици прикупе податке подразумева се њихова обрада која може бити квалитативна и/или квантитативна. Анализа прикупљених података не треба да буде много сложена али треба да обезбеди увид у добијене резултате. Наставник прати на који начин ученици обрађују податке и пружи им помоћ и подстиче их да резултате обрађују употребом компјутерских програма.
На крају истраживања ученици припремају кратак извештај о раду на теми и презентацију о добијеним резултатима. Након представаља свих презентација ученици започињу разговор и договарање који резултат ће бити основ на коме ће се радити следећа фаза–пројекат. За очекивати је да ће ученици по том питању имати различито мишљење али је то добра прилика да вежбају аргументовање. Било би добро да се ученици демократском процедуром (гласањем после дискусије) определе шта ће бити основ пројекта,а не да то буде наметнуто од стране најгласнијих. Независно од тога колико је било малих група у истраживачкој фази група треба да ради један пројекат или највише два у зависности од њене величине.

Друга фаза у раду на теми представља осмишљавање/дизајнирање пројекта који се базира на изабраном/изабраним резултатима истраживања.
Пројекти треба да буду примерени ученицима у смислу захтева, реалистични, а могу бити и хипотетички. Да би ученици били успешни у осмишљавању пројекта, наставник треба да им помогне у конципирању нацрта не умањујући њихову самосталност и иницијативу. Та активност захтева више часова и добру организацију рада. Пројекти могу бити врло различити у зависности од области на коју се односи изборни програм, од изабране теме и . Неки пројекат ће се бавити организовањем акције у корист некога/нечега, други ће се бавити решавањем проблема, осмишљавањем огледа, а некиће бити припрема представе, филма,изложбе... Осим тога, неки пројекти ће бити такви да их ученици могу реализовати, нпр. организација базара или неких презентација, а неки други ће бити хипотетички, само разрада неке сложене идеје. Додатна појашњења и предлози око рада на пројекту налазе се у упутствима која су у појединачним изборним програмима.

Без обзира на то какав је пројекат у питању, потребно је оснажити ученике да припреме нацрт који садржи све потребне фазе у припреми пројекта од дефинисања проблема (на чему ће се радити), циља

(шта се жели постићи), активности (шта ће се радити), динамике рада, поделе задужења до начина провере остварености циља. Неке активности на пројекту ученици ће радити на часовима, а неке ван часова и ван школе.

Најчешће грешке и тешкоће током рада на пројекту о којима треба водити рачуна су: превише „уско“ или „широко“ постављен проблем/циљ; недовољно прецизно дефинисан план пројекта; неодговарајућа подела активности; нефункционалан проток информација између чланова групе која ради на пројекту; лоша процена потребног времена за одређене активности; планиране активности нису изводљиве или нису адекватне; недостатак потребног материјала и опреме; појава такмичарских уместо сарадничких односа.

У завршном делу рада на теми ученици вреднују активности којима су се бавили ослањајуће се на документацију. Проверавају да ли су остварили циљ који су на почетку одредили и идентификују тешкоће које су имали или грешке које су направили. На тај начин се спремају за рад на следећој теми и унапређују своје истраживачке и пројектне компетенције.
На крају школске године школа може организовати различите активности на којима ће бити приказана истраживања и пројекти ученика у оквиру различитих изборних програма. На сајту школе може постојати део који је само томе посвећен чиме се афирмишу ученичке активности. Уколико је циљ неких пројеката организација активности које су намењене ширем аудиторијуму (квизови, изложбе, представе, базари...) школа треба да пронађе начин да то подржи, у смислу организације, проналажења времена, простора, материјалних средстава. На тај начин живот школе се диже на виши ниво, а сегрегација ученика која постоји по разредима, одељењима и сменама се умањује.

Улога наставника

У концепту изборног програма улога наставника, иако мање видљива, заправо је веома сложена и важна. Он је, пре свега, координатор, организатор, свих активности ученика и уколико их он не „води“ на прави начин ученици неће успети да приведу крају свој истраживачки и пројектни рад. Из тог разлога наставник мора пажљиво да планира сопствене активности и то не на начин као што се ради код обавезних предмета. Планирање остваривања изборних програма захтева извесну флексибилност и способност предвиђања у ком правцу ће се одвијати активности ученика, односно која врста помоћи и подршке ће им бити потребна. Наставник планира којим својим активностима подстиче рефлексивност, радозналост, аргументовање, креативност, истрајност, одговорност, самосталност и континуирано документовање рада ученика. Да би то постигао он мора унапред да осмисли своје активности и да припреми одговарајући материјал. Сложеност планирања изборних програма огледа се и у чињеници да се исти програм на различите начине остварује у различитим групама, тако да се планирање мора одвијати на нивоу конкретне групе. Програми који су полуструктуирани, као што су ови, не могу се успешно реализовати уколико се импровизују и препусте ученицима, иако се базирају на идеји да су ученици главни актери.

Наставник прати како ученици учествују, како сарађују, како решавају конфликте. Укључује се, кад процени да је неопходно. Не сузбија сукобе ако се они одвијају аргументима. Како у свакој групи постоје ученици који су мање укључени у заједнички рад, то решава давањем подстицаја без вршења притиска. Повећана укљученост и активност ученика треба да почива на њиховој радозналости. Наставник има важну улогу и у процесу праћења и вредновања ученичког рада. Он континуирано даје повратну информацију ученицима која треба да буде јасна и уврмењена и помогне им да коригује свој рад. Такође, и наставник треба да добије од ученика повратну информацију о свом раду што је драгоцено за његово даље планирање остваривања изборног програма.

Праћење, вредновање и оцењивање

Изборни програми се бројчано оцењују и оцена улази у општи успех ученика (не односи се на грађанско васпитање). То подразумева да наставник континуирано прати активности ученика и њихов напредак у достизању исхода и развоју компетенција примењујући Правилник о оцењивању ученика у средњем образовању иваспитању у коме су дати критеријуми који укључују и елементе општих и међупредметних компетенција.

Имајући у виду концепт изборних програма, исходе и компетенције које треба остварити, односно развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа не може се заснивати на индивидуалним усменим и писаним проверама. Да би објективно проценио напредовање конкретног ученика у активностима, које су најчешће групне, наставник може и треба да прати многе друге показатеље. Могу се пратити следећи показатељи: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни. Истовремено, наставник пружа подршку ученицима да и сами процењују сопствено напредовање и напредовање групе. Зато на крају сваке теме ученици треба да процењују сопствени рад и рад групе, идентификују тешкоће и њихове узроке, као и да имају предлог о другачијој организацији активности. Треба имати у виду да је у изборним програмима процес рада често важнији од самих резултата. Из неуспелог истраживања или пројекта може се пуно тога научити и зато ученици не морају неминовно бити лоше оцењени.

Табела која следи представља помоћ наставницима у вредновању групног рада ученика и усаглашена је са Правилником о оцењивању. Иако се у изборним програмима не користе тестови знања, објективност оцењивања се може постићи уколико се наставник не ослања на општи утисак, већ унапред одреди елементе праћења и пажљиво бележи понашање ученика и уколико су ченици унапред упознати шта се вреднује.

Групни рад	**Елементи процене са показатељима**		
НИВО/ОЦЕНА	**РАД У ГРУПИ**	**ПОЗНАВАЊЕ ТЕМАТИКЕ**	**РЕШАВАЊЕ ЗАДАТКА**
ВИСОК **одговара оценама** **4 или 5**	Ученик сарађује са свим члановима групе, уважава њихове потребе, пажљиво слуша друге, поштује договоре групе, не касни, своје обавезе извршава на време и тачно.	Ученик поседује знања, показује спремност да прикупља нове информације, активно подстиче размену идеја и знања са члановима групе и уважава њихове идеје, често поставља питања која се односе на тему.	Ученик је у потпуности посвећен решавању задатка групе. Даје предлоге како решавати задатак.
СРЕДЊИ	Ученик сарађује са	Ученик поседује	Ученик уз помоћ

одговара оценама 3 или 4	члановима групе уз мање тешкоће, повремено има проблема у комуникацији али их самостално решава, своје обавезе извршава уз подсећање и опомињање.	извесна знања и повремено суделује у размени идеја, повремено поставља питања која се односе на тему.	наставника и/или осталих чланова групе учествује у решавању задатка. Ретко има предлоге како решавати задатак али кад га добије ради по њему. Повремено има активности које не доприносе решавању задатка.
НИЗАК одговара оценама 2 или 3	Ученик повремено има сукобе у којима напада особе а не проблем, своје обавезе извршава ретко и делимично.	Ученик поседује мало знања и показује малу спремност да прикупља нове информације, ретко суделује у размени идеја, ретко поставља питања која се односе на тему.	Ученик минимално доприноси решавању задатака. Нема предлоге како решавати задатке и када добије предлоге слабо их реализује.
НЕЗАДОВОЉАВАЈУЋИ одговара оцени 1	Ученик омета рад групе, доприноси неконструктивним сукобима и не извршава своје обавезе.	Ученик ништа не зна о теми и нема интересовање да сазна. Не учествује у размени идеја. Никад не поставља питања која се односе на тему.	Ученик омета решавање задатка.

Вредновање активности се може обавити и са групом тако што се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана посебно, односно може се применити тзв. вршњачко оцењивање. Када је у питању вредновање рада ученика на пројекту, онда се могу пратити следећи показатељи: колико јасно ученик дефинише проблем; колико прецизно одређује циљ пројекта, да ли консултује различите изворе информација; да ли доводи у везу избор активности пројекта са проблемом и циљем; да ли показује креативност у осмишљавању активности; колико пажљиво прикупља податке; да ли се придржава процедура; да ли правилно обрађује податке; да ли закључке доноси на основу валидних података; да ли документује активности на пројекту; какав је квалитет завршне презентације; како помаже другима; како сарађује; како дели информације од значаја за пројекат.

По завршетку пројекта, односно једне теме или целог програма, ученици могу да изврше самопроцењивање. За то се може користити листа од неколико питања коју је наставник направио наменски за ту групу. Нека од питања могу бити: укратко напиши шта ти је било најзанимљивије, шта је било најтеже, шта си научио, које си вештине стекао, када би поново радио да ли би нешто променио, да ли си задовољан како си сарађивао са осталим члановима групе и др.

Наставник може да вреднује и оцењује и продукте рада (пано, лифлет, снимак, фотографија, представа, направљен костим...) као и јавни наступ, обављен интервју, исказану иницијативу, посредовање у разрешавању сукоба унутар групе.

Извори информација

Концепт изборних програма не базира се на коришћењу уџбеника и дидактичких материјала који су специјализовано за њих направљени. Напротив, ученици се подстичу да користе што различитије изворе информација и да имају према њима критички однос. Циљ је јачати ученике да се ослањају на сопствене снаге, да развијају осећај компетентности у раду са подацима. Иако се очекује да ће се ученици у великој мери ослањати на интернет као брз и лако доступан извор информација, треба их охрабривати да користе и друге изворе као што су књиге, старе фотографије и разговор са људима што је важан извор информација у друштвеним наукама. Ученици треба да схвате да је животно искуство њихових бака и дека некад богатији и поузданији извор неких информација него интернет.

ЈАЧАЊЕ ОПШТИХ МЕЂУПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА УЧЕНИКА

Циљ оријентације ка општим међупредметним компетенцијама и кључним компетенцијама је динамичније и ангажованије комбиновање знања, вештина и ставова релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену.
Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака, неопходне су свим ученицима за лично остварење и развој, као и укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење.

Међупредметне компетенције се развијају кроз све наставне предмете, при чему сваки предмет даје свој допринос, чак и онда када директна повезаност није видљива на први поглед.

Теме, садржаји, активности сваког предмета доприносе развијању свих међупредметних компетенција у:
- различитој мери и
- различитом степену директности.

Када наставник планира и остварује програм треба да има у виду које активности воде ка развоју међупредметних компетенција.

СТАНДАРДИ ОПШТИХ МЕЂУПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА КРАЈ СРЕДЊЕГ ОБРАЗОВАЊА

Наставни програми општеобразовних предмета у Србији, и на основношколском и на средњошколском нивоу, до сада су дефинисали образовне циљеве за појединачне наставне предмете, али не и на нивоу компетенција као исхода учења које се формирају и подржавају заједничким радом више појединачних школских дисциплина. Досадашња пракса познаје координисан и симултан рад две или више дисциплина при обради једне теме (корелација међу предметима). У овом документу дефинисане су нове области, релевантне за лични, професионални и социјални развој и функционисање појединца, у којима се компетентност стиче флексибилним и динамичним интегрисањем и применом предметних знања.

Многи фактори који делују у националном и међународном образовном и јавном простору дефинишу потребу да се образовни систем реструктурира мењањем садржаја, области примене знања и приступа настави и учењу. Неки од најважнијих фактора су: глобална оријентација ка компетенцијама; утицај нових технологија, интернета и медија на учење, природу послова и приватни живот појединца; растућа социјална мобилност и растућа конкурентност на тржишту рада. Идентификовање широко дефинисаних кључних компетенција и реформисање школских програма у складу с њима започело је 2006. године када је Европска унија усвојила Европски оквир кључних компетенција за целоживотно учење (European Reference Framework of Key Competences for Lifelong Learning). Знања, вештине и ставови који су у овом документу препознати као кључни са становишта развоја појединца, кључни су и за развијање иновативности, продуктивности, а тиме и конкурентности сваког друштва. Динамика промена које доносе нове технологије у свету рада, као и социјалне промене, постављају пред образовни систем захтев да се развијају компетенције за нове и промењене послове, али и компетенције за прихватање и прилагођавање променама.

Овако схваћене компетенције излазе из оквира традиционалних школских предмета и ангажују школска знања на припреми ученика да буду конкурентни и функционални у садашњем и будућем образовном и професионалном простору и да компетентно и активно реализују своје грађанске улоге. Оријентација образовног процеса ка међупредметним компетенцијама не значи увођење нових предмета нити додатних часова тематски посвећених одређеној компетенцији. Основна промена коју доноси оријентација ка општим и међупредметним компетенцијама, и компетенцијама уопште, огледа се у динамичнијем и ангажованијем комбиновању знања, вештина и ставова релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену. То се постиже сарадњом и координацијом активности више наставника, односно предмета и иновирањем начина рада на часу.

Сваки час је прилика да се ради и на међупредметним компетенцијама, а амбијент који их подржава подразумева:
- стављање ученика у ситуације које траже истовремену употребу предметних и међупредметних компетенција. То се дешава увек када од ученика очекујемо да неко знање примени у ситуацијама које нису реплике или једноставне модификације ситуације у којој је знање усвојено, већ нове, различите ситуације;
- активности истраживања и стварања нових продуката;
- стварање баланса између индивидуалних и групних активности, тако да се развије лична одговорност према обавезама и користе потенцијали групе;
- активно и конструктивно учествовање у животу локалне заједнице; иницирање хуманитарних активности и активности које доприносе подизању квалитета живота и солидарности у локалној заједници.

Значај општих и међупредметних компетенција за будући живот младог човека није тешко документовати, али је важно питање који је простор у процесу наставе и учења резервисан за рад на овим компетенцијама. У суштини, рад на општим и међупредметним компетенцијама није конкурентан раду на садржајима и компетенцијама које су непосредно везане за одређене предмете. Напротив, међупредметне компетенције представљају корак више у разумевању градива и примени наученог, а одговорност за њихово развијање носе сви наставници и школски предмети. То значи да подржавање општих и међупредметних компетенција тражи заједничко планирање на нивоу школских тимова, примену интерактивних и активних облика учења, као и већу аутономију школе и наставника у реализацији образовних исхода. Очигледан и најједноставнији пример рада на међупредметним компетенцијама представља употреба ИКТ у учионици (дигитална компетенција): различити начини презентовања градива, различити начини организације информација, коришћење разноврсних извора

информација, селекција података и провера њихове релевантности... примењиви су у свим предметима и готово на сваком часу, укључујући и проверу усвојености градива.

Основни критеријум за селекцију општих и међупредметних компетенција јесте да оне буду потенцијално релевантне и корисне за све, као и усаглашене са етичким, економским и културним вредностима и конвенцијама у друштву. Са становишта појединца, опште и међупредметне компетенције омогућавају интеграцију у различите социјалне контексте и мреже, укључујући и оне које сада не познајемо, уз изградњу аутономије у просуђивању и доношењу одлука.

Имајући на уму ове околности и критеријуме, као и карактеристике образовног система у Србији и контекста у којем он функционише у овом тренутку, издвојене су следеће опште и међупредметне компетенције као најрелевантније за адекватну припрему ученика за активну партиципацију у друштву и целоживотно учење:

1. Компетенција за целоживотно учење
2. Комуникација
3. Рад с подацима и информацијама
4. Дигитална компетенција
5. Решавање проблема
6. Сарадња
7. Одговорно учешће у демократском друштву
8. Одговоран однос према здрављу
9. Одговоран однос према околини
10. Естетичка компетенција
11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.

У овом документу опште и међупредметне компетенције дефинисане су као обавезне али, због специфичног положаја у наставном процесу, очекивани исходи одређени су само на основном, базичном нивоу. То, наравно, не значи да се током средњошколског школовања ове компетенције неће појавити у комплекснијем и развијенијем облику на нивоу појединог ученика или школе, већ да се очекује да се оне подрже на систематичан начин на нивоу образовног система у целини. Такође, стандарди дефинисани у овом документу нису критеријуми за школске оцене. Различити облици формативног оцењивања најприкладнији су начин за праћење индивидуалног напретка ученика и усмеравање њиховог даљег развоја. За потребе мерења и оцењивања, школски тимови развијају тестове и успостављају критеријуме полазећи од очекиваних исхода дефинисаних у овом документу.

1. Компетенција за целоживотно учење

Лични и професионални развој појединца превасходно почива на његовој способности да управља процесом учења. Ученик треба да буде оспособљен да иницира учење, да изабере стратегије учења и дизајнира контекст у којем учи, да прати и контролише напредак током учења, да управља учењем у складу са намерама и циљем који има. Ученик уме да пронађе и асимилује нова знања и вештине, користећи претходно учење и ваншколско искуство. Свестан је процеса учења, могућности и тешкоћа у учењу; уме да превазиђе тешкоће и да истраје у учењу. Примењује знања у различитим ситуацијама у зависности од карактеристика ситуације и сопствених циљева.
- Ученик уме да планира време за учење и да организује процес учења и управља њим.
- Активно конструише знање; уочава структуру градива, активно селектује познато од непознатог, битно од небитног; уме да резимира и елаборира основне идеје.
- Ефикасно користи различите стратегије учења, прилагођава их природи градива и циљевима учења.

- Познаје различите врсте текстова и уме да изабере адекватну стратегију читања.
- Разликује чињенице од интерпретација, ставова, веровања и мишљења; препознаје и продукује аргументацију за одређену тезу, разликује аргументе према снази и релевантности.
- Уме да процени сопствену успешност у учењу; идентификује тешкоће у учењу и зна како да их превазиђе.

2. Комуникација

Ученик влада различитим модалитетима комуникације и користи их на сврсисходан и конструктиван начин када комуницира у приватном, јавном, образовном и професионалном контексту. Ученик прилагођава начин и средства комуникације карактеристикама ситуације (сврси и предмету комуникације, комуникационим капацитетима и карактеристикама партнера у комуникацији итд.). Користи на одговарајући и креативан начин појмове, језик и стил комуникације који су специфични за различите научне, техничке и уметничке дисциплине. У комуникацији са другима уме да изрази себе (своје мишљење, осећања, ставове, вредности и идентитете) и да оствари своје циљеве на позитиван, конструктиван и аргументован начин поштујући и уважавајући другог. Критички процењује садржај и начин комуникације у различитим комуникативним ситуацијама. Ученик има развијену свест о значају позитивне и конструктивне комуникације и активно доприноси неговању културе дијалога у заједницама којима припада.
- Активно доприноси неговању културе дијалога, уважавању и неговању различитости и поштовању основних норми комуникације.
- Ученик познаје специфичне карактеристике различитих модалитета комуникације (усмена и писана, непосредна и посредована комуникација, нпр. телефоном, преко интернета).
- Уме јасно да искаже одређени садржај, усмено и писано, и да га прилагоди захтевима и карактеристикама ситуације: поштује жанровске карактеристике, ограничења у погледу дужине, намену презентације и потребе аудиторијума.
- Уважава саговорника - реагује на садржај комуникације, а не на личност саговорника; идентификује позицију (тачку гледишта) саговорника и уме да процени адекватност аргументације и контрааргументације за ту позицију.
- У ситуацији комуникације, изражава своје ставове, мишљења, осећања, вредности и идентитете на позитиван, конструктиван и аргументован начин како би остварио своје циљеве и проширио разумевање света, других људи и заједница.
- Ученик користи на одговарајући и креативан начин језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне, техничке и уметничке дисциплине.

3. Рад с подацима и информацијама

Ученик разуме значај коришћења поузданих података за рад, доношење одлука и свакодневни живот. Користи знања и вештине из различитих предмета да представи, прочита и протумачи податке користећи текст, бројеве, дијаграме и различите аудио-визуелне форме. Ученик користи различите изворе информација и података (библиотеке, медије, интернет, личну комуникацију, итд.) и критички разматра њихову поузданост и ваљаност. Ефикасно проналази, селектује и интегрише релевантне информације из различитих извора.
- Зна да је за разумевање догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке.
- Уме да пореди различите изворе и начине добијања података, да процењује њихову поузданост и препозна могуће узроке грешке.
- Користи табеларни и графички приказ података и уме да овако приказане податке чита, тумачи и примењује.

- Користи информационе технологије за чување, презентацију и основну обраду података.
- Зна разлику између података и њиховог тумачења, зна да исти подаци, у зависности од контекста, могу имати различита тумачења и да тумачења могу да буду пристрасна.
- Разуме разлику између јавних и приватних података, зна које податке може да добије од надлежних институција и користи основна правила чувања приватности података.

4. Дигитална компетенција

Ученик је способан да користи расположива средства из области информационо-комуникационих технологија (уређаје, софтверске производе, електронске комуникационе услуге и услуге које се користе путем електронских комуникација) на одговоран и критички начин ради ефикасног испуњавања постављених циљева и задатака у свакодневном животу, школовању и будућем послу. Познаје основне карактеристике расположивих информационо-комуникационих технологија (у даљем тексту: ИКТ) и могућности њихове примене у свакодневном животу, раду и образовању, односно њихов утицај на живот и рад појединца и заједница. Имајући у виду сврху постављених циљева и задатака уме да одабере одговарајуће ИКТ средство и да га користи на одговоран и креативан начин у активностима које ради тога спроводи (комуникација; сарадња; учешће у животу заједница; учење; решавање проблема; трансакције; планирање, организација и управљање самосталним и заједничким активностима; стварање, организација, обрада и размена информација), а да истовремено приступ решавању проблема прилагоди могућностима технологије. Приликом коришћења ИКТ-а свестан је ризика за сопствену и туђу сигурност и добробит и одговорним поступањем себе и друге штити од нежељених последица.
- Уме да претражује, процењује релевантност и поузданост, анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа ИКТ средства (уређаје, софтверске производе и електронске услуге).
- Изражава се у електронском облику коришћењем одговарајућих ИКТ средстава, укључујући мултимедијално изражавање и изражавање са елементима формално дефинисаних нотација карактеристичних за коришћена ИКТ средства (нпр. адресе, упити, команде, формуле, процедуре и сл. изражене у одговарајућој нотацији).
- Помоћу ИКТ уме да представи, организује, структурира и форматира информације користећи на ефикасан начин могућности датог ИКТ средства.
- Приликом решавања проблема уме да одабере одговарајућа ИКТ средства, као и да прилагоди начин решавања проблема могућностима тих ИКТ средстава.
- Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.
- Препознаје ризике и опасности при коришћењу ИКТ и у односу на то одговорно поступа.

5. Решавање проблема

Ученик ангажује своје индивидуалне капацитете (знање из различитих предмета, искуство стечено изван школе, као и интелектуалне, емоционалне и социјалне способности) и друге ресурсе који му стоје на располагању (различити извори информација, алати, књиге, искуство других ученика, наставника и других особа из школског и ваншколског окружења, итд.), селективно и сврсисходно их користи, истрајава у решавању проблема и проналази/осмишљава делотворно решење за јасно или релативно јасно дефинисане проблемске ситуације за које не постоји очигледно решење, а које се јављају током учења и приликом учешћа у животу школе.
- Испитујући проблемску ситуацију, ученик идентификује ограничења и релевантне карактеристике проблемске ситуације и разуме како су оне међусобно повезане.
- Ученик проналази/осмишљава могућа решења проблемске ситуације.
- Ученик упоређује различита могућа решења проблемске ситуације преко релевантних критеријума, уме да објасни шта су предности и слабе стране различитих решења и да се определи за боље решење.

- Ученик припрема примену изабраног решења, прати његову примену усклађујући се са новим сазнањима које стиче током примене датог решења и успева да реши проблемску ситуацију.
- Ученик вреднује примену датог решења, идентификује његове добре и слабе стране и формулише препоруке за наредно искуство са истим или сличним проблемским ситуацијама.

6. Сарадња

Ученик је способан да се у сарадњи са другима или као члан групе ангажује на заједничком решавању проблема или реализацији заједничких пројеката. Учествује у заједничким активностима на конструктиван, одговоран и креативан начин афирмишући дух међусобног поштовања, равноправности, солидарности и сарадње. Активно, аргументовано и конструктивно доприноси раду групе у свим фазама групног рада: формирање групе, формулисање заједничких циљева, усаглашавање у вези са правилима заједничког рада, формулисање оптималног начина за остварење заједничких циљева на основу критичког разматрања различитих предлога, подела улога и дужности, преузимање одговорности за одређене активности, надгледање заједничког рада и усклађивање постигнутих договора са новим искуствима и сазнањима до којих се долази током заједничког рада и сарадње. У процесу договарања уме да изрази своја осећања, уверења, ставове и предлоге. Подржава друге да изразе своје погледе, прихвата да су разлике у погледима предност групног рада и поштује друге који имају другачије погледе. У сарадњи са другима залаже се да се одлуке доносе заједнички на основу аргумената и прихваћених правила заједничког рада.
- Конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, усаглашавању и остварењу заједничких циљева.
- Доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током заједничког рада.
- Активно слуша и поставља релевантна питања поштујући саговорнике и сараднике, а дискусију заснива на аргументима.
- Конструктивно доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима и при томе поштује друге као равноправне чланове групе.
- Ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран, истрајан и креативан начин.
- Учествује у критичком, аргументованом и конструктивном преиспитивању рада групе и доприноси унапређењу рада групе.

7. Одговорно учешће у демократском друштву

Ученик је способан да активно, компетентно, критички и одговорно учествује у животу школе, заједница којима припада, као и у ширем демократском друштву, руководећи се правима и одговорностима које има као припадник заједнице и као грађанин. Прихвата и поштује друге као аутономне и једнако вредне особе. Својим активностима у заједници доприноси заштити и неговању људских и мањинских права, хуманистичких вредности и основних демократских вредности и принципа. Користи право избора културе, субкултуре и традиције које ће неговати и афирмисати, поштујући право других да негују и афирмишу другачије културе, субкултуре и традиције. Поштује равноправност различитих заједница и њихових традиција и идентитета. Посебно води рачуна о могућој маргинализацији или дискриминацији своје или других заједница и активно изражава солидарност са онима који су дискриминисани или маргинализовани. Уме да се удружује са другима како би ангажовано, толерантно, аргументовано и критички заступали одређене ставове, интересе и политике поштујући права оних који заступају супротстављене иницијативе, као и правила и процедуре за доношење одлука.

- Активно учествује у животу школе и заједнице тако што поштује друге учеснике као једнако вредне аутономне особе и њихова људска и мањинска права и тако што се супротставља различитим формама насиља и дискриминације.
- Својим активностима у школи и заједници афирмише дух толеранције, равноправности и дијалога.
- Критички и аргументовано учествује у разматрању отворених питања за која је заинтересован поштујући разлике у мишљењу и интересима и даје лични допринос постизању договора.
- Има осећање припадности одређеним културним заједницама, локалној заједници, региону у којем живи, ширем друштву, држави Србији и међународним организацијама у које је Србија укључена.
- Изражава на афирмативан начин свој идентитет и поштује другачије културе и традиције и тако доприноси духу интеркултуралности.
- На изборима уме да се определи за политичке идеје и програме за које сматра да на најбољи начин доприносе остварењу личне и друштвене добити и поштује право других на другачије опредељење.
- Залаже се за солидарност и учествује у хуманитарним активностима.

8. Одговоран однос према здрављу

Ученик прикупља информације о темама у вези са ризицима, очувањем и унапређењем психофизичког здравља. Просуђује релевантне околности и, по потреби, доноси одлуке и/или се укључује у активности значајне за превенцију болести и очување здравља. Свестан је свих димензија здравља (физичко, ментално, социјално, емоционално здравље). Познаје факторе који доприносе здрављу или га угрожавају и импликација њиховог деловања по појединца, групу или заједницу. Својим понашањем, као појединац и део различитих група и заједница, промовише здравље, заштиту здравља и здраве стилове живота.
- Познаје основне састојке хране и промене које утичу на њен квалитет; разуме значај правилне исхране и адекватне прераде хране за очување здравља.
- Познаје карактеристике основних заразних болести, њихове изазиваче и мере превенције.
- Разуме значај лекова и правилног начина њихове употребе за очување здравља.
- Познаје могуће последице коришћења никотина, алкохола и других психоактивних супстанци.
- Бира стил живота имајући на уму добре стране и ризике тог избора (нпр. активно бављење спортом, вегетаријанска исхрана).
- Уме да пружи прву помоћ.

9. Одговоран однос према околини

Одговоран однос према околини подразумева познавање и непосредан доживљај природе; увиђање значаја који природа има за одржавање живота на Земљи; разумевање међузависности живог света, природних ресурса и климатских услова за одржање живота; очување његове разноврсности, еколошких станишта и климатских услова; активно учествовање у неговању здравих заједница. Ученик познаје како људске активности могу да унапреде или угрозе животну средину и одржив развој. Спреман је да се укључи у активности усмерене ка очувању окружења у којем живи, ради и учи.
- Разуме концепт здравог и безбедног окружења (вода, ваздух, земљиште) за живот људи и спреман је да се активно ангажује у заштити и унапређењу квалитета живота у заједници.
- Показује разумевање и спремност за ангажовање у заштити природе и управљању ресурсима тако да се не угрожава могућност будућих генерација да задовоље своје потребе.
- Процењује ризике и користи од употребе неких супстанци по околину и здравље људи и одговорно поступа са њима (правилно их складишти и одлаже отпад).
- Познаје факторе који утичу на загађење земљишта, воде и ваздуха, разуме и предвиђа последице њихове употребе.
- Увиђа предности и недостатке коришћења различитих извора енергије.

- Разуме значај и користи могућности рециклирања.

10. Естетичка компетенција

Ученик је упознат са културним наслеђем људске заједнице, има свест о вредности уметничких и културних дела и њиховог значаја за развој друштва. Естетичка компетенција иде корак даље од тога, ка препознавању међуповезаности различитих форми и средстава уметничког изражавања. Свестан је значаја естетске димензије у свакодневном животу, има критички однос према употреби и злоупотреби естетике. Ученик се оспособљава да исказује опажања, осећања и идеје у вези са уметничким изразима у различитим медијима, да култивише културне навике, да изграђује аутономне естетске критеријуме и преференције и суди у складу с њима.
- Позитивно вреднује допринос културе и уметности развоју људске заједнице; свестан је међусобних утицаја културе, науке, уметности и технологије.
- Показује осетљивост за естетску димензију у свакодневном животу и има критички однос према употреби и злоупотреби естетике.
- Има изграђене преференције уметничких и културних стилова и користи их за обогаћивање личног искуства.
- Повезује уметничка и културна дела са историјским, друштвеним и географским контекстом њиховог настанка.
- Уме да анализира и критички вреднује уметничка дела која су представници различитих стилова и епоха, као и дела која одступају од карактеристика доминантних праваца.
- Вреднује алтернативне уметничке форме и изразе (субкултурна дела).

11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

Кроз образовање за предузетништво, ученик се учи организационим вештинама и способностима, укључујући различите интерперсоналне вештине, као и организацију простора, управљање временом и новцем. Ученик је оспособљен за комплексно планирање и одлучивање које подразумева поштовање више услова истовремено. Уме да осмишљава пројекте у складу са унапред постављеним захтевима. Зна како да се упозна са карактеристикама одређених послова и радних места, спреман је на волонтерско ангажовање и коришћење различитих могућности за стицање радног искуства.
- Ученик разуме важност личне активације и показује иницијативу у упознавању са карактеристикама тржишта рада (захтеви појединих радних места, начин функционисања институција, позиционирање у свету бизниса).
- Разуме принципе функционисања тржишта рада и схвата неопходност сталног усавршавања у складу са развојем тржишта и захтевима послодаваца.
- Уме да идентификује и адекватно представи своје способности и вештине ("јаке стране"); уме да напише CV и мотивационо писмо.
- Уме да искаже и заступа своје идеје, и да утиче на друге, кроз развој вештине јавног говора, преговарања и решавања конфликата.
- Има способност постављања адекватних и реалних циљева процењујући и прихватајући ризике; планира ресурсе и управља њима (знања и вештине, време, новац, технологије и други ресурси) и усредсређен је на постизање циљева.
- Зна да комуницира с послодавцима; уме да преговара; спреман је да обавља праксу и волонтира поштујући договоре.

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА И ПРОЈЕКТИ УЧЕНИКА

Проблемски и истраживачки усмерена настава, поткрепљена ученичким истраживачким радовима. То је модел наставе организован око пројекта.
Резултат пројекта је продукт који има јасну употребну и/или васпитну вредност.

Пројекат може да задовољи захтеве пројектне наставе уколико:

- је усмерен на остваривање исхода у програму наставе и учења
- су сви ученици ангажовани
- предвиђа различите облике рада: рад у групи, рад у пару, индивидуални рад
- успоставља партнерски однос између ученика и наставника
- отвара простор за истраживачки рад
j- е усмерен на развој међупредметних компетенција
- ученици могу да презентују процес и/или продукт
- подразумева рефлексију, евалуацију и вредновање.

Пројектна настава подстиче развој:

Осамостаљивања ученика у процесу рада и учења

Личне одговорности за реализацију пројекта

Социјалних и комуникацијских вештина које јачају самопоуздање ученика

Самосталног **доношења одлука**

Стицања дуготрајног знања, вештина и навика **примењљивих у стварном животу**

Критичког односа према личном и туђем раду

Способности за **решавања проблема**

Систематичнијег овладавања градивом

Фазе пројектне наставе:

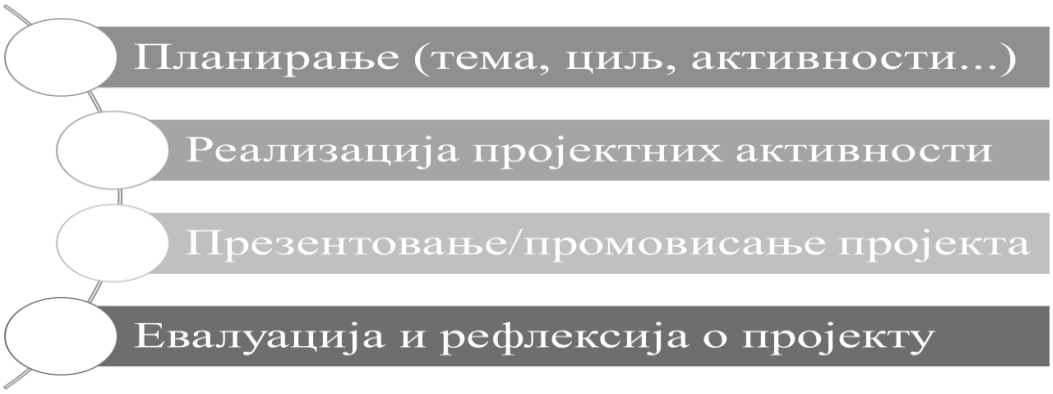

ПЛАНИРАЊЕ ПРОЈЕКТА	
ИЗБОР МЕЂУПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА, ПОСТАВЉАЊЕ ЦИЉА ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ	
Међупредметна/е компетенција/е (МПК)	Одговоран однос према околини, сарадња, дигитална компетенција
Циљ пројектне наставе	Развој одговорности за заједничка постигнућа (кроз реализацију пројекта који подстиче развијање еколошке свести)
Исходи пројектне наставе	Ученици разумеју значај сарадње за остваривање заједничких циљева Ученици разумеју значај одговорности за заједничка постигнућа
Међупредметна корелација	Географија, Биологија, Српски језик и књижевност, Рачунарство и информатикаИ Информатика, Хемија…
ПОКРЕТАЊЕ ПРОЈЕКТА	
Дефинисање теме пројекта	„Земља и људи“
Дефинисање циља пројекта	Развој еколошке свести подстицањем разумевања међузависности живог света, природних ресурса и климатских услова
Исходи пројекта	Ученик ће бити у стању да: • наведе факторе загађивања земљишта, воде и ваздуха и предвиђа последице њиховог дејства • процењује ризике и добити од употребе различитих супстанци по околину и здравље људи и одговорно поступа са њима • наведе примере за заштиту живог света у својој околини и активно учествује у очувању околине • разуме значај и учествује у процесу рециклирања
ОДРЕЂИВАЊЕ ЗАДАТАКА, ПОДЕЛА АКТИВНОСТИ	
Задаци	1. Истражити који су највећи загађивачи животне средине 2. Препознати и издвојити загађиваче у својој околини
Облик рада	групни рад
Активности	• Прикупљање података Све групе имају исте, горе наведене задатке, с тим што се разликују извори из којих ће прикупљати податке. Извори за

	различите групе су: 1. штампани медији (дневна и периодична штампа, дечји и стручни часописи – у зависности од узраста) 2. електронски медији 3. непосредни контакт/усмено (са комшијама, породицом, истакнутим представницима у заједници и сл) • Сређивање и анализа података • Избор начина презентовања сређених података (ppt, пано, писани извештај, усмено излагање...) • Израда презентације • Извештавање • Сумирање (наставник са ученицима сумира и изводи закључке који воде ка наредним задацима)
ОДРЕЂИВАЊЕ УЛОГА И ОДГОВОРНОСТИ, ВРЕМЕНСКЕ ДИНАМИКЕ, РЕСУРСА, ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ	
Улоге и одговорности	У оквиру сваке активности ученици се на нивоу група договарају о улогама и одговорностима Наставник је упознат са договореним поделама улога и одговорности и интервенише у случају могућих потешкоћа
Временска динамика	Две недеље
Ресурси	Приступ интернету, библиотеке, јавне читаонице, приватне збирке, рачунар, хамер папир, фломастери, маказе, пројектор, дија-филмови...
Праћење и вредновање	Ученици и наставник: - дефинишу шта ће све бити праћено и вредновано - одређују ко ће, кад и како вршити процену (самопроцена, једни друге, од стране наставника) - дефинишу критеријуме вредновања

Неки од проблема који се могу јавити у пројектној настави

- непрецизно дефинисан план
- „уско“/„широко“ постављање теме и циља

- неодговарајућа подела активности
- планиране активности нису изводљиве
- прекратки рокови
- недостатак материјала и опреме
- проблеми сарадње:
- појава такмичарског, уместо сарадничког односа;
- незадовољство и/или неравноправан ангажман неких чланова групе;
- неприхватање различитости између чланова групе
- Вреднују се само резулатати пројекта
- недостаје анализа самога процеса и доприноса појединаца укупном раду на пројекту

Сумирање и препоруке
- Ученике треба припремити и обучити за овај вид наставе.
- Потребно је прилагодити пројектне активности могућностима и способностима ученика.
- Требало би да тема на којој се ради: буде важна и занимљива; представља изазов; обухвата шири. контекст проблема; захтева међупредметну корелацију; отвара простор за истраживачки и тимски рад; развија опште међупредметне компетенције
- Потребно је да сви ученици са наставником прођу кроз све фазе рада на пројекту.
- Потребно је да заједно предвиде проблеме и могуће начине њиховог решавања.
- Потребно је поделити активности и договорити се о подели задужења и раду на решавању постављеног проблема.
- Важно је посветити време критичком осврту на урађено.
- Важно је промовисати резултате пројекта.

ЈАЧАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКОГ ДУХА КОД УЧЕНИКА

Предузетништво је делатност усмерена на покретање, организовање и иновирање пословања предузећа, с основним циљем стварања новог тржишта и остваривања добити.
Оно је везано за све аспекте људског понашања и деловања – развија креативност, поспешује рађање идеја и обогаћује људске потребе.

Предузетници су људи који сагледавају појаве унапред и виде пословну прилику тамо где је други не виде. За њих се везује појам бизнис идеје која представља резултат стваралачког мишљења и надахнућа. Идеја може да буде и резултат промишљања и сагледавања економских услова и потреба друштва, окружења или појединаца.

Учење и развијање функционалних знања је предуслов за развој предузетничких вештина, независно од тога да ли таленат постоји или не.

Предузетништво је компетенција коју треба развијати од почетка школовања зато што:
- свет у коме живимо почива на „економији” – економском пословању
- предузетништво представља увод у економску културу
- економска култура развија свест о „ономе од чега се живи”
- завршити школу не значи добити сталан посао с пуним радним временом и пословним простором
- предузетник се систематски образује, васпитава и ствара
- предузимљиве особе су проактивне и спремне на промене.

Предузимљивост претходи предузетништву.

Развија се и пре увођења у предузетништво, посебно кроз развој:
- одговорности и стрпљења
- вештина комуникације
- сарадништва и поверења
- флексибилности и толеранције
- иницијативе и поузданости
- продуктивности и економске логике
- лидерства.

Како код ученика препознајемо предузимљивост

Ученик:
- је спреман да учествује у самосталним и тимским пројектима (школе, локалне заједнице...)
- да уочава кораке у решавању проблема и доноси одлуке
- је мотивисан да предлаже своје и прихвата туђе идеје
- је мотивисан да учествује у реализацији идеја и њиховом презентовању
- је спреман да учествује у хуманитарним акцијама
- се одговорно односи према јавним добрима.

Наставник треба да:

- поседује позитиван став према предузетништву;
- поседује знања и вештине планирања наставе, интегришући предузетништво на начин којим се не ремети остваривање основних циљева и задатака;
- подстиче и усмерава ученике ка практичној примени предузетничких знања, вештина и ставова у њиховом свакодневном животу;
- препознаје своју улогу у развоју предузетничких знања, вештина и ставова код ученика.

Улога и подршка школе

Од школе се очекује да делује као центар за промовисање предузетничког духа:
- у процесима учења у учионици
- у свакодневном животу у школи
- у локалној заједници
- у стручном усавршавању запослених
- у мотивисању запослених и подршци за предузетничке идеје
- кроз материјалну подршку
- при формирању тима за пројектну наставу и предузетништво
- у сарадњи са локалном заједницом
- у реализацији пројеката на нивоу школе
- сарадња са другим школама и размена искустава
- едукација ученика од стране предузетника
- подршка иницијативама ученика
- укључивање школе и ученика у пројекте локалне заједнице
- покретање активности које захтевају волонтерски и хуманитарни рад
- отварање ученичких задруга
- награђивање ученика.

Предузетничке вештине и ставови

Развијају се у оквиру свих наставних предмета кроз:
- наставне и ваннаставне активности;
- остваривање основних циљева везаних за наставне садржаје;
- реализацију исхода који се тичу предузетништва

Активности

Усмерене су према ученицима, тако да они:
- раде у групама или тимовима;
- доносе одлуке;
- међусобно комуницирају и договарају се;
- бирају начине презентовања свог рада;
- реализују пројекте
- стичу знања о свету рада и пословања;
- упознају се са карактеристикама одређених послова и радних места;
- састављају и користе радну биографију/CV и мотивационо писмо да опишу своје компетенције, жеље и очекивања.

Успешан предузетник треба да има следеће карактеристике:да буде мотиватор, да зна да слуша, има поверења у свој тим, уме да каже хвала, пристојан је, пажљиво ослушкује, флексибилан је, остаје миран упркос притиску, пример је другима, експерт је у свом послу, скроман је, има смисла за хумор, зна да прослави успех, негује пословне и социјалне контакте, јер нико не може бити успешан ако је сам.

НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА ПРЕДМЕТА ОД ЗНАЧАЈА ЗА НАЦИОНАЛНУ МАЊИНУ

У настави предмета од значаја за националну мањину (историја, музичка култура и ликовна култура) изучавају се додатни садржаји који се односе на историјско и уметничко наслеђе одређене мањине. Од наставника се очекује да, у оквирима дефинисаног годишњег фонда часова, обраде и додатне садржаје, обезбеђујући остваривање циља предмета, стандарда постигнућа ученика и дефинисаних исхода. Да би се ово постигло, веома је важно планирати и реализовати наставу на тај начин да се садржаји из културно-историјске баштине једне мањине не посматрају и обрађују изоловано, већ да се повезују и интегришу са осталим садржајима програма користећи сваку прилику да се деси учење које ће код ученика јачати њихов осећај припадности одређеној националној мањини.

3.6. НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА ПО ПРЕДМЕТИМА, СМЕРОВИМА И НАСТАВНИМ ТЕМАМА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ЗА УЧЕНИКЕ УПИСАНЕ ПОЧЕВ ОД ШКОЛСКЕ 2018/2019. ГОДИНЕ

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**148**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
КЊИЖЕВНОСТ КАО УМЕТНОСТ (10)	Упознавање са различитим врстама уметности Стицање нових знања о књижевности као уметности; остваривање увида у међусобну повезаност различитих уметности	– објасни појам и значај књижевности као уметности речи и утврди њене сличности/разлике у односу на друге уметности и области културе;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и

				помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
ИСТОРИЈА ЈЕЗИКА (10)	- Стицање нових знања о развој ујезика од прасловенског до данашњег стандардног српског језика	– препозна особине књижевних језика пре реформе Вука Караџића;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
ФОНЕТИКА (15)	- обнављање знања из фонетике из основне школе - унапређивање и стицање нових знања из области акцентуације, фонетике и фонологије - самостални рад ученика (пројекти на тему гласовних промена)	– . разликује глас, фонему и графему; – класификује гласове према основним критеријумима; – одреди границу слога у типичним случајевима; – препозна гласовне алтернације и примени нормативна решења у вези с њима;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља

		– примени основна правила акценатске норме;	презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КЊИЖЕВНОСТ СТАРОГ ВЕКА (15)	- Упознавање са историјским чињеницама везаних за Стари век, са ауторима који су у то време стварали - Стицање знања о стилу ове епохе - читање дела књижевности Старог века	– тумачи књижевно дело са разумевањем његових жанровских карактеристика и књижевноисторијског контекста, користећи у анализи структурне и стилистичке елементе дела и употребљавајући секундарне изворе; – истражи и објасни стваралачку улогу мита у књижевности; - вреднује одлике античког епа, – повеже знања из историје и историје уметности старог века (сумерско-вавилонске, хебрејске, хеленске) са књижевним стваралаштвом тог раздобља;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ (15)	- Обнављање знања о народној књижевности из основне школе - упознавање са новим делима из програма за 1. разред средње школе - стицање знања о стилу и језику, као и о формама народне књижевности - народна епика, лирика, проза, кратке форме народне	- поткрепљује примерима основне одлике народне књижевности (класификација, варијантност, формулативност); – анализира композиционе и	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају

	књижевности	стилистичке одлике народне бајке и вреднује поруке у односу на властито читалачко и интермедијално искуство;	решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, и др.	градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
СРЕДЊОВЕКОВНА КЊИЖЕВНОСТ (15)	- Прва дела на српскословенском језику у српском језику и књижевности - Јефимија Свети Сава - Биографи Светог Саве - Деспот Стефан Лазаревић	– препозна одлике средњовековне књижевности и испита њен значај за српску културу; – Напише есеј на тему светосавља	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла,уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
ХУМАНИЗАМ И РЕНЕСАНСА (20)	- Одлике епохе хуманизма и ренесансе у Европи - Друштвене прилике које су довеле до појаве ове епохе - Аутори : Данте, Шекспир, Петрарка,	– - образложи на примерима важност свеукупног културног заокрета који се догодио у	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**:	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника

	Бокачо, Сервантес - Дубровачка књижевност	епохи хуманизма и ренесансе; наведе главне мотиве, тематику и стилске одлике репрезентативних књижевних дела хуманизма и ренесансе и покаже разлике и сличности у односу на античку и средњовековну књижевност/културу	комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника:**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
ИЗБОРНИ САДРЖАЈИ (12)	- Читање и анализа дела која ученици у сарадњи са наставником одабирају за читање, као и дела из Читанке која спадају у иборни садржај	– чита с разумевањем књижевне и остале типове текстова, независно од епохе у којем су настала – - проширује интересовања за дела која не спадају у обавезну лектиру	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

УСМЕНО И ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ (16)	- писање различитих облика књижевних текстова - придржавање норми приликом усменог и писаног изражавања уз служење одговарајућом аргументацијом	– . примени одговарајућа правописна правила; – правилно попуни различите формуларе и обрасце; – састави текст примењујући различите облике књижевноуметничког стила; – правилно распореди грађу при писању састава; – препозна некњижевни акценат и облик речи у свакодневној комуникацији и у говору јунака у драмским уметничким формама, а потом га исправља у сопственом говору;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
СТИЛИСТИКА (10)	- ученици се подсећају стилских фигура, књижевних родова и врста које су учили у основној школи; знање се унапређује кроз теорију на конкретним примерима у тексту	- обнављају и проширују знања стечена у основној школи: лирско, епско и драмско песништво, лирска песма, епска песма, уметничка приповетка, роман, драма.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и

			интернет, табла, уџбеници	пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
СИСТЕМАТИЗАЦИЈА (10)	Понављање и систематизација знања, вештина и ставова из књижевности, језика и језичке културе	- Осмишљавање самосталних пројеката, - Писано и усмено излагање о наученом градиву - Истраживање, дискусија	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Историја, музичка култура, ликовна култура, грађанско васпитање, православни катихизис, географија		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

МАЂАРСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

НАЗИВ ШКОЛЕ	**СЕНЋАНСКА ГИМНАЗИЈА СЕНТА**
ПРЕДМЕТ	**МАЂАРСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ**
РАЗРЕД	**ПРВИ**

СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**148**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за обраду теме)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ / ПОСТИГНУЋА** на крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик, метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Књижевни родови и књижевне врсте 19	Упознаје ученике са књижевним вредностима, развија хуманистичко и књижевно образовање на најбољим делима културне баштине, усавршава литерарну рецензију, развија књижевни укус и ствара трајне читалачке навике, упућује ученике на анализу и критички однос према књижевности и оспособљава их за самостално читање, доживљавање, разумевање, интерпретирање и вредновање књижевно-уметничких дела, обезбеђује знања из теорије и историје књижевности ради бољег разумевања и успешнијег проучавања уметничких текстова. **Пројекат за ученике:** Ученик кртички анализира примере	Правилно научи шта значи лирика и лирске врсте, епика и епске врсте и драма и драмске врсте.	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Књижевност старог века 14	Упознаје ученике са књижевним вредностима, развија хуманистичко и књижевно образовање на најбољим делима културне баштине, усавршава литерарну рецензију, развија књижевни укус и ствара трајне читалачке навике, упућује ученике на анализу и критички однос према књижевности и оспособљава их за самостално читање, доживљавање,	Треба да зна: 1.опште карактеристике раздобља 2.књижевност старог века на истоку 3.класична грчка књижевност 4.римска књижевност.	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	разумевање, интерпретирање и вредновање књижевно-уметничких дела. **Пројекат за ученике:** Ученик кртички анализира примере			
Књижевност средњег века 12	Упознаје ученике са књижевним вредностима, развија хуманистичко и књижевно образовање на најбољим делима културне баштине, усавршава литерарну рецензију, развија књижевни укус и ствара трајне читалачке навике, упућује ученике на анализу и критички однос према књижевности и оспособљава их за самостално читање, доживљавање, разумевање, интерпретирање и вредновање књижевно-уметничких дела. **Пројекат за ученике:** Ученик кртички анализира примере	Треба да научи: 1.главне карактеристике средњовековне културе 2.главне књижевне врсте европског и мађарског средњег века и његове вредности у светској књижевности.	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Ренесанса 28	Упознаје ученике са књижевним вредностима, развија хуманистичко и књижевно образовање на најбољим делима културне баштине, усавршава литерарну рецензију, развија књижевни укус и ствара трајне читалачке навике, упућује ученике на анализу и критички однос према књижевности и оспособљава их за самостално читање, доживљавање, разумевање, интерпретирање и вредновање књижевно-уметничких дела. **Пројекат за**	Треба да зна: 1.главне карактеристике европског и мађарског хуманизма и ренесансе 2.ренесанса као епоха историје уметности и књижевности 3.хуманизам и реформација као световни односно црквени покрет ренесансе и њихов значај у историји књижевности.	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	ученике: Ученик кртички анализира примере			
Барок **17**	Упознаје ученике са књижевним вредностима, развија хуманистичко и књижевно образовање на најбољим делима културне баштине, усавршава литерарну рецензију, развија књижевни укус и ствара трајне читалачке навике, упућује ученике на анализу и критички однос према књижевности и оспособљава их за самостално читање, доживљавање, разумевање, интерпретирање и вредновање књижевно-уметничких дела. **Пројекат за ученике:** Ученик кртички анализира примере	Треба да зна: 1.барок као епоха историје уметности и књижевности 2.важније књижевне врсте барока у Европи (и у Мађарској) и његове вредности у светској књижевности.	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Народна књижевност **9** **Узајамне мађарско-јужнословенске књижевне везе** **8**	Упознаје ученике са књижевним вредностима, развија хуманистичко и књижевно образовање на најбољим делима културне баштине, усавршава литерарну рецензију, развија књижевни укус и ствара трајне читалачке навике, упућује ученике на анализу и критички однос према књижевности и оспособљава их за самостално читање, доживљавање, разумевање, интерпретирање и вредновање књижевно-уметничких дела. **Пројекат за ученике:** Ученик кртички анализира примере	Треба да зна: 1.појам народне књижевности (фолклорне литературе) 2.књижевне врсте народне књижевности 3.узајамне везе у народној књижевности.	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
	Уводи ученике у проучавање језика као система, упознаје	Треба да зна: 1 настанак језика 2.говор	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу

Језик **17**	ученике са социо-лингвистичким и лингвистичким знањима, тумачи језичке појаве на основу историје језика, развија изражање способности ученика, оспособљава ученике да теоријска знања о језичким појавама и правописним нормама успешно примењују у пракси, васпитава у духу језичке толеранције према језицима других. **Пројекат за ученике:** Ученик кртички анализира примере	3.језик 4.систем језичких знакова 5.језичка комуникација 6.језичке промене	и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Фонетика **12**	Уводи ученике у проучавање језика као система, тумачи језичке појаве на основу историје језика, развија изражање способности ученика, оспособљава ученике да теоријска знања о језичким појавама и правописним нормама успешно примењују у пракси. **Пројекат за ученике:** Ученик кртички анализира примере	Треба да зна: 1.појам фонеме 2.самогласници 3.сугласници	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Стил Састављање текста **12**	Уводи ученике у проучавање језика као система. Понављање и систематизација знања. **Пројекат за ученике:** Ученик кртички анализира примере	Треба да зна: 1.функција речи и реченице за означавање нечега у тексту 2.различита конструкција (композиција) и различити стилови књижевних, научних и службених текстова.	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и

				усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		ликовна култура, музичка култура, психологија, језици, филозофија, социологија и изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Osztály **Első**
Évi óraszám **148 óra**

A magyar nyelv és irodalom tanulásának célja a nyelvi készségek és a funkcionális írásbeliség fejlesztése; nyelvi és irodalmi kultúra elsajátítása és ápolása; irodalmi művek értelmezésére és értékelésére való képesség fejlesztése; a humanista oktatás és nevelés értékeinek affirmálása és elfogadása; a személyes, nemzeti és kulturális identitás fejlesztése, az anyanyelv, a magyar nép, valamint más népek és etnikai közösségek hagyományainak és kultúrájának a megszerettetése.

KIMENET A tematikai egység/terület feldolgozását követően a diák képes lesz a következőkre:	**TERÜLET/ TEMATIKAI EGYSÉG**	**TARTALOM**
– ismeri a nyelvet mint jelrendszert, tisztában van nyelv és gondolkodás kapcsolatával, a verbális és a nem verbális kommunikáció fogalmával, ismeri a közlésfolyamat (kommunikáció) tényezőit és funkcióit; – tisztában van vele, hogy a nyelv változó rendszer, ismeri a nyelv rétegződését, társadalmi és táji tagolódását, a norma fogalmát, a nyelvhasználat alapvető szabályait és helyesírásunk	**NYELVI ISMERETEK**	**Általános ismeretek a nyelvről.** Jelek és jelrendszerek. A nyelv mint jelrendszer. A nyelv keletkezése. A nyelv mint társadalmi jelenség. A nyelv és a gondolkodás kapcsolata. A beszéd és a nyelv. Az írásbeliség fogalma, az írás kialakulása. A nyelvészet határtudományai és interdiszciplináris kontextusok. A nyelvek sokfélesége, nyelvtipológiák. Nyelv – anyanyelv – idegen nyelv. A magyar nyelv helye a világ nyelvei között. **Kommunikáció és tömegkommunikáció.** A nyelvi közlésfolyamat (kommunikáció) fogalma. Kommunikációs modellek (néhány kiemelkedő kommunikációelmélethez kötődő tudós szerepe és elmélete). A közlésfolyamat tényezői (információ, üzenet, feladó, címzett, csatorna, kód, beszédhelyzet, valósághattér, zaj). A közlésfolyamat funkciói (tájékoztató, ábrázoló, kifejező, felhívó, poétikai, esztétikai, értelmező, kapcsolattartó). A kommunikáció megvalósulási formái. Biológiai, állati, emberi kommunikáció. A társadalmi kommunikáció. Verbális és nem verbális kommunikáció. A

alapelveit; – el tudja helyezni a magyar nyelvet a világ nyelvei között, ismeri a nyelvtipológia fogalmát; – megkülönbözteti a szinkrón és a diakrón nyelvvizsgálat fogalmát és tájékozódik a magyar nyelvtörténet korszakaiban; – ismeri és felismeri a stilisztikai alapfogalmakat és a funkcionális stílusokat; – ismeri a szöveg meghatározó jegyeit, felépítését, a grammatikai és a jelentéstani kapcsolóelemeket, szövegtípusokat; – tájékozódik a hipermédia világában, felismeri a manipulatív közlésformákat; – ismeri a beszédhangok keletkezésének módját, a fonéma és graféma fogalmát, különbséget tesz a beszéd és a nyelv között, ismeri a mássalhangzók és magánhangzók rendszerét, a képzésmozzanatokat, a beszédhangok		tömegkommunikáció jellemzői, hatása. A reklámok. A digitális olvasás stratégiái. Médiaműfajok, sajtóműfajok, vizuális kommunikáció. Új szóbeliség: skype, chat stb. Szövegköziség a neten. Netes szövegtípusok. Új jelrendszerek: emotikonok, matricák, GIF-ek, mémek stb. Kommunikáció és etikett. **A magyar nyelv diakrón vizsgálata.** A magyar nyelvű írásbeliség kezdetei. A latin nyelv befolyása. A nyelvrokonság fogalma, a finnugor nyelvcsalád. Alternatív nyelvrokonítások. A rovásírás. Változás és állandóság a nyelvben. A nyelv mint változó rendszer: szórványemlékek, Halotti beszéd és könyörgés, Ómagyar Mária-siralom (olvasatok). Nyelvújítás és ortológia (Kazinczy Ferenc, Szarvas Gábor stb. szerepe, napjaink újító törekvései). A szókészlet változásai: új szavak a mai nyelvhasználatban. **A nyelv rétegződése.** A nyelv rétegződése, társadalmi és táji tagolódása. Csoportnyelv, rétegnyelv, szaknyelv, terminológia, nómenklatúra. A nyelvjárások. Presztízs és stigma szerepe. A nyelvi normák. A szociolingvisztikai vizsgálatok jelentősége. Kézikönyvek, az általános és speciális szakszótárak használata. **Szövegtan.** A szöveg. A szöveg szerkezete, jelentése, témája, szerkezettípusai. Kapcsolóelemek. A működő szöveg. Multifunkcionális és multimediális szöveg. A szövegszerkesztés szabályai. A lineáris és nem lineáris szövegértés. **Stilisztikai alapfogalmak.** Stilisztikai alapfogalmak: stílus, stílusfajták, stílusárnyalatok. Funkcionális stílusok: az írott (tudományos, hivatalos, publicisztikai, szépirodalmi) és a beszélt nyelvi stílusrétegek. Stílus és jelentés. Szójelentés. A hangalak és jelentés viszonya. A metafora kognitív értelmezése. Stíluselem, stílushatás, állandó és alkalmi stílusérték. Az egyéni stílus. **Hangtan**. Hang és beszédhang. A fonéma fogalma, jelentésmegkülönböztető szerepe. A fonémák rendszere. Fonetika és fonológia. A hangrend törvénye és a magánhangzó-harmónia. A mássalhangzók egymásra hatása. A *h* hang viselkedése az új helyesírási szabályzat értelmében. A nyelv zeneisége,

kölcsönhatásait; – képet alkot az irodalomról mint létformáról és művészetről; – tisztában van az irodalomnak a kultúrában és a művészetek rendszerében elfoglalt helyével és szerepével; – elsajátítja az irodalomtudományi alapfogalmakat, az irodalom hermeneutikai és recepcióesztétikai aspektusait; – az irodalmat hálózatos szövevényként, művészeti és diszciplináris diskurzusok rendszerében értelmezi; – ismeri az irodalmi korszak- és műfajelméleti fogalmakat; – ismeri a mitológia, a mítosz, a mitikus világkép, a mitológiai utalásrendszer és az áthagyományozódás jelenségét; – ismeri a mítoszkritika fogalmát és eljárásait;		hangulatfestő szerepe – hangstilisztikai vizsgálatok. Az idegenes ejtés. Intonációs eszközök: hangsúly, hanglejtés, szünet. A szótag.
	IRODALMI ISMERETEK	***Az irodalom létformája*** • **A szövegszerű világértés**. Tudományos diskurzus és szövegszerűség. • **Szemléletváltások és ismert tudósok elméletei az irodalomtudományban.** • **Az irodalom mint nyelvi szerveződés**. Az irodalom mint képi formák és alakzatok struktúrája. Alakzatok és trópusok. Verstani rendszerek. • **Az irodalom mint hálózatos szövevény**. Társművészeti diskurzusok. Interdiszciplináris és -textuális vonatkozások. Multikulturális összefüggések. Világirodalom, nemzeti irodalom, regionális irodalom. Szóbeli és írott irodalom. A folklór fogalma és a népköltészet műfajai. A folklorizmus és a folklorizálódás jelenségei (vonatkozó irodalmi szövegek: Arany János és Petőfi Sándor költészetéből. József Attila és Weöres Sándor költészete. Tóth Ferenc, Utasi Mária és Jung Károly a vajdasági magyar irodalomból). • **Az irodalomról való gondolkodás útjai.** Olvasási stratégiák konkrét példaanyag alapján (novella, lírai műfajok; filmes kapcsolatok, zene, színház, képzőművészet és irodalom, világháló). Motívumvizsgálatok. • **Az olvasás**. Az olvasás története. Újraolvasás. Újraírás. Kánon. ***Az irodalomtudomány alapvető terminológiája*** • **Az irodalomtudomány részterületei:** irodalomtörténet (korstílus, stílusirányzat), irodalomelmélet, kritika. Az irodalomtudomány hermeneutikai természete és diszkurzivitása. Az irodalmi mű társadalmi, művelődéstörténeti, történelmi, szellemi kontextusa. • **Műnemek és műfajok**.

– ismeri a mitológiai történeteket és felismeri őket a kulturális áthagyományozódás történetében; – ismeri elődeink kultúráját, hitvilágát és irodalmát; – ismeri és értelmezi a magyar népköltészet jelenségeit; – ismeri az ősköltészet, a népköltészet és a szóbeli irodalom fogalmát; – betekintést nyer a honfoglalás kori magyarok kultúrájába; – tudatosítja a népköltészet fogalmát, jelenségrendszerét és a folklór helyét a magyar kultúrában; – ismeri az ókori irodalmat mint átfogó kultúrtörténeti hatásrendszert; – ismeri a jelentős ókori alkotókat és műveiket; – ismeri a műfajtörténet ókori vonatkozásait és jelenségeit; – ismeri az antik időmértékes verselést és annak az újkori irodalomban betöltött		***Intermediális, -kulturális kapcsolatok és irodalom a világhálón*** • **Zene és irodalom együtthatása.** Műfajtörténeti vonatkozások. Szubkulturális összefüggések. • **Filmkultúra**. Film és irodalom. A filmnyelv. A filmnovella. A forgatókönyv. • **Színház és irodalom.** • **Képzőművészet és irodalom.** ***Alteritás és irodalom (Az ókori irodalmi kultúra egyetemes érvényű hatásrendszere)*** • **A mitikus világértés**. A lét transzcendens felfogása. Az organikus világállapot. Mitikus gondolkodás. Az archetípus fogalma. Mítosz és világ/valóság. Mitológia és vallás. Mitológia és művészetek. Mitológia és irodalom. • **Teremtésmítoszok**. Gilgames-eposz: teremtés- és vízözöntörténet. A Biblia. Teremtés. Vízözön. Káin és Ábel. János jelenései. A bibliai motívumok újraértelmezése a világirodalomban és a magyar irodalomban. • **Mitológiai nyomok a magyar irodalomban és néphagyományban.** Az ősi hitvilág és kultúra nyomai. Táltos. Sámán. Totem. Életfa. Eredetmondák. Regösének és ráolvasás. A honfoglaló magyarok kultúrája. Honfoglalás-mondák. Hunor és Magor. A fehér ló mondája. A Párducos Árpád-történet; jelensége és jelentései a magyar irodalomban. A mondák és legendák szerepe a középkori gestákban és krónikákban. Vörösmarty Mihály: Zalán futása című műeposzának vonatkozó részletei. Ady Endre, Babits Mihály és József Attila versei. • **Az antikvitás fogalma.** Az ókori irodalmak. Történeti korszakok. • **Eposz/őseposz**. Az első és a második eposzhagyomány. A fikció és az elbeszélés távlata. Az eposztól való távolodás folyamata a műfajok alakulástörténetében. A műeposz. A nemzeti eposz. Eposzparódia, vígeposz.

szerepét; – értelmezi a jelentős ókori irodalmi opusokat történeti-poétikai szempontból valamint követi ezek továbbélését; – felismeri a kapcsolati rendszereket, az intertextuális vonzatokat, a továbbhagyomá-nyozódás jelenségeit; – betekintést nyer a középkori egyetemes európai kultúrába, elsajátítja a róla szóló ismereteket; – felismeri az európai középkori irodalom összefüggéseit: ismeri az egyházi és a világi irodalom alkotásait; – ismeretekkel rendelkezik a középkori kultúra világáról, összetevőiről; a kereszténység kulturális, művészeti és irodalmi létformáiról és megnyilvánulásairól; – ismeretekkel rendelkezik a vallásos világértés irodalmi tapasztalatairól; az egyházi irodalmi kultúráról; – ismeri az egyházi és		• **Homérosz: Iliász** (részlet). A Homérosz-vita. A Trója-történet továbbhagyományozódása a művészetekben és az irodalomban. Az Odüsszeia mint az első eposzhagyománytól való elmozdulás jelensége. Az utazás és a hajózás toposza az irodalomban (argonauták). Mai „Odüsszeiák” (filmes kapcsolatok). Az utazás- és a kalandregény ősformája. Télemakhosz-történetek. • **Az ókori görög líra, epika és dráma**. Szapphó. Anakreón. Aiszkhülosz, Szophoklész. Euripidész. Az Élektra-történet feldolgozásai vagy Szophoklész: Antigoné. Az Oidipusz-monda és utóélete. • **Vergilius: Aeneis** (részlet). Új Trója-, új Haza-teremtés. Vergilius és Dante, Vergilius és Radnóti. A Medeia-történet. Horatius. Horatius az irodalomban. Az Ovidius-történet (A Tomi-metafora). Methamorphoses. A Catullus-történet (Gyűlölök és szeretek). Az antik regény problémaköre. • **A Biblia.** A bibliai motívumok továbbélése az irodalomban (Bábel, átkelés a Vörös-tengeren, József és testvérei, Káin és Ábel, Salamon király, Judit, Énekek éneke, az apokalipszis problémaköre). Az Újszövetség széles történetspektruma, motívum- és szimbólumrendszere, egyetemes jelentés- és hatásrendszere. • **A mitológia és az ókori irodalom mint minta, téma és reflexió az európai és a magyar irodalomban, művészetekben**. ***A középkor és reneszánsz szemléletmódja és irodalma*** • **A középkor mint társadalom- és irodalomtörténeti korszak**. A középkori ember világértése. A kereszténység. Egyház. Templom. Kolostor. Egyházi iskola. A romanika és gótika. Umberto Eco középkorszemlélete (A rózsa neve – részlet). • **A kereszténység és Európa.** Teológia és társadalom. A kereszténység egyetemes szimbólumrendszere. Passió és misztérium. Részletek Szent Ágoston Vallomásaiból. A vallomás mint műfaj és ennek továbbélése.

világi irodalom fogalmát, jelenségeit, műfajait, műveit és művelőit; – ismeri a kolostori irodalom formáit, illetve a lovagi költészetet; – szövegismerettel rendelkezik, és értelmezési-elemzési tapasztalatot szerez a középkori európai és magyar irodalom köréből; – betekintése van a szövegemlék, az írásbeliség és az anyanyelvűség, a kódexirodalom, a trubadúrlíra és a minnesängerköltészet fogalmi és jelenségrendszerébe, az anyanyelvi irodalom kezdeteinek és kialakulásának folyamataiba; – multikulturális és interdiszciplináris; nyelvközi és kapcsolattörténeti ismeretekre tett szert; – tudatosodik benne a hagyomány és örökség viszonyrendszerének jelentősége a művészetben és a műalkotásban; – ismeri a reneszánsz		• **A középkor jellegzetes műfajai**. „Összművészeti jellegzetességei”. Latin és anyanyelvi kultúra együtt létezése és hatása. Zsoltárének és zsoltáréneklés. A Carmina Burana szövegeiből (Carl Orff zenéje). • Válogatás **Walter von der Vogelweide** verseiből (Márton László új fordításai) • **A lovagi kultúra:** Trisztán és Izolda és ennek továbbélése a művészetekben. • **A középkori állatregény.** Róka-regény. • **A középkori balladairodalom**. François Villon. • **Az ambroziánus himnusz jelensége**. Szent Ambrus himnuszköltészete. Részletek Déry Tibor A kiközösítő című regényéből. • **Krónika és legenda.** Az intelmek műfaja. Gestáink és krónikáink. Szent Istvánhoz és Szent Imréhez fűződő legendák. A kódexirodalom. Legismertebb kódexeink. • **Első magyar nyelvű szöveg- és irodalmi emlékeink.** Halotti beszéd és könyörgés. Ómagyar Mária-siralom. A Szent Margit-legenda. • **A haláltánc (Ráskai Lea) és utóélete a magyar irodalomban** (pl. Madách: Az ember tragédiája, Faludy Haláltánc-ballada). A középkor halálértelmezése. • **A regionális tér középkor-emlékei**. Az Aracs-kultusz; a Huszita Biblia; Szerémség, Újlak; A Barbaricum-metafora. • **A középkori irodalom kódjai, szólamai a magyar irodalomban**. Gárdonyi Géza: Isten rabjai, Kodolányi János: Boldog Margit, Márai Sándor: Halotti beszéd, Kosztolányi Dezső: Halotti beszéd. Villon-fordítók a magyar irodalomban. Villon-átírások. Radnóti Miklós, József Attila, Vas István, Faludy György, Orbán Ottó. – **Az antik hagyomány reneszánsz kori újrafelfedezése.** A reneszánsz építészet. Képzőművészet. A reneszánsz embereszmény. – **Szellemi és társadalmi mozgalmak a reneszánszban**. A humanizmus. A tudományok helyzete és szerepe a reneszánsz világértelmezésben. A

szellemiségét és művészeti alakzatait, irányzatait; – önálló interpretációs készségre és gyakorlatra tesz szert; – felismeri az interdiszciplináris és intertextuális kapcsolatokat; – ismeri a barokk kor szellemi-művészi korszakait, mozgalmait és jelenségeit; – felismeri az irodalmi korszakok és jelenségek közötti átfedéseket, összefüggéseket és átjárhatóságot; – felismeri és értelmezi a trópusokat és stilisztikai alakzatokat az irodalmi művekben; – a nyilvános beszéd, a közszereplés főbb nyelvi és viselkedésbeli kritériumait alkalmazza élőbeszédben, felolvasásban, memoriterek szöveghű előadásában, adott témáról szóló szóbeli előadásban; – a helyesírási szabályokat tudatosan alkalmazza;		reneszánsz uralkodó alakja és irodalmi megjelenítései. A reneszánsz műfajai. – **Dante Alighieri: Isteni színjáték** (részletek). A Dante-jelenség az európai és a magyar irodalomban. A reneszánsz eposz hatása az „emberiségköltemény” kialakulására. Hugo von Hofmansthal: Dante olvasása után. Orbán Ottó: Dante-egyperces. A Dante-téma a képzőművészetben. Paolo és Francesca története. Nádasdy Ádám újabb fordítása. – **Francesco Petrarca: Daloskönyv.** A petrarcai és a Shakespeare-szonett. A szonett a magyar irodalomban. – **Giovanni Boccaccio: Dekameron**. A novella reneszánsz előzménye. A keretelbeszélés. Novella és regény. – **Cervantes: Don Quijote.** A Don Quijote-téma továbbélése. Filmes és színházi kapcsolatok. – **William Shakespeare**. A Shakespeare-jelenség. A Shakespeare-szonett. Shakespeare és a reneszánsz dráma. A Shakespeare-kultusz: „Isten másodszülöttje.” (Dávidházy Péter tanulmányai.) A fordítások összehasonlító vizsgálata. – **Az európai és a magyar reneszánsz kultúra összefüggései.** Az itáliai és a magyar kultúra kapcsolódásai. A Mátyás-történet és -mesék. (Mátyás a néphagyományban: Mátyás a népmesékben és mondákban. Jung Károly és Raffai Judit kutatásai.) Mátyás-ábrázolások a képzőművészetben. A reneszánsz udvari és viselkedés-kultúra. Mátyás király könyvtára. Antonio Bonfini és Galeotto Marzio. Várady Péter levelezése. A Hunyadi-hagyomány továbbélése a magyar irodalomban. ● **Janus Pannonius és költészete**. Janus Pannonius műfajai. ● **Balassi Bálint.** Balassi és a trubadúrlíra hagyománya. A Balassi-opus. Balassi műfajai és verstípusai. A Balassi-strófa. A szerelmi versciklus. Júlia-versek. Célia-versek. Balassi költészetének utóélete. A búcsúvers a magyar reneszánsz költészetben: Janus Pannonius. Bornemisza Péter. A reneszánsz szóbeli énekköltészet. A virágének. A bujdosóének.

– helyesen és precízen tölti ki a különféle hagyományos és on-line űrlapokat és táblázatokat; – képes az alapvető írásbeli jellegű magánéleti és közéleti szövegtípusok (kérvény, önéletrajz, motivációs levél, fellebbezés) megalkotására, valamint számítógépes prezentációs programok, technikák használatára; – képes a különböző típusú szövegek megértésére; – jártassággal rendelkezik a könyvtárral, a kézikönyvek használatával és az internetes információszerzés szabályaival kapcsolatban; – képes hagyományos módon és számítógépes szövegszerkesztő segítségével a helyesírási szabályoknak megfelelő szöveget alkotni;		• **A reformáció kora, tanai és emblematikus személyiségei**. Hitvita és fabula. Heltai Gáspár. (Erasmus és a magyar erazmizmus jelenségei és Erasmus-történetek.) Bornemisza Péter. Szenczi Molnár Albert. Tinódi Lantos Sebestyén. (A krónikás ének és a magyar történeti elbeszélés alakulástörténete.) ***A barokk*** • **A barokk világértés.** A barokk látvány. Barokk forma és nagyság. A barokk építészet, festészet és szobrászat. • **A barokk restauráció**: Reformáció és ellenreformáció az irodalomban. Pázmány Péter prédikációi. • **A barokk korszakai**. A köztes létérzékelés és kifejezés mozzanatai: a manierizmus mint a barokk kezdete; a rokokó. • **John Milton: Elveszett paradicsom**. Hatása az európai és a magyar irodalomra: drámai költemény, emberiségköltemény, verses regény. A Tankréd-jelenség. Tasso, Monteverdi, Rossini. (Madách Imre Az ember tragédiája című művének vonatkozó összefüggései.) • **Pázmány Péter prédikációi.** • **Zrínyi Miklós: A Szigeti veszedelem** (részletek). A barokk eposz. A Zrínyi-opus világirodalmi összefüggései és a történeti elbeszéléshagyományban betöltött szerepe. (Zrínyi és Homérosz. Zrínyi és Tasso. A Zrínyi-jelenség a délszláv irodalomban. A Zrínyi-téma a magyar irodalomban. A szerkesztett verseskötet kérdésköre. Gyöngyösi István jelentősége. • **A barokk önéletírás jelenségei**. Bethlen Miklós. II. Rákóczi Ferenc. A Rákóczi-kultusz. • **Mikes Kelemen: Törökországi levelek**. A levél műfaja. Mikes európai példái. Az Iréne-történet a *Törökországi levelek*ben.
	KOMMUNIKÁCIÓS KULTÚRA	**Szövegértés és szövegalkotás.** A tananyaghoz kapcsolódó szövegek (szépirodalmi, szakszövegek, tudományos-ismeretterjesztő szövegek, médiaszövegek) olvasásakor különböző olvasástípusok

		érvényesítése (ismeretszerző, tanulási célú, élményszerző, információkereső, áttekintő, javító, ellenőrző olvasás). Szépirodalmi és egyéb szövegek olvasása és előadása az intonációs eszközök (hangerő, hangmagasság, hangszín, tempó, szünet, hangsúly, hanglejtés) gyakorlati alkalmazásával. Kommunikációs helyzetgyakorlatok. Irodalmi szövegekhez kötődő szituációs játékok. Szövegalkotási gyakorlatok: a cím, a bekezdés és a tömörítés problémája. A szóbeli és írásbeli közlés műfajainak megalkotása, hagyományos és on-line kommunikáció (esszé, kritika, médiaszövegek, irodalmi polémia és vita). A mindennapi írásbeliség műfainak magalkotása. Kreatív írásgyakorlatok irodalmi szövegek átírása. Fordítás idegen nyelvből. **Helyesírás.** A magyar helyesírás alapelvei (a kiejtés, szóelemzés, hagyomány, egyszerűsítés). A helyesírás rendszere. A magánhangzók és a mássalhangzók helyes időtartama. Az írásjelek. Rövidítések, mozaikszók, számok. A kezdőbetű. Interferenciajelenségek a kisebbségi nyelvhasználatban. Helyesírási kultúra. A helyesírási szabályzat. **Adatbázisok használata**. Az információszerzés gyakorlása nyomtatott források (szótárak, lexikonok, helyesírási szabályzat) és az elektronikus adatgyűjtés (elektronikus folyóirat, honlapok stb.) segítségével. A hagyományos és elektronikus könyvtárak, korpuszok, wikik, on-line szótárak használatának gyakorlása.

СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА

ПРЕДМЕТ		**СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Фонетика (9)	Оспосовљавање ученика за правилан изговор гласова српског језика и правилно акцентовање речи и реченица	- правилно артилкулише гласове српског језика - разликује акцентоване и неакцентоване речи - примењује основна правила акцентовања речи и реченица	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: табла, уџбеници и свеске др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставника, уџбеника,; решавају задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака
Морфологија (12)	Упознавање ученика са правилном употребом облика речи.	-разликује врсте речи - правилно употребљава род и број именских речи - правилно употребљава лице, род и број глагола - разликује глаголе по виду и роду	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: табла, уџбеници и свеске др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставника, уџбеника,; решавају задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака
Творба речи (9)	Оспособљавање ученика за примену прфавила творбе речи.	- правилно гради речи разним типовима творбе	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема;	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставника, уџбеника,; решавају задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**:

			дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: табла, уџбеници и свеске др.	поставља задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака
Синтакса (9)	Оспособљавање ученика за примену правописних правила српског језика.	- прошири просту реченицу зависним члановима -препознаје врсту комуникативне реченице, као и њену функцију	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: табла, уџбеници и свеске др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставника, уџбеника,; решавају задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака
Правопис (7)	Оспособљавање ученика за примену правописних правила српског језика.	- примењује правописна правила српског језика	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: лаптоп, пројектор, интернет, табла, уџбеници и свеске др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставника, уџбеника,; решавају задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Култура изражавања (12)	Оспособљавање ученика за усмено и писмено изражавање.	- комуницира на српском језику у складу са темом или ситуацијом - даје комплексније одговоре на постављена питања и поставља питања	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставника, уџбеника,; решавају задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже

			Наставна средства: лаптоп, пројектор, интернет, табла, уџбеници и свеске др.	ученицима у решавању задатака.
Књижевност (16)	Упознавање са различитим књижевним родовима и врстама и значајним делима српске књижевности.	-разликује књижевне родове и врсте - интерпретира садржину текста - изврши садржајну и основну естетску анализу текста	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: лаптоп, пројектор, интернет, табла, уџбеници и свеске др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставника, уџбеника,; решавају задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Мађарски језик и књижевност, Верска настава, Историја		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стандарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК - ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА

ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
On Camera (17)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	- користи садашња времена - идентификује и користи глаголске облике -разуме чланак о видео надзору -да опише људе на једној фотографији -пише писмо о себи	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Memories (15)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције	- опишу како се осећају -користе прошла времена -да говоре о стварима које су биле истините у прошлости а више нису - разумеју чланак о човеку који је изгубио меморију -опишу и да реагују на анекдоту	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате.

	- стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-пишу анекдоту	методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Nine to five (13)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-причају о пословима и о раду -користе односне реченице -дискутују о предностима и манама рада у иностранству -разумеју текст о интересантним пословима - обаве интерју за посао - пишу пропратно писмо	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Body and Mind (15)	Ученици - развијају језичке вештине:	- именује делове тела и органе -користи и разуме разлику између past simple present и	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника,

	слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	perfect -да дикутују о здравој и нездравој исхрани -да користе present perfect continuous -разумеју текст о томе како можемо да побојшамо своју меморију -говоре о болестима, њиховим симптомима и о лечењу те болести -пишу неформално писмо у којем испричају новости	**Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Our future (15)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене	-именује речи у вези са рачунароми коришћењем рачунара -користе будућа времена -размеју чланак о политици и о околини -разумеју разлику и користе future perfect i futue perfect continuous -разумеју мишље различитих експерта о будућности -говоре о својим плановима за будућност -да пишу есеј о свом мишљењу	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања			
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, изборни предмети		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА	
ПРЕДМЕТ	**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**
РАЗРЕД	**ПРВИ**

СМЕР		**ОПШТИ - БИЛИНГВАЛНИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Against the odds (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	- користи садашња времена - идентификује и користи глаголске облике -разуме чланак -да опише људе на једној фотографији -пише писмо о себи	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
For what it's worth (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене	- опишу како се осећају -користе прошла времена -да говоре о стварима које су биле истините у прошлости а више нису - разумеју чланак о свету монетарије -опишу и да реагују на анекдоту -пишу анекдоту	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и

	мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања			реализацији пројека.
From Cradle to Grave (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-причају о својим бакама и дедама -користе односне реченице -дискутују о разликама генерација -разумеју текст о тинејџерима	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Man and Beast (13)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања	- именује делове тела и органе животиња -користи и разуме разлику између past simple present и perfect -да дикутују о кућним љубимцима -да користе present perfect continuous -разумеју текст о томе како можемо комуницирати са животињама -говоре о животињама	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	проблема, закључивања			
In the news (13)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-именује речи у вези са вестима и политиком -користе Reported Speech -размеју чланак о политици и о околини -разумеју разлику и користе future perfect i futue perfect continuous -разумеју мишље различитих експерта о будућности -говоре о својим плановима за будућност -да пишу есеј о свом мишљењу	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, социологија, изборни предмети		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА	
ПРЕДМЕТ	**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК**

РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Увод (1) Понављање (3+2)	Упознати ученике са планом и програмом Упознати ученике са уџбеником, начином рада и оцењивања Понављање градива из основне школе и на крају школске године	Ученик зна шта га очекује на часовима немачког језика у наредној години Ученик зна да каже нешто о себи на немачком језику Ученик зна да систематизује своје знање	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Freiburg/Fribourg (9)	Оспособити ученика да каже нешто о свом граду/селу на немачком језику Оспособити ученика да постави питања о пореклу, о свом окружењу, језику итд. Изјавне и упитне реченице; независно сложене реченице	Ученик зна да представи себе и друге особе Ученик зна да постави питања о пореклу, о својој околини, језику итд.	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Ein Leben - ein Traum (10)	Оспособити ученика да зна да каже и напише неколико речи о себи или о другим људима (кратка биографија) Будуће време	Ученик зна да прича и пише о себи и о другим људима, интересантним животним догађајима Зна да користи будуће време	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Unterwegs (12)	Оспособити ученике да стиче позитиван однос према другим језицима и културама Зависно сложене реченице Коришћење	Ученик зна да прича о циљевима путовања, о превозним средствима итд. Знају да саставе зависно сложене реченице и да користе	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог;	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања.

	компаратива	компаратив	решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Ausbildung (10)	Ученици се опишу ток дана, један дан у школи и ван ње Деклинација придева	Ученици знају причају о својим активностима у току дана Ученици знају да користе придеве у реченици	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Berlin (11)	Ученици се упознају са земљом чији језик уче; главни град некад и сад Прошло време Предлози	Ученици познају историју Немачке Ученици знају да користе прошло време и предлоге на правилан начин	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Zusammen leben (13)	Ученици усвајају вокабулар о породици, о генерацијама, вршњачким и другим социјаним групама Односне реченице	Ученици су упознали чланове уже и шире породице Знају да користе односне заменице и да саставе односне реченице	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Landeskunde/Ein Gedicht; Weihnachtsfest (3)	Ученици упознају разне обичаје Немачке, познате људе те земље	Ученици су упознали знаменитости једног града у Немачкој Ученици знају исправно да користе предлоге приликом описивања градова итд.	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства:	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење;

			Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		биологија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА

ПРЕДМЕТ		**ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИЈИК**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
The real you (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-опише карактер -користи present simple и present continuous -прича о хоби и интересовањима -користи глаголске облике -разуме текс и песму о субкултури младих -излаже своје мишљење -пише профил за интернет четрум	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Winning and losing (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају	-прича о споровима које воли -користо past simple -разуме текст о спортском такмичењу -разуме разликуismеђу и користи past simple и past continuous -разуме чланак из магазина -говори о томе шта се десило за викенд -пише чланак за магазин за ученике	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и

	вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања			усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Town and country (16)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-опише мести у граду и на селу -користи some, any, no, much, many, a lot of -разуме информацију у водичу -користи одређени и неодређени члан -разуме чланак -разуме и даје усмерења -пише флајер	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
In the spotlight (13)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене	-прича о разим филмовима -користи компарацију придева -прича о познатим филским карактерима -користи as...as, too, enough Разуме текст о познатм филмским режисером -зна да купи карту за биоскоп или концерт -пише рецензију о књизи	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и

	мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања			реализацији пројека.
Gifts (13)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-користи вокабулар да прича о различитим рђњама и о поклонима -користи present perfect -прича о поклњању -зна разлику између и користи present perfect и past simple - разуме текст из водича -користи вокабулар за шопинг -пише неформално писмо -да се захвали за поклон	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, социологија, изборни предмети		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК - НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Wiederholung (4)	предмету и методе проучавања немачког језика; Заједничко понављање.	- Користи дигиталне картографске изворе информација и алате Географских информационих система.	Облик рада: индивидуални, и фронтални. Методе рада: понављање; решавање проблема; Наставна средства: свеска, ЦД, тест	Активности ученика: сакупља информације и напише тест Активности наставника: поставља задатке за тест; предаје информације о начину рада током школске године
Leute (8)	Стицање нових знања и вештина о представљању себе и других, о занимањима, о језицима, становницима, и земаља, о презенту глагола и модалних глагола, о ред речи у реченицама са везником aber и denn, о бројевима, о упитним реченицама	Представи себе и друге особе, говори и постави питања о пореклу, хобију, занимању, , зна да образложи своје мишљење о неком занимању користи презента и упитне реченице, зна бројеве, зна да користи ред речи у реченици са везником aber и denn, користи вокабулар везан за тему земаља, становника и језика, користи презента модалних глагола	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеник, радна свеска, свеска, ЦД	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, радне цвеске, ЦД-а, и коедукације; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Wir, die Klasse 10 A (8)	Стицање нових знања, вештина и ставова о тему школа, о перфекту и претерит, о предлозима испред допуна за време, о ALS – зависним временским реченицама, о глаоголима са раздвојном и нераздвојним префиксима, о индиректним упитним реченицама	Говори и пита о тему школа, називи предмета у школи, дани у недељи, користи перфекат, користи предлоге испред допуна за време, препознаје и користи претерит слабих, јаких и помоћних глагола, користи ALS – зависне временске реченице, препозна глаголе са раздвојном и нераздвојним префиксима, индиректне упитне реченице	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеник, радна свеска, свеска, ЦД.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, радне цвеске, ЦД-а, и коедукације; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу

Die Familie von Julia (12)	Стицање нових знања, вештина и ставова о породици и о кућним љубимцима , о акузативу и дативу неодређеног члана, о будуће време, коњуктив претерита, користи зависне реченице са dass-ом, weil-ом и wenn-ом	Представи и говори о породици и о кућним љубимцима , користи акузатив и датив неодређеног члана, користи будуће време, користи коњуктив претерита, користи зависне реченице са dass-ом, weil-ом и wenn-ом	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеник, радна свеска, свеска, ЦД.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, радне цвеске, ЦД-а, и коедукације; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Mein Haus, meine Welt; Fertigkeitstraining (8)	Стицање нових знања, вештина и ставова о тему мој дом, животни простор, о огласима за стан, о компаративу и суперлативу придева, о предлозима за место	Зна да говори о тему мој дом, опиши свој животни простор и своју собу, зна да пише оглас за стан, користи компаратив и суперлатив придева, користи предлоге за место	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеник, радна свеска, свеска, ЦД	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, радне цвеске, ЦД-а, и коедукације; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Guten Appetit! (7)	Стицање нових знања, вештина и ставова о теми исхрана, куповина, јеловник, наручење јела, о инфинитивским реченицама, о дативу и акузативу одређеног и неодређеног члана, о негацију, о временскум реченицама са solange	Опише своје навике у исхрани и куповини , користи инфинитивске реченице, користи датива и акузатива одређеног и неодређеног члана, користи негацију, користи јеловник, наручи храну и пиће, користи временске реченице са solange	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеник, радна свеска, свеска, ЦД..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, радне цвеске, ЦД-а, и коедукације; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
In der Stadt (7)	Стицање нових знања, вештина и ставова о теми знаменитости у неком граду, слободно време, о множини именица, о зависним узрочним реченицама,о акузативу и фразу es gibt, о императиву, о SEIT реченицама	Опише знаменитости у неком граду, говори о слободном времену, користи множину именица, зависне узрочне реченице, акузатив и фразу *es gibt*, користи императив, користи SEIT реченице	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеник, радна свеска, свеска, ЦД.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, радне цвеске, ЦД-а, и коедукације; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује

				научено на часу.
(Un)typische Tagesabläufe (10)	Стицање нових знања, вештина и ставова о теми ток дана, послове у домаћинству, квалификације за посао, о интернату, о гледању у сат, о раздвојним префиксима, о BIS, BEVOR и WÄHREND реченицама	Говори о току дана, о пословима у домаћинству, квалификацијама за посао, о интернату, гледа у сат, поставља питања о вези са током дана, исправно користећи глаголе са раздвојним префиксима, користи BIS, BEVOR и WÄHREND реченице	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеник, радна свеска, свеска, ЦД.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, радне цвеске, ЦД-а, и коедукације; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Freunde & Freundinnen (7)	Стицање нових знања, вештина и ставова о теми друштво и слободно време, сестра/брат, о карактерне особине; хороскопске знакове, о личним заменицама, о рефлексивним глаголима, о рефлексивним заменицама и присвојним детерминативима, о nachdem реченицама	Говори о сбом друштву и свом слободном времену, о сестри/брата, о карактерним особинама; хороскопским знакова, користи личне заменице, рефлексивне глаголе, рефлексивне заменице и присвојне детерминативе, користи nachdem реченице	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеник, радна свеска, свеска, ЦД.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, радне цвеске, ЦД-а, и коедукације; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Wiederholung, Abfrage (4)	Заједничко и индивидуално понављање и одговарање за оцену.	Говори о темама које смо учили током године.	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеник, радна свеска, свеска, ЦД.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, радне цвеске, ЦД-а, и коедукације; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		биологија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Увод (9) Introductio	О латинском језику и његовом распрострањеношћу, о абецеди, изговору, о дужини слогова, акценту и врсте речи	Даје информације о латинском језику, чита правилно речи на латинском, дели речи на слогове и ставља акценат, помоћу значења речи на матерњем језику самостално одређује врсте речи разликујући номиналне и вербалне категорије	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог, монолог; илустративна , демонстративна метода, катихетичка, хеуристичка **Наставна средства**: табла, карта Римског царства, уџбеник и др.	**Активности ученика:** Сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и уче; вежбају изговор и правопис латинских речи, писмено, затим и усмено, акцентују речи и попуњавају табелу, тј. сврставају врсте речи, одговарају градиво научено на часу, вреднују **Активности наставника**: подели теме из културне историје, води разговор даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, евалуира њихово знање
Живот у Старом Риму, изреке и пословице, Номинална и вербална промена (24)	О култури становања, одевања, о Римском тргу О деклинацијама, I-ој и II-ој о деклинацији, о изузецима, о присвојним заменицама, о индикативу презента актива глагола бити и глагола свих четири конјугација	У пару направи пројекат и презентује осталима, препознаје и самостално деклинира именице и придеве прве и друге деклинације, разликује их од присвојних придева, препознаје глаголске облике код навођења глагола на латинском језику, конјугира у индикативу презента актива неправилан глагол бити и глаголе свих четири конјугација, анализира	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни, рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика, метода рада на тексту; дијалог; илустративна, демонстративна метода рада, катихетичка и хеуристичка **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, презентација, табла, карте, уџбеник и др.	**Активности ученика:** планирају и реализују пројекат и презентују резултате, уче о античкој култури, сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и дају свој утисак; стичу знања на часу помоћу презентација и уџбеника, деклинирају, конјугирају, решавају проблемске задатке, анализирају и преводе краће реченице, уче граматику, одговарају

		морфолошки и синтаксички краће реченице, преводи уз помоћ речника и наставника, препознаје основне сличности и разлике упоређујући граматику матерњег и латинског језика, усваја одређени фонд речи, препознаје на основу латинских речи и израза значење речи у матерњем и страним језицима, препознаје повезаност прошлости и садашњости уочавајући сличности и разлике у културама, значај античке цивилизације и естетике		градиво научено на часу, вреднују **Активности наставника**: подели теме из културне историје, води разговор даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, евалуира њихово знање
Уређење друштва, Римска имена, Живот на селу, Позориште и игре, Гладијаторске борбе, изреке и пословице, Номинална и вербална промена (17)	О римским државним институцијама, о римским именима, позоришту, о играма и цирку, гладијаторским борбама, О индикативу имперфекта и футура I актива, о III-ој деклинацији, о императиву презента	У пару направи пројекат и презентује осталима, препознаје и самостално деклинира именице треће деклинације консонантске и и-основе, придеве и-основе са три, са два и са једним завршетком, конјугира у индикативу имперфекта и футура I актива неправилан глагол бити и глаголе свих четири конјугација, анализира морфолошки и синтаксички краће реченице, преводи уз помоћ речника и наставника, препознаје основне сличности и разлике упоређујући граматику матерњег и латинског језика, усваја одређени фонд речи, препознаје на основу латинских речи и израза значење речи у матерњем и страним језицима, препознаје повезаност прошлости и	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни, рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење; метода рада на тексту, дијалог, монолог; илустративна, демонстративна, катихетичка и хеуристичка метода рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, презентација, табла, уџбеник и др.	**Активности ученика:** планирају и реализују пројекат и презентују резултате, уче о античкој култури, сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и дају свој утисак; стичу знања на часу помоћу презентација и уџбеника, деклинирају, конјугирају, решавају проблемске задатке, анализирају и преводе краће реченице, уче граматику, одговарају градиво научено на часу, вреднују **Активности наставника**: подели теме из културне историје, води разговор даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, евалуира њихово знање

		садашњости уочавајући сличности и разлике у културама, значај античке цивилизације и естетике		
Римска религија и култови, Календар, Писање и издаваштво, Терме и купатила, Изреке и пословице, Номинална и вербална промена (10)	О римској религији и култовима, о патронима и клијентима, о римским именима, О писању и издаваштву, О термама и купатилима, О IV-ој и V-ој деклинацији, о изузецима, о индикативу перфекта актива, о упитној заменици ко, шта, о личним заменицама	У пару направи пројекат и презентује осталима, препознаје и самостално деклинира именице четврте и пете деклинације, конјугира у индикативу перфекта актива неправилан глагол бити и глаголе свих четири конјугација, препознаје личне заменице и упитну заменицу ко, шта у падежима, одговара на постављено питање на латинском, анализира морфолошки и синтаксички реченице, преводи уз помоћ речника и наставника, препознаје основне сличности и разлике упоређујући граматику матерњег и латинског језика, усваја одређени фонд речи, препознаје на основу латинских речи и израза значење речи у матерњем и страним језицима, препознаје повезаност прошлости и садашњости уочавајући сличности и разлике у културама, значај античке цивилизације и естетике	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни, рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење; метода рада на тексту, дијалог, монолог; илустративна, демонстративна, катихетичка и хеуристичка метода рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, презентација, табла, уџбеник, граматичка таблица и др.	**Активности ученика:** планирају и реализују пројекат и презентују резултате, уче о античкој култури, сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и дају свој утисак; стичу знања на часу помоћу презентација и уџбеника, деклинирају, конјугирају, решавају проблемске задатке, анализирају и преводе реченице, одговарају на постављена питања на латинском језику, уче граматику, одговарају градиво научено на часу, вреднују **Активности наставника**: подели теме из културне историје, води разговор даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, евалуира њихово знање
Школа и образовање, култура исхране и кулинарство, изреке и пословице, Номинална промена (7)	О школовању и образовању у античком свету, о кулинарству, О показним заменицама, односно-упитној заменици, основним и редним бројевима	У пару направи пројекат и презентује осталима, Проналази личне заменице и упитну заменицу ко, шта у реченицама, самостално саставља изразе или реченице на латинском са	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни, рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење;	**Активности ученика:** планирају и реализују пројекат и презентују резултате, уче о античкој култури, сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно

		заменицама и бројевима, анализира морфолошки и синтаксички реченице, преводи уз помоћ речника и наставника, препознаје основне сличности и разлике упоређујући граматику матерњег и латинског језика, усваја одређени фонд речи, препознаје на основу латинских речи и израза значење речи у матерњем и страним језицима, препознаје повезаност прошлости и садашњости уочавајући сличности и разлике у културама, значај античке цивилизације и естетике	метода рада на тексту, дијалог, монолог; илустративна, демонстративна, катихетичка и хеуристичка метода рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, презентација, табла, уџбеник, граматичка таблица и др.	комуницирају и дају свој утисак; стичу знања на часу помоћу презентација и уџбеника, пишу изразе и кратке реченице са заменицама и бројевима, решавају проблемске задатке, анализирају и преводе реченице, уче граматику, одговарају градиво научено на часу, вреднују **Активности наставника**: подели теме из културне историје, води разговор даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, евалуира њихово знање
Римска војска, путовања, Илијада и Одисеја, Атина, Хеленистичка култура и Родос, Породичне вредности, Римско царство, изреке и пословице, Вербална промена (13)	О Римској војсци и ратовима, о Римском царству, о античкој култури, о индикативу плусквамперфекта и футура II актива	У пару направи пројекат и презентује осталима, Самостално мења глаголе у инд.плкперф.акт и фут II акт., проналази их у реченицама, повезује њихову употребу – антериорна радња с имперфектом и перфектом, постериорна радња са футуром II, анализира морфолошки и синтаксички реченице, преводи уз помоћ речника и наставника, препознаје основне сличности и разлике упоређујући граматику матерњег и латинског језика, усваја одређени фонд речи, проширује свој речник, препознаје на основу латинских речи и израза значење речи у матерњем и страним језицима, цитира и употребљава једноставне изреке у	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни, рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење; метода рада на тексту, дијалог, монолог; илустративна, демонстративна, катихетичка и хеуристичка метода рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, презентација, табла, уџбеник, граматичка таблица и др.	**Активности ученика:** планирају и реализују пројекат и презентују резултате, уче о античкој култури, сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и дају свој утисак; стичу знања на часу помоћу презентација и уџбеника, решавају задатке, конјугирају глаголе, анализирају и преводе реченице, уче граматику, одговарају градиво научено на часу, вреднују **Активности наставника**: подели теме из културне историје, води разговор даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, евалуира њихово знање

		конкретним ситуацијама, интегрише пређено и ново градиво, развија систематичност, самосталност и одговорност у раду, уочава неопходност континуираног учења, препознаје повезаност прошлости и садашњости уочавајући сличности и разлике у културама, значај античке цивилизације и естетике		
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Матерњи језик, страни језици, географија, историја, биологија,		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ИСТОРИЈА

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ИСТОРИЈА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
ОСНОВИ ИСТОРИЈСКОГ ИСТРАЖИВАЊА (9)	Хронолошки и научни оквири историје –историјски појмови и појмови историјске науке. Порекло, сазнајна вредност историјских извора и њихова примена у истраживању – примери. Анализа извора – примери (од праисторијских остатака и налазишта до савремених извора информација). Реконструкција и интерпретација прошлости. Употреба историје и манипулација прошлошћу.	-у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; -уочи и изрази став у односу на предрасуде, стереотипе, пропаганду и друге врсте манипулација прошлошћу на конкретним примерима; -објасни основе историјског научног метода у реконструкцији прошлости и уочава постојање различитих интерпретација; -користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости; -идентификује порекло и процени сазнајну вредност различитих извора на основу њихових спољних и садржинских обележја; -анализира историјске податке и идентификује особености, континуитет и промене у различитим	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, рад у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна, текстуална и друге методе рада. **Наставна средства**: Рачунар, пројектор, Power-Point презентација, интернет, школска табла, историјске карте и атласи, уџбеници, стручна литература, збирке текстова из историје	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

		појавама дугог трајања; -анализира узрочно-последичне везе и идентификује их на конкретним примерима; -користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;		
ДРЖАВА И ПОЛИТИЧКИ ОКВИРИ ЦИВИЛИЗАЦИЈА СТАРОГ ВЕКА (39)	Географски простор цивилизација старог века – Медитеран, Средњи и Далеки исток. Основна обележја државног уређења цивилизација старог века – Египат, Месопотамија,Левант, Кина, минојски Крит, Микена, Хомерско доба, грчки полиси, антички Рим и Источно римско царство до средине VI века. Рат и мир у старом веку (пример мировног споразума после битке код Кадеша; Грчко-персијски ратови – сукоб цивилизација; Пелопонески рат – борба за превласт и криза полиса; освајања Александра Великог – прожимање цивилизација; римско освајање Италије – рађање светске силе; пунски ратови и борба за превласт у Средоземљу; грађански ратови – криза и пропаст републике;римска спољна политика у доба царства – освајања и одбрана	-у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; -издвоји и међусобно пореди најважније одлике државних уређења у цивилизацијама старог века; -наведе и лоцира најважније античке локалитете у Европи и Србији; -користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости; -идентификује порекло и процени сазнајну вредност различитих извора на основу њихових спољних и садржинских обележја; -анализира историјске податке и идентификује особености, континуитет и промене у различитим појавама дугог трајања; -анализира	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, рад у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна, текстуална и друге методе рада. **Наставна средства**: Рачунар, пројектор, Power-Point презентација, интернет, школска табла, историјске карте и атласи, уџбеници, стручна литература, збирке текстова из историје	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	граница; последице Велике сеобе народа – V и VI век; Јустинијанова обнова)	узрочно-последичне везе и идентификује их на конкретним примерима; -користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;		
ДРУШТВЕНИ И ПРИВРЕДНИ ОДНОСИ У СТАРОМ ВЕКУ (3)	Друштвени односи – Стари исток, античка Грчка и антички Рим Привредни односи у старом веку	-у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; -уочава специфичности и пореди друштвени положај и начин живота припадника различитих слојева у старом веку; -идентификује основне елементе и одлике привреде у цивилизацијама старог века; -користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости; -идентификује порекло и процени сазнајну вредност различитих извора на основу њихових спољних и садржинских обележја; -анализира историјске податке и идентификује особености, континуитет и промене у различитим појавама дугог трајања; -анализира узрочно-	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, рад у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна, текстуална и друге методе рада. **Наставна средства**: Рачунар, пројектор, Power-Point презентација, интернет, школска табла, историјске карте и атласи, уџбеници, стручна литература, збирке текстова из историје	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

		последичне везе и идентификује их на конкретним примерима; -користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;		
КУЛТУРА И СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У СТАРОМ ВЕКУ (11)	Основне одлике религија у старом веку Писменост и књижевност у старом веку Научна достигнућа старог века – историографија; филозофија; право; природне науке Свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и становања	-у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; -пореди и илуструје примерима одлике свакодневног живота међу различитим цивилизацијама старог века; -користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости; -идентификује порекло и процени сазнајну вредност различитих извора на основу њихових спољних и садржинских обележја; -анализира историјске податке и идентификује особености, континуитет и промене у различитим појавама дугог трајања; -анализира узрочно-последичне везе и идентификује их на конкретним примерима; користећи ИКТ,	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, рад у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна, текстуална и друге методе рада. **Наставна средства**: Рачунар, пројектор, Power-Point презентација, интернет, школска табла, историјске карте и атласи, уџбеници, стручна литература, збирке текстова из историје	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

		самостално или у групи, презентује резултате истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;		
ПОЈАВЕ ДУГОГ ТРАЈАЊА – МИГРАЦИЈЕ (7)	Врсте, узроци и последице миграција Миграције у праисторији Миграције и колонизације у старом веку Велика сеоба народа Миграције народа на Балканском полуострву Савремене миграције	-у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; -поредећи историјске и географске карте датог простора, уочава утицај рељефа и климатских чинилаца на настанак цивилизација и кретање становништва; -користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости; -идентификује порекло и процени сазнајну вредност различитих извора на основу њихових спољних и садржинских обележја; -анализира историјске податке и идентификује особености, континуитет и промене у различитим појавама дугог трајања; -анализира узрочно-последичне везе и идентификује их на конкретним примерима; -користећи ИКТ, самостално или у	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, рад у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна, текстуална и друге методе рада. **Наставна средства**: Рачунар, пројектор, Power-Point презентација, интернет, школска табла, историјске карте и атласи, уџбеници, стручна литература, збирке текстова из историје	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

		групи, презентује резултате истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;		
ЦИВИЛИЗАЦИЈСКЕ ТЕКОВИНЕ ЕПОХЕ СТАРОГ ВЕКА (4)	Историјско наслеђе – повезивање прошлости и садашњости (институције,право, наука и уметност, демократија, спорт)	-у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; -уочава присуство и препознаје важност тековина цивилизација старог века у савременом свету; -користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости; -идентификује порекло и процени сазнајну вредност различитих извора на основу њихових спољних и садржинских обележја; -анализира историјске податке и идентификује особености, континуитет и промене у различитим појавама дугог трајања; -анализира узрочно-последичне везе и идентификује их на конкретним примерима; -користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, рад у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна, текстуална и друге методе рада. **Наставна средства**: Рачунар, пројектор, Power-Point презентација, интернет, школска табла, историјске карте и атласи, уџбеници, стручна литература, збирке текстова из историје	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

		и литературе.		
Годишња систематизација (1)	Понављање и систематизација знања, вештина и ставова из физичке географије.	-у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; -користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, рад у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна, текстуална и друге методе рада. **Наставна средства**: Рачунар, пројектор, Power-Point презентација, интернет, школска табла, историјске карте и атласи, уџбеници, стручна литература, збирке текстова из историје	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Српски језик и књижевност, географија, грађанско васпитање, православни катихизис, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ГЕОГРАФИЈА

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ГЕОГРАФИЈА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Физичка географија (4)	Место и задаци физичке географије у ситему наука. Дигитална картографија и Географски информациони системи (ГИС) – помоћ у упознавању простора.	- Користи дигиталне картографске изворе информација и алате Географских информационих система.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Облик, димензије и кретање Земље и еволуција географског омотача (3)	Димензије и облик Земље. Земљино кретање и њене последице. Еволуција географског омотача.	- Помоћу модела демонстрира облик и кретање Земље и анализира њихове последице. - Разликује еволутивне фазе сфера на Земљи и њихова главна обележја.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Грађа земље (7)	Унутрашња грађа Земље. Унутрашње силе и њихов утицај на процесе и појаве на	- Изводи закључке о утицају унутрашњих сила на настанак минерала и стена и формирање рељефа	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**:	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације;

	Земљи. Минерали и стене; минерални ресурси, употреба стена у свакодневном животу. Литосферне плоче, кретање, утицај на формирање рељефа. Вулканизам и земљотреси.	користећи примере у Србији и у свету.	комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Рељеф Земљине површине (17)	Основни макро облици рељефа Земље, континенти и океански басени. Копно, орогени покрети, вулкански облици рељефа. Обликовање рељефа, ерозија, акумулација и агенси. Падински процес. Флувијални процес. Крашки процес. Глацијални процес. Еолски процес. Марински процес. Антропогени рељеф. **Пројекат за ученике:** Рељефни облици у локалној средини.	- Разврстава облике рељефа према типу настанка у зависности од деловања ендогених и егзогених процеса на примерима у локалној средини и у свету. - Предвиђа које последице по човека могу да настану деловањем геохазарда и наводи мере превенције и заштите. - Оцењује улогу човека као фактора и модификатора у процесу формирања рељефа.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Атмосфера (14)	Вертикална структура и процеси који се одвијају у атмосфери. Узајамна повезаност климатских елемента и фактора. Циркулација атмосфере. Временска прогноза и синоптичке карте. Подела климе, соларна и физичка клима, одлике и разлике. Разноликост климатских типова на Земљи и услови живота. Клима градова. Климатске промене, настанак, последице и мере заштите. **Пројекат за ученике:** Климатске промене у локалној средини.	- Анализира процесе у ваздушном омотачу и њихов утицај на временске прилике на Земљи користећи географске карте и ИКТ-е. - Критички процењује активности човека на промене у атмосфери.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.

Хидросфера (15)	Структура хидросфере, кружење воде у природи, вода као значајан ресурс на Земљи. Светско море, хемијске и физичке особине и кретање морске воде. Типови издани, извора и термоминералних вода. Морфолошке и хидролошке особине речног слива и река, утицај природних и антропогених фактора на водни режим река. Појам и елементи језера, подела језера према положају и начину постанка. Појаве леда на Земљи (пермафрост, речни лед, морски лед, ледници), типови ледника и савремена глацијација. Водопривреда – коришћење вода, заштита вода и заштита од вода. **Пројекат за ученике:** Праћење промене водостаја на реци током године и његов значај.	- Анализира хидролошке појаве, објекте и процесе користећи се географским картама и ИКТ-ом. - Доводи у везу и илуструје однос подземних и површинских вода и указује на значај Светског мора и копнених вода. - Истражује узроке различитих водопривредних проблема у свету и код нас и изводи закључке о значају водних ресурса за свакодневни живот човека.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Биосфера (7)	Распростирање биома (вертикални и хоризонтални), законитости распростирања и повезаност са климатским приликама. Земљиште – формирање, распростирање, значај, деградација и заштита. Очување биодивезитета – поучни примери из света. **Пројекат за ученике:** Сачувајмо локалну средину од загађења.	- Разликује главне типове земљишта, доводи у везу њихова својства са условима формирања и примерима у Србији и свету и илуструје њихову економску вредност. - Примерима и помоћу географске карте објашњава законитости хоризонталног и вертикалног распореда биома. - Анализира утицај човека на земљиште, живи свет и биоразноликост на примерима из света и локалне средине	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника:**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.

		користећи се географским картама и ИКТ-ом.		
Геонаслеђе (3)	Заштита природних објеката. Критеријуми за проглашавање објеката геонаслеђа. **Пројекат за ученике:** Ученик кртички анализира примере геонаслеђа у Србији и у свету.	Дефинише појам геонаслеђа и аргументује потребу за његовом заштитом.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Годишња систематизација (4)	Понављање и систематизација знања, вештина и ставова из физичке географије.	- Осмисли пројекат истраживања на задату тему, реализује истраживање у локалној средини, прикаже и дискутује о резултатима.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физика, хемија, биологија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

БИОЛОГИЈА

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**БИОЛОГИЈА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
БИОЛОГИЈА КАО ПРИРОДНА НАУКА (6)	- Разуме шта су основни постулати истраживачких процедура; реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели / графикону и извести о резултату. - Уме да прочита једноставно приказане податке и зна како да се понаша у лабораторији и на терену као и правила о раду и безбедности на раду.	- прикупи, прикаже и тумачи податке добијене истраживањем; - осмисли поступак истраживања на задато истраживачко питање, креира и прати истраживачки протокол; - изнесе и вреднује аргументе на основу доказа;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, биолошки модели, лабораторијска опрема, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА (20)	- Уме да наведе најважније чињенице о основним својствима живих бића и уме да их објасни на карактеристичним примерима. - Зна основне чињенице о пореклу и развоју живота на планети и схвата значај живота на Земљи у контексту његовог дуготрајног развоја.	- закључује о јединству живота и његовом заједничком пореклу на основу заједничких особина живих бића; - доведе у везу основна својства живих бића са просторним и временским распоредом чинилаца њиховог окружења	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији

			Power-Point презентација, интернет, табла, биолошки модели, лабораторијска опрема, уџбеници и др.	пројекта.
БИОЛОШКИ МАКРОМОЛЕКУЛИ (10)	- Уме да наведе основне чињенице о грађи, улози и значају биолошких макромолекула (нуклеинских киселина и протеина) и њихову примену у биотехнологији.	- разврста биолошки важне макромолекуле према њиховој улози у остварењу животних функција; - примерима илуструје примену биолошки важних макромолекула у биотехнологији	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, биолошки модели, лабораторијска опрема, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
ЋЕЛИЈА – ГРАЂА И ФУНКЦИЈА (20)	- Зна основне чињенице о грађи ћелија и метаболичким процесима; познаје различите типове ћелија; - Уме да објасни структурну и функционалну повезаност основних ћелијских процеса и разуме разлоге ћелијске диференцијације.	- упоређује прокариотску и еукариотску ћелију на основу биохемијских, анатомских и морфолошких карактеристика; - доведе у везу утицај чинилаца из спољашње и унутрашње средине са динамиком ћелијских процеса;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, биолошки модели, лабораторијска опрема, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.

ЋЕЛИЈСКЕ ДЕОБЕ (6)	Уме да наведе типове размножавања; зна који је значај митотичких и мејотичких деоба; разуме значај полног размножавања и познаје основне чињенице о животним циклусима методски одабраних представника живих бића, посебно човека.	- тумачи шеме ћелијског циклуса и ћелијских деоба еукариота у контексту раста и размножавања;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, биолошки модели, лабораторијска опрема, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
ФИЛОГЕНИЈА И ПРИНЦИПИ КЛАСИФИКАЦИЈЕ (12)	Разуме потребу за класификовањем живих бића, познаје и примењује основне принципе класификације (укљ. бинарну номенклатуру) и зна да класификује методски одабране представнике живог света (одабраних типова, подтипова, класа).	- постави шест кључних догађаја у историји живота на временској скали; - тумачи филогенетске односе и разноврсност живог света на Земљи ослањајући се на модел „дрво живота“; - примени или изради једноставне кључеве за идентификацију живог света.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, биолошки модели, лабораторијска опрема, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физика, хемија, географија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стандарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

МАТЕМАТИКА

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**МАТЕМАТИКА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**148**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Логика и скупови (14)	Основне логичке и скуповне операције. Важнији закони закључивања. Квантификатори. Декартов производ. Релације и функције. Елементи комбинаторике (пребројавање коначних скупова: правило збира и правило производа).	- Анализира и образложи поступак решавања задатка и дискутује број решења - Користи математички језик и систематично и прецизно представи идеју и решење - Користи логичке и скуповне операције користи функције и релације и њихова својства - Примени једноставна правила комбинаторике за пребројавање коначних скупова	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Цели бројеви (6)	Дељивост целих бројева и дељење с остатком. Прости бројеви и растављање на просте чиниоце. НЗС и НЗД. Позициони запис целог броја.	- Представи природан број у канонском облику и на основу тога одреди НЗС и НЗД бројева - Преведе цео број из једног позиционог система у други	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Реални бројеви (12)	Преглед различитих врста бројева (природни, прстен целих, поље рационалних, реалних), операције и њихова поље својства.	- Користи, приказује на бројевној правој и пореди природне, целе, рационалне и реалне бројеве - Преводи рационалне бројеве из једног	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности**

	Апсолутна вредност. Степен броја са целобројним изложиоцем. Приближне вредности реалних бројева (грешке, граница грешке, заокругљивање бројева, основне операције са приближним вредностима).	записа у други - На основу реалног проблема састави и израчуна вредност бројевног израза (са или без калкулатора), процени вредност једноставнијих израза и тумачи резултат - Рачуна са приближним вредностима бројева, процењује грешку и по потреби користи калкулатор	(АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Пропорционалност (7)	Размера и пропорција, пропорционалност величина (директна и обрнута), примене (сразмерни рачун, рачун поделе и мешања). Процентни рачун, прост каматни рачун.	- Примени пропорцију и процентни рачун у реалном контексту - Примени прост каматни рачун за доношење финансијских одлука	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Увод у геометрију (9)	Аксиоме припадања и распореда. Аксиома паралелности. Једноставнији планиметријски докази.	- Разликује узајамне положаје тачака, правих и равни	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Подударност (33)	Аксиоме подударности троуглова. Изометрије. Прав угао. Вектори и линеарне операције са њима. Односи страница и углова троугла. Кружница и круг. Значајне тачке	- Примени својства троуглова, четвороуглова и кругова, укључујући и примену у реалном контексту - Примени подударност у равни (симетрије, транслација, ротација);	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати,

	троугла. Четвороугао. Симетрије, ротација и транслација равни. Конструктивни задаци (троугао, четвороугао, кружница).	користи линеарне операције са векторима и примени њихова основна својства - Докаже једноставнија геометријска тврђења користећи подударност и векторе - Конструише геометријске објекте у равни користећи њихова својства	и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Рационални алгебарски изрази (16)	Полиноми и операције са њима, дељивост полинома. Растављање полинома на чиниоце. НЗС и НЗД полинома. Операције са рационалним алгебарским изразима (алгебарски разломци). Важније неједнакости.	- Трансформише целе и рационалне алгебарске изразе - Користи неједнакости $x^2 \geq 0$ $x^2 \geq 0$ и однос аритметичке и геометријске средине	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Линеарне једначине, неједначине и системи (18)	Линеарне једначине (укључујући оне с параметром, односно апсолутном вредношћу) и неједначине. Линеарна функција и њен график. Системи линеарних једначина са две или три непознате. Примене у реалним ситуацијама.	- Реши линеарне једначине и дискутује њихова решења у зависности од параметра - Реши линеарне неједначине - Графички представи линеарну функцију и анализира њен график - Реши проблем који се своди на линеарну једначину, неједначину и систем линеарних једначина са највише три непознате, дискутује и тумачи решења	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Сличност (14)	Мерење дужи и углова. Пропорционалност дужи. Талесова теорема. Хомотетија. Сличност. Питагорина теорема.	- Примени сличност и хомотетију у равни	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати,

			и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Тригонометрија правоуглог троугла (7)	Тригонометријске функције оштрог угла, основне тригонометријске идентичности. Решавање правоуглог троугла.	- Одреди вредности тригонометријских функција углова од 30°, 45° и 60° - Примени тригонометрију правоуглог троугла у реалним ситуацијама уз коришћење калкулатора	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Писмени задатак (12)		За реализацију 4 писмена задатака (у трајању од по два часа), са исправкама, планирано је 12 часова.		
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физика, хемија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ФИЗИКА

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ФИЗИКА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Увод у физику (3)	Предмет, методе и задаци физике. Веза физике са другим природним наукама и са техником. Физичке величине – основне и изведене јединице (SI). Закони физике. Вектори и основне операције са векторима (сабирање вектора, множење вектора скаларом, разлагање вектора). *Демонстрациони оглед:* – Операције с векторима (помоћу динамометара на магнетној табли).	– разликује скаларне и векторске физичке величине и примењује основне операције на њима; – објасни значај и улогу експеримента и теорије у описивању физичких процеса и појава, самостално припреми једноставнији пројекат и изведе одговарајуће физичко истраживање;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла,динамометар	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника. Решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Кретање (18)	Механичко кретање, вектор положајаи померај. Путања и пут. Средња и тренутна брзина. Закон слагања брзина. Убрзање, тангенцијална и нормална компонента	– Анализира и графички приказује законе равномерног, равномерно променљивог праволинијског и кружног кретања;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог;	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника,и решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**:

	убрзања. Закони равномерног и равномерно-променљивог праволинијског кретања. Кретање са убрзањем g - вертикални, хоризонтални и коси хитац. Кружно кретање материјалне тачке, појмови и величине које га дефинишу. Веза између угаоних и линијских величина. Равномерно и равномерно-променљиво кружно кретање материјалне тачке. Круто тело, транслаторно и ротационо кретање. Аналогија кинематичких величина којима се описују транслаторно и ротационо кретање. Закони равномерног и равномерно-променљивог ротационог кретања. *Демонстрациони огледи:* – Равномерно и равномерно-убрзанокретање (помоћу колица, тегова и хронометра; помоћу цеви са ваздушним мехуром). – Средња брзина, тренутна брзина и убрзање (помоћу дигиталног хронометра са	– анализира различите облике кретања и одређује њихове параметре; – решава различите задатке (квалитативне, рачунске, експериментал не); – објасни дејство центрипеталне и центрифугалне силе, препознаје их и схвата њихов значај у конкретним примерима (кретање возила у кривини, кружење сателита око Земље, цетрифугирање ...); – користи аналогију између величина и закона транслаторног и ротационог кретања и примењује у решавању проблема;	илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла.	поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	сензоримаположаја или помоћу data-logera са одговарајућим сензорима). – Кружно кретање и ротација тела (помоћу центрифугалне машине и ротационог диска) – демонстрација одговарајућих кинематичких величина. **Лабораторијска вежба** – Проучавање равномерног и убрзаног праволинијског кретања помоћу Атвудове машине и дигиталног хронометра са сензорима положаја.			
Динамика транслаторног кретаеа (16)	Узајамно деловање тела – сила. Силе у механици (сила теже, сила затезања, сила притиска и сила реакције подлоге, сила потиска, сила отпора средине). Маса и импулс. Њутнови закони механике Трење. Силе трења мировања, клизања и котрљања. Центрипетална сила. Силе код кружног кретања. Инерцијални и неинерцијални референтни системи. Силе инерције.	– решава различите задатке (квалитативне, рачунске, експериментал не); - повезује законе кретања са силом и енергијом и примењује Њутнове законе механике и законе	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла,динамометар.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	Демонстрациони огледи: – Слагање сила (колинеарних и неколинеарних). – Други Њутнов закон (помоћу колица за различите силе и масе тегова). – Галилејев експеримент (кретањекуглице по жљебу, уз и низ стрмураван). – Трећи Њутнов закон (колицаповезана опругом или динамометром). – Сила трења на хоризонталној подлози и на стрмој равни са променљивим нагибом. – Центрипетална сила (помоћу концаза који је везано неко мало тело, помоћу динамометра и диска којиротира). **Лабораторијске вежбе** – Провера II Њутновог закона помоћу колица и тегова или Атвудове машине. – Одређивање коефицијента трења.			
Динамика ротационог кретања крутог тела (10)	Момент силе. Момент инерције. Момент импулса. Основни закон динамике ротације. Спрег сила, момент спрега.	- анализира и графички приказује законе равномерног, равномерно променљивог праволинијског	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН);	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и

	Демонстрациони огледи: – Момент силе, момент инерције (Обербеков точак, обртни диск или слично). **Лабораторијска вежба** – Провера закона динамике ротације помоћу Обербековог точка.	и кружног кретања; – решава различите задатке квалитативне, рачунске, експериментал не); – објасни дејство центрипеталне и центрифугалне силе, препознаје их и схвата њихов значај у конкретним примерима (кретање возила у кривини, кружење сателита око Земље, цетрифугирање ...); користи аналогију између величина и закона транслаторног и ротационог кретања	пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла.	реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Равнотржа тела (5)	Статичка (стабилна, лабилна, индиферентна) и динамичка равнотежа. Услови равнотеже. Равнотежа тела на стрмој равни. Полуга. *Демонстрациони огледи:* – Демонстрација различитих	– објасни услове и разликује облике равнотеже, користи их у свакодневној пракси; – објашњава принцип рада и примену простих машина	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке;

	врстаравнотеже. – Равнотежа тела на стрмој равни. – Полуга.	(полуга, стрма раван, котур); .	**Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла.	прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
гравитација (5)	Њутнов закон гравитације. Земљина тежа и убрзање слободног пада. Тежина тела, бестежинско стање. Гравитационо поље. Јачина гравитационог поља. *Демонстрациони огледи:* – Тежина (тело окачено о динамометар); бестежинско стање. – Слободан пад (Њутнова цев).	– повеже утицај гравитације са кретањем тела, појавама и процесима на Земљи и у Сунчевом систему; – разликује појмове сила Земљине теже и тежина тела, разуме разлику између масе и тежине тела и познаје услове за бестежинско стање; – анализира и повезује појмове механички рад, снага, кинетичка и потенцијална енергија;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
закони одржања (17)	Закони одржања у механици. Изолован систем. Закон одржања импулса (реактивно кретање, узмак). Рад силе, активна компонента силе,позитиван и негативан рад. Кинетичка енергија. Рад и промена кинетичке енергије. Снага. Рад, снага и кинетичка енергија код ротационог кретања.	– користи законе одржања импулса и механичке енергије у решавању проблема и препознаје их у окружењу; – повезује законе кретања са силом и енергијом и примењује	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника:**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у

	Конзервативне силе и потенцијална енергија. Потенцијална енергија гравитационе интеракције, потенцијална енергија	Њутнове законе механике и законе одржања; – самостално постави једноставан експеримент, прикупи податке мерењем, обради их на одговарајући начин (табеларно, графички) и одреди тражену величину са грешком мерења; повезује теорију и праксу, објашњава резултате експеримента и процењује њихову сагласност са	презентација, интернет, табла,уџбеници и др.	решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Хемија, биологија, рачунарство и информатика, изборни програми,географија		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ХЕМИЈА

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ХЕМИЈА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Хемија као наука (3)	Значај хемије за савремено друштво и одрживи развој. Макроскопски, субмикроскопски и симболички ниво описивања/представљања супстанци, њихове структуре, својстава и хемијских промена. Научни метод у хемији. Хемијски експеримент. Мерења, математичка обрада и представљање резултата мерења.	– проналази и критички одабира потребне хемијске информације из различитих извора; – користи хемијски научни језик за описивање структуре, својстава и промена супстанци; – наводи примере о значају хемије за савремено друштво	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: рачунар, пројектор, интернет, табла	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације
Врсте супстанци (2)	Појам и класификације супстанци.	– изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног сиситема (SI) и разликује основне и изведене физичке величине; – класификује супстанце на основу честичне структуре супстанци	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: рачунар, пројектор, интернет, табла, уџбеник	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације и осталих задатака
Структура атома (9)	Развој идеје о атомској структури супстанци. Структура атома. Атомски и масени број. Изотопи. Релативна атомска маса. Боров атомски модел. Квантномеханички модел атома. Изградња електронског омотача. Електронска конфигурација и	– класификује супстанце на основу честичне структуре супстанци; – прикаже шематски електронске конфигурације атома и јона; – описује стање електрона у атому квантним бројевима;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: рачунар, пројектор,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и

	Периодни систем елемената. Енергија јонизације и афинитет према електрону. Атомски и јонски полупречници. Периодична својства елемената.	– тумачи и предвиђа својства хемијског елемента на основу електронске конфигурације атома; – предвиђа промену енергије јонизације, афинитета према електрону, електронегативност и у зависности од атомског броја у групи и периоди	интернет, табла, уџбеник	усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације и осталих задатака
Хемијске везе (9)	Јонска веза и структура супстанци с јонском везом. Ковалентна веза. Луисове формуле и структуре и геометрија молекула. Савремене теорије ковалентне везе. Поларност молекула. Међумолекулске интеракције и својства супстанци с ковалентном везом. Метална веза и метална кристална решетка. Агрегатна стања супстанци. Својства гасова. Авогадров закон и моларна запремина гаса. Једначина стања идеалног гаса. Течности. Фазни прелази и фазни дијаграми. Чврсте супстанце: аморфне и кристалне супстанце.	– приказује електронски Луисове симболе и формуле атома, јона и молекула; – предвиђа геометрију молекула на основу Луисове формуле; – објашњава поларност молекула; – користи међумолекулске интеракције за објашњење агрегатних стања супстанци; – примењује једначину стања идеалног гаса; – тумачи фазни дијаграм на примеру воде; – објашњава утицај водоничне везе на својства супстанци; – објашњава разлике између аморфних и кристалних супстанци; предвиђа својства супстанци на основу типа кристалне решетке	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: рачунар, пројектор, интернет, табла, уџбеник	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације и осталих задатака
Дисперзни системи (11)	Појам и врсте дисперзних система. Значај и примена дисперзних система. Прави раствори. Растворљивост. Фактори који утичу на растворљивост чврстих супстанци у води. Засићени и презасићени	– објашњава својства дисперзних система и њихову примену у свакодневном животу; – рачуна количинску концентрацију, масену концентрацију и молалност раствора;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске

	раствори. Растварање и топлотне промене при растварању Квантитативан састав раствора. Колоидни раствори. Колигативна својства раствора.	– рачуна снижење температуре мржњења и повишење температуре кључања у воденим растворима електролита и неелектролита; – припреми растворе за потребе у лабораторији и свакодневном животу. – анализира односе количине супстанце, броја честица и масе супстанце; – образлаже значај квантитативних односа у хемијским системима; – изводи стехиометријска израчунавања на основу задатих података; – процењује топлотне промене у физичким и хемијским процесима на основу експерименталних података	**Наставна средства**: рачунар, пројектор, интернет, табла, уџбеник, лабораторијски прибор	и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације и осталих задатака
Хемијске реакције (18)	Појам и типови хемијских реакција. Једначине хемијских реакција. Количина супстанце. Моларна маса супстанце. Закон сталних масених односа и закон вишеструких масених односа. Масени удео елемента у једињењу. Одређивање емпиријске и молекулске формуле једињења. Стехиометријска рачунања на основу хемијских једначина. Лимитирајући реактант и принос хемијске реакције. Топлотне промене при хемијским реакцијама.	– разматра факторе који утичу на брзину хемијске реакције и процењује њихов утицај на хемијске процесе у индустрији и свакодневном животу; – објашњава значај хемијске равнотеже у хемијским и технолошким системима; – експериментално испитује понашање хемијских равнотежних система; – разликује киселине и базе на основу једначина	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: рачунар, пројектор, интернет, табла, уџбеник, лабораторијски прибор, хемикалије	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације и осталих задатака

	Реакциона топлота. Енергија активације. Стандардна топлота хемијске реакције. Хесов закон. Брзина хемијске реакције. Закон о дејству маса. Хемијска равнотежа. Примена Ле Шатељеовог принципа.	електролитичких дисоцијација и протолитичких реакција; – пише и тумачи једначине јонских реакција; – рачуна концентрације јона у растворима електролита на основу степена дисоцијације; – рачуна pH вредност раствора јаких киселина и база на основу количинске концентрације раствора; – препознаје примере киселина, база и соли у свакодневном животу; – испитује киселост водених раствора помоћу различитих киселинско-базних индикатора		
Киселине, базе и соли (10)	Раствори електролита. Електролитичка дисоцијација. Степен електролитичке дисоцијације, јаки и слаби електролити. Јонске реакције. Протолитичка теорија киселина и база. Јонски производ воде и pH вредност водених раствора.	– разликује киселине и базе на основу једначина електролитичких дисоцијација и протолитичких реакција; – пише и тумачи једначине јонских реакција; – рачуна концентрације јона у растворима електролита на основу степена дисоцијације; – рачуна pH вредност раствора јаких киселина и база на основу количинске концентрације раствора; – препознаје примере киселина, база и соли у свакодневном животу; – испитује киселост водених раствора помоћу различитих	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: рачунар, пројектор, интернет, табла, уџбеник, лабораторијски прибор, хемикалије	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације и осталих задатака

		киселинско-базних индикатора		
Осидоредукционе реакције (10)	Оксидоредукционе реакције. Оксидациони број, оксидација и редукција. Оксидациона и редукциона средства. Напонски низ метала.	– препознаје примере оксидоредукционих процеса у свакодневном окружењу; – пише и тумачи једначине оксидоредукционих реакција; – наводи примере оксидационих и редукционих средстава; – пореди својства метала у односу на реакције са киселинама (које немају оксидациона својства); – безбедно по себе и друге рукује лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: рачунар, пројектор, интернет, табла, уџбеник, лабораторијски прибор, хемикалије	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације и осталих задатака
Годишња систематизација (2)	Понављање и систематизација знања, вештина и ставова хемије.	– - објашњава значај хемијског експеримента; – изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног сиситема (SI) и разликује основне и изведене физичке величине; – табеларно и графички приказује резултате мерења	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: рачунар, пројектор, интернет, табла,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације и осталих задатака
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физика, биологија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Информационо - комуникационе технологије у савременом друштву (8)	ИКТ у свакодневном окружењу Развој ИКТ Друштвени аспекти ИКТ Глобална мрежа Сервиси интернета Лепо понашање, право и етика на интернету. Безбедност и приватност на интернету	– објасни улогу ИКТ у свакодневном животу – разуме изазове коришћења савремених тенологија на одговоран и безбедан начин – кратко опише најважније догађаје у развоју ИКТ – разликује и користи сервисе Интернета – приступа Интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај – класификује информације са интернета и процењује њихов квалитет и поузданост спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на Интернету	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Рачунарство (10)	Дигитални рачунари и дигитални запис података Начини приказивања/представљања података и дигиталног записа Хардверске и софтверске	– објасни начин дигиталног записа података и бинарног записа природних бројева – користи јединице	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске

	компоненте рачунарских система	за мерење количине података – кратко опише разлику између хардвера и софтвера – наводи основне карактеристике компонената дигиталног уређаја и њихову улогу – разликује системски од апликативног софтвера – објасни шта је оперативни систем и која је његова улога – познаје основне типове апликативног софтвера разликује појмове и типове лиценци софтвера и садржаја који се деле	настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Организација података и прилагођавање радног окружења (6)	Елементи графичко-корисничког интерфејса и интеракција са њима. Подешавања оперативног система Инсталирање и уклањање програма. Рад са документима и системом датотека. Средства и методе заштите рачунара и информација.	– разликује основе елементе графичког корисничког интерфејса – прилагоди радно окружење кроз основна подешавања – инсталира и деинсталира корисничке програме – сачува, модификује и организује податке разликује најчешће коришћене типове датотека	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Креирање и уређевање дигиталних докумената (20)	Унос текста и његово једноставно уређивање. Форматирање и обликовање текста. Посебни елементи у тексту Обележавање текста Коришћење и израда стилова, генерисање садржаја.	– ефикасно и тачно уноси и уређује неформатиран текст – примењује основне елементе форматирања и структуирања текста	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика;	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на

	Презентације и њихова примена. Креирање слајдова Штампање докумената.	– уређује на елементарном нивоу текст применом нотација за обележавање – постави напредне текстуалне и нетекстуалне елементе у креирани документ – познаје основне параметре стилизовања текста на нивоу карактера, параграфа и страница – користи и креира именоване стилове – користи елементе у тексту који се аутоматски ажурирају – припреми документ за штампу и одштампа га – уређује и приказује слајд презентације – примењује правила за израду добре презентације. користи функционалности намењене сарадничком раду	учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Програмирање (30)	Појам алгоритма, структура алгоритма и начини описивања алгоритама Увод у алгоритме и програмирање: 2д цртање уз помоћ графичких примитива: Анимација и интерактивна 2д графика (реаговање на догађаје.	– описује алгоритмом ситуације из реалног живота (говорним језиком, псеудокодом, дијаграмом) – креира једноставан рачунарски програм у развојном окружењу – користи изразе за запис математичких формула	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и

		– примењује наредбе за контролу гранања и понављања – анализира програм и предвиђа његово понашање без покретања – проналази и отклања грешке у програму – креира програм који реализује једноставне интерактивну 2д графику – креира програм у текстуалном програмском језику – разуме и отклања синтаксне грешке у програмском коду	карте, атласи, уџбеници и др.	помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физика, математика, хемија, биологија, географија, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

МУЗИЧКА КУЛТУРА

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**МУЗИЧКА КУЛТУРА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**37**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Увод у музику (2)	-развијање свести о значају и улози музичке уметности кроз развој цивилизације и друштва, развијање критичког мишљења на основу стечених знања, подстицање стваралаштва, развијање естетског критеријума у циљу формирања одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа и даљег професионалног и личног развоја	– препозна друштвено-историјски и културолошки амбијент у коме се развијају различити видови музичког изражавања; – демонстрира познавање музичке терминологије и изражајних средстава музичке уметности у склопу предложених тема; – препозна обрађене музичке стилове и жанрове према основним карактеристикама;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, ди-ви-ди плејер, телевизор, компакт и ди-ви-ди дискови, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу аудио и видео примера, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају на постављена питаања, планирају и реализују пројектат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; презентује одговарајуће слушне примере, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Музика у првобитној друштвеној заједници и културама старог века (4)	развијање свести о значају и улози музичке уметности кроз развој цивилизације и друштва, развијање критичког мишљења на основу стечених знања, подстицање стваралаштва, развијање естетског	– препозна утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ...); – препозна музику различитих народа Старог века;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна**	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу аудио и видео примера, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају на постављена питаања, планирају и реализују пројектат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке;

	критеријума у циљу формирања одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа и даљег професионалног и личног развоја.		**средства**: Компјутер, ди-ви-ди плејер, телевизор, компакт и ди-ви-ди дискови, интернет, табла, уџбеници и др.	презентује одговарајуће слушне примере, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта..
Музика средњег века (4)	развијање свести о значају и улози музичке уметности кроз развој цивилизације и друштва, развијање критичког мишљења на основу стечених знања, подстицање стваралаштва, развијање естетског критеријума у циљу формирања одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа и даљег професионалног и личног развоја	-уочи сличности и разлике између ранохришћанске, православне и римокатоличке духовне музике; - сагледа улогу музике у средњовековној Србији у односу на музику византијске и грегоријанске традиције средњег века;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, ди-ви-ди плејер, телевизор, компакт и ди-ви-ди дискови, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу аудио и видео примера, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају на постављена питаања,планирају и реализују пројектат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; презентује одговарајуће слушне примере, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Музика ренесансе (7)	развијање свести о значају и улози музичке уметности кроз развој цивилизације и друштва, развијање критичког мишљења на основу стечених знања, подстицање стваралаштва, развијање естетског	– разликује ренесансну полифонију од средњовековног вишегласја; –препозна репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника од ренесансе до краја барока; – анализира начине коришћења изражајних средстава у	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна**	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу аудио и видео примера, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају на постављена питаања,планирају и реализују пројектат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке;

	критеријума у циљу формирања одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа и даљег професионалног и личног развоја.	одабраним музичким примерима из различитих култура, стилова и жанрова;	**средства**: Компјутер, ди-ви-ди плејер, телевизор, компакт и ди-ви-ди дискови, интернет, табла, уџбеници и др.	презентује одговарајуће слушне примере, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта..
Музика барока и рококоа (20)	развијање свести о значају и улози музичке уметности кроз развој цивилизације и друштва, развијање критичког мишљења на основу стечених знања, подстицање стваралаштва, развијање естетског критеријума у циљу формирања одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа и даљег професионалног и личног развоја	презентује развој музичких инструмената и облика закључно са бароком; – повеже музичке облике са извођачким саставом; – разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике до краја барока; – објасни настанак и развој опере и њен синкретички карактер; – звучно идентификује структуралне елементе опере (увертира, арија, речитатив, хор...)и њихову улогу; – објасни значај Глукове реформе за даљи развој опере; – дефинише разлогенастанка комичне опере; – изводи музичке примере користећи традиционалне и/или електронске инструменте, глас и покрет; – уочава у свакој од епоха међусобну повезаност музичке уметности са другим уметностима; – објасни како је музика повезана са дисциплинама ван	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, ди-ви-ди плејер, телевизор, компакт и ди-ви-ди дискови, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу аудио и видео примера, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају на постављена питаања,планирају и реализују пројектат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; презентује одговарајуће слушне примере, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.

		уметности (музика и политика/друштво; технологија записивања, штампања нота; физичка својства инструмената; темперација и заједничко свирање); – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума…); – објасни улогу свих актера у презентацији музичког дела/жанрова; – користи могућности ИКТ-а (коришћењем матрица, караоке програма, аудио снимака) за самостално истраживање, извођење и стваралаштво; – критички просуђује утицај музике на здравље; – поштује правила музичког бонтона.		
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Матерњи језик, историја, географија, ликовна култура		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ЛИКОВНА КУЛТУРА

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ЛИКОВНА КУЛТУРА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**37**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Односи у уметности (17)	Уметност (Зашто човек ствара уметност; Уметност и природа; Уметност и друштво; Уметност и наука; Уметност и технологија; Уметност у простору и времену; Уметност и религија; Уметност и кич...). Пропорције (Човек и простор; Скулптуре у пленеру; Пејзаж и архитектура; Реални и имагинарни простор...). Стваралаштво **(**Уметник и његово дело; Уметничко дело и публика; Подстицај за стваралачки рад; Дизајн и функционалност...).	- изражава своја интересовања и естетске доживљаје одабраним средствима и техникама; - обликује презентације усклађујући текст и слику; - образложи свој естетски доживљај археолошких налаза, уметничких дела, споменика културе и објеката у окружењу; - користи, самостално, литературу и интернет за истраживање; - издваја кључне информације из текста и слике;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: илустративна, активно учење и настава, пројекти ученика, учење путем решавања проблема, и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, онлајн презентација, интернет, табла, илустрације, књиге, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Прези презентације; решавају проблемске задатке; повезују и упоређују градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Појаве у уметности (20)	Ликовна дела (Композиције; Изражајна средства визуелних уметности; Читање слике; Интеграција различитих уметности...). Наслеђе **(**Уметност кроз епохе; Утицај прошлих култура и остварења на савремени живот; Културна добра и туризам; Комерцијализација уметничких дела; Установе културе...).	– користи уметничко наслеђе као подстицај за стваралачки рад; – образложи свој естетски доживљај археолошких налаза, уметничких дела, споменика културе и објеката у окружењу; – укаже на сличности, разлике и међусобни утицај уметности одређених култура, цивилизација и периода; – извештава о	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: илустративна, активно учење и настава, пројекти ученика, учење путем решавања проблема, и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, онлајн презентација,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Прези презентације; решавају проблемске задатке; повезују и упоређују градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.

		учешћу у одабраним дешавањима у уметности и култури излажући сопствене утиске и мишљење; – разматра значај и улогу културе и уметности у друштву; – предлаже обилазак одабраног споменика културе у земљи или иностранству.	интернет, табла, илустрације, књиге, уџбеници и др.	
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Српски језик и књижевност, историја, музичка култура, рачунарство и информатика		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; вредновање практичног рада на часу, усмено оцењивање наученог градива, креативног размишљања, логичног повезивања градива, самовредновање ученика и др.		

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Уводни час(1)	Циљ физичког васпитања је да се разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно – образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном,афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.	правилно изводи најмање три комплекса вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела -зна утицај и значај вежби обликовања за организам, позмаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу вежбање и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Атлетика(22)	разликује правилно од неправилног држања тела -развијање и усавршавање моторичких способности -изводи комплексне задате покрете и задатке -вешто изводи сложене форме природног кретања -вешто изводи сложене вежбе са реквизитима - уочава своје моторичке	-правилно изводи варијанту технике штафетног трчања - учествује у атлетском петобоју -зна правила такмичења у атлетском петобоју правилно изводи најмање три комплекса вежби	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу вежбање и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено

	способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима - самостално мерење физичких способности ученика	обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела -зна утицај и значај вежби обликовања за организам, позмаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију	решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Конопац, клупе, пиштаљка, кугле и др.	на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Спортска Гимнастика(22)	разликује правилно од неправилног држања тела -развијање и усавршавање моторичких способности -изводи комплексне задате покрете и задатке -вешто изводи сложене форме природног кретања -вешто изводи сложене вежбе са реквизитима - уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима	-правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на справама и тлу - правилно изводи прескоке -правилно асистира -успешно се креће у ритму и темпу музике - правилно изводи најмање три комплекса вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела -зна утицај и значај вежби обликовања за организам, позмаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: справе за гимнастику,клупе и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу вежбање и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Спортска игра-Рукомет(23)	разликује правилно од неправилног држања тела -развијање и усавршавање моторичких способности -изводи комплексне задате покрете и задатке -вешто изводи сложене форме природног кретања	-игра спортску игру примењујући сложену технику,учествује у организацији и суди -зна тактику игре, систем такмичења и	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу вежбање и коедукације; решавају проблемске

	-вешто изводи сложене вежбе са реквизитима - уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима -познаје правила спортске игре, тактику и организовање истих - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад	организовање утакмица правилно изводи најмање три комплекса вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела -зна утицај и значај вежби обликовања за организам, позмаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију	настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: лопте, голови,клупе и др	задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.јекта.
Мерења, тестирања(4)	. разликује правилно од неправилног држања тела -развијање и усавршавање моторичких способности -изводи комплексне задате покрете и задатке -вешто изводи сложене форме природног кретања -вешто изводи сложене вежбе са реквизитима - уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима - самостално мерење физичких способности ученика	правилно изводи најмање три комплекса вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела -зна утицај и значај вежби обликовања за организам, позмаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: клупе, струњаче и др	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу вежбање и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Завршни час(1)	Циљ физичког васпитања је да се разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим	правилно изводи најмање три комплекса вежби обликовања и приказује вежбе за	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу вежбање

	васпитно – образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном,афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.	поједине делове тела -зна утицај и значај вежби обликовања за организам, позмаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију	**Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада.	и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
КОРЕЛАЦИЈА	Физика, математика, биологија, рачунарство и информатика, изборни програми			
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА	. Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.			

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**37**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Бог Откривења (7)	Упознавање ученика са основном истином вере да Бог жели да се открије човеку како би човек ступио у заједницу са њим	- Разумева сврхи и циљ отривања Бога човеку; Човек је у могућности да ступи у заједницу са Богом управо из разлога што му се Бог отрио. Ученик ће бити у стању да у заједници открије Бога.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Вера, знање и богопознање (8)	Циљ је да се вера и знање представе као двоједан појам кроз богопознање. Вера представља основну идеју Старог и Новог Завета, а пошто се Бог представља љубављу, онда и дела, која се кроз љубав приказују, чине саставни део сазнавања Бога – Љубави.	- Ученик ће бити у могућности да у својим делима препознаје љубав према Богу и према ближњем.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља

			презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Хришћанин – човек Цркве (6)	Упознавање ученика са основном идејом да је Бог присутан у заједници, Цркви. Црква управо представља заједницу, а Света Литугија, као конституишући елемент Цркве, представља пуноћу заједнице са Богом.	- Примени стечено знање у смислу да своју улогу као верника препознаје првенствено Светом Литургијом (на богослужењима), односно личним активним учествовањем у заједничарењу.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Свето Писмо – Књига Цркве (6)	Упознавање ученика са историјатом настанка Светог Писма, као и са практичним значајем истог.	- Ученик ће овладати сналажењем са Светим Писмом као књигом, у смислу познавања времена и места његовог настанка, унутарње техничке поделе (Стари и Нови Завет, посланице, историјске књиге, псалми), познавања потребе и смисла самог тог настанка, као и да буде прилици да стечено знање примени у смислу контекстуализације значаја Светог Писма за културу и цивилизацију.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима

				у решавању задатака и реализацији пројека.
Хришћански живот (8)	Циљ је да се ученик упозна конкретним ликовима и делима личности из историје хришћанства.	- Ученик ће бити у прилици да усвојено знање функционално употреби у свом црквеном, школском и животу уопште.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Српски језик и књижевност, Историја, Грађанско васпитање, Музичко, Ликовно, Информатика, Географија		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНАУК

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**КАТОЛИЧКИ БЕРОНАУК**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**36**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
У потрази за смнслом живота (6)	- Подстицање ученика и размишљање у смислу људског живота - подстицање ученика на размишљање о патњи, добру, злу, животу и смрти - осподобљавање ученика за проналажење упоришта живота	- поставља себи и другима питање у смислу људскога живота - препозна предност искуства великих људи и мистика у трађењу одговора о смислу људског живота - прихвати себе као телесно и духовно биће - свесно прихвати патњу као део живота - да покуша поставити своја појединичне циљеве	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Човек: религиозно биће (7)	- упознати главна обележја вере у Бога - откривање религиозне димензије - уочавање одговора које религије нуде на темељна човекова питања - уочити посебност хришчанства - упознати однос који гради Црква према другим религијама	- уочити да се сав људски ћивот темељи на веровању и поверењу - разуме основне људске потребе за поверењем и вером - обликује у себи тежњу за трансценденталним - разуме да је немогуће у свему апсолутну јасноћу и сигурност - да буде човек за друге по примеру Исуса Криста	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Тајна стварања: говор знаности и говор bере (4)	- разликовати природознанствени и библијски приступ стварности и стварању света и човека - познавати знанствене теорије о постанку свемира - разумети и објаснити библијски говор о постанку света и	- препозна хипотезе и теорије које описују природне појаве и знакове настанка и постојање свемира - препозна знаконитост развоја живих бића по теорији еволуције која се назива хоминизација - разуме говор	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске

	човека - упознати начине и методе и открити додирне тачке знаности и вере	библијских текстова који желе пре свега истакнути Божљу љубав - да разликује методе знаности и вере	и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Објава и свето писмо (7)	- оспособљавање ученика на приближавање изворима кршчанске вере у првом реду Библији - протумачити тврдњу: Библија је реч Божја - уочавање да је врхунац Божје изјаве Исус Крист из Назарета у коме кршчани препознају свога Бога	- разуме појам објаве и препозна начине преношења објаве - разуме Божју објаву као захтев који тражи човеков слободан одговор - наведе поделу библијских књига - препозна Библију као истину бере у којој човек тражи и проналази одговоре	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Исус Крист-спаситељ (12)	- Упсзнати некршћанске и кршћанске изворе који говоре о Исусу као повијесној особи; - Протуиачити и приближнти појам Краљевства Божјег - У познати темељне поруке Исусова Говора на Гори; - Упознати разлог и смисао Исусове смрти као откупљење за свакога човјека; - Приближити догађај Ускрса и градити животу вјери и нади Кристова ускрснућа. - Спознати најдубљу истину о Исусу Кристу: он ја прави Пог и прави човјек кроз вјеру Цркве - Оспособљавање ученика да кроз познавање Исуса Криста, његова дела и живота открију зашто га кршћани признају својим Богом и Спаситељем	- прихвати Исус Крист као правога Бога и правога човека - заузме став отворености и прихваћања Исусове поруке - разуме да је Исус Крист једини посредник између Бога и људи - доживи радост ускрса - разуме шта знаћи живети у складу са вером у Исуса Криста -боље разуме садржаје своје цркве гради пут ставове и крепости властитог наследовања Криста - доживи Исусову потајствену присутност у сакраментима, цркви и свету	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Матерњи језик и књижевност, Грађански одгој, Филозофија, Псхологија, Социологија, Повијест, Земљопис, Ликовна и музичка култура		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода		

остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)	наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**37**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Безбедност младих (15)	Разматрање питања безбедности младих и подизање културе толеранције и мира	препозна појаве које угрожавају безбедност младих; – повезује угрожавање права младих са угрожавањем њихове безбедности; – процени када му треба помоћ јер му је угрожена безбедност и зна коме да се обрати; – понаша се на начин којим се не угрожавају ни сопствена ни туђа безбедност; – предлаже активности које доприносе повећању безбедности младих;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Глобализација (22)	Разумевање и тумачење савремених токова глобализације	– објасни на примеру процесе глобализације; – критички разматра предности и недостатке глобализације; – повезује процесе глобализације са степеном остварености	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**:	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**:

		људских права; – објасни на примеру улогу међународних организација у процесу глобализације; – критички разматра утицај медијау процесу глобализације;	Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Социологија, психологија, историја, филозофија, географија		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ЈЕЗИК, МЕДИЈИ И КУЛТУРА

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ЈЕЗИК, МЕДИЈИ И КУЛТУРА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**37**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Јавни наступ (10)	– критички разматра позитиван и негативан утицај медија; – процењује значај и утицај информација и извора информација и повезује их са сопственим искуством ради решавања различитих ситуација;	– разликује успешан од неуспешног јавног наступа; – препознаје говор тела у јавним наступима; – разматра јавни наступ са становишта утицаја који говорник жели да постигне; – препознаје елементе манипулације у јавном наступу и критички се према њима поставља; – демонстрира правила успешног јавног наступа;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Креатори и примаоци медијских порука (17)	- критички и компетентан однос према стварању и примању медијских порука – препознаје примере манипулације, дискриминације и говора мржње у медијима и има критички однос према њима; – одговорно се односи према креирању сопствених медијских порука;	– критички се односи према медијским садржајима, разликује чињенице од интерпретације; – бира медијске садржаје руководећи се њиховим квалитетом и сопственим потребама; – изражава негативан став према препознатим примерима медијске некултуре и злопупотребе медија; – одговорно креира и	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	– комуницира на конструктиван начин;	шаље поруке посредством медија; – препозна примере угрожавања права на слободу говора и примере угрожавања приватности људи; – разликује моћи и ограничења различитих медија; предвиђа даљи развој медија, његове предности и опасности;		
Вредности (10)	– исказује спремност да учествује у акцијама чији је циљ унапређивање медијске културе; – разликује културне од популарних садржаја и на основу тога доноси вредносне судове.	– упореди различите вредносне категорије, одабере прихватљиву и образложи избор; – издвоји комерцијалне садржаје који обликују ставове/вредности, препозна скривена значења и критички их испита упоређујући их са другим изворима; – вреднује културне догађаје, самостално из одабира и посећује.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Социологија, психологија, историја, филозофија, матерњи језик, књижевност		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ПОЈЕДИНАЦ, ГРУПА И ДРУШТВО

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ПОЈЕДИНАЦ, ГРУПА, ДРУШТВО**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**37**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
1. Од узора и идола до вођа и следбеника (18)	Увод у програм Узори, идоли и идолатрија – слично, а различито. Може ли се одрасти без узора и идола? Чему они служе? Узори и идоли данашњих младих људи и њихових родитеља – има ли разлике? Како се постаје идол? Најпознатија масовна еуфорија 60-тих година 20. века – битлсоманија. Како је до ње дошло? Шта вођу чини вођом? Вође, узори и идоли у различитим областима (политика, војска, спорт, уметност, наука, техника...) и њихов утицај. Да ли има вође без следбеника? Како вође утичу на следбенике? Шта је конформизам, које су његове последице и како му се одупрети. Какав је утицај медија на стварање узора, идола, вођа? Вође у прошлости које су промениле свет (на боље или нагоре). За кога се данас у свету може рећи да је вођа? Зашто?	– препозна мултиперспективност приступа програму и наведе науке које се баве питањима појединца, групе, друштва; – учествује у доношењу правила понашања у групи; – опише својим речима сврху социјалних експеримената; – критички разматра појаву узора, идола и вођа и њихов утицај на појединце, групе, друштво; – опише на примеру утицај медија на формирање узора, идола и вођа; – идентификује особе, на локалном или глобалном нивоу, које су биле или су сада вође и идоли; – процени могући развој догађаја у свету имајући у виду актуелне светске вође; – делује проактивно штитећи права и интересе неког појединца, групе или друштва. – објасни на примеру разлику између	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
2. Усамљеност, одбаченост, отуђеност (19)	Сам у маси. Велики градови и усамљеност. Напуштена села и самоћа старих. Нове технологије –узрок или решење усамљености младих. Велики брат и други ријалити програми отуђености – зашто имају велику гледаност?		**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика;	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке;

	Осамљеност као избор. Испосници и самоћа. Познати одбачени појединци у прошлости – зашто их је друштво одбацило? Инквцизиција – однос према појединцима оптуженим за јерес. Галилео Галилеј – одустајање од уверења ради заштите од одбачености. Расистичка дискриминација – одбаченост због боје коже. Одбаченост старих, болесних, сиромашних и другачијих у савременом свету. Ејџизам – прихваћена дискриминација. Солидарност међу људима и прихватање различитости као равнотежа одбачености и отуђености.	усамљености и самоће; – критички разматра проблеме са којима се суочавају одбачени појединци; – повезује процесе технологизације света и повећане усамљености и отуђености људи; – препознаје стереотипе и предрасуде у примерима одбачености; – процењује могуће последице усамљености, одбачености и отуђености у животу људи у будућности.	учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Историја, социологија, психологија, филозофија, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ЗДРАВЉЕ И СПОРТ

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ЗДРАВЉЕ И СПОРТ**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**37**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
1. Спорт и психоактивне супстанце (12)	Увод у програм. Како делују психоактивне супстанце на организам младих? Поводи и разлози за почетак употребе дувана. Утицај дувана на физичке способности. Истине и заблуде о алкохолу. Спортски резултат, алкохол и кофеин. Отворен, вербални, прикривени, неизговорени притисак средине на употребу психоактивних супстанци и могући одговори на њега. Утицај физичког вежбања на одвикавање од психоактивних супстанци. Спортско-рекреативне активности као вид превенције злоупотребе психоактивних супстанци и помоћ у процесу одвикавања. Моћ и одговорност државе, медија и спортских клубова у заштити младих од злопупотребе психоактивних супстанци. Спортисти и изазови допинга. Професионални спорт и здравље - цена притиска да се постигне врхунски спортски резлутат.	– учествује у доношењу правила понашања у групи; – доведе у везу деловање психоактивних супстанци на физичко и ментално стање особе са појавом зависности и тешкоћама одвикавања; – препозна и одупре се притиску средине да користи цигарете, алкохол, дрогу; – аргументовано дискутује о манипулацији младима да користе психоактивне супстанце, утицају медија на формирање идеала физичког изгледа, физичким активностима, спорту и рекреацији и начину исхране; – препознаје одговорност државе, школа, медија и спортских клубова у сузбијању коришћења психоактивних супстанци код младих; – илуструје примером значај спортско-рекретивних активности у превенцији зависности и њеном превазилажењу; – доведе у везу добробити редовне физичке активности саразличитим аспектима зрелости; – препозна утицај	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
2. Физичка активност и репродуктивно здравље (12)	Спортске активности и полна, емоционална и социјална зрелост. Медији и њихова улога у формирању идеала физичког изгледа младих данас.		**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване -	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације;

	Физичка активност, задовољство сопственим телом и интимност. Како спортско рекреативне активности делују на наше хормоне? Повезаност физичког вежбања и спортско-рекреативних активности са самопоуздањем. Врсте физичких активности и њихов утицај на репродуктивно здравље. Претерано вежбање и проблем стерилитета.	физичких активности на доживљај сопственог тела и развој самопоуздања; – доведе у везу утицај физичког вежбања на поједине хормоне; – повезује физичко вежбање са репродуктивним здрављем и стерилитетом; – наведе принципе правилне исхране и примењује их у свом свакодневном животу; – препознаје ризике неодговарајућих дијета и не примењује их; – разликује специфичности вежбања у спорту и ван спорта и планира сопствене физичке активности у складу са потребама, могућностима и интересовањима; – критички процени и одбере поуздане информације о програмима вежбања, опоравка и исхране; – одабере призводе који одговарају његовим физичким и умним напорима.	активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
3. Правилна исхрана и физичко вежбање у спорту и рекреацији (13)	Телесна маса, структура тела, индекс телесне масе, базални метаболизам. Принципи здраве исхране. Исхрана младих – намирнице које су према саставу, енергетској вредности и значају неопходне за физичке и умне напоре. Утицај медија на избор програма физичког вежбања исуплемената-додатака исхрани. Претерана мршавост и гојазност – ризици и компликације по здравље. Дијете и физичко вежбање – врсте, сврха, последице. Поуздани и непоуздани извори информација о физичком вежбању. Спорт и рекреација као ефикасан начин за регулацију телесне тежине. Сличности и разлике у исхрани и физичком вежбању у спорту и рекреацији. Најчешћи програми вежбања, опоравка које млади бирају и исхрана– врсте, предности и недостаци. Идеал физичког изгледа,		**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.

	спорт и рекреација и начин исхране некад и сад. Најчешће заблуде у вези са исхраном и физичким активностима. Како се млади информишу о здравим животним навикама?			
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физичко и здравствено васпитање, Психологија, Биологија, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ОБРАЗОВАЊЕ ЗА ОДРЖИВИ РАЗВОЈ

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ОБРАЗОВАЊЕ ЗА ОДРЖИВИ РАЗВОЈ**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**37**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
1. Вода (12)	Увод у програм. Какав је квалитет вода у месту/насељу/граду/окружењу? Какав је утицај људских активности на настанак поплава? Какву воду пијемо? Одакле потиче и куда одлази вода коју користимо? Нерационално коришћење воде. Који су извори загађивања водеи какав је њихов утицај на квалитет воде у рекама и купалиштима у окружењу? Како депоније, пољопривреда и индустрија утичу на загађивање вода у локалној средини и какве су последице загађења по живи свет? Какве су последице средства за чишћење и прање која користимо у домаћинству по животну средину и здравље?	– учествује у доношењу правила понашања и рада у групама; – објасни значај концепта одрживог развоја у савременом друштву; – рационално користи и заштити воду од загађивања; – доведе у везу опстанак живог света и квалитет воде; – процењује последице људских активности које доводе до загађивања воде; – процењује добре и лоше стране употребе хемикалија у домаћинству и залаже се за њихову смањену употребу;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
2. Ваздух (12)	Какав ваздух удишемо? Употреба обновљивих и необновљивих извора енергије и загађивање ваздуха. Како начини на које се грејемо и хладимо утичу на квалитет ваздуха у окружењу? Које су могућности побољшања квалитета ваздуха у затвореним просторима? На које начине се може	– предвиђа последице употребе различитих врста енергената који се користе за грејање/хлађење на квалитет ваздуха; – критички анализира елементе месечне потрошње енергената који се користи у његовом домаћинству; – проналази и процењује релевантне податке, који	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и

	поуздано информисати о квалитету ваздуха у локалној средини и у Србији? Коме веровати? Шта су индикатори нарушеног квалитета ваздуха?	се односе на квалитет ваздуха у окружењу; – дискутује о утицају различитих чинилаца на загађеност ваздуха и здравље људи; – аргументовано се залаже за побољшање квалитета ваздуха у својој непосредној околини предузимањем активности у кући, школи и окружењу;	друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
3. Одрживи градови и насеља (13)	Шта су одрживи градови? Одрживи градови и насеља у свету. По чему се разликује квалитет живота у нашем месту некад и сад: природни ресурси, економија, култура, понашање људи? Шта зграде и куће чини одрживим ? Како настају урбана острва топлоте? Шта све подразумева добробит животиња у насељеним местима? Како наша школа може постати одржива?	– објасни како се задовољавају основне потребе људи у његовом окружењу; – повеже основне принципе одрживог планирања и изградње са могућностима унапређивања одрживости места у коме живи; – критички разматра одлуке локалне заједнице о коришћењу, заштити и очувању заједничког простора; – пореди сопствене потребе са потребама других становника места у коме живи; – унапређујеочување непосредног окружења сопственим активностима; – својим активностима афирмише одрживо уређење простора у свом непосредномокружењу.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физика, хемија, биологија, географија рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ТРЕЋИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

Уџбеник за француски језик:
Belleville - Француски језик за 1. и 2. разред средње школе, 1. и 2. година учења, Data Status, Београд, 2011.

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ТРЕЋИ СТРАНИ ЈЕЗИК - ФАКУЛТАТИВНИ - ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК - ПОЧЕТНИ 1**		
РАЗРЕД		**ПРВИ (И ДРУГИ)**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**74**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
MODULE 1 **Une radio rue de Belleville** **Leçon 1-3** **Rencontre** **Ça va** **Radio Belleville,** **j adore** **Elle est comment** **C est ma carte** **Ma famille** **(36)**	Поздрављање, Представљање, Питање и одговор како се неко осећа, Захваљивање, Опраштање, Питање и исказивање шта волимо, шта не волимо, о нашим укусима и слободном времену Разумевање и постављање питања Физички опис некога Питање или давање информације о једној особи-посао, адреса,старост, итд Исказивање припадности, Љубазно обраћање Разумевање и писање мејлова Представљање себе, породице Повезивање наученог са реалним животом, сличности и разлике у језицима, синтакси, терминологији, цивилизацији и естетици	Да би правилно читао или говорио потребан је помоћ наставника -Poser des questions Поставља питања -Parler de vos gouts, de vos sentiments Да говори о свом укусу и осећањима -Parler du présent Да говори у садашњем времену -Identifier quelqu un, le décrire physiquement Да идентификује неку особу и да даје физички опис -Écouter des conversations simples Да слуша једноставне разговоре -Lire et écrire des messages: adresse,mail, programme Да чита и да пише кратке поруке -Parler de soi et de sa famille Да представља себе и своју породицу Стиче знање, има своје мишљење о француском језику и граматици, о култури и начину живљења, гестова француза, познаје неколико личних имена на француском и асоцира	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); слушање текстова и задатака, писање диктата,учење путем решавања проблема; пројектна настава, дијалог, монолог; комуникација, илустративна , демонстративна метода, катихетичка, хеуристичка метода, рад на тексту **Наставна средства**: табла, уџбеник, радна свеска, lap top и др.	**Активности ученика:** Уче да слушају говор на француском језику, вежбају изговор, правопис, уче da читају, сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и уче абецеду, фонетску абецеду, бројеве, глагол бити,имати, промену глагола прве групе у презенту, именице, плурал,одређене и неодређене чланове негацију, придеве, присвојни придев,глагол ићи и блиско будуће време, шта је франкофонија, одговарају градиво научено на часу, уради пројект, делф кадр европски А1 вреднује знање **Активности наставника**: Говори на француском и на матерњем језику, даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, води разговор, евалуира

		на имена на матерњем језику		њихово знање и рад
MODULE 1 **Leçon 4-6** **Une radio, mais pourquoi** **Tu peux faire la vaiselle** **En direct de Radio Belleville** **C est bizarre** **Allo, allo** **C est un secret** **(38)**	Познавање назива предмета на француском, казивање где се тај предмет налази, једноставно карактерисати предмет какав је, Исказивање изненађења, задовољства, потребе, Наређивање да се нешто уради Казивање дана и времена, колико је сати, или временског трајања, Разумевање програма, Постављање питања зашто, и давање одговора, Телефонирање с неким, Бити у сагласности или не слагати , Причати о свакодневним активностима, Описивање једноставних унутрашњих особина, говорити у блиском будућем времену Повезивање наученог са реалним животом, сличности и разлике у језицима, синтакси, терминологији, цивилизацији и естетици	Да би правилно читао или говорио потребан је помоћ наставника --Situer des personnes et des objets Да каже где се налазе особе или предмети -Parler de ce que vous faites, les activités quotidiennes, les loisirs, les taches ménageres Да прича о свакодневним активностима, о провођењу слободног времена и о кућним пословима -Exprimer la surprise, la satisfaction Да исказује изненађење, задовољство -Demander, dire l heure, le jour Да пита или каже колико је сати, који је дан -Caractériser un objet simplement Да једноставно опише неки предмет -Demander pourquoi et répondre Да пита зашто и да одговори -Téléphoner Да телефониира S accorder Да се изрази да ли се слаже или не с нечим Décrire le caractere de quelqu un Да опише нечији карактер- унутрашње особине Стиче знање, има своје мишљење о француском језику и граматици, о култури и начину живљења гестова француза, познаје неколико личних имена на француском и асоцира на имена на матерњем језику	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); слушање текстова и задатака, писање диктата,учење путем решавања проблема; пројектна настава, дијалог, монолог; комуникација, илустративна , демонстративна метода, катихетичка, хеуристичка метода, рад на тексту **Наставна средства**: табла, уџбеник, радна свеска, lap top и др.	**Активности ученика:** Уче да слушају говор на француском језику, вежбају изговор, правопис, читање, сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и уче негацију неодређеног члана, придев који, глаголе моћи и хтети, питање са да ли, глаг.морати, промену глагола друге групе, глагол чинити, радити, познавати, узимати, повратне глаголе прве групе у презенту, трајање времена од... до, слагање придева, блиско будуће време, одговарају градиво научено на часу, ураде пројекат, делф кадр европски А1 и синтезу наученог, попуњавају евалуациони тест, вреднују знање **Активности наставника**: Говори на француском и на матерњем језику, даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, води разговор, евалуира њихово знање и рад
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Матерњи језик, страни језици, географија		

НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)	Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА				
ПРЕДМЕТ		**ТРЕЋИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ФАКУЛТАТИВНИ - ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК - ПОЧЕТНИ 2**		
РАЗРЕД		**(ДРУГИ) ТРЕЋИ ИЛИ ЧЕТВРТИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**70**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
MODULE 2 **Une association, “Unicité”** **Quel temps** **J ai trouvé un dossier** **Il reste un mois** **Pourquoi pas** **Je me souviens** **J ai reçu un truc** **(34)**	Казивање какво је време Исказивање незадовољства, приближности Причање о скорашњем догађају, у прошлом времену Временско трајање у прошлости Организовање приче Наговарање, саветовање нечег Прихватање или одбијање савета Причање о ономе што знамо, умемо урадити, чега се сећамо, да лоше чујемо Бирање речи код изражавања Повезивање наученог са реалним животом, сличности и разлике у језицима, синтакси, терминологији, цивилизацији и естетици	Да би правилно говорио и писао потрбан је помоћ наставника -Parler du temps qu il fait Говори о метеоролошком времену -Exprimer son mécontentement Исказује своје незадовољство -Exprimer l approximation приближност -Parler d un événement récent Прича о неком скорашњем догађају -Raconter des événements au passé Прича догађаје у прошлом времену -Se situer dans le temps Разликује прошло,садашње и будуће време -Organiser son récit - Situer un point de départ dans le passé Креће од полазне тачке у прошлом времену -Exprimer la durée Исказује трајање у прошлом времену -Suggérer Наговара, саветује -Accepter, refuser une suggestion	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); слушање текстова и задатака, писање диктата,учење путем решавања проблема; пројектна настава,дијалог, монолог; комуникација, илустративна , демонстративна метода, катихетичка, хеуристичка метода, рад на тексту **Наставна средства**: табла, уџбеник, радна свеска, lap top и др.	**Активности ученика:** Уче да слушају говор на француском језику, вежбају изговор, правопис,читање, сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и уче скорашње прошло време, глаголе треће групе, глаг.излазити, показне заменице, терминологију метеорологије,свршено прошло време са негацијом, прилоге за време, партицип прошли, постављају питања у прошлом времену, заменице COD, Y , предлоге, одговарају градиво научено на часу, ураде пројект, делф кадр европски А1 вреднују знање **Активности наставника**: Говори на француском и на матерњем језику, даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, води разговор, евалуира њихово знање и рад

		Прихвата или одбија савет -Dire ce qu on sait faire, ne sait pas faire, ce qu on connait, ne connait pas Говори о томе шта уме или не име да урадии, шта зна или не зна -Se souvenir На чега се сећа -Attention Обраћа пажњу -Chercher ses mots Тражи, користи одговарајући вокабулар Dire qu on entend mal Каже да лоше чује Стиче знање, има своје мишљење о француском језику и граматици, о култури и начину живљења француза, о француском календару, о друштвеном окружењу, о Паризу, о кварту Белвил		
MODULE 2 **La maison du quartier** **C est où** **Bastien enquete** **Unicité** **Je serai volontaire** **Un billet d avion (36)**	Давање наредбе, Охрабривање некога, Разумевање и остављање поруке Састављење огласа Имишљење лозинке, Објашњење где се налазинеко место, Тражење, питање правца пута Уверење некога да смо разумели или питати некога да ли је разумео Постављање разних питања Читање, састављање анкета Исказивање жеље, обавезе Планирање Разликовање и употребљавање садашњег, прошлог и будућег времена Повезивање наученог са реалним животом, сличности и разлике у језицима, синтакси, терминологији,	Да би правилно говорио и писао потрбан је помоћ наставника -Laisser un message sur un répondeur Оставља поруку -Créer un slogan Измишља лозинку -Composer une annonce Пише оглас -Encourager quelqu un Охрабрује некога -Donner un ordre Даје наредбу -Expliquer où se trouve un lieu Објашњава где се налази тражено место -Demander son chemain Пита правац пута -S assurer qu on a compris/ si on a compris Уверава д аје разумео на француском језику -Interroger quelqu un Поставља питања некоме -Exprimer le degré	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); слушање текстова и задатака, писање диктата,учење путем решавања проблема; пројектна настава,дијалог, монолог; комуникација, илустративна , демонстративна метода, катихетичка, хеуристичка метода, рад на тексту **Наставна средства**: табла, уџбеник, радна свеска, lap top и др.	**Активности ученика:** Уче да слушају говор на француском језику, вежбају изговор, читање, сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и уче императив, наређују, постављају питања, користе односне заменице, предлоге за време, говоре у будућем времену, одговарају градиво научено на часу, ураде пројект, делф кадр европски А1 и синтезу наученог, попуњавају евалуациони тест, вреднују знање **Активности наставника**: Говори на француском и на матерњем језику, даје задатке, прати, мотивише и усмерава

	цивилизацији и естетици	Исказује степен -Dire ce qu on veut faire Каже шта жели -Exprimer l obligation Прича о обавези -Faire des projets Планира -Se situer dans le temps Уме да користи одговарајуће време -Parler de l avenir Говори о будућности Стиче знање, има своје мишљење о француском језику и граматици, о култури и начину живљења француза, о француском календару, о друштвеном окружењу, о Паризу, о кварту Белвил		рад и помаже ученицима у решавању задатака, води разговор, евалуира њихово знање и рад
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Матерњи језик и књижевност, страни језици, географија		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

3.7. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ПО ПРЕДМЕТИМА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ЗА УЧЕНИКЕ УПИСАНЕ ПОЧЕВ ОД ШКОЛСКЕ 2018/2019. ГОДИНЕ

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
КЊИЖЕВНОСТ КАО УМЕТНОСТ (4)	Упознавање са различитим врстама уметности Стицање нових знања о књижевности као уметности; остваривање увида у међусобну повезаност различитих уметности	– објасни појам и значај књижевности као уметности речи и утврди њене сличности/разлике у односу на друге уметности и области културе;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању

				задатака и реализацији пројека.
ИСТОРИЈА ЈЕЗИКА (4)	- Стицање нових знања о развој ујезика од прасловенског до данашњег стандардног српског језика	– препозна особине књижевних језика пре реформе Вука Караџића;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
ФОНЕТИКА (6)	- обнављање знања из фонетике из основне школе - унапређивање и стицање нових знања из области акцентуације, фонетике и фонологије - самостални рад ученика (пројекти на тему гласовних промена)	– . разликује глас, фонему и графему; – класификује гласове према основним критеријумима; – одреди границу слога у типичним случајевима; – препозна гласовне алтернације и примени нормативна решења у вези с њима; – примени основна правила акценатске норме;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати,

				мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КЊИЖЕВНОСТ СТАРОГ ВЕКА (6)	- Упознавање са историјским чињеницама везаних за Стари век, са ауторима који су у то време стварали - Стицање знања о стилу ове епохе - читање дела књижевности Старог века	– тумачи књижевно дело са разумевањем његових жанровских карактеристика и књижевноисторијског контекста, користећи у анализи структурне и стилистичке елементе дела и употребљавајући секундарне изворе; – истражи и објасни стваралачку улогу мита у књижевности; - вреднује одлике античког епа, – повеже знања из историје и историје уметности старог века (сумерско-вавилонске, хебрејске, хеленске) са књижевним стваралаштвом тог раздобља;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ (6)	- Обнављање знања о народној књижевности из основне школе - упознавање са новим делима из програма за 1. разред средње школе - стицање знања о стилу и језику, као и о формама народне књижевности - народна епика, лирика, проза, кратке форме народне књижевности	- поткрепљује примерима основне одлике народне књижевности (класификација, варијантност, формулативност); – анализира композиционе и стилистичке одлике народне бајке и вреднује поруке у односу на властито читалачко и интермедијално искуство;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности**

			Power-Point презентација, интернет, табла, и др.	**наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
СРЕДЊОВЕКОВНА КЊИЖЕВНОСТ (6)	- Прва дела на српскословенском језику у српском језику и књижевности - Јефимија Свети Сава - Биографи Светог Саве - Деспот Стефан Лазаревић	– препозна одлике средњовековне књижевности и испита њен значај за српску културу; – Напише есеј на тему светосавља	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла,уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
ХУМАНИЗАМ И РЕНЕСАНСА (8)	- Одлике епохе хуманизма и ренесансе у Европи - Друштвене прилике које су довеле до појаве ове епохе - Аутори : Данте, Шекспир, Петрарка, Бокачо, Сервантес - Дубровачка књижевност	– - образложи на примерима важност свеукупног културног заокрета који се догодио у епохи хуманизма и ренесансе; наведе главне мотиве, тематику и стилске одлике репрезентативних књижевних дела хуманизма и ренесансе и покаже разлике и сличности у односу на	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и

		античку и средњовековну књижевност/културу	друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника:**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
ИЗБОРНИ САДРЖАЈИ (5)	- Читање и анализа дела која ученици у сарадњи са наставником одабирају за читање, као и дела из Читанке која спадају у иборни садржај	– чита с разумевањем књижевне и остале типове текстова, независно од епохе у којем су настала – - проширује интересовања за дела која не спадају у обавезну лектиру	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
УСМЕНО И ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ (6)	- писање различитих облика књижевних текстова - придржавање норми приликом усменог и писаног изражавања уз служење одговарајућом аргументацијом	– . примени одговарајућа правописна правила; – правилно попуни различите формуларе и обрасце; – састави текст примењујући различите	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН);	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске

		облике књижевноуметничког стила; – правилно распореди грађу при писању састава; – препозна некњижевни акценат и облик речи у свакодневној комуникацији и у говору јунака у драмским уметничким формама, а потом га исправља у сопственом говору;	пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
СТИЛИСТИКА (4)	- ученици се подсећају стилских фигура, књижевних родова и врста које су учили у основној школи; знање се унапређује кроз теорију на конкретним примерима у тексту	- обнављају и проширују знања стечена у основној школи: лирско, епско и драмско песништво, лирска песма, епска песма, уметничка приповетка, роман, драма.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

СИСТЕМАТИЗАЦИЈА (4)	Понављање и систематизација знања, вештина и ставова из књижевности, језика и језичке културе	- Осмишљавање самосталних пројеката, - Писано и усмено излагање о наученом градиву - Истраживање, дискусија	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Историја, музичка култура, ликовна култура, грађанско васпитање, православни катихизис, географија		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и оствареност исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

МАЂАРСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**МАЂАРСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за обраду теме)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ / ПОСТИГНУЋА** на крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИ-ВАЊА ТЕМЕ** (облик, метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ** у образовно-васпитном раду при обради теме
Књижевни родови и књижевне врсте 5	Упознаје ученике са књижевним вредностима, развија хуманистичко и књижевно образовање на најбољим делима културне баштине, усавршава литерарну рецензију, развија књижевни укус и ствара трајне читалачке навике, упућује ученике на анализу и критички однос према књижевности и оспособљава их за самостално читање, доживљавање, разумевање, интерпретирање и вредновање књижевно-уметничких дела, обезбеђује знања из теорије и историје књижевности ради бољег разумевања и успешнијег проучавања уметничких текстова	Правилно научи шта значи лирика и лирске врсте, епика и епске врсте и драма и драмске врсте.	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Књижевност старог века 5	Упознаје ученике са књижевним вредностима, развија хуманистичко и књижевно образовање на најбољим делима културне баштине,	Треба да зна: 1.опште карактеристике раздобља 2.књижевност старог века на истоку 3.класична грчка књижевност	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог;	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља

	усавршава литерарну рецензију, развија књижевни укус и ствара трајне читалачке навике, упућује ученике на анализу и критички однос према књижевности и оспособљава их за самостално читање, доживљавање, разумевање, интерпретирање и вредновање књижевно-уметничких дела.	4.римска књижевност.	решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Књижевност средњег века 5	Упознаје ученике са књижевним вредностима, развија хуманистичко и књижевно образовање на најбољим делима културне баштине, усавршава литерарну рецензију, развија књижевни укус и ствара трајне читалачке навике, упућује ученике на анализу и критички однос према књижевности и оспособљава их за самостално читање, доживљавање, разумевање, интерпретирање и вредновање књижевно-уметничких дела.	Треба да научи: 1.главне карактеристике средњовековне културе 2.главне књижевне врсте европског и мађарског средњег века и његове вредности у светској књижевности.	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Ренесанса 6	Упознаје ученике са књижевним вредностима, развија хуманистичко и књижевно образовање на најбољим делима културне баштине, усавршава литерарну рецензију, развија књижевни укус и ствара трајне	Треба да зна: 1.главне карактеристике европског и мађарског хуманизма и ренесансе 2.ренесанса као епоха историје уметности и књижевности 3.хуманизам и реформација као световни односно	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске

	читалачке навике, упућује ученике на анализу и критички однос према књижевности и оспособљава их за самостално читање, доживљавање, разумевање, интерпретирање и вредновање књижевно-уметничких дела.	црквени покрет ренесансе и њихов значај у историји књижевности.	средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Барок 4	Упознаје ученике са књижевним вредностима, развија хуманистичко и књижевно образовање на најбољим делима културне баштине, усавршава литерарну рецензију, развија књижевни укус и ствара трајне читалачке навике, упућује ученике на анализу и критички однос према књижевности и оспособљава их за самостално читање, доживљавање, разумевање, интерпретирање и вредновање књижевно-уметничких дела.	Треба да зна: 1.барок као епоха историје уметности и књижевности 2.важније књижевне врсте барока у Европи (и у Мађарској) и његове вредности у светској књижевности.	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Народна књижевност 2 Узајамне мађарско-јужнословенске књижевне везе 3	Упознаје ученике са књижевним вредностима, развија хуманистичко и књижевно образовање на најбољим делима културне баштине, усавршава литерарну рецензију, развија књижевни укус и ствара трајне читалачке навике, упућује ученике на анализу и критички однос према књижевности и	Треба да зна: 1.појам народне књижевности (фолклорне литературе) 2.књижевне врсте народне књижевности 3.узајамне везе у народној књижевности.	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и

	оспособљава их за самостално читање, доживљавање, разумевање, интерпретирање и вредновање књижевно-уметничких дела.			реализацији пројека.
Језик **4**	Уводи ученике у проучавање језика као система, упознаје ученике са социо-лингвистичким и лингвистичким знањима, тумачи језичке појаве на основу историје језика, развија изражање способности ученика, оспособљава ученике да теоријска знања о језичким појавама и правописним нормама успешно примењују у пракси, васпитава у духу језичке толеранције према језицима других	Треба да зна: 1 настанак језика 2.говор 3.језик 4.систем језичких знакова 5.језичка комуникација 6.језичке промене	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Фонетика **4**	Уводи ученике у проучавање језика као система, тумачи језичке појаве на основу историје језика, развија изражање способности ученика, оспособљава ученике да теоријска знања о језичким појавама и правописним нормама успешно примењују у пракси.	Треба да зна: 1.појам фонеме 2.самогласници 3.сугласници	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Стил **Састављање текста** **4**	Уводи ученике у проучавање језика као система. Понављање и систематизација знања.	Треба да зна: 1.функција речи и реченице за означавање нечега у тексту 2.различита	Облик рада: комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада:	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, одговарају градиво научено часу;

		конструкција (композиција) и различити стилови књижевних, научних и службених текстова.	комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеници.	постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу, поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		ликовна култура, музичка култура, психологија, језици, филозофија, социологија и изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Фонетика (4)	Оспосовљавање ученика за правилан изговор гласова српског језика и правилно акцентовање речи и реченица	- правилно артилкулише гласове српског језика - разликује акцентоване и неакцентоване речи - примењује основна правила акцентовања речи и реченица	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: табла, уџбеници и свеске др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставника, уџбеника,; решавају задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака
Морфологија (5)	Упознавање ученика са правилном употребом облика речи.	-разликује врсте речи - правилно употребљава род и број именских речи - правилно употребљава лице, род и број глагола - разликује глаголе по виду и роду	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: табла, уџбеници и свеске др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставника, уџбеника,; решавају задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака
Творба речи (3)	Оспособљавање ученика за примену прфавила творбе речи.	- правилно гради речи разним типовима творбе	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН);	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставника, уџбеника,; решавају задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате.

			пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: табла, уџбеници и свеске др.	**Активности наставника**: поставља задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака
Синтакса (3)	Оспособљавање ученика за примену правописних правила српског језика.	- прошири просту реченицу зависним члановима -препознаје врсту комуникативне реченице, као и њену функцију	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: табла, уџбеници и свеске др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставника, уџбеника,; решавају задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака
Правопис (3)	Оспособљавање ученика за примену правописних правила српског језика.	- примењује правописна правила српског језика	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: лаптоп, пројектор, интернет, табла, уџбеници и свеске др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставника, уџбеника,; решавају задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Култура изражавања (5)	Оспособљавање ученика за усмено и писмено изражавање.	- комуницира на српском језику у складу са темом или ситуацијом - даје комплексније одговоре на постављена питања и поставља питања	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема;	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставника, уџбеника,; решавају задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља задатке; прати,

			дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: лаптоп, пројектор, интернет, табла, уџбеници и свеске др.	мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Књижевност (7)	Упознавање са различитим књижевним родовима и врстама и значајним делима српске књижевности.	-разликује књижевне родове и врсте - интерпретира садржину текста - изврши садржајну и основну естетску анализу текста	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: лаптоп, пројектор, интернет, табла, уџбеници и свеске др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставника, уџбеника,; решавају задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)	Мађарски језик и књижевност, Верска настава, Историја			
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)	Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стандарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.			

ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК - ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК - ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
On Camera (6)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	- користи садашња времена - идентификује и користи глаголске облике -разуме чланак о видео надзору -да опише људе на једној фотографији -пише писмо о себи	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Memories (6)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају	- опишу како се осећају -користе прошла времена -да говоре о стварима које су биле истините у прошлости а више нису - разумеју чланак о човеку који је изгубио меморију -опишу и да реагују на анекдоту -пишу анекдоту	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**:	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**:

	елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања		Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Nine to five (6)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-причају о пословима и о раду -користе односне реченице -дискутују о предностима и манама рада у иностранству -разумеју текст о интересантним пословима - обаве интерју за посао - пишу пропратно писмо	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Body and Mind (6)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја	- именује делове тела и органе -користи и разуме разлику између past simple present и perfect -да дикутују о здравој и нездравој исхрани -да користе present perfect continuous -разумеју текст о томе како можемо да побојшамо своју меморију -говоре о болестима, њиховим симптомима и о лечењу те болести	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке;

	- развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-пишу неформално писмо у којем испричају новости	уџбеници и др.	прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Our future (6)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-именује речи у вези са рачунароми коришћењем рачунара -користе будућа времена -размеју чланак о политици и о околини -разумеју разлику и користе future perfect i futue perfect continuous -разумеју мишље различитих експерта о будућности -говоре о својим плановима за будућност -да пишу есеј о свом мишљењу	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, изборни предмети		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК - ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**ОПШТИ - БИЛИНГВАЛНИ СМЕР**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Against the odds (6)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	- користи садашња времена - идентификује и користи глаголске облике -разуме чланак -да опише људе на једној фотографији -пише писмо о себи	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
For what it's worth (6)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског	- опишу како се осећају -користе прошла времена -да говоре о стварима које су биле истините у прошлости а више нису - разумеју чланак о свету монетарије -опишу и да реагују на анекдоту -пишу анекдоту	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и

	говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања		интернет, табла, уџбеници и др.	пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
From Cradle to Grave (6)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-причају о својим бакама и дедама -користе односне реченице -дискутују о разликама генерација -разумеју текст о тинејџерима	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Man and Beast (6)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине	- именује делове тела и органе животиња -користи и разуме разлику између past simple present и perfect -да дикутују о кућним љубимцима -да користе present perfect continuous -разумеју текст о томе како можемо комуницирати са животињама -говоре о животињама	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и

	комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања			помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
In the news (6)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-именује речи у вези са вестима и политиком -користе Reported Speech -размеју чланак о политици и о околини -разумеју разлику и користе future perfect i futue perfect continuous -разумеју мишље различитих експерта о будућности -говоре о својим плановима за будућност -да пишу есеј о свом мишљењу	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, социологија, изборни предмети		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Freiburg/Fribourg (3)	Оспособити ученика да каже нешто о свом граду/селу на немачком језику Оспособити ученика да постави питања о пореклу, о свом окружењу, језику итд. Изјавне и упитне реченице; независно сложене реченице	Ученик зна да представи себе и друге особе Ученик зна да постави питања о пореклу, о својој околини, језику итд.	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Ein Leben - ein Traum (3)	Оспособити ученика да зна да каже и напише неколико речи о себи или о другим људима (кратка биографија) Будуће време	Ученик зна да прича и пише о себи и о другим људима, интересантним животним догађајима Зна да користи будуће време	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Berlin (3)	Ученици се упознају са земљом чији језик уче; главни град некад и сад Прошло време Предлози	Ученици познају историју Немачке Ученици знају да користе прошло време и предлоге на правилан начин	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Zusammen leben (3)	Ученици усвајају вокабулар о породици, о	Ученици су упознали чланове уже и шире породице	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу

	генерацијама, вршњачким и другим социјаним групама Односне реченице	Знају да користе односне заменице и да саставе односне реченице	и фронтални. Методе рада: комбиновано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, пројектор, це-де плејер, презентација, табла, уџбеници..	пројектора, уџбеника; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		биологија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и оствареност исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК - ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
The real you (6)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-опише карактер -користи present simple и present continuous -прича о хоби и интересовањима -користи глаголске облике -разуме текс и песму о субкултури младих -излаже своје мишљење -пише профил за интернет четрум	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Winning and losing (6)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају	-прича о споровима које воли -користо past simple -разуме текст о спортском такмичењу -разуме разликуismеђу и користи past simple и past continuous -разуме чланак из магазина -говори о томе шта се десило за викенд -пише чланак за магазин за ученике	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**:	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**:

	елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања		Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Town and country (6)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-опише мести у граду и на селу -користи some, any, no, much, many, a lot of -разуме информацију у водичу -користи одређени и неодређени члан -разуме чланак -разуме и даје усмерења -пише флајер	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
In the spotlight (6)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја	-прича о разим филмовима -користи компарацију придева -прича о познатим филским карактерима -користи as...as, too, enough Разуме текст о познатм филмским режисером -зна да купи карту за биоскоп или концерт -пише рецензију о књизи	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке;

	- развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања		уџбеници и др.	прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Gifts (6)	Ученици - развијају језичке вештине: слушање, читање, говор, писање у оквиру дате теме - активирају и развијају речник - изражавају комуникативне функције - стичу и примењују знања о језику - упознају елементе културе замаља енглеског говорног подручја - развијају вештине комуникације, размене мишљења, договарања, решавања проблема, закључивања	-користи вокабулар да прича о различитим рдњама и о поклонима -користи present perfect -прича о поклњању -зна разлику између и користи present perfect и past simple - разуме текст из водича -користи вокабулар за шопинг -пише неформално писмо -да се захвали за поклон	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Информатика, биологија, географија, физика, социологија, изборни предмети		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК - НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Leute (3)	Стицање нових знања и вештина о представљању себе и других, о занимањима, о језицима, становницима, и земаља, о презенту глагола и модалних глагола, о ред речи у реченицама са везником aber и denn, о бројевима, о упитним реченицама	Представи себе и друге особе, говори и постави питања о пореклу, хобију, занимању, , зна да образложи своје мишљење о неком занимању користи презента и упитне реченице, зна бројеве, зна да користи ред речи у реченици са везником aber и denn, користи вокабулар везан за тему земаља, становника и језика, користи презента модалних глагола	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеник, радна свеска, свеска, ЦД	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, радне цвеске, ЦД-а, и коедукације; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
Wir, die Klasse 10 A (3)	Стицање нових знања, вештина и ставова о тему школа, о перфекту и претерит, о предлозима испред допуна за време, о ALS – зависним временским реченицама, о глаоголима са раздвојном и нераздвојним префиксима, о индиректним упитним реченицама	Говори и пита о тему школа, називи предмета у школи, дани у недељи, користи перфекат, користи предлоге испред допуна за време, препознаје и користи претерит слабих, јаких и помоћних глагола, користи ALS – зависне временске реченице, препозна глаголе са раздвојном и нераздвојним префиксима, индиректне упитне реченице	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеник, радна свеска, свеска, ЦД.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, радне цвеске, ЦД-а, и коедукације; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу
Mein Haus, meine Welt; Fertigkeitstraining (3)	Стицање нових знања, вештина и ставова о тему мој дом, животни простор, о огласима за стан, о компаративу и суперлативу придева, о предлозима за место	Зна да говори о тему мој дом, опиши свој животни простор и своју собу, зна да пише оглас за стан, користи компаратив и суперлатив придева,	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог;	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, радне цвеске, ЦД-а, и коедукације; одговарају градиво

		користи предлоге за место	решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеник, радна свеска, свеска, ЦД	научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
(Un)typische Tagesabläufe (3)	Стицање нових знања, вештина и ставова о теми ток дана, послове у домаћинству, квалификације за посао, о интернату, о гледању у сат, о раздвојним префиксима, о BIS, BEVOR и WÄHREND реченицама	Говори о току дана, о пословима у домаћинству, квалификацијама за посао, о интернату, гледа у сат, поставља питања о вези са током дана, исправно користећи глаголе са раздвојним префиксима, користи BIS, BEVOR и WÄHREND реченице	Облик рада: комбинова-ни – индивидуални, групни и фронтални. Методе рада: комбино-вано - активно учење и настава; дијалог; решавање проблема; илустративна метода. Наставна средства: Компјутер, Power-Point презентација, табла, уџбеник, радна свеска, свеска, ЦД.	Активности ученика: стичу знања на часу - учење на часу помоћу Power-Point, уџбеника, радне цвеске, ЦД-а, и коедукације; одговарају градиво научено часу; постављају питања. Активности наставника: поставља задатке за учење; мотивише и усмерава рад ученика; оцењује научено на часу.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		биологија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Увод (4) Introductio	О латинском језику и његовом распрострањеношћу, о абецеди, изговору, о дужини слогова, акценту и врсте речи	Даје информације о латинском језику, чита правилно речи на латинском, дели речи на слогове и ставља акценат, помоћу значења речи на матерњем језику самостално одређује врсте речи разликујући номиналне и вербалне категорије	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог, монолог; илустративна , демонстративна метода, катихетичка, хеуристичка **Наставна средства**: табла, карта Римског царства, уџбеник и др.	**Активности ученика:** Сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и уче; вежбају изговор и правопис латинских речи, писмено, затим и усмено, акцентују речи и попуњавају табелу, тј. сврставају врсте речи, одговарају градиво научено на часу, вреднују **Активности наставника**: подели теме из културне историје, води разговор даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, евалуира њихово знање
Живот у Старом Риму, изреке и пословице, Номинална и вербална промена (10)	О култури становања, одевања, о Римском тргу О деклинацијама, I-ој и II-ој о деклинацији, о изузецима, о присвојним заменицама, о индикативу презента актива глагола бити и глагола свих четири конјугација	У пару направи пројекат и презентује осталима, препознаје и самостално деклинира именице и придеве прве и друге деклинације, разликује их од присвојних придева, препознаје глаголске облике код навођења глагола на латинском језику, конјугира у индикативу презента актива неправилан глагол бити и глаголе свих четири	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни, рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика, метода рада на тексту; дијалог; илустративна, демонстративна метода рада, катихетичка и хеуристичка **Наставна средства**: Компјутер, пројектор,	**Активности ученика:** планирају и реализују пројекат и презентују резултате, уче о античкој култури, сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и дају свој утисак; стичу знања на часу помоћу презентација и уџбеника, деклинирају, конјугирају, решавају проблемске задатке, анализирају и преводе

		конјугација, анализира морфолошки и синтаксички краће реченице, преводи уз помоћ речника и наставника, препознаје основне сличности и разлике упоређујући граматику матерњег и латинског језика, усваја одређени фонд речи, препознаје на основу латинских речи и израза значење речи у матерњем и страним језицима, препознаје повезаност прошлости и садашњости уочавајући сличности и разлике у културама, значај античке цивилизације и естетике	презентација, табла, карте, уџбеник и др.	краће реченице, уче граматику, одговарају градиво научено на часу, вреднују **Активности наставника**: подели теме из културне историје, води разговор даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, евалуира њихово знање
Уређење друштва, Римска имена, Живот на селу, Позориште и игре, Гладијаторске борбе, изреке и пословице, Номинална и вербална промена (7)	О римским државним институцијама, о римским именима, позоришту, о играма и цирку, гладијаторским борбама, О индикативу имперфекта и футура I актива, о III-ој деклинацији, о императиву презента	У пару направи пројекат и презентује осталима, препознаје и самостално деклинира именице треће деклинације консонантске и и-основе, придеве и-основе са три, са два и са једним завршетком, конјугира у индикативу имперфекта и футура I актива неправилан глагол бити и глаголе свих четири конјугација, анализира морфолошки и синтаксички краће реченице, преводи уз помоћ речника и наставника, препознаје основне сличности и разлике упоређујући граматику матерњег и латинског језика, усваја одређени фонд речи, препознаје на основу латинских речи и израза значење речи у матерњем и страним језицима,	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни, рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење; метода рада на тексту, дијалог, монолог; илустративна, демонстративна, катихетичка и хеуристичка метода рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, презентација, табла, уџбеник и др.	**Активности ученика:** планирају и реализују пројекат и презентују резултате, уче о античкој култури, сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и дају свој утисак; стичу знања на часу помоћу презентација и уџбеника, деклинирају, конјугирају, решавају проблемске задатке, анализирају и преводе краће реченице, уче граматику, одговарају градиво научено на часу, вреднују **Активности наставника**: подели теме из културне историје, води разговор даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, евалуира њихово знање

		препознаје повезаност прошлости и садашњости уочавајући сличности и разлике у културама, значај античке цивилизације и естетике		
Римска религија и култови, Календар, Писање и издаваштво, Терме и купатила, Изреке и пословице, Номинална и вербална промена (4)	О римској религији и култовима, о патронима и клијентима, о римским именима, О писању и издаваштву, О термама и купатилима, О IV-ој и V-ој деклинацији, о изузецима, о индикативу перфекта актива, о упитној заменици ко, шта, о личним заменицама	У пару направи пројекат и презентује осталима, препознаје и самостално деклинира именице четврте и пете деклинације, конјугира у индикативу перфекта актива неправилан глагол бити и глаголе свих четири конјугација, препознаје личне заменице и упитну заменицу ко, шта у падежима, одговара на постављено питање на латинском, анализира морфолошки и синтаксички реченице, преводи уз помоћ речника и наставника, препознаје основне сличности и разлике упоређујући граматику матерњег и латинског језика, усваја одређени фонд речи, препознаје на основу латинских речи и израза значење речи у матерњем и страним језицима, препознаје повезаност прошлости и садашњости уочавајући сличности и разлике у културама, значај античке цивилизације и естетике	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни, рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење; метода рада на тексту, дијалог, монолог; илустративна, демонстративна, катихетичка и хеуристичка метода рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, презентација, табла, уџбеник, граматичка таблица и др.	**Активности ученика:** планирају и реализују пројекат и презентују резултате, уче о античкој култури, сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и дају свој утисак; стичу знања на часу помоћу презентација и уџбеника, деклинирају, конјугирају, решавају проблемске задатке, анализирају и преводе реченице, одговарају на постављена питања на латинском језику, уче граматику, одговарају градиво научено на часу, вреднују **Активности наставника**: подели теме из културне историје, води разговор даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, евалуира њихово знање
Школа и образовање, култура исхране и кулинарство, изреке и пословице, Номинална промена (3)	О школовању и образовању у античком свету, о кулинарству, О показним заменицама, односно-упитној заменици, основним и редним	У пару направи пројекат и презентује осталима, Проналази личне заменице и упитну заменицу ко, шта у реченицама, самостално саставља	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни, рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава	**Активности ученика:** планирају и реализују пројекат и презентују резултате, уче о античкој култури, сарађују, раде с подацима и информацијама,

	бројевима	изразе или реченице на латинском са заменицама и бројевима, анализира морфолошки и синтаксички реченице, преводи уз помоћ речника и наставника, препознаје основне сличности и разлике упоређујући граматику матерњег и латинског језика, усваја одређени фонд речи, препознаје на основу латинских речи и израза значење речи у матерњем и страним језицима, препознаје повезаност прошлости и садашњости уочавајући сличности и разлике у културама, значај античке цивилизације и естетике	(АУН); пројекти ученика; учење; метода рада на тексту, дијалог, монолог; илустративна, демонстративна, катихетичка и хеуристичка метода рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, презентација, табла, уџбеник, граматичка таблица и др.	проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и дају свој утисак; стичу знања на часу помоћу презентација и уџбеника, пишу изразе и кратке реченице са заменицама и бројевима, решавају проблемске задатке, анализирају и преводе реченице, уче граматику, одговарају градиво научено на часу, вреднују **Активности наставника**: подели теме из културне историје, води разговор даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, евалуира њихово знање
Римска војска, путовања, Илијада и Одисеја, Атина, Хеленистичка култура и Родос, Породичне вредности, Римско царство, изреке и пословице, Вербална промена (5)	О Римској војсци и ратовима, о Римском царству, о античкој култури, о индикативу плусквамперфекта и футура II актива	У пару направи пројекат и презентује осталима, Самостално мења глаголе у инд.плкперф.акт и фут II акт., проналази их у реченицама, повезује њихову употребу – антериорна радња с имперфектом и перфектом, постериорна радња са футуром II, анализира морфолошки и синтаксички реченице, преводи уз помоћ речника и наставника, препознаје основне сличности и разлике упоређујући граматику матерњег и латинског језика, усваја одређени фонд речи, проширује свој речник, препознаје на основу латинских речи и израза значење речи у матерњем и страним језицима, цитира и	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни, рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење; метода рада на тексту, дијалог, монолог; илустративна, демонстративна, катихетичка и хеуристичка метода рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, презентација, табла, уџбеник, граматичка таблица и др.	**Активности ученика:** планирају и реализују пројекат и презентују резултате, уче о античкој култури, сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и дају свој утисак; стичу знања на часу помоћу презентација и уџбеника, решавају задатке, конјугирају глаголе, анализирају и преводе реченице, уче граматику, одговарају градиво научено на часу, вреднују **Активности наставника**: подели теме из културне историје, води разговор даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању

		употребљава једноставне изреке у конкретним ситуацијама, интегрише пређено и ново градиво, развија систематичност, самосталност и одговорност у раду, уочава неопходност континуираног учења, препознаје повезаност прошлости и садашњости уочавајући сличности и разлике у културама, значај античке цивилизације и естетике		задатака, евалуира њихово знање
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Матерњи језик, страни језици, географија, историја, биологија,		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ИСТОРИЈА

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ИСТОРИЈА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
ОСНОВИ ИСТОРИЈСКОГ ИСТРАЖИВАЊА (4)	Хронолошки и научни оквири историје –историјски појмови и појмови историјске науке. Порекло, сазнајна вредност историјских извора и њихова примена у истраживању – примери. Анализа извора – примери (од праисторијских остатака и налазишта до савремених извора информација). Реконструкција и интерпретација прошлости. Употреба историје и манипулација прошлошћу.	-у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; -уочи и изрази став у односу на предрасуде, стереотипе, пропаганду и друге врсте манипулација прошлошћу на конкретним примерима; -објасни основе историјског научног метода у реконструкцији прошлости и уочава постојање различитих интерпретација; -користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости; -идентификује порекло и процени сазнајну вредност различитих извора на основу њихових спољних и садржинских обележја; -анализира историјске податке и идентификује особености, континуитет и промене у различитим	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, рад у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна, текстуална и друге методе рада. **Наставна средства**: Рачунар, пројектор, Power-Point презентација, интернет, школска табла, историјске карте и атласи, уџбеници, стручна литература, збирке текстова из историје	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

		појавама дугог трајања; -анализира узрочно-последичне везе и идентификује их на конкретним примерима; -користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;		
ДРЖАВА И ПОЛИТИЧКИ ОКВИРИ ЦИВИЛИЗАЦИЈА СТАРОГ ВЕКА (14)	Географски простор цивилизација старог века – Медитеран, Средњи и Далеки исток. Основна обележја државног уређења цивилизација старог века – Египат, Месопотамија,Левант, Кина, минојски Крит, Микена, Хомерско доба, грчки полиси, антички Рим и Источно римско царство до средине VI века. Рат и мир у старом веку (пример мировног споразума после битке код Кадеша; Грчко-персијски ратови – сукоб цивилизација; Пелопонески рат – борба за превласт и криза полиса; освајања Александра Великог – прожимање цивилизација; римско освајање Италије – рађање светске силе; пунски ратови и борба за превласт у Средоземљу; грађански ратови – криза и пропаст републике;римска спољна политика у доба царства – освајања и одбрана граница; последице	-у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; -издвоји и међусобно пореди најважније одлике државних уређења у цивилизацијама старог века; -наведе и лоцира најважније античке локалитете у Европи и Србији; -користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости; -идентификује порекло и процени сазнајну вредност различитих извора на основу њихових спољних и садржинских обележја; -анализира историјске податке и идентификује особености, континуитет и промене у различитим појавама дугог трајања; -анализира узрочно-последичне везе и идентификује их на	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, рад у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна, текстуална и друге методе рада. **Наставна средства**: Рачунар, пројектор, Power-Point презентација, интернет, школска табла, историјске карте и атласи, уџбеници, стручна литература, збирке текстова из историје	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	Велике сеобе народа – V и VI век; Јустинијанова обнова)	конкретним примерима; -користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;		
ДРУШТВЕНИ И ПРИВРЕДНИ ОДНОСИ У СТАРОМ ВЕКУ (2)	Друштвени односи – Стари исток, античка Грчка и антички Рим Привредни односи у старом веку	-у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; -уочава специфичности и пореди друштвени положај и начин живота припадника различитих слојева у старом веку; -идентификује основне елементе и одлике привреде у цивилизацијама старог века; -користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости; -идентификује порекло и процени сазнајну вредност различитих извора на основу њихових спољних и садржинских обележја; -анализира историјске податке и идентификује особености, континуитет и промене у различитим појавама дугог трајања; -анализира узрочно-последичне везе и идентификује их на конкретним примерима; -користећи ИКТ,	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, рад у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна, текстуална и друге методе рада. **Наставна средства**: Рачунар, пројектор, Power-Point презентација, интернет, школска табла, историјске карте и атласи, уџбеници, стручна литература, збирке текстова из историје	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

		самостално или у групи, презентује резултате истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;		
КУЛТУРА И СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У СТАРОМ ВЕКУ (4)	Основне одлике религија у старом веку Писменост и књижевност у старом веку Научна достигнућа старог века – историографија; филозофија; право; природне науке Свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и становања	-у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; -пореди и илуструје примерима одлике свакодневног живота међу различитим цивилизацијама старог века; -користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости; -идентификује порекло и процени сазнајну вредност различитих извора на основу њихових спољних и садржинских обележја; -анализира историјске податке и идентификује особености, континуитет и промене у различитим појавама дугог трајања; -анализира узрочно-последичне везе и идентификује их на конкретним примерима; користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, рад у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна, текстуална и друге методе рада. **Наставна средства**: Рачунар, пројектор, Power-Point презентација, интернет, школска табла, историјске карте и атласи, уџбеници, стручна литература, збирке текстова из историје	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

		и литературе;		
ПОЈАВЕ ДУГОГ ТРАЈАЊА – МИГРАЦИЈЕ (3)	Врсте, узроци и последице миграција Миграције у праисторији Миграције и колонизације у старом веку Велика сеоба народа Миграције народа на Балканском полуострву Савремене миграције	-у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; -поредећи историјске и географске карте датог простора, уочава утицај рељефа и климатских чинилаца на настанак цивилизација и кретање становништва; -користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости; -идентификује порекло и процени сазнајну вредност различитих извора на основу њихових спољних и садржинских обележја; -анализира историјске податке и идентификује особености, континуитет и промене у различитим појавама дугог трајања; -анализира узрочно-последичне везе и идентификује их на конкретним примерима; -користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, рад у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна, текстуална и друге методе рада. **Наставна средства**: Рачунар, пројектор, Power-Point презентација, интернет, школска табла, историјске карте и атласи, уџбеници, стручна литература, збирке текстова из историје	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

ЦИВИЛИЗАЦИЈСКЕ ТЕКОВИНЕ ЕПОХЕ СТАРОГ ВЕКА (3)	Историјско наслеђе – повезивање прошлости и садашњости (институције,право, наука и уметност, демократија, спорт)	-у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; -уочава присуство и препознаје важност тековина цивилизација старог века у савременом свету; -користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости; -идентификује порекло и процени сазнајну вредност различитих извора на основу њихових спољних и садржинских обележја; -анализира историјске податке и идентификује особености, континуитет и промене у различитим појавама дугог трајања; -анализира узрочно-последичне везе и идентификује их на конкретним примерима; -користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, рад у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна, текстуална и друге методе рада. **Наставна средства**: Рачунар, пројектор, Power-Point презентација, интернет, школска табла, историјске карте и атласи, уџбеници, стручна литература, збирке текстова из историје	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Годишња систематизација (1)	Понављање и систематизација знања, вештина и ставова из физичке географије.	-у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; -користи хронолошке одреднице на одговарајући начин,	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, рад у паровима, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН);	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске

		у складу са периодизацијом прошлости;	пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна, текстуална и друге методе рада. **Наставна средства**: Рачунар, пројектор, Power-Point презентација, интернет, школска табла, историјске карте и атласи, уџбеници, стручна литература, збирке текстова из историје	задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Српски језик и књижевност, географија, грађанско васпитање, православни катихизис, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ГЕОГРАФИЈА

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ГЕОГРАФИЈА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Физичка географија (1)	Место и задаци физичке географије у ситему наука. Дигитална картографија и Географски информациони системи (ГИС) – помоћ у упознавању простора.	- Користи дигиталне картографске изворе информација и алате Географских информационих система.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Облик, димензије и кретање Земље и еволуција географског омотача (1)	Димензије и облик Земље. Земљино кретање и њене последице. Еволуција географског омотача.	- Помоћу модела демонстрира облик и кретање Земље и анализира њихове последице. - Разликује еволутивне фазе сфера на Земљи и њихова главна обележја.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Грађа земље (2)	Унутрашња грађа Земље. Унутрашње силе и њихов утицај на процесе и појаве на	- Изводи закључке о утицају унутрашњих сила на настанак минерала и стена и формирање рељефа	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**:	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације;

	Земљи. Минерали и стене; минерални ресурси, употреба стена у свакодневном животу. Литосферне плоче, кретање, утицај на формирање рељефа. Вулканизам и земљотреси.	користећи примере у Србији и у свету.	комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Рељеф Земљине површине (7)	Основни макро облици рељефа Земље, континенти и океански басени. Копно, орогени покрети, вулкански облици рељефа. Обликовање рељефа, ерозија, акумулација и агенси. Падински процес. Флувијални процес. Крашки процес. Глацијални процес. Еолски процес. Марински процес. Антропогени рељеф. **Пројекат за ученике:** Рељефни облици у локалној средини.	- Разврстава облике рељефа према типу настанка у зависности од деловања ендогених и егзогених процеса на примерима у локалној средини и у свету. - Предвиђа које последице по човека могу да настану деловањем геохазарда и наводи мере превенције и заштите. - Оцењује улогу човека као фактора и модификатора у процесу формирања рељефа.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Атмосфера (6)	Вертикална структура и процеси који се одвијају у атмосфери. Узајамна повезаност климатских елемента и фактора. Циркулација атмосфере. Временска прогноза и синоптичке карте. Подела климе, соларна и физичка клима, одлике и разлике. Разноликост климатских типова на Земљи и услови живота. Клима градова. Климатске промене, настанак, последице и мере заштите. **Пројекат за ученике:** Климатске промене у локалној средини.	- Анализира процесе у ваздушном омотачу и њихов утицај на временске прилике на Земљи користећи географске карте и ИКТ-е. - Критички процењује активности човека на промене у атмосфери.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.

Хидросфера (6)	Структура хидросфере, кружење воде у природи, вода као значајан ресурс на Земљи. Светско море, хемијске и физичке особине и кретање морске воде. Типови издани, извора и термоминералних вода. Морфолошке и хидролошке особине речног слива и река, утицај природних и антропогених фактора на водни режим река. Појам и елементи језера, подела језера према положају и начину постанка. Појаве леда на Земљи (пермафрост, речни лед, морски лед, ледници), типови ледника и савремена глацијација. Водопривреда – коришћење вода, заштита вода и заштита од вода. **Пројекат за ученике:** Праћење промене водостаја на реци током године и његов значај.	- Анализира хидролошке појаве, објекте и процесе користећи се географским картама и ИКТ-ом. - Доводи у везу и илуструје однос подземних и површинских вода и указује на значај Светског мора и копнених вода. - Истражује узроке различитих водопривредних проблема у свету и код нас и изводи закључке о значају водних ресурса за свакодневни живот човека.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Биосфера (3)	Распростирање биома (вертикални и хоризонтални), законитости распростирања и повезаност са климатским приликама. Земљиште – формирање, распростирање, значај, деградација и заштита. Очување биодивезитета – поучни примери из света. **Пројекат за ученике:** Сачувајмо локалну средину од загађења.	- Разликује главне типове земљишта, доводи у везу њихова својства са условима формирања и примерима у Србији и свету и илуструје њихову економску вредност. - Примерима и помоћу географске карте објашњава законитости хоризонталног и вертикалног распореда биома. - Анализира утицај човека на земљиште, живи свет и биоразноликост на примерима из света и локалне средине	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.

		користећи се географским картама и ИКТ-ом.		
Геонаслеђе (3)	Заштита природних објеката. Критеријуми за проглашавање објеката геонаслеђа. **Пројекат за ученике:** Ученик кртички анализира примере геонаслеђа у Србији и у свету.	Дефинише појам геонаслеђа и аргументује потребу за његовом заштитом.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Годишња систематизација (1)	Понављање и систематизација знања, вештина и ставова из физичке географије.	- Осмисли пројекат истраживања на задату тему, реализује истраживање у локалној средини, прикаже и дискутује о резултатима.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физика, хемија, биологија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

БИОЛОГИЈА

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**БИОЛОГИЈА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
БИОЛОГИЈА КАО ПРИРОДНА НАУКА (1)	- Разуме шта су основни постулати истраживачких процедура; реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели / графикону и извести о резултату. - Уме да прочита једноставно приказане податке и зна како да се понаша у лабораторији и на терену као и правила о раду и безбедности на раду.	- прикупи, прикаже и тумачи податке добијене истраживањем; - осмисли поступак истраживања на задато истраживачко питање, креира и прати истраживачки протокол; - изнесе и вреднује аргументе на основу доказа;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, биолошки модели, лабораторијска опрема, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА (9)	- Уме да наведе најважније чињенице о основним својствима живих бића и уме да их објасни на карактеристичним примерима. - Зна основне чињенице о пореклу и развоју живота на планети и схвата значај живота на Земљи у контексту његовог дуготрајног развоја.	- закључује о јединству живота и његовом заједничком пореклу на основу заједничких особина живих бића; - доведе у везу основна својства живих бића са просторним и временским распоредом чинилаца њиховог окружења	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и

			пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, биолошки модели, лабораторијска опрема, уџбеници и др.	помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
БИОЛОШКИ МАКРОМОЛЕКУЛИ (6)	- Уме да наведе основне чињенице о грађи, улози и значају биолошких макромолекула (нуклеинских киселина и протеина) и њихову примену у биотехнологији.	- разврста биолошки важне макромолекуле према њиховој улози у остварењу животних функција; - примерима илуструје примену биолошки важних макромолекула у биотехнологији	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, биолошки модели, лабораторијска опрема, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
ЋЕЛИЈА – ГРАЂА И ФУНКЦИЈА (8)	- Зна основне чињенице о грађи ћелија и метаболичким процесима; познаје различите типове ћелија; - Уме да објасни структурну и функционалну повезаност основних ћелијских процеса и разуме разлоге ћелијске диференцијације.	- упоређује прокариотску и еукариотску ћелију на основу биохемијских, анатомских и морфолошких карактеристика; - доведе у везу утицај чинилаца из спољашње и унутрашње средине са динамиком ћелијских процеса;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, биолошки модели, лабораторијска опрема, уџбеници	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.

ЋЕЛИЈСКЕ ДЕОБЕ (2)	Уме да наведе типове размножавања; зна који је значај митотичких и мејотичких деоба; разуме значај полног размножавања и познаје основне чињенице о животним циклусима методски одабраних представника живих бића, посебно човека.	- тумачи шеме ћелијског циклуса и ћелијских деоба еукариота у контексту раста и размножавања;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, биолошки модели, лабораторијска опрема, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
ФИЛОГЕНИЈА И ПРИНЦИПИ КЛАСИФИКАЦИЈЕ (4)	Разуме потребу за класификовањем живих бића, познаје и примењује основне принципе класификације (укљ. бинарну номенклатуру) и зна да класификује методски одабране представнике живог света (одабраних типова, подтипова, класа).	- постави шест кључних догађаја у историји живота на временској скали; - тумачи филогенетске односе и разноврсност живог света на Земљи ослањајући се на модел „дрво живота“; - примени или изради једноставне кључеве за идентификацију живог света.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, биолошки модели, лабораторијска опрема, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физика, хемија, географија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стандарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

МАТЕМАТИКА

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**МАТЕМАТИКА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Логика и скупови (3)	Основне логичке и скуповне операције. Важнији закони закључивања. Квантификатори. Декартов производ. Релације и функције. Елементи комбинаторике (пребројавање коначних скупова: правило збира и правило производа).	- Анализира и образложи поступак решавања задатка и дискутује број решења - Користи математички језик и систематично и прецизно представи идеју и решење - Користи логичке и скуповне операције користи функције и релације и њихова својства - Примени једноставна правила комбинаторике за пребројавање коначних скупова	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Цели бројеви (1)	Дељивост целих бројева и дељење с остатком. Прости бројеви и растављање на просте чиниоце. НЗС и НЗД. Позициони запис целог броја.	- Представи природан број у канонском облику и на основу тога одреди НЗС и НЗД бројева - Преведе цео број из једног позиционог система у други	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Реални бројеви (3)	Преглед различитих врста бројева (природни, прстен целих, поље рационалних,	- Користи, приказује на бројевној правој и пореди природне, целе, рационалне и реалне бројеве	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**:	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају

	реалних), операције и њихова поље својства. Апсолутна вредност. Степен броја са целобројним изложиоцем. Приближне вредности реалних бројева (грешке, граница грешке, заокругљивање бројева, основне операције са приближним вредностима).	- Преводи рационалне бројеве из једног записа у други - На основу реалног проблема састави и израчуна вредност бројевног израза (са или без калкулатора), процени вредност једноставнијих израза и тумачи резултат - Рачуна са приближним вредностима бројева, процењује грешку и по потреби користи калкулатор	комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Пропорционалност (2)	Размера и пропорција, пропорционалност величина (директна и обрнута), примене (сразмерни рачун, рачун поделе и мешања). Процентни рачун, прост каматни рачун.	- Примени пропорцију и процентни рачун у реалном контексту - Примени прост каматни рачун за доношење финансијских одлука	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Увод у геометрију (2)	Аксиоме припадања и распореда. Аксиома паралелности. Једноставнији планиметријски докази.	- Разликује узајамне положаје тачака, правих и равни	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Подударност (7)	Аксиоме подударности троуглова. Изометрије. Прав угао. Вектори и линеарне операције са њима. Односи страница и углова троугла.	- Примени својства троуглова, четвороуглова и кругова, укључујући и примену у реалном контексту - Примени подударност у равни	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**:

	Кружница и круг. Значајне тачке троугла. Четвороугао. Симетрије, ротација и транслација равни. Конструктивни задаци (троугао, четвороугао, кружница).	(симетрије, транслација, ротација); користи линеарне операције са векторима и примени њихова основна својства - Докаже једноставнија геометријска тврђења користећи подударност и векторе - Конструише геометријске објекте у равни користећи њихова својства	решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Рационални алгебарски изрази (4)	Полиноми и операције са њима, дељивост полинома. Растављање полинома на чиниоце. НЗС и НЗД полинома. Операције са рационалним алгебарским изразима (алгебарски разломци). Важније неједнакости.	- Трансформише целе и рационалне алгебарске изразе - Користи неједнакости $x^2 \geq 0$ $x^2 \geq 0$ и однос аритметичке и геометријске средине	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Линеарне једначине, неједначине и системи (3)	Линеарне једначине (укључујући оне с параметром, односно апсолутном вредношћу) и неједначине. Линеарна функција и њен график. Системи линеарних једначина са две или три непознате. Примене у реалним ситуацијама.	- Реши линеарне једначине и дискутује њихова решења у зависности од параметра - Реши линеарне неједначине - Графички представи линеарну функцију и анализира њен график - Реши проблем који се своди на линеарну једначину, неједначину и систем линеарних једначина са највише три непознате, дискутује и тумачи решења	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Сличност (3)	Мерење дужи и углова. Пропорционалност дужи. Талесова теорема. Хомотетија. Сличност. Питагорина теорема.	- Примени сличност и хомотетију у равни	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**:

			решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
Тригонометрија правоуглог троугла (2)	Тригонометријске функције оштрог угла, основне тригонометријске идентичности. Решавање правоуглог троугла.	- Одреди вредности тригонометријских функција углова од 30°, 45° и 60° - Примени тригонометрију правоуглог троугла у реалним ситуацијама уз коришћење калкулатора	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу путем формула, разних примера задатака, решавају проблемске задатке **Активности наставника**: поставља и објашњава задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физика, хемија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ФИЗИКА

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ФИЗИКА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Увод у физику (1)	Предмет, методе и задаци физике. Веза физике са другим природним наукама и са техником. Физичке величине – основне и изведене јединице (SI). Закони физике. Вектори и основне операције са векторима (сабирање вектора, множење вектора скаларом, разлагање вектора). *Демонстрациони оглед:* – Операције с векторима (помоћу динамометара на магнетној табли).	– разликује скаларне и векторске физичке величине и примењује основне операције на њима; – објасни значај и улогу експеримента и теорије у описивању физичких процеса и појава, самостално припреми једноставнији пројекат и изведе одговарајуће физичко истраживање;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла,динамометар	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника. Решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Кретање (8)	Механичко кретање, вектор положајаи померај. Путања и пут. Средња и тренутна брзина. Закон слагања брзина. Убрзање, тангенцијална и нормална компонента убрзања. Закони равномерног и равномерно-променљивог праволинијског кретања. Кретање са	– Анализира и графички приказује законе равномерног, равномерно променљивог праволинијског и кружног кретања; – анализира различите облике кретања и одређује њихове параметре; – решава различите задатке (квалитативне, рачунске, експерименталне);	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника,и решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	убрзањем g - вертикални, хоризонтални и коси хитац. Кружно кретање материјалне тачке, појмови и величине које га дефинишу. Веза између угаоних и линијских величина. Равномерно и равномерно-променљиво кружно кретање материјалне тачке. Круто тело, транслаторно и ротационо кретање. Аналогија кинематичких величина којима се описују транслаторно и ротационо кретање. Закони равномерног и равномерно-променљивог ротационог кретања. *Демонстрациони огледи:* – Равномерно и равномерно-убрзанокретање (помоћу колица, тегова и хронометра; помоћу цеви са ваздушним мехуром). – Средња брзина, тренутна брзина и убрзање (помоћу дигиталног хронометра са сензоримаположаја или помоћу data-logera са одговарајућим сензорима). – Кружно кретање и ротација тела (помоћу центрифугалне машине и	– објасни дејство центрипеталне и центрифугалне силе, препознаје их и схвата њихов значај у конкретним примерима (кретање возила у кривини, кружење сателита око Земље, цетрифугирање...) – користи аналогију између величина и закона транслаторног и ротационог кретања и примењује у решавању проблема;	интернет, табла.	

	ротационог диска) – демонстрација одговарајућих кинематичких величина. **Лабораторијска вежба** – Проучавање равномерног и убрзаног праволинијског кретања помоћу Атвудове машине и дигиталног хронометра са сензорима положаја.			
Динамика транслаторног кретаеа (9)	Узајамно деловање тела – сила. Силе у механици (сила теже, сила затезања, сила притиска и сила реакције подлоге, сила потиска, сила отпора средине). Маса и импулс. Њутнови закони механике Трење. Силе трења мировања, клизања и котрљања. Центрипетална сила. Силе код кружног кретања. Инерцијални и неинерцијални референтни системи. Силе инерције. *Демонстрациони огледи:* – Слагање сила (колинеарних и неколинеарних). – Други Њутнов закон (помоћу колица за различите силе и масе тегова). – Галилејев експеримент	– решава различите задатке (квалитативне, рачунске, експерименталне); - повезује законе кретања са силом и енергијом и примењује Њутнове законе механике и законе	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла,динамометар.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	(кретањекуглице по жљебу, уз и низ стрмураван). – Трећи Њутнов закон (колицаповезана опругом или динамометром). – Сила трења на хоризонталној подлози и на стрмој равни са променљивим нагибом. – Центрипетална сила (помоћу концаза који је везано неко мало тело, помоћу динамометра и диска којиротира). **Лабораторијске вежбе** – Провера II Њутновог закона помоћу колица и тегова или Атвудове машине. – Одређивање коефицијента трења.			
Динамика ротационог кретања крутог тела (4)	Момент силе. Момент инерције. Момент импулса. Основни закон динамике ротације. Спрег сила, момент спрега. *Демонстрациони огледи:* – Момент силе, момент инерције (Обербеков точак, обртни диск или слично). **Лабораторијска вежба** – Провера закона динамике ротације помоћу Обербековог точка.	- анализира и графички приказује законе равномерног, равномерно променљивог праволинијског и кружног кретања; – решава различите задатке квалитативне, рачунске, експерименталне); – објасни дејство центрипеталне и центрифугалне силе, препознаје их и схвата њихов значај у конкретним примерима (кретање возила у кривини, кружење сателита око	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

		Земље, цетрифугирање...) користи аналогију између величина и закона транслаторног и ротационог кретања		
Равнотржа тела (1)	Статичка (стабилна, лабилна, индиферентна) и динамичка равнотежа. Услови равнотеже. Равнотежа тела на стрмој равни. Полуга. *Демонстрациони огледи:* – Демонстрација различитих врстаравнотеже. – Равнотежа тела на стрмој равни. – Полуга.	– објасни услове и разликује облике равнотеже, користи их у свакодневној пракси; – објашњава принцип рада и примену простих машина (полуга, стрма раван, котур); .	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
гравитација (2)	Њутнов закон гравитације. Земљина тежа и убрзање слободног пада. Тежина тела, бестежинско стање. Гравитационо поље. Јачина гравитационог поља. *Демонстрациони огледи:* – Тежина (тело окачено о динамометар); бестежинско стање. – Слободан пад (Њутнова цев).	– повеже утицај гравитације са кретањем тела, појавама и процесима на Земљи и у Сунчевом систему; – разликује појмове сила Земљине теже и тежина тела, разуме разлику између масе и тежине тела и познаје услове за бестежинско стање; – анализира и повезује појмове механички рад, снага, кинетичка и потенцијална енергија;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
закони одржања (5)	Закони одржања у механици. Изолован	– користи законе одржања импулса	**Облик рада:** комбиновани –	**Активности ученика:**

	систем. Закон одржања импулса (реактивно кретање, узмак). Рад силе, активна компонента силе,позитиван и негативан рад. Кинетичка енергија. Рад и промена кинетичке енергије. Снага. Рад, снага и кинетичка енергија код ротационог кретања. Конзервативне силе и потенцијална енергија. Потенцијална енергија гравитационе интеракције, потенцијална енергија	и механичке енергије у решавању проблема и препознаје их у окружењу; – повезује законе кретања са силом и енергијом и примењује Њутнове законе механике и законе одржања; – самостално постави једноставан експеримент, прикупи податке мерењем, обради их на одговарајући начин (табеларно, графички) и одреди тражену величину са грешком мерења; повезује теорију и праксу, објашњава резултате експеримента и процењује њихову сагласност са	индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла,уџбеници и др.	уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника:**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Хемија, биологија, рачунарство и информатика, изборни програми,географија		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ХЕМИЈА

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ХЕМИЈА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Хемија као наука (1)	Значај хемије за савремено друштво и одрживи развој. Макроскопски, субмикроскопски и симболички ниво описивања/представљања супстанци, њихове структуре, својстава и хемијских промена. Научни метод у хемији. Хемијски експеримент. Мерења, математичка обрада и представљање резултата мерења.	– проналази и критички одабира потребне хемијске информације из различитих извора; – користи хемијски научни језик за описивање структуре, својстава и промена супстанци; – наводи примере о значају хемије за савремено друштво	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: интернет, табла	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације
Врсте супстанци (1)	Појам и класификације супстанци.	– изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног сиситема (SI) и разликује основне и изведене физичке величине; – класификује супстанце на основу честичне структуре супстанци	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: интернет, табла, уџбеник	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације и осталих задатака
Структура атома (4)	Развој идеје о атомској структури супстанци. Структура атома. Атомски и масени број. Изотопи. Релативна атомска маса. Боров атомски модел.	– класификује супстанце на основу честичне структуре супстанци; – прикаже шематски електронске	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују

	Квантномеханички модел атома. Изградња електронског омотача. Електронска конфигурација и Периодни систем елемената. Енергија јонизације и афинитет према електрону. Атомски и јонски полупречници. Периодична својства елемената.	конфигурације атома и јона; – описује стање електрона у атому квантним бројевима; – тумачи и предвиђа својства хемијског елемента на основу електронске конфигурације атома; – предвиђа промену енергије јонизације, афинитета према електрону, електронегативност и у зависности од атомског броја у групи и периоди	проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: табла, уџбеник	резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације и осталих задатака
Хемијске везе (4)	Јонска веза и структура супстанци с јонском везом. Ковалентна веза. Луисове формуле и структуре и геометрија молекула. Савремене теорије ковалентне везе. Поларност молекула. Међумолекулске интеракције и својства супстанци с ковалентном везом. Метална веза и метална кристална решетка. Агрегатна стања супстанци. Својства гасова. Авогадров закон и моларна запремина гаса. Једначина стања идеалног гаса. Течности. Фазни прелази и фазни дијаграми. Чврсте супстанце: аморфне и кристалне супстанце.	– приказује електронски Луисове симболе и формуле атома, јона и молекула; – предвиђа геометрију молекула на основу Луисове формуле; – објашњава поларност молекула; – користи међумолекулске интеракције за објашњење агрегатних стања супстанци; – примењује једначину стања идеалног гаса; – тумачи фазни дијаграм на примеру воде; – објашњава утицај водоничне везе на својства супстанци; – објашњава разлике између аморфних и кристалних супстанци; предвиђа својства супстанци на основу типа кристалне решетке	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: рачунар, пројектор, интернет, табла, уџбеник	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације и осталих задатака
Дисперзни системи (6)	Појам и врсте дисперзних система. Значај и примена дисперзних система.	– објашњава својства дисперзних система и њихову примену у свакодневном	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају

	Прави раствори. Растворљивост. Фактори који утичу на растворљивост чврстих супстанци у води. Засићени и презасићени раствори. Растварање и топлотне промене при растварању Квантитативан састав раствора. Колоидни раствори. Колигативна својства раствора.	животу; – рачуна количинску концентрацију, масену концентрацију и молалност раствора; – рачуна снижење температуре мржњења и повишење температуре кључања у воденим растворима електролита и неелектролита; – припреми растворе за потребе у лабораторији и свакодневном животу. – анализира односе количине супстанце, броја честица и масе супстанце; – образлаже значај квантитативних односа у хемијским системима; – изводи стехиометријска израчунавања на основу задатих података; – процењује топлотне промене у физичким и хемијским процесима на основу експерименталних података	**Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: интернет, табла, уџбеник	проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације и осталих задатака
Хемијске реакције (6)	Појам и типови хемијских реакција. Једначине хемијских реакција. Количина супстанце. Моларна маса супстанце. Закон сталних масених односа и закон вишеструких масених односа. Масени удео елемента у једињењу. Одређивање емпиријске и молекулске формуле једињења. Стехиометријска	– разматра факторе који утичу на брзину хемијске реакције и процењује њихов утицај на хемијске процесе у индустрији и свакодневном животу; – објашњава значај хемијске равнотеже у хемијским и технолошким системима; – експериментално	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: интернет, табла, уџбеник	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и

	рачунања на основу хемијских једначина. Лимитирајући реактант и принос хемијске реакције. Топлотне промене при хемијским реакцијама. Реакциона топлота. Енергија активације. Стандардна топлота хемијске реакције. Хесов закон. Брзина хемијске реакције. Закон о дејству маса. Хемијска равнотежа. Примена Ле Шатељеовог принципа.	испитује понашање хемијских равнотежних система; – разликује киселине и базе на основу једначина електролитичких дисоцијација и протолитичких реакција; – пише и тумачи једначине јонских реакција; – рачуна концентрације јона у растворима електролита на основу степена дисоцијације; – рачуна pH вредност раствора јаких киселина и база на основу количинске концентрације раствора; – препознаје примере киселина, база и соли у свакодневном животу; – испитује киселост водених раствора помоћу различитих киселинско-базних индикатора		реализацији презентације и осталих задатака
Киселине, базе и соли (5)	Раствори електролита. Електролитичка дисоцијација. Степен електролитичке дисоцијације, јаки и слаби електролити. Јонске реакције. Протолитичка теорија киселина и база. Јонски производ воде и pH вредност водених раствора.	– разликује киселине и базе на основу једначина електролитичких дисоцијација и протолитичких реакција; – пише и тумачи једначине јонских реакција; – рачуна концентрације јона у растворима електролита на основу степена дисоцијације; – рачуна pH вредност раствора јаких киселина и база на основу количинске концентрације раствора; – препознаје примере	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: интернет, табла, уџбеник	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације и осталих задатака

		киселина, база и соли у свакодневном животу; – испитује киселост водених раствора помоћу различитих киселинско-базних индикатора		
Осидоредукционе реакције (3)	Оксидоредукционе реакције. Оксидациони број, оксидација и редукција. Оксидациона и редукциона средства. Напонски низ метала.	– препознаје примере оксидоредукционих процеса у свакодневном окружењу; – пише и тумачи једначине оксидоредукционих реакција; – наводи примере оксидационих и редукционих средстава; – пореди својства метала у односу на реакције са киселинама (које немају оксидациона својства); – безбедно по себе и друге рукује лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиновани - учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: рачунар, пројектор, интернет, табла, уџбеник	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу, решавају проблемске задатке планирају и реализују пројекат и презентују резултат **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији презентације и осталих задатака
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физика, биологија, рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика.		

РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Информационо - комуникационе технологије у савременом друштву (3)	ИКТ у свакодневном окружењу Развој ИКТ Друштвени аспекти ИКТ Глобална мрежа Сервиси интернета Лепо понашање, право и етика на интернету. Безбедност и приватност на интернету	– објасни улогу ИКТ у свакодневном животу – разуме изазове коришћења савремених тенологија на одговоран и безбедан начин – кратко опише најважније догађаје у развоју ИКТ – разликује и користи сервисе Интернета – приступа Интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај – класификује информације са интернета и процењује њихов квалитет и поузданост спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на Интернету	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Рачунарство (4)	Дигитални рачунари и дигитални запис података Начини приказивања/представљања података и дигиталног записа	– објасни начин дигиталног записа података и бинарног записа природних бројева	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване -	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације;

	Хардверске и софтверске компоненте рачунарских система	– користи јединице за мерење количине података – кратко опише разлику између хардвера и софтвера – наводи основне карактеристике компонената дигиталног уређаја и њихову улогу – разликује системски од апликативног софтвера – објасни шта је оперативни систем и која је његова улога – познаје основне типове апликативног софтвера разликује појмове и типове лиценци софтвера и садржаја који се деле	активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Организација података и прилагођавање радног окружења (2)	Елементи графичко-корисничког интерфејса и интеракција са њима. Подешавања оперативног система Инсталирање и уклањање програма. Рад са документима и системом датотека. Средства и методе заштите рачунара и информација.	– разликује основе елементе графичког корисничког интерфејса – прилагоди радно окружење кроз основна подешавања – инсталира и деинсталира корисничке програме – сачува, модификује и организује податке разликује најчешће коришћене типове датотека	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Креирање и уређевање дигиталних докумената (8)	Унос текста и његово једноставно уређивање. Форматирање и обликовање текста. Посебни елементи у тексту Обележавање текста Коришћење и израда стилова, генерисање	– ефикасно и тачно уноси и уређује неформатиран текст – примењује основне елементе форматирања и структуирања	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН);	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају

	садржаја. Презентације и њихова примена. Креирање слајдова Штампање докумената.	текста – уређује на елементарном нивоу текст применом нотација за обележавање – постави напредне текстуалне и нетекстуалне елементе у креирани документ – познаје основне параметре стилизовања текста на нивоу карактера, параграфа и страница – користи и креира именоване стилове – користи елементе у тексту који се аутоматски ажурирају – припреми документ за штампу и одштампа га – уређује и приказује слајд презентације – примењује правила за израду добре презентације. користи функционалности намењене сарадничком раду	пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Програмирање (12)	Појам алгоритма, структура алгоритма и начини описивања алгоритама Увод у алгоритме и програмирање: 2д цртање уз помоћ графичких примитива: Анимација и интерактивна 2д графика (реаговање на догађаје.	– описује алгоритмом ситуације из реалног живота (говорним језиком, псеудокодом, дијаграмом) – креира једноставан рачунарски програм у развојном окружењу – користи изразе за запис математичких	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и

		формула – примењује наредбе за контролу гранања и понављања – анализира програм и предвиђа његово понашање без покретања – проналази и отклања грешке у програму – креира програм који реализује једноставне интерактивну 2д графику – креира програм у текстуалном програмском језику – разуме и отклања синтаксне грешке у програмском коду	интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физика, математика, хемија, биологија, географија, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

МУЗИЧКА КУЛТУРА

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**МУЗИЧКА КУЛТУРА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Увод у музику (1)	-развијање свести о значају и улози музичке уметности кроз развој цивилизације и друштва, развијање критичког мишљења на основу стечених знања, подстицање стваралаштва, развијање естетског критеријума у циљу формирања одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа и даљег професионалног и личног развоја	– препозна друштвено-историјски и културолошки амбијент у коме се развијају различити видови музичког изражавања; – демонстрира познавање музичке терминологије и изражајних средстава музичке уметности у склопу предложених тема; – препозна обрађене музичке стилове и жанрове према основним карактеристикама;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, ди-ви-ди плејер, телевизор, компакт и ди-ви-ди дискови, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу аудио и видео примера, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају на постављена питаања, планирају и реализују пројектат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; презентује одговарајуће слушне примере, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Музика у првобитној друштвеној заједници и културама старог века (1)	развијање свести о значају и улози музичке уметности кроз развој цивилизације и друштва, развијање критичког мишљења на основу стечених знања, подстицање стваралаштва, развијање	– препозна утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ...); – препозна музику различитих народа Старог века;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу аудио и видео примера, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају на постављена питаања, планирају и реализују пројектат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке;

	естетског критеријума у циљу формирања одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа и даљег професионалног и личног развоја.		**Наставна средства**: Компјутер, ди-ви-ди плејер, телевизор, компакт и ди-ви-ди дискови, интернет, табла, уџбеници и др.	презентује одговарајуће слушне примере, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта..
Музика средњег века (1)	развијање свести о значају и улози музичке уметности кроз развој цивилизације и друштва, развијање критичког мишљења на основу стечених знања, подстицање стваралаштва, развијање естетског критеријума у циљу формирања одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа и даљег професионалног и личног развоја	-уочи сличности и разлике између ранохришћанске, православне и римокатоличке духовне музике; - сагледа улогу музике у средњовековној Србији у односу на музику византијске и грегоријанске традиције средњег века;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, ди-ви-ди плејер, телевизор, компакт и ди-ви-ди дискови, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу аудио и видео примера, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају на постављена питаања,планирају и реализују пројектат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; презентује одговарајуће слушне примере, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Музика ренесансе (3)	развијање свести о значају и улози музичке уметности кроз развој цивилизације и друштва, развијање критичког мишљења на основу стечених знања, подстицање стваралаштва, развијање	– разликује ренесансну полифонију од средњовековног вишегласја; –препозна репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника од ренесансе до краја барока; – анализира начине коришћења изражајних	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу аудио и видео примера, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају на постављена питаања,планирају и реализују пројектат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке;

	естетског критеријума у циљу формирања одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа и даљег професионалног и личног развоја.	средстава у одабраним музичким примерима из различитих култура, стилова и жанрова;	**Наставна средства**: Компјутер, ди-ви-ди плејер, телевизор, компакт и ди-ви-ди дискови, интернет, табла, уџбеници и др.	презентује одговарајуће слушне примере, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта..
Музика барока и рококоа (9)	развијање свести о значају и улози музичке уметности кроз развој цивилизације и друштва, развијање критичког мишљења на основу стечених знања, подстицање стваралаштва, развијање естетског критеријума у циљу формирања одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа и даљег професионалног и личног развоја	презентује развој музичких инструмената и облика закључно са бароком; – повеже музичке облике са извођачким саставом; – разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике до краја барока; – објасни настанак и развој опере и њен синкретички карактер; – звучно идентификује структуралне елементе опере (увертира, арија, речитатив, хор...)и њихову улогу; – објасни значај Глукове реформе за даљи развој опере; – дефинише разлогенастанка комичне опере; – изводи музичке примере користећи традиционалне и/или електронске инструменте, глас и покрет; – уочава у свакој од епоха међусобну повезаност музичке уметности са другим уметностима; – објасни како је музика повезана са	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, ди-ви-ди плејер, телевизор, компакт и ди-ви-ди дискови, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу аудио и видео примера, уџбеника, решавају проблемске задатке; одговарају на постављена питаања,планирају и реализују пројектат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; презентује одговарајуће слушне примере, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.

		дисциплинама ван уметности (музика и политика/друштво; технологија записивања, штампања нота; физичка својства инструмената; темперација и заједничко свирање); – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума…); – објасни улогу свих актера у презентацији музичког дела/жанрова; – користи могућности ИКТ-а (коришћењем матрица, караоке програма, аудио снимака) за самостално истраживање, извођење и стваралаштво; – критички просуђује утицај музике на здравље; – поштује правила музичког бонтона.		
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Матерњи језик, историја, географија, ликовна култура		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и оствареност исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ЛИКОВНА КУЛТУРА

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ЛИКОВНА КУЛТУРА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**37**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Односи у уметности (7)	Уметност (Зашто човек ствара уметност; Уметност и природа; Уметност и друштво; Уметност и наука; Уметност и технологија; Уметност у простору и времену; Уметност и религија; Уметност и кич...). Пропорције (Човек и простор; Скулптуре у пленеру; Пејзаж и архитектура; Реални и имагинарни простор...). Стваралаштво **(**Уметник и његово дело; Уметничко дело и публика; Подстицај за стваралачки рад; Дизајн и функционалност...).	- изражава своја интересовања и естетске доживљаје одабраним средствима и техникама; - обликује презентације усклађујући текст и слику; - образложи свој естетски доживљај археолошких налаза, уметничких дела, споменика културе и објеката у окружењу; - користи, самостално, литературу и интернет за истраживање; - издваја кључне информације из текста и слике;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: илустративна, активно учење и настава, пројекти ученика, учење путем решавања проблема, и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, онлајн презентација, интернет, табла, илустрације, књиге, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Прези презентације; решавају проблемске задатке; повезују и упоређују градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Појаве у уметности (8)	Ликовна дела (Композиције; Изражајна средства визуелних уметности; Читање слике; Интеграција различитих уметности...). Наслеђе **(**Уметност кроз епохе; Утицај прошлих култура и остварења на савремени живот; Културна добра и туризам; Комерцијализација уметничких дела; Установе културе...).	– користи уметничко наслеђе као подстицај за стваралачки рад; – образложи свој естетски доживљај археолошких налаза, уметничких дела, споменика културе и објеката у окружењу; – укаже на сличности, разлике и међусобни утицај уметности одређених култура, цивилизација и периода; – извештава о	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: илустративна, активно учење и настава, пројекти ученика, учење путем решавања проблема, и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, онлајн презентација,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Прези презентације; решавају проблемске задатке; повезују и упоређују градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.

		учешћу у одабраним дешавањима у уметности и култури излажући сопствене утиске и мишљење; – разматра значај и улогу културе и уметности у друштву; – предлаже обилазак одабраног споменика културе у земљи или иностранству.	интернет, табла, илустрације, књиге, уџбеници и др.	
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Српски језик и књижевност, историја, музичка култура, рачунарство и информатика		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; вредновање практичног рада на часу, усмено оцењивање наученог градива, креативног размишљања, логичног повезивања градива, самовредновање ученика и др.		

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА(у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Атлетика(10)	разликује правилно од неправилног држања тела -развијање и усавршавање моторичких способности -изводи комплексне задате покрете и задатке -вешто изводи сложене форме природног кретања - вешто изводи сложене вежбе са реквизитима -уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима - самостално мерење физичких способности ученика	-правилно изводи варијанту технике штафетног трчања - учествује у атлетском петобоју - зна правила такмичења у атлетском петобоју правилно изводи најмање три комплекса вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела -зна утицај и значај вежби обликовања за организам, позмаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Конопац, клупе, пиштаљка, кугле и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу вежбање и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Спортска Гимнастика (10)	разликује правилно од неправилног држања тела -развијање и усавршавање моторичких способности -изводи комплексне задате покрете и задатке -вешто изводи сложене форме природног кретања - вешто изводи сложене вежбе са реквизитима -уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу	-правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на справама и тлу -правилно изводи прескоке -правилно асистира -успешно се креће у ритму и темпу музике - правилно изводи најмање три комплекса вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела -зна утицај и значај вежби обликовања за организам, позмаје поделу вежби обликовања и	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: справе за гимнастику,клупе	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу вежбање и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке;

	вршњацима	њихову терминологију	и др.	прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Спортска игра-Рукомет(10)	разликује правилно од неправилног држања тела -развијање и усавршавање моторичких способности -изводи комплексне задате покрете и задатке -вешто изводи сложене форме природног кретања -вешто изводи сложене вежбе са реквизитима -уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима -познаје правила спортске игре, тактику и организовање истих -стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад	-игра спортску игру примењујући сложену технику,учествује у организацији и суди -зна тактику игре, систем такмичења и организовање утакмица правилно изводи најмање три комплекса вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела -зна утицај и значај вежби обликовања за организам, позмаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: лопте, голови,клупе и др	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу вежбање и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.јекта.

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Бог Откривења (3)	Упознавање ученика са основном истином вере да Бог жели да се открије човеку како би човек ступио у заједницу са њим	- Разумева сврхи и циљ отривања Бога човеку; Човек је у могућности да ступи у заједницу са Богом управо из разлога што му се Бог отрио. Ученик ће бити у стању да у заједници открије Бога.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Вера, знање и богопознање (3)	Циљ је да се вера и знање представе као двоједан појам кроз богопознање. Вера представља основну идеју Старог и Новог Завета, а пошто се Бог представља љубављу, онда и дела, која се кроз љубав приказују, чине саставни део сазнавања Бога – Љубави.	- Ученик ће бити у могућности да у својим делима препознаје љубав према Богу и према ближњем.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор,	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**:

			Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Хришћанин – човек Цркве (2)	Упознавање ученика са основном идејом да је Бог присутан у заједници, Цркви. Црква управо представља заједницу, а Света Литугија, као конституишући елемент Цркве, представља пуноћу заједнице са Богом.	- Примени стечено знање у смислу да своју улогу као верника препознаје првенствено Светом Литургијом (на богослужењима), односно личним активним учествовањем у заједничарењу.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Свето Писмо – Књига Цркве (2)	Упознавање ученика са историјатом настанка Светог Писма, као и са практичним значајем истог.	- Ученик ће овладати сналажењем са Светим Писмом као књигом, у смислу познавања времена и места његовог настанка, унутарње техничке поделе (Стари и Нови Завет, посланице, историјске књиге, псалми), познавања потребе и смисла самог тог настанка, као и да буде прилици да стечено знање примени у смислу контекстуализације значаја Светог Писма за културу и цивилизацију.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и

			др.	помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Хришћански живот (3)	Циљ је да се ученик упозна конкретним ликовима и делима личности из историје хришћанства.	- Ученик ће бити у прилици да усвојено знање функционално употреби у свом црквеном, школском и животу уопште.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: презентације и пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Црквени предмети: иконе и сл. Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, историјске карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу наставних средстава; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате; активно учествују у животу цркве **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Српски језик и књижевност, Историја, Грађанско васпитање, Музичко, Ликовно, Информатика, Географија		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНАУК

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**КАТОЛИЧКИ БЕРОНАУК**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
У потрази за смнслом живота (2)	- Подстицање ученика и размишљање у смислу људског живота - подстицање ученика на размишљање о патњи, добру, злу, животу и смрти - осподобљавање ученика за проналажење упоришта живота	- поставља себи и другима питање у смислу људскога живота - препозна предност искуства великих људи и мистика у трађењу одговора о смислу људског живота - прихвати себе као телесно и духовно биће - свесно прихвати патњу као део живота - да покуша поставити своја појединичне циљеве	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Човек: религиозно биће (3)	- упознати главна обележја вере у Бога - откривање религиозне димензије - уочавање одговора које религије нуде на темељна човекова питања - уочити посебност хришчанства - упознати однос који гради Црква према другим религијама	- уочити да се сав људски ћивот темељи на веровању и поверењу - разуме основне људске потребе за поверењем и вером - обликује у себи тежњу за трансценденталним - разуме да је немогуће у свему апсолутну јасноћу и сигурност - да буде човек за друге по примеру Исуса Криста	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
Тајна стварања: говор знаности и говор вере (1)	- разликовати природознанствени и библијски приступ стварности и стварању света и човека - познавати знанствене теорије о постанку свемира - разумети и објаснити библијски говор о	- препозна хипотезе и теорије које описују природне појаве и знакове настанка и постојање свемира - препозна знаконитост развоја живих бића по теорији еволуције која се назива хоминизација	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема;	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**:

	постанку света и човека - упознати начине и методе и открити додирне тачке знаности и вере	- разуме говор библијских текстова који желе пре свега истакнути Божљу љубав - да разликује методе знаности и вере	дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Објава и свето писмо (4)	- оспособљавање ученика на приближавање изворима кршчанске вере у првом реду Библији - протумачити тврдњу: Библија је реч Божја - уочавање да је врхунац Божје изјаве Исус Крист из Назарета у коме кршчани препознају свога Бога	- разуме појам објаве и препозна начине преношења објаве - разуме Божју објаву као захтев који тражи човеков слободан одговор - наведе поделу библијских књига - препозна Библију као истину бере у којој човек тражи и проналази одговоре	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Исус Крист-спаситељ (5)	- Упсзнати некршћанске и кршћанске изворе који говоре о Исусу као повијесној особи; - Протуиачити и приближнти појам Краљевства Божјег - У познати темељне поруке Исусова Говора на Гори; - Упознати разлог и смисао Исусове смрти као откупљење за свакога човјека; - Приближити догађај Ускрса и градити животу вјери и нади Кристова ускрснућа. - Спознати најдубљу истину о Исусу Кристу: он ја прави Пог и прави човјек кроз вјеру Цркве - Оспособљавање ученика да кроз познавање Исуса Криста, његова дела и живота открију зашто га кршћани признају својим Богом и Спаситељем	- прихвати Исус Крист као правога Бога и правога човека - заузме став отворености и прихваћања Исусове поруке - разуме да је Исус Крист једини посредник између Бога и људи - доживи радост ускрса - разуме шта знаћи живети у складу са вером у Исуса Криста -боље разуме садржаје своје цркве гради пут ставове и крепости властитог наследовања Криста - доживи Исусову потајствену присутност у сакраментима, цркви и свету	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Матерњи језик и књижевност, Грађански одгој, Филозофија, Пснхологија, Социологија, Повијест, Земљопис, Ликовна и музичка култура		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено		

ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)	оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Безбедност младих (7)	Разматрање питања безбедности младих и подизање културе толеранције и мира	препозна појаве које угрожавају безбедност младих; – повезује угрожавање права младих са угрожавањем њихове безбедности; – процени када му треба помоћ јер му је угрожена безбедност и зна коме да се обрати; – понаша се на начин којим се не угрожавају ни сопствена ни туђа безбедност; – предлаже активности које доприносе повећању безбедности младих;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Глобализација (8)	Разумевање и тумачење савремених токова глобализације	– објасни на примеру процесе глобализације; – критички разматра предности и недостатке глобализације; – повезује процесе глобализације са степеном остварености	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности**

		људских права; – објасни на примеру улогу међународних организација у процесу глобализације; – критички разматра утицај медијау процесу глобализације;	**Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Социологија, психологија, историја, филозофија, географија		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ЈЕЗИК, МЕДИЈИ И КУЛТУРА

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ЈЕЗИК, МЕДИЈИ И КУЛТУРА**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		**15**		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
Јавни наступ (5)	– критички разматра позитиван и негативан утицај медија; - процењује значај и утицај информација и извора информација и повезује их са сопственим искуством ради решавања различитих ситуација;	– разликује успешан од неуспешног јавног наступа; – препознаје говор тела у јавним наступима; – разматра јавни наступ са становишта утицаја који говорник жели да постигне; – препознаје елементе манипулације у јавном наступу и критички се према њима поставља; – демонстрира правила успешног јавног наступа;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
Креатори и примаоци медијских порука (5)	- критички и компетентан однос према стварању и примању медијских порука – препознаје примере манипулације, дискриминације и говора мржње у медијима и има критички однос према њима; – одговорно се односи према креирању сопствених медијских порука;	– критички се односи према медијским садржајима, разликује чињенице од интерпретације; – бира медијске садржаје руководећи се њиховим квалитетом и сопственим потребама; – изражава негативан став према препознатим примерима медијске некултуре и злопупотребе медија; – одговорно креира и	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.

	– комуницира на конструктиван начин;	шаље поруке посредством медија; – препозна примере угрожавања права на слободу говора и примере угрожавања приватности људи; – разликује моћи и ограничења различитих медија; – предвиђа даљи развој медија, његове предности и опасности;		
Вредности (5)	– исказује спремност да учествује у акцијама чији је циљ унапређивање медијске културе; – разликује културне од популарних садржаја и на основу тога доноси вредносне судове.	– упореди различите вредносне категорије, одабере прихватљиву и образложи избор; – издвоји комерцијалне садржаје који обликују ставове/вредности, препозна скривена значења и критички их испита упоређујући их са другим изворима; – вреднује културне догађаје, самостално из одабира и посећује.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројека.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Социологија, психологија, историја, филозофија, географија, матерњи језик, књижевност		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ПОЈЕДИНАЦ, ГРУПА И ДРУШТВО

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ПОЈЕДИНАЦ, ГРУПА, ДРУШТВО**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
1. Од узора и идола до вођа и следбеника (7)	Увод у програм Узори, идоли и идолатрија – слично, а различито. Може ли се одрасти без узора и идола? Чему они служе? Узори и идоли данашњих младих људи и њихових родитеља – има ли разлике? Како се постаје идол? Најпознатија масовна еуфорија 60-тих година 20. века – битлсоманија. Како је до ње дошло? Шта вођу чини вођом? Вође, узори и идоли у различитим областима (политика, војска, спорт, уметност, наука, техника...) и њихов утицај. Да ли има вође без следбеника? Како вође утичу на следбенике? Шта је конформизам, које су његове последице и како му се одупрети. Какав је утицај медија на стварање узора, идола, вођа? Вође у прошлости које су промениле свет (на боље или нагоре). За кога се данас у свету може рећи да је вођа? Зашто?	– препозна мултиперспективност приступа програму и наведе науке које се баве питањима појединца, групе, друштва; – учествује у доношењу правила понашања у групи; – опише својим речима сврху социјалних експеримената; – критички разматра појаву узора, идола и вођа и њихов утицај на појединце, групе, друштво; – опише на примеру утицај медија на формирање узора, идола и вођа; – идентификује особе, на локалном или глобалном нивоу, које су биле или су сада вође и идоли; – процени могући развој догађаја у свету имајући у виду актуелне светске вође; – делује проактивно штитећи права и интересе неког појединца, групе или друштва. – објасни на примеру разлику између	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
2. Усамљеност, одбаченост, отуђеност (8)	Сам у маси. Велики градови и усамљеност. Напуштена села и самоћа старих. Нове технологије –узрок или решење усамљености младих. Велики брат и други ријалити програми отуђености – зашто имају		**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН);	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске

	велику гледаност? Осамљеност као избор. Испосници и самоћа. Познати одбачени појединци у прошлости – зашто их је друштво одбацило? Инквцизиција – однос према појединцима оптуженим за јерес. Галилео Галилеј – одустајање од уверења ради заштите од одбачености. Расистичка дискриминација – одбаченост због боје коже. Одбаченост старих, болесних, сиромашних и другачијих у савременом свету. Ејџизам – прихваћена дискриминација. Солидарност међу људима и прихватање различитости као равнотежа одбачености и отуђености.	усамљености и самоће; – критички разматра проблеме са којима се суочавају одбачени појединци; – повезује процесе технологизације света и повећане усамљености и отуђености људи; – препознаје стереотипе и предрасуде у примерима одбачености; – процењује могуће последице усамљености, одбачености и отуђености у животу људи у будућности.	пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Историја, социологија, психологија, филозофија, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ЗДРАВЉЕ И СПОРТ

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ЗДРАВЉЕ И СПОРТ**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
1. Спорт и психоактивне супстанце (5)	Увод у програм. Како делују психоактивне супстанце на организам младих? Поводи и разлози за почетак употребе дувана. Утицај дувана на физичке способности. Истине и заблуде о алкохолу. Спортски резултат, алкохол и кофеин. Отворен, вербални, прикривени, неизговорени притисак средине на употребу психоактивних супстанци и могући одговори на њега. Утицај физичког вежбања на одвикавање од психоактивних супстанци. Спортско-рекреативне активности као вид превенције злоупотребе психоактивних супстанци и помоћ у процесу одвикавања. Моћ и одговорност државе, медија и спортских клубова у заштити младих од злопупотребе психоактивних супстанци. Спортисти и изазови допинга. Професионални спорт и здравље - цена притиска да се постигне врхунски спортски резлутат.	– учествује у доношењу правила понашања у групи; – доведе у везу деловање психоактивних супстанци на физичко и ментално стање особе са појавом зависности и тешкоћама одвикавања; – препозна и одупре се притиску средине да користи цигарете, алкохол, дрогу; – аргументовано дискутује о манипулацији младима да користе психоактивне супстанце, утицају медија на формирање идеала физичког изгледа, физичким активностима, спорту и рекреацији и начину исхране; – препознаје одговорност државе, школа, медија и спортских клубова у сузбијању коришћења психоактивних супстанци код младих; – илуструје примером значај спортско-рекретивних активности у превенцији зависности и њеном превазилажењу; – доведе у везу добробити редовне физичке активности саразличитим аспектима зрелости;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
2. Физичка активност и репродуктивно здравље (5)	Спортске активности и полна, емоционална и социјална зрелост. Медији и њихова улога у формирању идеала физичког изгледа младих		**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**:	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и

	данас. Физичка активност, задовољство сопственим телом и интимност. Како спортско рекреативне активности делују на наше хормоне? Повезаност физичког вежбања и спортско-рекреативних активности са самопоуздањем. Врсте физичких активности и њихов утицај на репродуктивно здравље. Претерано вежбање и проблем стерилитета.	– препозна утицај физичких активности на доживљај сопственог тела и развој самопоуздања; – доведе у везу утицај физичког вежбања на поједине хормоне; – повезује физичко вежбање са репродуктивним здрављем и стерилитетом; – наведе принципе правилне исхране и примењује их у свом свакодневном животу; – препознаје ризике неодговарајућих дијета и не примењује их; – разликује специфичности вежбања у спорту и ван спорта и планира сопствене физичке активности у складу са потребама, могућностима и интересовањима; – критички процени и одбере поуздане информације о програмима вежбања, опоравка и исхране; – одабере призводе који одговарају његовим физичким и умним напорима.	комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
3. Правилна исхрана и физичко вежбање у спорту и рекреацији (5)	Телесна маса, структура тела, индекс телесне масе, базални метаболизам. Принципи здраве исхране. Исхрана младих – намирнице које су према саставу, енергетској вредности и значају неопходне за физичке и умне напоре. Утицај медија на избор програма физичког вежбања исуплемената-додатака исхрани. Претерана мршавост и гојазност – ризици и компликације по здравље. Дијете и физичко вежбање – врсте, сврха, последице. Поуздани и непоуздани извори информација о физичком вежбању. Спорт и рекреација као ефикасан начин за регулацију телесне тежине. Сличности и разлике у исхрани и физичком вежбању у спорту и рекреацији. Најчешћи програми вежбања, опоравка које млади бирају и исхрана– врсте, предности и недостаци.		**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.

	Идеал физичког изгледа, спорт и рекреација и начин исхране некад и сад. Најчешће заблуде у вези са исхраном и физичким активностима. Како се млади информишу о здравим животним навикама?			
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физичко и здравствено васпитање, Психологија, Биологија, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ОБРАЗОВАЊЕ ЗА ОДРЖИВИ РАЗВОЈ

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ОБРАЗОВАЊЕ ЗА ОДРЖИВИ РАЗВОЈ**		
РАЗРЕД		**ПРВИ**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
1. Вода (5)	Увод у програм. Какав је квалитет вода у месту/насељу/граду/окруже њу? Какав је утицај људских активности на настанак поплава? Какву воду пијемо? Одакле потиче и куда одлази вода коју користимо? Нерационално коришћење воде. Који су извори загађивања водеи какав је њихов утицај на квалитет воде у рекама и купалиштима у окружењу? Како депоније, пољопривреда и индустрија утичу на загађивање вода у локалној средини и какве су последице загађења по живи свет? Какве су последице средства за чишћење и прање која користимо у домаћинству по животну средину и здравље?	– учествује у доношењу правила понашања и рада у групама; – објасни значај концепта одрживог развоја у савременом друштву; – рационално користи и заштити воду од загађивања; – доведе у везу опстанак живог света и квалитет воде; – процењује последице људских активности које доводе до загађивања воде; – процењује добре и лоше стране употребе хемикалија у домаћинству и залаже се за њихову смањену употребу;	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
2. Ваздух (5)	Какав ваздух удишемо? Употреба обновљивих и необновљивих извора енергије и загађивање ваздуха. Како начини на које се грејемо и хладимо утичу на квалитет ваздуха у окружењу? Које су могућности побољшања квалитета ваздуха у затвореним просторима? На које начине се може поуздано информисати о квалитету ваздуха у	– предвиђа последице употребе различитих врста енергената који се користе за грејање/хлађење на квалитет ваздуха; – критички анализира елементе месечне потрошње енергената који се користи у његовом домаћинству; – проналази и процењује релевантне податке, који се односе на квалитет	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна**	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате.

	локалној средини и у Србији? Коме веровати? Шта су индикатори нарушеног квалитета ваздуха?	ваздуха у окружењу; – дискутује о утицају различитих чинилаца на загађеност ваздуха и здравље људи; – аргументовано се залаже за побољшање квалитета ваздуха у својој непосредној околини предузимањем активности у кући, школи и окружењу;	**средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
3. Одрживи градови и насеља (5)	Шта су одрживи градови? Одрживи градови и насеља у свету. По чему се разликује квалитет живота у нашем месту некад и сад: природни ресурси, економија, култура, понашање људи? Шта зграде и куће чини одрживим ? Како настају урбана острва топлоте? Шта све подразумева добробит животиња у насељеним местима? Како наша школа може постати одржива?	– објасни како се задовољавају основне потребе људи у његовом окружењу; – повеже основне принципе одрживог планирања и изградње са могућностима унапређивања одрживости места у коме живи; – критички разматра одлуке локалне заједнице о коришћењу, заштити и очувању заједничког простора; – пореди сопствене потребе са потребама других становника места у коме живи; – унапређујеочување непосредног окружења сопственим активностима; – својим активностима афирмише одрживо уређење простора у свом непосредномокружењу.	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); пројекти ученика; учење путем решавања проблема; дијалог; илустративна и друге методе рада. **Наставна средства**: Компјутер, пројектор, Power-Point презентација, интернет, табла, карте, атласи, уџбеници и др.	**Активности ученика:** уче и стичу знања на часу помоћу Power-Point, уџбеника, атласа и коедукације; решавају проблемске задатке; одговарају градиво научено на часу; планирају и реализују пројекат и презентују резултате. **Активности наставника**: поставља проблемске и пројектне задатке; прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака и реализацији пројекта.
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Физика, хемија, биологија, географија рачунарство и информатика, изборни програми		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

ТРЕЋИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ				
ПРЕДМЕТ		**ТРЕЋИ СТРАНИ ЈЕЗИК - ФАКУЛТАТИВНИ - ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК - ПОЧЕТНИ 1**		
РАЗРЕД		**ПРВИ (И ДРУГИ)**		
СМЕР		**СВИ СМЕРОВИ**		
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА		Допунска и додатна по потреби, припремна 10% фонда за редовну наставу		
НАСТАВНА ТЕМА (у загради број часова за тему)	**ЦИЉ ТЕМЕ** (стицање знања, умења и ставова о)	**ИСХОДИ** На крају теме ученик ће бити у стању да:	**НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ТЕМЕ** (облик и метод наставе, наставна средства)	**ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ** (ученика и наставника током обраде теме)
MODULE 1 **Une radio rue de Belleville** **Leçon 1-3** **Rencontre** **Ça va** **Radio Belleville, j adore** **Elle est comment** **C est ma carte** **Ma famille** **(13)**	Поздрављање, Представљање, Питање и одговор како се неко осећа, Захваљивање, Опраштање, Питање и исказивање шта волимо, шта не волимо, о нашим укусима и слободном времену Разумевање и постављање питања Физички опис некога Питање или давање информације о једној особи-посао, адреса,старост, итд Исказивање припадности, Љубазно обраћање Разумевање и писање мејлова Представљање себе, породице Повезивање наученог са реалним животом, сличности и разлике у језицима, синтакси, терминологији, цивилизацији и естетици	Да би правилно читао или говорио потребан је помоћ наставника -Poser des questions Поставља питања -Parler de vos gouts, de vos sentiments Да говори о свом укусу и осећањима -Parler du présent Да говори у садашњем времену -Identifier quelqu un, le décrire physiquement Да идентификује неку особу и да даје физички опис -Écouter des conversations simples Да слуша једноставне разговоре -Lire et écrire des messages: adresse,mail, programme Да чита и да пише кратке поруке -Parler de soi et de sa famille Да представља себе и своју породицу Стиче знање, има своје мишљење о француском језику и граматици, о култури и начину живљења, гестова француза, познаје неколико личних имена на француском и асоцира на имена на матерњем језику	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); слушање текстова и задатака, писање диктата,учење путем решавања проблема; пројектна настава, дијалог, монолог; комуникација, илустративна , демонстративна метода, катихетичка, хеуристичка метода, рад на тексту **Наставна средства**: табла, уџбеник, радна свеска, lap top и др.	**Активности ученика:** Уче да слушају говор на француском језику, вежбају изговор, правопис, уче da читају, сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и уче абецеду, фонетску абецеду, бројеве, глагол бити,имати, промену глагола прве групе у презенту, именице, плурал,одређене и неодређене чланове негацију, придеве, присвојни придев,глагол ићи и блиско будуће време, шта је франкофонија, одговарају градиво научено на часу, уради пројект, делф кадр европски А1 вреднује знање **Активности наставника**: Говори на француском и на матерњем језику, даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, води разговор, евалуира њихово знање и рад
MODULE 1 **Leçon 4-6**	Познавање назива предмета на француском, казивање	Да би правилно читао или говорио потребан је помоћ наставника	**Облик рада:** комбиновани – индивидуални, групни	**Активности ученика:** Уче да слушају говор на француском језику,

Une radio, mais pourquoi **Tu peux faire la vaiselle** **En direct de Radio Belleville** **C est bizarre** **Allo, allo** **C est un secret** **(14)**	где се тај предмет налази, једноставно карактерисати предмет какав је, Исказивање изненађења, задовољства, потребе, Наређивање да се нешто уради Казивање дана и времена, колико је сати, или временског трајања, Разумевање програма, Постављање питања зашто, и давање одговора, Телефонирање с неким, Бити у сагласности или не слагати , Причати о свакодневним активностима, Описивање једноставних унутрашњих особина, говорити у блиском будућем времену Повезивање наученог са реалним животом, сличности и разлике у језицима, синтакси, терминологији, цивилизацији и естетици	--Situer des personnes et des objets Да каже где се налазе особе или предмети -Parler de ce que vous faites, les activités quotidiennes, les loisirs, les taches ménageres Да прича о свакодневним активностима, о провођењу слободног времена и о кућним пословима -Exprimer la surprise, la satisfaction Да исказује изненађење, задовољство -Demander, dire l heure, le jour Да пита или каже колико је сати, који је дан -Caractériser un objet simplement Да једноставно опише неки предмет -Demander pourquoi et répondre Да пита зашто и да одговори -Téléphoner Да телефониира S accorder Да се изрази да ли се слаже или не с нечим Décrire le caractere de quelqu un Да опише нечији карактер- унутрашње особине Стиче знање, има своје мишљење о француском језику и граматици, о култури и начину живљења гестова француза, познаје неколико личних имена на француском и асоцира на имена на матерњем језику	рад у пару и фронтални. **Методе рада**: комбиноване - активно учење и настава (АУН); слушање текстова и задатака, писање диктата,учење путем решавања проблема; пројектна настава, дијалог, монолог; комуникација, илустративна , демонстративна метода, катихетичка, хеуристичка метода, рад на тексту **Наставна средства**: табла, уџбеник, радна свеска, lap top и др.	вежбају изговор, правопис, читање, сарађују, раде с подацима и информацијама, проналазе одговор на питања, међусобно комуницирају и уче негацију неодређеног члана, придев који, глаголе моћи и хтети, питање са да ли, глаг.морати, промену глагола друге групе, глагол чинити, радити, познавати, узимати, повратне глаголе прве групе у презенту, трајање времена од... до, слагање придева, блиско будуће време, одговарају градиво научено на часу, ураде пројект, делф кадр европски А1 и синтезу наученог, попуњавају евалуациони тест, вреднују знање **Активности наставника**: Говори на француском и на матерњем језику, даје задатке, прати, мотивише и усмерава рад и помаже ученицима у решавању задатака, води разговор, евалуира њихово знање и рад
КОРЕЛАЦИЈА (са другим предметима)		Матерњи језик, страни језици, географија		
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА (наставе и учења и остварености исхода и стандарда постигнућа ученика)		Стално праћење и вредновање рада ученика; усмено и писмено оцењивање, вредновање не само наученог градива, већ и процеса и исхода наставе и учења, стндарда постигнућа и функционалног знања ученика; самовредновање ученика (вршњачко оцењивање) и др.		

3.8. НАСТАВА КОД КУЋЕ И НАСТАВА НА ДАЉИНУ

Део Школског програма „Смернице за прилагођавање и пружање додатне подршке“ се допуњавају следећим текстом:

НАСТАВА КОД КУЋЕ И НАСТАВА НА ДАЉИНУ

Настава може да се остварује и као настава код куће и настава на даљину у складу са посебним законом.

Настава на даљину може да се организује за редовног ученика који није у могућности да похађа наставу и друге облике образовно-васпитног рада због: болести, инвалидитета, као и немогућности путовања до школе због живота у удаљеним срединама.

Настава на даљину остварује се на захтев родитеља, за сваку школску годину.

О настави на даљину школа одлучује на основу расположивих средстава потребних за овај вид образовања и васпитања.

Школа води евиденцију о образовању и васпитању ученика који остварују наставу на даљину.

Ближе услове за остваривање наставе на даљину, начин осигурања квалитета и вредновања, као и друга питања везана за остваривање наставе на даљину прописује министар просвете.

План рада, циљеви, задаци, методе и средства рада прилагођени су индивидуалним способностима ученика, и утврђују се Индивидуалним образовним планом (ИОП).

Право на наставу код куће и наставу на даљину остварује се решењем Интерресорне комисије.

Додатна подршка ученицима у систему образовања и васпитања утврђена је Правилником о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику („Сл. гласник РС“, бр. 63/10).

ИОП се реализује у складу са Правилником о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Сл. гласник РС“, бр. 76/10).